Št. 47 (1893) Leto XXXVI
NOVO MESTO četrtek, 21. novembra 1985
Cena: 60 din
13. februarja 1975 je bil list odlikovan z redom ZASLUGE ZA NAROD S SREBRNIMI ŽARKI

DOLENJSKI LIST

YU ISSN 0416-2242

Metlika slavi

Več pridobitev ob prazniku občine Metlika

METLIKA — Prireditve ob letošnjem prazniku občine Metlika, ki ga ta belokranjska občina praznuje 26. novembra v spomin na ta dan leta 1942, ko so partizani napadli in uničili belogardistično postojanko na Suhorju in s tem zadali smrtni udarec belogardizmu v Beli krajini, so se začele že 8. novembra ko so v Metliki slovesno odprli razstavo del Božidarja Jakca, umetnika pa so imenovali za častnega občana.

V okviru praznovanja bodo izročili namenu asfaltirano cesto Boršt — Boginja vas in posodobljene metliške ulice. Jutri ob 19. uri bo v Kulturnem domu Edvarda Kardelja svečana akademija. Ob 25-letnici Kometa bo v soboto slavnostna seja, na kateri bodo podelili plakete in priznanja te delovne organizacije, zvečer pa bodo v Ganglovem razstavišču odprli razstavo del slikarke Cite Potokar. V ponedeljek bodo v Beti slovesno odprli nov industrijski vodovod, izročili namenu novo opremo v Kodranki, adaptirane prostore v Konfekciji in nov računalnik. Na dan praznika, v torek, bodo na svečani seji v kulturnem domu podelili plakete občine in državna odlikovanja, po seji pa bo otvoritev nove metliške športne dvorane. V počastitev praznika bodo tudi športna tekmovanja, prireditve ob letošnjem prazniku pa bodo sklenili prihodnji mesec, ko bodo v metliškem domu počitka odprli nove prostore.

A. B.

SENOVSKA FOLKLORA V TITOVEM VELESU

SENOVO — Od danes do 25. novembra bo folklorna skupina delavskega kulturnega društva Svoboda s Senovega gostovala v Titovem Velesu pri pobrateni folklorni skupini KUD Kole Nedelkovski. Senovčani vračajo makedonskim pobratimom obisk, saj so folkloristi iz Titovega Velesa ob pobratenju na začetku leta že imeli priložnost Krčanom in Senovčanom predstaviti bogato kulturno dediščino.

TEDEN RIBJIH JEDI

NOVO MESTO — Hotel Kandija je te dni vnovič gostitelj privlačne kulinarične prireditve — tedna ribje kuhinje, ki se je pričel 18. in bo trajal do 23. novembra. Tudi tokrat so gostje že tradicionalnega tedna morskih ribjih jedi delavci poreške Plave lagune, na jedilniku pa je moč najti vse vrste morskih rib, solat in drugih primorskih posebnosti.

ljubljanska banka
Temeljna dolenjska banka
Novo mesto
1955-1985
30

Povezave so gospodarska nuja

Dolenjci, Posavci in Zasavci o uveljavljanju ustavne zasnove občine

KRŠKO — Ni res, da bodo delavci zadovoljni le s samoupravljanjem, ampak moramo težiti, da bo naša družba bogata. Potrebujemo samostojnost gospodarskih dejavnikov in manj administrativnih ukrepov. Združeno delo Dolenjske, Posavja in Zasavja je navzven dokaj močno povezano, povezave pa je spodbudil ekonomski interes.

To so nekateri poudarki posveta omenjenih regij, ki je bil 18. novembra v Krškem in na katerem so vodilni občinski možje na pobudo CK ZKS skušali izluščiti ključna idejnopolitična vprašanja uveljavljanja komunalnega sistema. Predsedstvo CK ZKS je namreč opozorilo, da se vse prepočasi uresničuje ustavna zasnova občin.

Brežičani so menili, da bi se morala gospodarsko močnejša območja še bolj odpreti. Po evforiji ustanavljanja temeljnih organizacij, tudi tam, kjer ni bilo pravih možnosti, obstaja nevarnost, da bi z raznimi reorganizacijami šli v drugo skrajnost — v ukinjanje tozdov, katerih delovne organizacije imajo sedež v drugi občini.

V revirjih imajo že precej izkušenj s povezovanjem združenega dela v manj razvitih občinah drugih republik. Potrebni sta velika zavzetost in vztrajnost, da prično take povezave dajati ustrezne ekonomske učinke. Preveč je še odporov do sozdov, do združevanja sredstev in kadrov.

Trebanjci so opozorili, da se tozdom, katerih matična delovna organizacija ima sedež v drugi občini, še preveč odtujuje dohodek, denimo za delovanje skupnih služb. Nobena organiziranost ne more biti zapečatena za večne čase, zato se zdi Trebanjcem tolikanj bolj nesprejemljivo, da v štirih letih niso mogli rešiti statusnih vprašanj Tesnil gospodarsko najboljšega kolektiva v občini. Tudi Novomeščani menijo, da bi morale enote, obrati, ki nimajo statusa pravne osebe, prispevati za skupne potrebe v občini, kjer delujejo.

P. PERC

DIREKTORJI SO ZASKRBLJENI

TREBNJE — Pretekli petek je trebanjski izvršni svet pripravil sestanek s poslovodnimi delavci in predstavniki družbenopolitičnih organizacij. Na sestanku so obravnavali temelje plana za naslednje srednjeročno obdobje, splošno in skupno porabo ter poslovanje OZD v prvih devetih mesecih. Poslovodni delavci so med drugim izrazili skrb nad vedno večjimi zahtevami glede skupne porabe, medtem ko je združeno delo v velikih težavah.

BERITE DANES!

na 2. strani:
● Smetišče neizpolnjenih želja
na 3. strani:
● Ogroženost združuje moči
na 5. strani:
● Prepiri zaradi oslove sence
na 6. strani:
● Klobčič še odmotavajo
na 7. strani:
● Skrb za dediščino že med vojno
na 8. strani:
● Pisma in odmevi
na 9. strani:
● Lov na čarovnice po kostelsko
na 15. strani:
● Praznoverje sploh ni premagano
na 16. strani:
● Tudi vodarino dala v svoj žep

Urbanistov vpliv na prostor

6. Sedlarjevo srečanje slovenskih urbanistov — Ustanovili Društvo urbanistov Dolenjske in Posavja

NOVO MESTO — 14. in 15. novembra se je na Otočcu zbralo okoli 250 slovenskih urbanistov in prostorskih planerjev iz urbanističnih zavodov in občinskih upravnih organov. Na 6. Sedlarjevem srečanju so izmenjali izkušnje pri pripravi prostorskih sestavin dolgoročnih in srednjeročnih družbenih planov občin. Na podlagi vzorčnih predstavitev planov iz občin Ljubljane, Maribora, Grosupljega in Novega mesta so bila v ospredju predvsem naslednja problemska vprašanja: vsebinska povezanost prostorskih sestavin planov republike in občin, povezanost planov z urbanističnimi in krajinskimi zasnovami naselij, planske usmeritve za pripravo prostorskih izvedbenih aktov v občinah, vrednotenje urbanih stroškov kot kriterij za izbor primernih lokacij za stanovanjsko gradnjo, usklajevanje razvoja urbanizacije s potrebami po varovanju kmetijskih zemljišč ter vključevanje vidikov varovanja okolja v planske dokumente.

Ob zaključku posveta, ki so ga organizirali Društvo urbanistov Dolenjske in Posavja, Zveza društev urbanistov Slovenije in Republiški komite za varstvo okolja in urejanja prostora pod pokroviteljstvom skupščine občine Novo mesto, so se udeleženci zavzeli, da bo potrebno tudi prostorskim vidikom posvetiti enakovredno strokovno in finančno pozornost pri pripravi planov. To še posebej, ker se lahko prostor pojavlja kot omejitveni dejavnik pri družbenem razvoju, lahko pa ob primerni strokovni presoji pomeni tudi prednost.

Organizacijo Sedlarjevega srečanja so izkoristili strokovni delavci z območij dolenjskih in posavskih občin tako, da so imeli 13. novembra ustanovni občni zbor društva urbanistov Dolenjske in Posavja.

M. R.

IZMENJAVA IZKUŠENJ — Vodstveni in strokovni delavci, ki v občinah skrbe za družbeno planiranje, urejanje prostora in varstvo okolja, so se prejšnji teden zbrali na 6. Sedlarjevem srečanju na Otočcu. Izmenjali so izkušnje pri pripravi planskih občinskih dokumentov ter oblikovali usmeritve in napotke za nadaljnje delo. (Foto: M. Markelj)

Posavje: se obeta jezero slovenske umazanije?

Samo čista Sava naj bi polnila vrhovski zbiralnik za elektrarno

BREŽICE — Na sedežu medobčinske gospodarske zbornice smo zvedeli, da je končana študija o onesnaževalcih reke Save in nujnih sanacijskih ukrepih od Trbovelj do hrvaške meje. V planih Slovenije bo za pomoč največjim onesnaževalcem rezerviranih enajst milijard dinarjev. Seveda ni pričakovati, da bodo ti med seboj tekmovali, kdo bo prej uredil čistilne naprave in tako prizanesel najbolj umazani slovenski reki. Zagotovo bo potrebna spodbuda komisije za varstvo okolja, na katero se Posavci že obračajo v želji, da bi ta pognala v tek delo pristojnih republiških komitejev. Prva elektrarna bo stala na Vrhovem, kjer bo tudi prvo zbiralno jezero. Časa za čiščenje Save ni veliko, zato se v Posavju bojijo, da se bo v vrhovsko jezero stekala vsa slovenska umazanija.

J. T.

7. Slovenski knjižni sejem

Praznik knjige

V Cankarjevem domu 7. slovenski knjižni sejem

LJUBLJANA — V ponedeljek, 18. novembra, so v ljubljanskem Cankarjevem domu slovesno odprli 7. slovenski knjižni sejem, ki ima jubilejen značaj, saj so slovenski založniki z njim počastili 40-letnico slovenske knjige v novi družbeni ureditvi. Na otvoritvi sta govorila predsednik organizacijskega odbora sejma Ivan Bizjak in predsednik RK SZDL Slovenije Franc Šetinc, nato pa so znani slovenski igralci predstavili malo poznano slovensko pesništvo upora.

Jubilejni značaj sejma je razviden iz razstavljene knjižne bere, saj tokrat poleg običajnega prikaza knjižne produkcije zadnjih dveh let razstavljajo tudi 505 knjig, ki so izšle v prvih dveh letih po osvoboditvi. Četudi naš knjižni sejem nima obeležij podobnih velikih prireditev po svetu, saj se na njem ne sklepajo velike kupčije, pa je za Slovenijo pomemben dogodek, saj dokazuje kulturno moč slovenskega naroda. Omenimo le, da je v zadnjih dveh letih izšlo 2214 naslovov v skupni nakladi preko 13 milijonov izvodov.

Na sejmu se predstavljajo tudi časopisne in grafične hiše, med njimi Tiskarna iz Novega mesta in Dolenjski list s svojim tednikom, obema prilogama (Priloga in Dolenjski razgledi) ter s knjigami, ki so izšle pod okriljem Dolenjskega lista.

Kopneča izguba vzbuja upe

Tričetrtletni rezultati dolenjskega gospodarstva kažejo izboljšanje

NOVO MESTO — Na tiskovni konferenci v Službi družbenega knjigovodstva Novo mesto so 12. novembra dali prve podatke iz periodičnih obračunov gospodarstva v vseh štirih dolenjskih občinah. Gospodarnost se je izboljšala, izgube ne dosegajo niti polovico vsote pred letom dni, kar daje upanje. Zaskrbljujoč pa je padec proizvodnje.

V dolenjski regiji je bil v devetih mesecih letošnjega leta celotni prihodek gospodarstva za 86,9 odst. večji kot pred letom dni. Zelo lep in v Sloveniji nadpoprečen rezultat je bil dosežen s prihodki na tujem trgu, ki so porasli za preko 100 odst. Prav tako lep porast kaže primerljivi dohodek, za katerega pravijo strokovnjaki, da je stvarnejši kazalec, in ta je tudi enkrat večji v primerjavi z lanskoletnim obračunom ob tričetrtletju. Najbolj razveseljivo pa je dejstvo, da so skupne izgube znašale zdaj le 1,1 milijarde dinarjev. To pomeni, da so čez polovico manjše, kot so bile septembra 1984. Tudi gospodarnost se je izboljšala.

● V SDK so znova poudarili, da so ti podatki iz bilance uspeha, ki nakazujejo pravo stanje gospodarstva v malce svetlejših tonih, kot bi jih dajala bilanca stanja. Te namreč ne delajo, ker ni obvezna. Vprašanje je tudi točnost bilanc pri nekaterih delovnih organizacijah, ker se poslužujejo vseh mogočih zvijač, da bi poslovanje prikazali v čim lepši luči.

Po drugi strani nikakor ne gre prezreti slabih točk v tričetrtletni bilanci, pri katerih je najbolj skrb vzbujajoče, da se je ob padcu kupne moči industrijska proizvodnja zmanjšala v poprečju za 3,1 odstotek, po občinah pa je ta podatek kaj različen. V Črnomlju imajo kar 11,8-odstoten padec proizvodnje, v novomeški občini 3,1-odstoten padec, medtem so v Trebnjem dosegli 2,1-odstotno večjo proizvodnjo in v metliški občini kar 7,6-odstoten porast industrijske proizvodnje. Rastejo zaloge industrijske proizvodnje, negativne tečajne razlike so trikrat večje, stroški za obresti so še enkrat večji, narašča pa tudi neplačana realizacija.

R. BAČER

V POSAVJU ZA 381 MILIJONOV IZGUB

BREŽICE: — Po prvih podatkih, ki so na voljo, ima posavsko gospodarstvo za 83 odstotkov več izgub kot lani ob tem času. Od 381 milijonov dinarjev odpade kar 45,7 odstotkov na sevniško občino, kjer vodi Stilles z nekaj nad 163 milijonov dinarjev izgube. Na delovne organizacije v krški občini odpade 43,2 odst., na Brežice pa samo 11,1 odstotka. V brežiški občini je edini izgubar Trimo Dobova z 42 milijoni dinarjev. V krški občini so poslovali z izgubo Rudnik Senovo, Pionirjev tozd Togrel v Leskovcu, Novolesov tozd Bor in Elektrarna Brestnica.

Več prihodnjič.

Na Zdolah bodo odprli Dom Bena Zupančiča in vrtec

Za dan republike otvoritev Doma učencev Krško

KRŠKO, ZDOLE — Dan republike bodo v krški občini obeležili tudi s pomembnimi pridobitvami. V četrtek, 28. novembra, ob 15. bo otvoritev Doma učencev Milke Kerin ter prenovljenih prostorov za Srednjo šolo elektro in kovinske usmeritve v Krškem.

Skupščina občine Krško, občinske družbenopolitične organizacije in krajevna skupnost Zdole pa vabijo v petek, 29. novembra, na Zdole, kjer bo osrednja občinska proslava dneva republike. Po svečani seji organov in družbenopolitičnih organizacij krajevne skupnosti Zdole bodo ob 11. uri odkrili doprsni kip rojaku Benu Zupančiču. Po njem bodo imenovali staro, a obnovljeno šolo. Vzgojno varstveni zavod Krško pa bo pridružil šestim enotam v krški krajevni skupnosti in v Dolenji vasi še vrtec na Zdolah, ki bo v novih prostorih lahko sprejel 24 otrok. Pred Domom Bena Zupančiča bo govoril predsednik občinskega komiteja družbenih dejavnosti Niko Žibret, slavnostni govornik pa bo član predsedstva CK ZKJ Mitja Ribičič.

P. P.

RAZSTAVA OB 40-LETNICI — V spomin na 27. januar 1945, ko je predsedstvo SNOS sprejelo odlok o zaščiti knjižnic, kulturnih in zgodovinskih spomenikov ter prirodnih znamenitosti, so se na proslavi v hotelu Metropol v Novem mestu zbrali predstavniki regionalnih spomeniškovarstvenih zavodov Slovenije. Ob tej priložnosti je novomeški zavod s fotografijami predstavil del dejavnosti vseh slovenskih zavodov. Več o dogodku na kulturni strani DL. (Foto: J. Pavlin)

VREME

V drugi polovici tedna bodo naši kraji spet prišli pod vpliv toplejšega zraka.

Je Dolenjska smetišče?

Zares čudno. Le srečnemu naključju (beri: čut odgovornosti nekaterih vodilnih v ljubljanskem sozdu Emona in novomeški Emona Dolenjki) se imamo Dolenjci zahvaliti za novico, ki v Ljubljani sploh ni nova. Grosupeljsko Komunalno podjetje namreč namerava preko svoje čistilne naprave sprejemati v čiščenje fenolne odpadke iz kemične tovarne Fenolit v Borovnici pri Ljubljani. To z drugimi besedami pomeni, da bi te fenolne odplake sprejela tudi reka Krka, kar je seveda razburilo najprej zaposlene v Emoni Ribarstvo, saj bi s tem bila neposredno ogrožena ribogojnica na Dvoru, ki letno vzredi okoli 200 ton postrvi. Še bolj pa so bili, razumljivo, revoltirani tudi novomeški ribiči, ko so zvedeli za to novico. Jasno, da bodo storili za zaščito Krke vse, kar je v njihovih močeh, čudijo pa se vendarle nečemu. Le kako lahko nekdo v Ljubljani mimo njih odloča o usodi naše, dolenjske reke, ji namenja odpadke iz kemične tovarne, ki je bila s čisto določenim namenom zgrajena prav ob Ljubljanici?

B. B.

Bo Hermes sovlagal v Itas?

Nov delovni program

KOČEVJE — Kočevski občinski izvršni svet bo spremljal delo in gospodarjenje v Itasu in posebno skrb posvečal novemu programu proizvodnje ležajev za stroje, ki delajo pod težjimi obratovalnimi pogoji. Tako zagotovilo je zahtevala ljubljanska trgovska delovna organizacija Hermes pred podpisom dogovora o sovlaganju za uvajanje novega programa v Itasu Kočevje. Izvršni svet je dal to zagotovilo 11. novembra.

Itas je sicer v težkem gospodarskem položaju, a se njegovo stanje popravlja. Ima še izgubo, a ne iz tekočega poslovanja. Svoj proizvodni program namerava spremeniti tako, da bo poslovanje donosno. Pri tem bo potreboval tudi pomoč poslovnih partnerjev, kar pomeni, da bo iskal tudi nekatere soinvestitorje.

Pri dogovoru o novem proizvodnem programu gre za združevanje dela in sredstev s Hermesom. Slednji naj bi prispeval za investicije v prestruktuiranje 200 do 250 milijonov dinarjev, od tega 120 milijonov v prihodnjem letu. J. P.

UMRL MIRAN OGRIN

LJUBLJANA — Tu je utihnilo še eno znano novinarsko pero. Za vselej se je od pisalnega stroja in bralcev Ljubljanskega dnevnika poslovil dolgoletni urednik tega časnika Miran Ogrin. Umrl je v svojem 71 letu. Rodil se je v Črnomlju, potem končal študij prava, zgodovine in geografije, s srcem pa se je zapisal novinarski besedi. Uveljavil se je kot novinar — svetovni potnik. Malone vsako leto se je odpravil neznanim ali manj znanim deželam naproti in napisal o njih kopico zanimivih reportaž. Pred leti je nekatere najzanimivejše in najznačilnejše zbral in jih izdal v knjigi. Za svoje delo je prejel Tomšičevo nagrado.

POBRATENI GASILCI SO SE POMERILI

ČRNOMELJ — Pretekli teden je bilo na stadionu v Loki v Črnomlju gasilsko tekmovanje pobratenih občinskih gasilskih zvez iz Črnomlja, Duge Rese, Ozlja in Metlike. To je že tradicionalno tekmovanje najboljših moških ekip za prvaka obkolpske doline in hkrati Bele krajine. Najbolje se je izkazala ekipa Štrekljevca (OGZ Črnomelj), druga je bila ekipa Zagradca (OGZ Duga Resa) in tretja ekipa Krasinca (OGZ Metlika), ki si je s tem prislužila 2. mesto v Beli krajini.

Kup papirja še ni obveščanje

(Nevšečnih) informacij ne zadrževati — Za točnost informacije odgovoren tudi tisti, ki jo daje — Premalo dopisnikov in težave s financiranjem

KOČEVJE — V okviru priprav na problemsko konferenco CK ZKS o informiranju je komisija za informativno-propagandno dejavnost pri OK ZK Kočevje organizirala 12. novembra problemsko konferenco, ki pa je bila slabo obiskana.

Razpravljalci so bili razmeroma kritični, saj so ugotovili, da je na primer že v OZD porabljenih na tone papirja za obveščanje, delavci pa še kljub temu zatrjujejo, da niso obveščeni.

Podobna je bila ugotovitev tudi v zvezi z občinskim glasilom Kočevske novice, ki ima premalo sodelavcev in dobiva premalo prispevkov, delegatske priloge v njem pa so preobsežne, pisane pogosto v za občana nerazumljivem jeziku, razen tega pa je vse to drago in Kočevske novice že poslujejo z negativnim finančnim rezultatom. V razpravi je bilo poudarjeno, naj bi glasilo ostalo, da ga je treba izboljšati in kadrovsko okrepiti pa tudi najti zanesljivejše vire finansiranja. Uredništvo bi bilo tudi osnova za bodočo lokalno radijsko postajo.

Ko so govorili o regijskem obveščanju, se pravi tudi o Dolenjskem listu, je tajnica SZDL Tanja Svetličič poročala, da Kočevje sodi v ljubljansko regijo, je pa kočevska SZDL soustanoviteljica Dolenjskega lista, vendar do njega ne izpolnjuje v celoti finančnih obveznosti. Skušali so poiskati možnosti za povezovanje tudi na tem področju v ljubljanski regiji pa niso našli zadovoljive rešitve. Delo in Dnevnik nimata za to območje posebnih dodpisnikov, še najbolj pa je zadovoljivo obveščanje preko RTV.

● V razpravi je bilo posebej poudarjeno, da je dobra informacija tista, ki je hitra in resnična. Ob tem je bilo kritizirano zadrževanje oz. skrivanje nekaterih (nevšečnih) informacij pred javnostjo. Nadalje velja gotovo omeniti opozorilo (Kostenove — Avto), da računiniško informiranje v kočevski občini zaostaja, in tudi opozorilo, da je potrebno posvetiti večjo pozornost kadrom, ki se ukvarjajo z obveščanjem v občini, pa tudi proučiti možnost za ustanovitev aktiva novinarjev v občini.

V razpravi o tem je sodeloval tudi predstavnik Dolenjskega lista Jože Primc, ki je dejal, da so socialistične zveze devetih občin na lastno pobudo ustanovile regijsko glasilo in so ga zato dolžne tudi finansirati v takih zneskih, kot je bilo skupno dogovorjeno. Neodgovorno je časopise ustanavljati pa spet ukinjati in ustanavljati druge. Pri sofinansiranju regijskega časopisa namreč niti ne gre za velik znesek, le za nekaj odstotkov tistega, kar Kočevje odrine za Novice, ki so v pol leta stale nad 5 milijonov dinarjev. Upoštevati pa je treba tudi, da Novice izhajajo le občasno in da je njihov domet sorazmerno majhen.

J. P.

SEMINAR O SAMOUPRAVLJANJU

NOVO MESTO — Včeraj, 20. novembra, se je v novomeškem hotelu Metropol pričel seminar »Samoupravljanje v združenem delu«. V treh dneh, seminar se bo končal 22. novembra, bodo udeleženci razpravljali o dohodku, planiranju dolgoročnega razvoja Slovenije, samoupravni delavski kontroli, optimalni organizaciji organizacije združenega dela, ekonomskih zakonitostih in stabilizaciji.

Pokojnina premalo za nego v domu

Ogrožena socialna varnost mnogih upokojencev

KRŠKO — Medobčinski svet SZDL za Posavje je pripravil prejšnji teden posvet o položaju starostnikov.

Posebno v brežiški in sevniški občini opozarjajo na nizke pokojnine dobršnega dela upokojencev, ki jim v jeseni življenja ne zadoščajo niti za oskrbnine v domovih. Upokojenci si skušajo pomagati tudi sami s svojimi klubi. Razveseljive vesti o njihovem delu prihajajo iz Tovarne papirja in celuloze Djuro Salaj, Laboda in Jutranjke.

V krški občini ugotavljajo, da je v domovih le 10 odst. samoplačnikov. V brežiški občini je po podatkih iz lanskega leta kar 2.800 upokojencev z le 14.000 dinarji pokojnine. Tudi po valorizaciji nimajo dovolj za bivanje v domu.

V Posavju so na srečo kar dobro razvite oblike pomoči starejšim na domu. Prizadevajo si aktivnosti Rdečega križa, navedeni so bili vzorni primeri gasilskih veteranov in drugih društev ter sosedske pomoči. V brežiški občini so jeseni iskali varstvene družine celo preko radia.

In kako naprej? Ob dobri udeležbi predstavnikov iz republike so se domenili za takojšnje sestanke ustreznih svetov pri občinskih konferencah SZDL. Delo naj bi usklajevali s centri za socialno delo. Skrb za ostarele mora najti mesto v novih občinskih planih.

A. Ž.

Molk o programu

Negotova prihodnost obrata IMV na Suhorju

SUHOR — Od tako dolgo obljubljenega programa za obrat IMV na Suhorju še danes ni nič in 160 zaposlenih bolj mrko gleda v prihodnost. Ker pri sedanjem obsegu dela v kovinskem delu, kjer izdelujejo podvozje za prikolice, ni dela za vse, se 27 delavcev vsak dan vozi na delo v Novo mesto. Da bi kar se le da omilili težave, so pred časom v lesnem delu obrata začeli razžagovati hrastovino v elemente za pohištvo, kar delajo za tujega naročnika. V lesnem delu je sedaj zaposlenih 30 ljudi, razžagajo pa okoli 250 kubikov hrastovine na mesec. Radi bi kupili nove tračne žage, saj bi tako z enakim številom zaposlenih naredili veliko več.

A. B.

PRVA EKIPA TO KOČEVJE

KOČEVJE — Predsedstvo občinske konference ZRVS je opravilo oceno izvedbe tekmovanja v vojaških veščinah. Ugotovilo je, da je bilo to tekmovanje nadvse uspešno izvedeno. Pohvalili so vse udeležence, predvsem tiste, ki so dosegli najboljše rezultate. Prvo mesto je dosegla ekipa občinske TO Kočevje, ki so jo sestavljali Zorko Cvetko, Križan Dušan in Artnak Marjan. Sklenili so, da bo proslava v počastitev dneva JLA pred 22. decembrom. Priporočili so vodstvom krajevnih organizacij, naj vložijo vso skrb za strokovno usposabljanje rezervnih starešin.

V. D.

Vsega je krivo neznanje

Iz predavanja Bojana Štiha v Kočevju

KOČEVJE — Bojan Štih, kritik, esejist, dramaturg in podpredsednik Društva slovenskih književnikov, je 13. novembra predaval v Kočevju in se pogovarjal s poslušalci. Že v začetku je poudaril, da gre za poizkus njegovega razmišljanja o nekaterih družbenopolitičnih, kulturnih in nacionalnih problemih, ki so ta hip odprti, in tudi, da je način njegovega razmišljanja nekoliko nenavaden.

Najprej je ugotovil, da je za naše napake in sedanje težko stanje krivo predvsem neznanje. Živimo v času, ko je dobilo neznanje ogromno družbeno moč.

Ko je govoril o kulturi, je poudaril, da je bil NOB v bistvu kulturni boj. Kulturni delavci so bili prisotni povsod in je bila to prava združba kulture in nacionalnih interesov (ob tem je razložil, da pod pojmom kulture vključuje tudi znanost, prosveto, zdravstvo... in da je delo tudi kultura). Izrazil je prepričanje, da je bila kulturna raven Slovencev v 16. stoletju višja kot je danes, in ugotovil, da danes povprečni Slovenec uporablja le še okoli 800 do 900 besed, kar je manj od saharskega črnca, ki uporablja 1.200 do 1.300 besed. S siromašenjem besednega zaklada siromaši tudi narod. Navedel je vrsto primerov, kako malo so pri nas danes cenjeni kulturni in znanstveni delavci, in to tako z ozirom na osebne dohodke kot na uveljavljanje njihovih zamisli pri vodenju gospodarstva oz. posameznih dejavnosti.

Bojan Štih med predavanjem v Kočevju. (Foto: Primc)

Nadalje se je zavzel za pravico, da vsak lahko razmišlja o vseh zadevah in da ga pri tem ne sme nihče ovirati. Prikazovanje različnih mišljenj pa naj bo dialog, in ne spopad.

Ko je odgovarjal na vprašanja poslušalcev, je menil, da pri volitvah ni pomembno število kandidatov, ampak to, da ne kandidiramo tistih, ki so odgovorni za dosedanje napake, temveč predvsem sposobne mlade. Neodgovorno smo že zapravili znanje ene cele generacije (tistih, ki so danes stari okoli 50 let), ker mnogi že 40 let niso izpustili iz rok odgovornih dolžnosti. Kaj takega ne bi smeli več dopuščati, saj bo sicer še več težav.

J. PRIMC

Smetišče neizpolnjenih obljub

Vranovičani pravijo, da ne bodo več tiho zaradi občinskega odlagališča odpadkov, ki so jim ga začasno vrinili v bližini vasi — Kdaj nova deponija?

VRANOVIČI — Naloga Vranovičanov ni, kot sami pravijo, da bi opozarjali odgovorne, naj končno že uredijo stvari v zvezi z občinskim odlagališčem odpadkov nedaleč od vasi, a kljub temu neprestano drezajo in prosijo. Do sedaj je bilo skoraj vse zaman, celo obljube, ki so jim jih spomladi dali predstavniki komiteja za družbeni razvoj, komunalne skupnosti in krajevne skupnosti, so bile le delno uresničene.

Na majskem sestanku, ki so ga zahtevali prebivalci Vranovičev in Zastave, so odgovorni pristali na vse zahteve vaščanov. Obljubili so, da na odlagališču odpadkov ne bodo več kurili, da bodo smetišče ogradili in očistili njegovo okolico ter speljali meteorno vodo, ki odteka s smetišča, stran od ceste Metlika—Črnomelj, ker sicer ogroža varnost prometa, bojijo pa se, da tudi studence. Poleg tega so se zavezali, da bodo uredili dovozno pot do Zastave in opravili, oz. naročili analizo ozračja in vode v izvirih.

Res, da je bila urejena pot v Zastavo, počiščen gozd, ki pa so ga Romi znova onesnažili, ter postavljena ograja, krajani pa še vedno zaman čakajo na izpolnitev ostalih obljub. Kljub večkratnim pritožbam ljudi je gorelo malone vsak dan, in četudi so se pred dvema mesecema dogovorili, da bodo vsakodnevno s cisterno dovažali vodo in gasili, je prišla le enkrat, ko je močno gorelo. Sama sreča v nesreči je bila, da v letošnji suši ni prišlo do požara kot pred leti, ko je zgorelo 5 hektarov gozda. Požarnovarnostni pas, ki varuje pred katastrofo, je namreč le ob delu odlagališča. Tudi voda še vedno teče na cesto, čeprav bi jo bilo moč z majhnim denarjem in delom speljati drugam. Vranovičani so jeseni, ko so cel teden ostali brez vode, celo razmišljali, da bi uredili dostop do studencev in iz njih privažali vodo za živino, a jih še do danes ni nihče obvestil, ali so analize vode in tudi zraka narejene in kakšni so rezultati. Prav zaradi tega so najbolj ogorčeni, saj se čutijo ogrožene, kar je, predvsem kar se tiče zraka, lahko zavohal vsak, kdor se je peljal tam mimo. Zato so vaščani pred mesecem dni o razmerah obvestili republiški komite za varstvo okolja, a tudi ta obljube, da se bo zanje zavzel, ni izpolnil.

● Predsednik krajevne skupnosti Dragatuš, kjer naj bi bila nova črnomaljska občinska centralna deponija odpadkov, je dejal, da bodo naročili študijo, ki bo govorila proti odlagališču smeti na njihovem področju. Ne verjamejo namreč študiji o neprepustnosti tal in neogrožanju okolja, poleg tega je njihovo območje, kjer ni nobene industrije, namenjeno izrecno kmetijstvu, v krajevni skupnosti pa bo tudi naravni krajinski park.

Prebivalce dveh najbližjih vasi ob odlagališču odpadkov pa zanima tudi, kaj je z novo centralno deponijo, kajti spomladi so jim odgovorni zagotovili, da bo do jeseni urejena. Na tej, ki je bila odprta le začasno za dve leti, ostala pa je že celo desetletje, namreč ni več prostora za smeti, a tudi pravega reda ne, ker ni redarske službe. Edini »dežurni« so le Romi, ki z brskanjem po smeteh ogrožajo zdravstveno stanje.

M. BEZEK

Tesnejše vezi med trgovci in kupci

Mercator je predstavil nakupna pisma

LJUBLJANA — Kljub vrsti poskusov, da bi se razmerje trgovec — kupec vsebinsko obogatilo, pri nas nismo prišli dosti dalj kot do ustanovitve potrošniških svetov. Vendar v Mercatorju iščejo nove poti sodelovanja s kupci. Zadnja taka novost je nakupno pismo, ki so ga v Mercatorju predstavili pretekli teden.

Gre za nakupna pisma v vrednosti 5.000 in 10.000 dinarjev. Kupec ga veže za dobo enega, dveh ali treh mesecev. Odvisno od časa vezave plača tudi pismo. Tako na primer plača za pismo v vrednosti 10.000 dinarjev, ki ga veže za en mesec, 9.720 dinarjev, če ga veže za dva meseca, plača zanj 9.380 dinarjev, če pa ga veže za tri mesece, plača zanj le še 8.880 dinarjev. Ko gre s takim nakupnim pismo v eno izmed 1.520 Mercatorjevih prodajaln, pa lahko nakupi blaga za polno vrednost pisma. Na ta način dobi kupec že po enem mesecu 40-odstotne obresti, medtem ko bi mu v banki dali samo 7,5 odstotne obresti. To je ena izmed pridobitev za kupca. V Mercatorju pa želijo na ta način zbrati obratna sredstva, s katerimi bi izboljšali preskrbo in storitve trgovine. Trgovino namreč dragi krediti tako obremenjujejo, da si ne more privoščiti velikih zalog. Na ta način pa bodo kupci pripomogli k večji izbiri v trgovinah, saj bo Mercator prišel do cenejših obratnih sredstev. Skratka, nakupna pisma, ki niso edina novost pri Mercatorju, bodo koristna tako za kupce kot za trgovce.

J. S.

● S prodajo nakupnih pisem so začeli tudi na Dolenjskem. V Novem mestu za sedaj še ni opaziti posebnega navdušenja, podobno pa je verjetno tudi v drugih krajih. Novost je še premalo časa prisotna na trgu, pojavlja pa se tudi dvom, če so te obresti zadosti močno protiorožje zoper inflacijo.

OPRAVIČILO

V prejšnji številki Dolenjskega lista je v Naši anketi nastopal tudi Ludvik Nose iz Trebnjega. Po krivdi grafične priprave Dolenjskega lista je bil preimenovan v Ludvika Kosa. Tovarišu Nosetu in bralcem se za neljubo napako vljudno opravičujemo.

KLJUB VSEMU GOSTINSTVO NAPREDUJE

NOVO MESTO — V novomeški občini so gostinski obrati družbenega sektorja ob koncu tričetrtletja izkazali dokaj ugodne rezultate. V letu dni se je število obratov povečalo za 28 odst., zdaj je skupno že 7360 sedežev v restavracijah, hotelih in bifejih, zaposlenih je 1006 gostinskih delavcev, ti pa so ustvarili za 899 milijonov dinarjev prometa. Po vrednosti je bil izkupiček gostinstva dvainpolkrat večji kot septembra lani, čeprav je promet z nekaterimi proizvodi upadel. Čeprav so gostje popili manj piva in sadnih sokov, pa so bolj kot v devetih mesecih lani posegali po vinu, zlasti po žganih pijačah, kjer se je iztočena količina pijač povečala za 129 odstotkov.

Vagoni izginjajo

Naš nov fenomen — Prezeblim ni do smeha

MARIBOR — Humoristična priloga mariborskega Večera Toti list (ki nadaljuje tradicijo znanega istoimenskega predvojnega in povojnega satiričnega časopisa) je pred dnevi predlagala novo nagradno igro za trgovske organizacije, izvršne svete in druge, ki pošiljajo vlake v BiH po premog: Uganite, kje je vaš vagon? Zmagal naj bi tisti, ki mu bo v 24 urah uspelo ugotoviti, kje na poti do premogovnika mu je vagon izginil. Aktualna igra kajpak, še zlasti za Maribor, kjer je oskrba s premogom še naprej kritična, saj ga vrsta družin še zdaj ni dobila, čeravno odgovornim za preskrbo ni mogoče očitati, da se ne trudijo. Igra, ki jo je razpisal Toti list, je šala: čakajočim na premog pa tačas zagotovo ni do smeha.

Kaj se namreč dogaja? Da, vagoni kratko malo izginjajo. Pred dnevi so, denimo, člani mariborskega izvršnega sveta po velikih mukah uspeli spraviti skupaj kompozicijo s štirideset tovornimi vagoni in jo poslati po premog v Banoviće. Ze predtem sta se slovenski in bosansko-hercegovski izvršni svet dogovorila, da bo Slovenija dobila iz bosanskih premogovnikov 30 tisoč ton tega dragocenega kuriva, s tem da mora v celoti sama poskrbeti za prevoz.

Ker vagoni ne izginjajo prvič, so se v mestnem vodstvu odločili, da bo ta s težavo organizirani vlak v Banoviće osebno spremljal funkcionar, najneposredneje odgovoren za preskrbo. Njegova budnost in avtoriteta naj bi preprečili neslavno usodo mnogih prejšnjih kompozicij, ki so se na poti do Banovićev porazgubile po nedoumljivih poteh naše železniško oskrbovalne mreže.

Pa ni nič pomagalo. Nesrečni funkcionar se je iz Banovićev vrnil samo z enajstimi vagoni od štiridesetih, oziroma s 600 tonami premoga namesto 2000. Revež je bil proti višji sili nemočen, kajti ta višja sila ima še drugačno ime: izvoz in potrebe JLA. Pred njegovimi očmi so »njegove« vagone naložili s premogom za tuje kupce in za armado. Ni pomagalo niti to, da so v bosanski premogovnik poslali iz Maribora le štiriosne vagone, ki ne smejo (oziroma ne morejo) voziti po vseh jugoslovanskih progah, kar bi po verjetnostnem računu lahko zmanjšalo možnost, da se vagoni ne vrnejo v Slovenijo. A tehnika pač tudi v tem primeru ni vsemočna. Nekateri vagoni namreč niso prišli niti do Banovićev, temveč so jih že v Prijedorju prerazporedili.

Železničarji imajo svoj pogled na zadevo, saj pravijo, da so vagoni pač skupna last Jugoslovanskih železnic in torej ni mogoče govoriti o »naših« in »njihovih« vagonih. To pomeni, da se tudi v Sloveniji znajdejo vagoni, ki so bili sprva namenjeni kam drugam. Toda v Mariboru in okolici je še precej ljudi, ki se bojijo, da jih bo to zimo še pošteno zeblo, pa jih zategadelj takšne lastniške vagonske dileme ne zanimajo — hočejo samo premog. Ali ga bodo dobili, ta čas, nihče ne more stoodstotno zagotoviti.

MILAN PREDAN

Opešana prodaja kopalnic

Proizvodnja kopalniške opreme v metliškem Novolesovem tozdu je pod načrtovano — Pomanjkljivosti

METLIKA — V devetih mesecih letošnjega leta so se v metliškem Novolesovem tozdu Tovarna kopalniške opreme ubadali z enakimi težavami kot v vsej naši pohištvenimi industriji. Zaradi velikega padca kupne moči se je močno zmanjšala stanovanjska gradnja in tako je tudi prodaja kopalniške opreme precej opešala, še zlasti, ker za nakup teh izdelkov ni ugodnih posojil.

Tako je metliški Novolesov tozd v devetih mesecih izdelal približno toliko izdelkov kot v enakem lanskem obdobju, kar pa je za petino pod načrtovanim za to obdobje. Seveda sta tudi dohodek in ostanek dohodka pod načrtovanim. Kljub temu tozd v tem obdobju nima izgube in so s finančnimi rezultati glede na težko stanje še kar zadovoljni. Vendar izkušnje kažejo, da se prodaja v zadnjem četrtletju še zmanjša. Tako prav nič mirno ne pričakujejo konca leta. Ker gre tu za v bistvu naročniško proizvodnjo, saj je njihova proizvodnja skoraj povsem odvisna od trgovskih naročil, še posebej občutijo marsikatero pomanjkljivost pri organiziranosti trgovske mreže v celi državi. Trgovci se na vse kriplje otepajo zalog, kupec pa največkrat kupi tisto, kar vidi, ne pa pohištva s prospekta, na katerega mora povrhu vsega še čakati.

Seveda vse te težave nosijo s seboj tudi ukrepe, s pomočjo katerih naj bi probleme kar se da omilili. Tako veliko pozornosti posvečajo skrbi, da so njihove zaloge čim manjše, kajti kapital za obratna sredstva je v teh časih izredno drag. Tako stanje jih je prisililo tudi k temu, da štedijo, kjer se le da, najbolj seveda pri surovinah in materialih, ki bistveno vplivajo na ceno njihovih izdelkov. Izboljšala se je tudi delovna disciplina, povečali so produktivnost in precej pozornosti posvečajo uvajanju novih tehnoloških rešitev.

Proizvodnja je v tem času za razliko od prejšnjih let potekala nemoteno, saj niso imeli težav z oskrbo z materiali. Povprečni osebni dohodek v 9 mesecih pa znaša 41.000 din, medtem ko je bil v enakem lanskem obdobju 23 tisočakov.

A. B.

kmetijstvo

Bolj izkoristiti vire za kmetijstvo

V hranilno-kreditnih službah Slovenije 80 odst. vseh hranilnih vlog

KRŠKO — Zemlja je omejitveni dejavnik, zato jo je nujno bolje izkoristiti in se tudi temu primerno organizirati. Prav zato so na dvodnevnem posvetu, ki ga je prejšnji teden v Krškem organizirala Zadružna zveza Slovenije, direktorji in vodje hranilno-kreditnih služb v organizacijah združenih kmetov opozorili zlasti na razvojna vprašanja.

Posebno pozornost so posvetili rajonizaciji proizvodnje, krepitvi položaja združenega kmeta in povečani družbeno organizirani proizvodnji na enoto površine. Smotrno kaže izkoristiti vse razpoložljive vire, predvsem 9 milijard dinarjev, ki jih imajo v naših hranilno-kreditnih službah, to pa je kar 80 odstotkov vseh hranilnih vlog v Jugoslaviji.

V kmetijstvu naše republike predvidevajo v prihodnjem srednjeročnem obdobju 2,5-odstotno rast, za 13 odstotkov večjo pridelavo, kar naj bi pokrilo že 87 odstotkov potreb po hrani v Sloveniji. Če bodo napovedi uresničene, bi združeni kmetje v Sloveniji že v letu 1986 zagotovili 50.000 ton pšenice, 300 milijonov litrov mleka, 45.000 ton mesa in še številne druge pridelke, tudi vrtnine in sadje.

P.P.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

NOVO MESTO — Sneg in mraz sta bila najbrž kriv, da je bila novomeška tržnica v ponedeljek, 18. novembra, slabo zasedena. Posebno na živilskem delu je bilo malo stojnic zasedenih. Za jajca so zahtevale ženske 35 din, za solato 200 din, za fižol v zrnju 400 din in za merico motovilca ali radiča 50 din. Stalne stojnice pa so bile kar dobro založene, posebno še ker je konkurenca vse hujša.

Ogroženost združuje moči

V zameno za površine, izgubljene z gradnjo savskih elektrarn, naj bi krško — brežiško polje spremenili v bogato slovensko njivo

BREŽICE — Programski svet za Krško polje pri medobčinski gospodarski zbornici prehaja od načelnega usklajevanja k dejanjem, še vedno pa spodbuja k celovitejšemu razmišljanju o škodljivih posledicah gradnje savskih elektrarn, da bi jih s sočasnim ukrepanjem obrnili sebi v prid. Zamujeno je težko popraviti. O tem so se člani sveta na lastne oči prepričali pri ogledu hidroelektrarne Formin pri Ptuju. Tam so namreč pozabili na sočasno reševanje komunalnih odplak.

Programskemu svetu je v zadnjih treh mesecih uspelo uvrstiti posavski kmetijski in vodnogospodarski program v republiško dokumentacijo. Gre za osuševanje in namakanje 13.000 hektarov zemljišč od Obsotelja do dobovskega in čateškega polja, do spodnjega dela Krke in ob Savi navzgor. S temi ukrepi nameravajo povečati pridelavo hrane, da bi Posavje prispevalo pomembnejši delež k slovenski samopreskrbi.

Prvi korak do tega pomeni razvojna naloga, ki jo je prevzel ljubljanski Vodnogospodarski inštitut. Ta bo do 1987 odgovoril na vprašanja o količini in kakovosti razpoložljivih voda, o potrebah po namakanju in o zavarovanju podtalnice. Zveza vodnih skupnosti je za to študijo namenila 10 milijonov dinarjev.

Ekipa domačih strokovnjakov iz štirih kmetijskih organizacij v regiji pripravlja rajonizacijo posavskega kmetijstva. Opredelila bo območja za pridelovanje sadja, grozdja, koruze, pšenice, cvetja in hmelja. Regija bo dobila enoten proizvodni program, kateremu bodo dodali študijo o ekonomiki proizvodnje in tržišču. Ta del bodo naročili verjetno pri Kmetijskem inštitutu Slovenije.

Kmetijstvo bo izkoriščalo tudi del termalnih voda in na Mostecu bodo delavci Geološkega zavoda iz Ljubljane začeli vrtati do 1000 metrov globoko. Vrtina bo veljala 75 milijonov dinarjev. Financirali jo bodo Agraria, Terme in republiška raziskovalna skupnost. Medobčinska gospodarska zbornica nadalje ugotavlja korak naprej tudi pri sodelovanju gradbene projektive in operative Dolenjske, Posavja, Zasavja in celjske regije s podpisom dogovora o skupnem nastopu. V Posavju je poslovni interes na enak način, brez rizične integracije povezal projektante Regiona in Savinega tozda Projektiva.

J. TEPPEY

● Z gradnjo elektrarn na Savi bo regija izgubila 1000 hektarov zemljišč. Od investitorja bodo oškodovanci sicer dobili prispevek za spremembo namembnosti zemljišč, vendar svet za Krško polje meni, da je to premalo. Zbornica zahteva, da se izgubljeno zemljišče ovrednoti tudi kot izgubljeni dohodek, ki bi ga ta zemlja dajala, zato se je obrnila za pomoč na republiški komite za kmetijstvo.

Pšenične uganke

Zakaj večje obveznosti? — Zgodnje sorte v nemilosti

SEVNICA — V sevniški občini so kljub težavam z letošnjo letino pšenice oddali v Merxov mlin 230 ton, za 10 ton več, kot je bila sicer šnja visoka pogodbena obveza.

V občini že nekaj let ugotavljajo, da republiška statistika računa z več njivami, kot jih premorejo v resnici. Neznanka je, odkod jim za novo pridelovalno sezono še večja obveza — kar 270 ton. Sprašujejo se, ali je to kazen za dosedanja preseganja načrtov.

Znano namreč je, da je sevniška občina pretežno hribovita, kjer lahko kombajn zapelje le na redke njive. Marsikje opravljajo žetev še ročno. Odkupovalci hodijo dobesedno za žanjci, odtod tudi boljši rezultati odkupa.

Letošnjo setev je hudo ovirala suša, pa tudi težave s semenom. Tovornjak sevniškega kmetijskega kombinata je dvakrat po tri dni zaman čakal na seme v Sremski Mitrovici. Opazno je, da vojvodinski pridelovalci načrtno izločajo zgodnje sorte pšenice, ker ne računajo več na drugi pridelek z istih njiv. Od sedanjega sortnega sestava je kot zgodnja pšenična sorta označena pravzaprav le še ena. Znani so zapleti z libelulo, ki jo kmetje radi sejejo, semenarna jo je tudi imela na voljo, pa je tik pred setvijo prispela prepoved razpečavanja.

Znani so načrti Slovenije o samooskrbi s pšenico. Če v državi ne dobimo ustreznih semen, ali ne bi bilo umestneje, da bi deviznim težavam navkljub nekaj semena zgodnjih sort le uvozili?

A. ŽELEZNIK

OBISK PRI DANIJELU POTOKARJU — Med obiskom pri Potokarju v Račjem selu so se gostje iz tujine seznanili z našim konceptom kmetijstva. (Foto: J. Simčič)

Zanima jih naš model

Udeleženci seminarja o samoupravljanju v trebanjski občini — Pri Potokarjevih na Račjem selu

TREBNJE — Med osrednjimi temami seminarja o samoupravljanju, ki ga je organiziral ljubljanski Center za upravljanje podjetij v družbeni lasti, sicer ni bilo kmetijstvo, kljub temu pa se je peterica udeležencev z velikim zanimanjem seznanila z našim modelom kmetijstva. Ni naključje, da so se seminaristi seznanili z njim prav v trebanjski občini. Pripeljala jih je namreč Mara Rupena, svetovalka FAO, ki ima tudi največ zaslug za to, da bodo v trebanjski občini izvedli enega izmed projektov FAO.

Peterica udeležencev seminarja z Malte, iz Norveške, Peruja, Šri Lanke in Tanzanije se je najprej seznanila z razmerami v trebanjskem kmetijstvu. Podatke je posredoval vodja pospeševalne službe v KZ Trebnje inž. Lojze Metelko. Seveda trebanjsko kmetijstvo ni v ničemer nič izjemnega. Tarejo ga enaki problemi kakor vse druge. Poleg teh podatkov pa je udeležence seminarja zanimala zlasti organizacija zadružništva. Zanimal jih je predvsem vpliv kmetov na upravljanje zadruge. Kako je to dejansko videti, pa so spoznavali med obiskom pri kmetu Danijelu Potokarju v Račjem selu. Ta, eden izmed prav gotovo vzornih kmetov, na 15 hektarih zemlje pridela na leto 30.000 litrov mleka, pet ton pšenice in 20 ton krompirja. Seveda gre za tržne presežke, ki jih Potokar proda KZ Trebnje.

V prisrčnem pogovoru, ki se je razvil pri Potokarjevih, pa je bilo slišati, da kmetijstvo tarejo domala povsod enaki problemi in težave. V Tanzaniji se ubadajo z vprašanji, kako organizirati kmetijstvo, na Malti s sušo, v Peruju so kmetje vsi nepismeni itd.

Mara Rupena, ki je svetovalka FAO, pa je še povedala nekaj o projektu za celoviti razvoj manj razvitih območij. Dejala je, da je sekcija Žena in kmečka družina v razvoju kmetijstva in podeželja, v kateri deluje, že večkrat organizirala projekte. Pred 35 leti je bil okraj Valjevo eden izmed najboljših. Pomen zdajšnjega projekta pa je zlasti v tem, da bodo v projekt FAO pritegnili mednarodno priznane strokovnjake, ki bi jih sicer zelo težko pridobili.

J. SIMČIČ

JE RAZLIKA V CENI UPRAVIČENA?

ČRNOMELJ — Ker so semena, ki jih prodaja ljubljanska semenarna in jih je moč kupiti v črnomaljski prodajalni kmetijske zadruge, neprimerno dražja od semen drugih semenarn zato, ker ljubljanska semenarna opravlja hladni test, ostale pa ne, so črnomaljski kmetje zahtevli od zadruge, naj zahteva od ustrezne institucije analizo. Ta analiza bo pokazala, ali je kaljivost teh semen zares neprimerno boljša od semen, ki jih prodajajo ostasle trgovine in nimajo hladnega tésta, in ali je razlika v ceni zares upravičena. Črnomaljski kmetje namreč zatrjujejo, da ni bistvene razlike v kaljivosti semen s tèstom ali brez njega.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Vikendaš je žaljivka za vinogradnika

V zapisniku letošnje skupščine delegatov Društva vinogradnikov Dolenjske (28. aprila) je zapisana razprava pokojnega Pavleta Mikliča, predsednika nadzornega odbora in tajnika podružnice društva vinogradnikov Trebnje, in razprava inž. Lada Pavca, predsednika podružnice društva Novo mesto—Podgorje. Oba imenovana sta ob glasnem odobravanju delegatov protestirala proti uporabi naziva vikendi namesto slovenskega naziva zidanica in vinski hram in zoper naziv vikendaši namesto domačega naziva vinogradniki. Enak protest so izrazili tudi vinogradniki podružnice Trebnje na poletnem sestanku vinogradnikov v trebanjskih vinogradih (pri Opari). Člane Društva vinogradnikov in ljubitelje stroke moti in žali izraz vikendi in vikendaši, ki se v zadnjem času pojavlja v raznih razpravah in v tisku. Ta izraz je za vinogradnike žaljiv, saj vinogradniki najbolje izkoriščajo slaba zemljišča, ki za pridelovanje drugih kmetijskih pridelkov ne prihajajo v poštev. Od ust pritrgani denarji za zidanice pa povečujejo narodno bogastvo, zidanice so okras pokrajini in važen dejavnik v SLO.

Pokojni Pavle Miklič je po zasedanju skupščine delegatov dejal, da bo o tem napisal ustrezen članek za našo rubriko v Dolenjskem listu, ker pa mu je prerana smrt to namero preprečila, s tem prispevkom izpolnjujem njegovo namero.

Slovenci ne rabimo tujih izrazov!

Akademik Josip Vidmar v knjigi slovensko pismo pravi: »Slovenski jezik je dozorel do take popolnosti, da mu omogoča izražanje vsega, kar je svetovna literatura napisala. Mi (Slovenci) se moremo in moramo izražati samo v svojem jeziku. Vsak, ki to zanika, je prostak in ničvrednež.«

Te odločne besede veljajo tudi za tujko vikend in vikendaši, ki naj bi v prvotnem pomenu veljala za počitek ob koncu tedna. Ta tujka nima nobenega opravičila za rabo na slovenskem jezikovnem območju. Uporabljati so jo začeli zadnja leta nekateri snobi, ki se sramujejo rabe lepih slovenskih besed. Pred leti Slovenci teh besed nismo poznali. Za stavbe med vinogradi smo vedno rabili lepe slovenske besede zidanice in vinski hrami, za stavbo ob gozdovih in v planinah pa slovensko besedo počitniška hiša, za večjo stavbo pa planinska koča ali planinski dom. Ljudje, ki vinograde obdelujejo, niso vikendaši, pomeni ljudje, ki počivajo, torej ne delajo. Vsak, kdor ima še tako majhen vinograd, ga mora skrbno obdelovati, saj trta zahteva čez celo leto veliko ročnega dela, razni stroji so le pripomoček. Trta je tako zahtevna rastlina, da zahteva še vedno veliko izključno ročnega dela, ki ga noben stroj ne more nadomestiti. Zato je vinogradnik celo leto v vinogradu zaposlen z delom, je delavec, ne pa lenuh, kot ga hočejo nekateri poniževati z izrazom vikendaš. Noben vinogradnik ne reče, da gre na vikend, vsak reče, da gre v vinograd delat. Stavba v vinogradu ne služi počitku brez dela, ampak počitku po utrujenem delu in shrambi pridelkov ter predelavi grozdja. Zato je treba tujko in žaljivko vikend in vikendaši v slovenskem izrazoslovju opustiti in namesto te uporabljati lepi slovenski izraz zidanica, vinski hram, počitniška hišica, za tiste, ki živijo in delajo v vinogradih, pa izraz vinogradnik, delavec, ne pa vikendaš. Tudi za tiste, ki prebivajo v počitniških hišicah, bi bil bolj primeren izraz počitničar kot pa vikendaš.

T. DOBERŠEK

Na kmetijah — polproletarci

Raziskovalna naloga o razvoju kmetijstva v črnomaljski občini opozorila na slabe plati te panoge — Pod drobnogledom Damelj, Belčji vrh, Petrova vas

ČRNOMELJ — Glavni vzrok za negotov položaj in opuščanje kmetijske proizvodnje v črnomaljski občini so cenovna nesorazmerja, razdrobljenost parcel in pomanjkanje delovne sile. Navezanost na zemljo je predvsem ekonomska nuja. Tako je bilo slišati pretekli teden na predstavitvi raziskovalne naloge »Usmerjanje razvojnih procesov Bele krajine z vidika ocene naravnih in socioekonomskih možnosti,« ki jo je obrazložil Ivo Piry, profesor geografije na Inštitutu za geografijo univerze v Ljubljani.

To raziskavo je Inštitut za geografijo začel že leta 1981. Prvi del naloge, kjer so ugotavljali razvojne možnosti za celo Belo krajino, so že predstavili, v drugem delu pa so se omejili le na proučevanje vloge kmetijstva v nadaljnjem razvoju dežele ob Kolpi, predvsem pa v črnomaljski občini. Odločili so se za sodobno proučevanje treh katastrskih občin. Pod drobnogled so vzeli katastrsko občino Damelj, ki ima manj ugodne razvojne možnosti, Belčji vrh, ki se razvija, a njene možnosti niso najugodnejše, ter Petrovo vas z zelo dobrimi razvojnimi možnostmi.

● Raziskovalna naloga ugotavlja, da ekonomskega interesa na oddaljenih, ostarelih, razdrobljenih kmetijah ni, da tam obdelujejo zemljo le še toliko, kolikor zmorejo. To hočejo zato v občini nadoknaditi v nižinskih področjih, ki jih je študija zajela le v manjši meri. Predstavnik kmetijske zadruge je zato predlagal, da morajo pri raziskavah narediti korak naprej: določiti, na katerih območjih je moč pospeševati in racionalizirati kmetijsko proizvodnjo in kje se bodo pač morali zadovoljiti s samozadostnim kmetijstvom, od koder ne bo pridelkov za trg.

Ugotovili so, da je kmetijstvo, nekdaj prevladujoča dejavnost v občini, izgubila tako na obsegu kot na pomenu. Res je kmečkega prebivalstva še 14,8 odst. (republiško povprečje le še 9,5 odst.), a je starostna struktura zelo neugodna, kar je le eden od številnih razlogov za slabe rezultate v kmetijstvu. Poleg tega je v vseh treh katastrskih občinah zelo skromen obseg obdezovalne površine, ki ne presega 40 odst. zemljišč, zlasti v Damlju in na Belčjem vrhu pa nekdanje kmetijske površine nenacrtno zarašča redek gozd ali steljniki. Resnične razmere za razvoj kmetijstva so slabše, kot jih je moč ugotoviti po katastru, ki je bil noveliran lani, saj je kar na tretjini zemljišč druga kultura, kot je zapisano v katastru.

Zaradi majhnih parcel, oddaljenih od naselij, se stroški pridelave povečujejo, rešitev pa bi bila le v komasaciji, ki pa je zopet vprašljiva zaradi majhnega obsega kvalitetnih zemljišč.

V občini je le še 4 odst. kmečkih in 30 odst. mešanih pretežno kmečkih gospodinjstev, starostni sestav v teh družinah pa je izredno neugoden, v 15 odstotkih je celo vprašanje nasledstva. Kritično je predvsem v Damlju, kjer se postavlja celo vprašanje obstoja naselja, v katastrski občini živi le vsak šesti lastnik zemlje, v polovici gospodinjstev sploh nimajo več živine, ostali pa imajo v hlevu manj kot tri repe. Nekoliko ugodneje je na Belčjem vrhu. Podobno je v Petrovi vasi.

Poseben problem so v občini zaščitene kmetije. Sedaj ugotavljajo, da je bila zaščita preveč stihijska ter da bo potrebna revizija, kajti teh kmetij je več kot tisoč, kooperacijskih pogodb pa le okrog 800. 8 odst. jih ima zelo majhno posest, ki ne presega 3 hektare, pri dvakrat tolikih je vprašljivo nasledstvo. Le 59 je pretežno kmečkih gospodinjstev, pretežno in povsem nekmečkih pa kar dve tretjini. Več kot 10 hektarov obdelovalne površine ima le 55 zaščitenih kmetij, več kot 5 glav živine pa le vsaka četrta.

M. BEZEK

SEJMIŠČA

BREŽICE — Na sobotnem sejmu je bilo naprodaj 266 pujskov, starih do 3 mesece, in 14 pujskov, starih nad 3 mesece. Lastnika je zamenjalo 187 mlajših in 9 starejših živali. Kilogram žive teže prvih je veljal 500, drugih pa 420 din.

Preživeli maksimum (?!)

Ne da ni čakal na odgovor, si kot diplomant iz agrarne ekonomike najbrž smem zastaviti retorično vprašarje, ali je res treba, da kulturnik Bojan Štih deli stroki, agronomiji pa tudi politiki, nauke o zemljiškem maksimumu. Roko na srce: taista stroka ni dovolj vztrajna, ko je treba strokovno utemeljeno pojasnjevati, zakaj je maksimum kakršnega imamo, postal vse bolj preživela in v nekaterih pogledih celo nesmiselna razvojna omejitev kmetijstva, pravi dogmatski ostanek preteklosti, kot ga je imenoval dr. Dragan Veselinov na novinarskih Gorjupovih dnevih v Portorožu.

Agrarni maksimum je z zakonom dovoljena zemljiška posest, ki ga je pri nas delno uvedla že stara Jugoslavija, in to v prvem letu svojega obstoja. Po osvoboditvi in izvedeni socialni revoluciji je bil tak ukrep toliko bolj upravičen. Leta 1945 je bila zasebna posest najprej omejena na 20 do 35 ha, leta 1954 pa na 10 ha — brez kakršnekoli resne strokovne študije, zakaj ravno na toliko. V prvih letih zasebni kmet ni imel pravice posedovati traktor, ki je veljal za »trojanskega konja« kapitalizma. Desethektarsko omejitev in izjeme za hribovita območja so osvojile vse nove ustave — kot da je razvoj zaspal spanje pravičnega in kot da ni treba slediti tehnološkemu napredku.

V minulih treh desetletjih se je marsikaj spremenilo, predvsem pa je zelo napredovala tehnologija v kmetijstvu, agrotehnika. Motiko je zamenjal traktor in tako huda omejitev posesti je postajala vse večja ovira za nujno naglejše večanje delovne storilnosti. Celo varuhi zemljiškega maksimuma so se tega zavedli, zato smo uvedli dolgoročni zakup kot možno obliko večanja posesti in kooperacijske proizvodnje. Nekaj uspeha je, ne pa toliko, kot bi želeli. Kdor kolikor toliko pozna kmetovo miselnost, ve, da kmet ne bo s pretirano vnemo intenziviral kmetije, gradil pripadajočih gospodarskih poslopij in investiral na negotovi najemni zemlji.

Izjemno nizek zemljiški maksimum (na Poljskem na primer znaša 35 ha) je prispeval svoj delež, da smo postali edina država, ki ne pozna koncentracije kmetijske proizvodnje in kjer se že tako razparcelirana posest še nadalje drobi. Nujna posledica je nizka produktivnost, in kar vsi občutimo — draga hrana.

Zatorej kaže podpreti pobudo za izdatno zvečanje zemljiškega maskimuma. S tem se ne bi zrušila ne združništvo ne proizvodna kooperacija, niti se ne bi obnovil kapitalizem na vasi. S povečanjem kmetovih razvojnih možnosti bi naredili pomemben korak v pravo smer, korak, ki bi hkrati z drugimi pospeševalnimi ukrepi in družbeno skrbjo, da bi zemlja res prišla v roke tistemu, ki jo obdeluje, pripomogel k napredku in večji perspektivnosti v kmetijstvu. Ne takoj, sčasoma pa zagotovo.

Inž. M. LEGAN

Zdravilna grenčica intybin

Pomen radiča v hrani

V zimskem času uporabljamo predvsem radič, ki ga silimo pri temperaturi nad 15°C.

Radič vsebuje 91 do 94% vode, 0,4% surovih beljakovin, 0,13% surovih maščob, 4% ogljikovih hidratov, od tega 3,4% sladkorjev. V siljenem radiču je v 100 gramih samo 3 mg, v zelenem pa 16 mg vitamina C, 1,3% karotina in 0,3 do 0,05 mg vitamina B1 in B2, med minerali ja največ kalija (192 mg), sledita kalcij in fosfor (vsakega je po 26 mg) in 0,7 mg železa. Radič vsebuje grenko snov intybin, ki uravnava prebavo, pospešuje presnovo in kroženje krvi. V zunanjih zelenih listih je 30-krat več karotina, enkrat več vitamina B1 in vitamina C kot v notranjih obeljenih listih.

Radič priporočajo zlasti sladkornim bolnikom, ker zmanjšuje količino sladkorja v krvi in seču. Radič deluje tudi na čiščenje krvi, izločanje odvečne sluzi in žolča.

Iz listov radiča delamo sok, ki ga pomešamo z nekaj kapljicami vinskega kisa in rožnega olja, iz tega pripravljeni obkladki zelo pomagajo pri močnem glavobolu. Če pa kuhamo sok s sladkorjem v tekoči sirup, dobimo okusno odvajalo za otroke. Svež sok pospešuje tudi rast las, z njim masiramo oslabele ude, čistimo kožo in preprečujemo srbenje kože.

Dr. MIHAELA ČERNE
Kmetijski inštitut Slovenije

Socialo pozabili

Za odgovornejše funkcije v občini in republiki evidentirana vrsta občanov

NOVO MESTO — Do 8. novembra je evidentiranje za volitve v letu 1986 k že objavljenim imenom dalo še naslednje predloge: Za delegate DPZ v skupščino SRS: Bogdan Osolnik; za možnega predsednika izvršnega sveta občinske skupščine še Miloš Šuštar, za člana izvršnega sveta pa še Jože Malenšek.

Evidentiranje za odgovorne funkcije v interesnih skupnostih: občinska izobraževalna skupnost — za predsednika: Stanislava Florijančič, Dušan Jarc, Dragica Nenadič, Vanja Vizjak, Dragica Galič. Za namestnika predsednika skupščine OIS Dušan Jarc, za predsednico zbora izvajalcev Olga Golob in za predsednico zbora uporabnikov: Marija Padovan in Marta Pureber.

Občinska kulturna skupnost: za predsednika skupščine: Lidija Jež, Marjan Vodopivec, Roman Čelesnik, Katjuša Borsan, Andrej Pelko, Vasja Fuis in Boris Skedelj. Za namestnika predsednika Andrej Pelko, Vasja Fuis in Boris Škedelj. Za predsednika zbora izvajalcev: Jovo Grobovšek, Staša Vovk, uporabnikov pa Joža Miklič, Janko Skrabel.

Občinska telesnokulturna skupnost — za predsednika skupščine: Vojko Oklešen, Matevž Aš, Anton Šporar, Franc Zaman, Milan Jakopin; za namestnika predsednika: Marjan Spiler, Marjan Potrč; za predsednika zbora izvajalcev Marjan Zupanc, Boštjan Špiler; za predsednika zbora uporabnikov pa Silvo Fir, Slavko Guštin in Tone Recelj.

Občinska skupnost otroškega varstva: za predsednika skupščine: Marta Račečič, Anton Dragman, Vilma Manček, Zvone Špelko, Metka Hrastar, Egidij Skube, Jože Plut; za namestnika predsednika: Lado Brulc, Marija Gabrijelčič, Marjeta Primc in Pavel Kastelic; za predsednika zbora izvajalcev: Marjana Šetina—Kladnik, Olga Jukič in Metoda Turk; za predsednico zbora uporabnikov: Vesna Novinec, Irena Kotnik.

Občinska raziskovalna skupnost — za predsednika: Milan Banovec, Štefan Ščap, Andrej Kosec, Jadran Šnidaršič, Vojteh Leskovšek in Jože Malenšek.

Občinska zdravstvena skupnost — za predsednika skupščine: Jože Tekstor, Cilka Smolič, Marjan Somrak; za namestnika predsednika Marija Bricelj; za predsednika zbora uporabnikov: Neva Thorževskij.

Občinska skupnost socialnega skrbstva — za predsednika skupščine Marjana Dernovšček; za predsednika zbora izvajalcev: Polde Jevšček, za predsednico zbora uporabnikov Mira Maljuna.

V skupščino socialnega skrbstva SRS — za predsednico evidentirana Lojzka Potrč in za predsednico zbora uporabnikov iste skupščine spet Lojzka Potrč.

V občinsko skupnost socialnega varstva je za predsednico skupščine evidentirana Marjeta Potrč.

Občinska skupnost za zaposlovanje — za predsednika skupščine Igor Vizjak, za predsednika zbora uporabnikov Jože Ficko.

V občinsko stanovanjsko skupnost — za predsednika: Franc Juršič in Darja Horvat.

Za razne interesne skupnosti v skupščini SRS so bili evidentirani: kulturna skupnost Jože Škufca in Franc Šali; raziskovalna skupnost SRS — za predsednico zbora uporabnikov Živa Lenardič, za neopredeljene funkcije v tej skupnosti pa še: Zmago Novak, Borut Pretnar in Miha Japelj.

V izobraževalno skupnost Slovenije — za predsednika evidentirana Boris Dular in Boris Gabrič, za podpredsednika Boris Dular, za podpredsednika zbora uporabnikov: Albert Račečič.

Evidentiranje še poteka.

R. B.

Iz starega novo

Popravljalnica oblačil postaja cenjena obrt

NOVO MESTO — Pred pol leta je na Glavnem trgu odprla šiviljsko popravljalnico Marinka Hlade. Ugotovila je, da bo v težkih časih spet v modi popravljanje oblačil — iz starega novo — in pustila v Labodu poklic, ki ga je opravljala deset let.

»Malce me je skrbelo, če bo dovolj dela, ko je šlo za novo obrt, v kateri je vsak začetek težak. Moram pa reči, da že prvi mesec nisem držala rok križem. Zdaj imam dela dovolj za sproti. Prav

pred dnevom mrtvih je bilo veliko naročil: popravilo plaščev, hlač, kril. Če zmanjka popravil, lahko šivam tudi nove kose garderobe in to tudi delam.«

— Kje ste se izučili poklica in kaj vas je vodilo, da ste odprli popravljalnico?

»Za krojačico sem se izučila pri nekdanjem Krimu v Novem mestu, potem pa sem naredila še modelarsko šolo v Mariboru in se zaposlila v Labodu. Ker sem slišala od kolegic in znank, kako iščejo šiviljo, ki bi bila pripravljena tudi kaj starega prenarediti, sem se odločila. Ni mi žal. Želim biti solidna obrtnica."

R. BAČER

Kaj se obeta manj razvitim?

Pet manj razvitih krajevnih skupnosti v novomeški občini ima v srednjeročnem planu več možnosti — Načrtovane mnoge nove akcije

NOVO MESTO — Na območju novomeške občine so krajevne skupnosti Birčna vas, Dolž, Hinje, Podgrad in Žužemberk manj razvite, ker ne dosegajo niti 80 odstotkov poprečne razvitosti občine, zato bodo deležne posebne družbene skrbi.

Dolgoletna praksa kaže, da se najbolj zaostala območja občine kljub vsem prizadevanjem ne morejo sama dokopati do boljših razmer, zato je v novem srednjeročnem občinskem planu predvideno, da bo 0,1 odstotka sredstev za uresničevanje programov vseh krajevnih skupnosti solidarnostno namenjen manj razvitim.

Komunalna skupnost bo v svoj program dela vnesla naslednje gradnje. Žužemberk: nadaljevanje gradnje vodovoda Malo Lipje—Veliko Lipje ter pripravo projektne dokumentacije za gradnjo vodovodnega sistema Križe—Reber—Ajdovska planota in za začetek gradnje kanalizacije in čistilne naprave v Žužemberku. Vse to bo po oceni veljalo preko 158 milijonov dinarjev.

V birčenskem koncu je predvidena gradnja prve in druge etape vodovoda v vrednosti 36,8 milijona dinarjev. Na Uršnih selih, kjer so bili uvrščeni med manj razvite v sedanjem srednjeročnem obdobju, pa začete gradnje vodovoda niso mogli dokončati, bo komunalna skupnost delno sofinancirala izgradnjo vodovoda Uršna sela—Laze z 12 milijoni dinarjev.

Občinska skupnost za ceste bo na območju krajevne skupnosti Hinje modernizirala cesto Smreka—Hinje—Struge, in sicer prvo etapo v dolžini 2,5 kilometra, kar bo stalo blizu 69 milijonov dinarjev. Na območju Dolža je zapisana v plan modernizacija ceste Stopiče—Dolž — magistralna cesta v dolžini 5 kilometrov, v predračunski vrednosti 37,5 milijona dinarjev. V krajevni skupnosti Podgrad bo modernizirana cesta Koroška vas—Jurna vas (prva etapa) v dolžini 1,8 kilometra, kar bo stalo blizu 24 milijonov dinarjev. Na Podgradu bo dograjen še večnamenski dom. Pri vseh naštetih delih bodo upoštevana sredstva 0,1-odstotne solidarnosti, seveda pa ne bodo zadoščala za celotno kritje investicij, zato bodo priskočili na pomoč še drugi sofinanceriji.

Predvideni napredek v manj razvitih krajevnih skupnostih s pomočjo širše družbene skupnosti pa je za zdaj šele v predlogu družbenega plana, ki pa ga morajo delegati občinske skupščine in interesnih skupnosti še sprejeti, preden bo dobil veljavo.

R. B.

Bolniki finančne suše

V novomeški občini je z izgubo poslovalo 9 delovnih organizacij — »Zastavonoša« je IMV

NOVO MESTO — V novomeški občini je 4420 ljudi zaposlenih v delovnih organizacijah, ki so ob tričetrtletju izkazale izgubo. Pri 1,038-milijardni izgubi v gospodarstvu ima levji delež IMV z 958 milijoni dinarjev izgub.

Za 7 milijonov dinarjev izgub je pridelala še Tovarna stilnega pohištva Novoles v Straži, dobrih 9 milijonov dinarjev izgube so imeli v tovarni Krmila, ki spada k novomeški zadrugi. Tem se pridružujejo še trije tozdi Železniškega podjetja z dobrimi 61 milijoni dinarjev izgube in pa Gorjanci — tozd Avtobusni promet, ki je bil finančno prekratek za dober milijon dinarjev.

Med negospodarskimi dejavnostmi ima malenkostno izgubo 50.000 dinarjev Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine, hujši bolnik pa je Zdravstveni center Dolenjske s 44 milijoni dinarjev izgube. V zdravstvenih ustanovah je zaradi tega prizadetih čez 800 ljudi.

Skupna vsota izgub je v novomeški občini polovico manjša, kot je bila ta čas lani, največ po zaslugi boljših rezultatov v IMV, z lanskoletne liste izgubarjev pa so se nekateri tudi že rešili. Za samo občino sta najtrša izgubarja Tovarna krmil in zdravstvo. Za Gorjance — tozd Avtobusni promet računajo, da se bodo z uresničevanjem sanacijskega programa sami izkopali iz težav, prav tako pa bo Novoles sam poiskal rešitev za tozd, ki je izkazal rdeče številke.

R. B.

Straža ni več vas

Nova mrliška vežica in načrtovane mnoge akcije

STRAŽA — Krajevna skupnost je letos izpeljala vse načrte razen asfaltiranja nekaterih naselij in ulic. Velika pridobitev pa je nedavno zgrajena mrliška veža, saj so pet let trajala prizadevanja, da bi jo dobili.

Ker Straža ni več vas, ampak močno industrijsko naselje, kjer vse več ljudi stanuje v blokih, je ob smrti družinskih članov sila nerodno za svojce in neprijetno za stanovalce, če morajo imeti mrliča do pogreba doma. Prav zato si je vodstvo krajevne skupnosti tako prizadevalo za to gradnjo, ki je bila novembra letos vendarle končana. Dolgotrajni zapleti so bili s pridobitvijo zemljišča in gradbene dokumentacije.

Uspešno je bila letos izpeljana ena večjih komunalnih akcij: dograditev vodovoda Novo mesto—Straža. Zadnji krak v dolžini 1500 metrov je zgrajen in pomeni vez sistemu, ki bo v kasnejših letih povezoval vodovodni sistem Suhe krajine in Dol. Toplic.

Nemalo prostovoljnega dela so opravili krajani s popravljanjem in čiščenjem jeza v Rumanji vasi, podobno kot so lani popravili jez v Vavti vasi. S sredstvi pa so pomagale domače delovne organizacije in Vodna skupnost.

Trenutno v Straži ocenjujejo telefonijo za najtrši oreh. Dve leti se ubadajo s komunalno akcijo, za katero so krajani referendumsko namenili pol samoprispevka, ki ostane za domače potrebe. Gre za gradnjo telefonskega omrežja, ki naj bi v vsako vas pripeljalo nekaj telefonov. Zbranih je že 410 interesentov.

R. B.

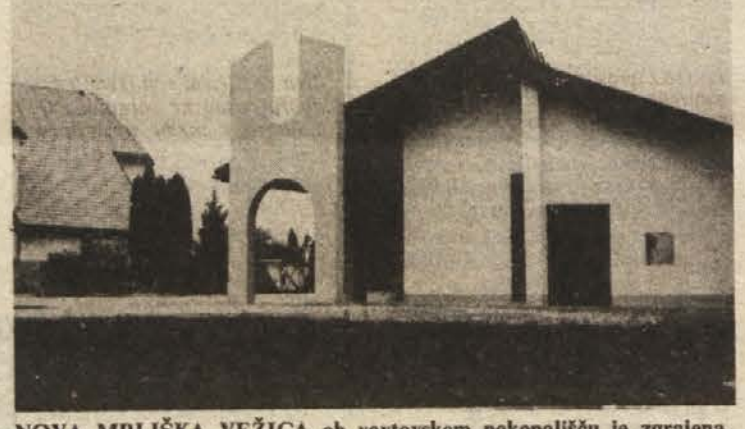

NOVA MRLIŠKA VEŽICA ob vavtovskem pokopališču je zgrajena. (Foto: R. Bačer)

GRADILI BOMO MRLIŠKO VEŽICO

GRADAC — V programu del krajevne skupnosti Gradac za letos je tudi gradnja mrliške vežice na pokopališču v Kloštru. Večino gradbenega materiala že imajo, prav tako načrt, ker pa je bilo nekaj težav s prepisom zemljišča, ki so ga kupili že pred več leti, še nimajo gradbenega dovoljenja. Pri gradnji bodo seveda pomagali krajani, in to z delom in materialom.

REKREACIJA V VRTCU

METLIKA — Čeprav v Metliki že dalj časa ni telovadnice, TVD Partizan ni prenehal s svojo dejavnostjo. Tako v največjem prostoru v vrtcu poteka rekreacija za predšolske otroke, ki je še posebej namenjena tistim, ki ne hodijo v vrtec, enkrat na teden imajo rekreacijo odrasle ženske, enkrat pa v vrtcu vadi osnovnošolska ritmična skupina.

NAJVEČ ŠTIPENDIJ NA PEDAGOŠKI AKADEMIJI

METLIKA — Občinska izobraževalna skupnost v tem šolskem letu štipendira 6 študentov, in sicer enega za študij pedagogike na filozofski fakulteti; na pedagoški akademiji pa 3 za likovni pouk, enega za kemijo in biologijo ter enega za študij slovenščine in angleščine. Metliška skupnost otroškega varstva pa ima 3 štipendistke na srednji vzgojiteljski šoli v Ljubljani.

OGLED BETI

METLIKA — V okviru praznovanja občinskega praznika bo metliška Beti 25., 26. in 27. novembra odprla svoja vrata za občane, ki bi si hoteli ogledati to največjo belokranjsko delovno organizacijo. Ogled tovarne s strokovnim vodstvom bo možen vsak dan ob 11. uri. Seveda se Beti nikoli ni zapirala pred obiskovalci, vendar je res, da doslej za domačine niso imeli organiziranih obiskov tovarne, ki pa jo zelo dobro poznajo obiskovalci iz drugih krajev Slovenije. V turistični ponudbi za izletnike, ki pridejo v Belo krajino, je namreč vključen tudi nakup v Betini industrijski trgovini in večina teh izletnikov si želi ogledati tudi tovarno.

Manj bo družbenih stanovanj

Za to srednjeročno obdobje so jih načrtovali 96, a jih bo le 80 — Manjše zanimanje za nakup stanovanj — Stanarine ne zadoščajo niti za vzdrževanje

METLIKA — Prejšnje srednjeročno obdobje je bilo, kar se družbene stanovanjske gradnje v Metliki tiče, precej bolj uspešno kot to, ki se izteka. V prejšnjem obdobju so načrtovali, da bodo zgradili 120 novih stanovanj, pa so jih 134, za to obdobje pa so planirali 96 novih stanovanj, a jih bo komaj 80.

Za to je več vzrokov, med katerimi je seveda težko stanje in vsesplošno pomanjkanje denarja na prvem mestu. Vsekakor pa je res tudi, da je v Metliki manj nerešenih stanovanjskih vprašanj, da je vedno manj novih delovnih mest in tudi doslej so večino novih stanovanj dobili tisti, ki so se v Metliko priselili od drugod. Prav tako se je z ureditvijo osnovnih komunalij izboljšal bivanjski standard v ostalih krajih občine, saj imajo tako rekoč povsod elektriko, vodovod in solidne ceste in res ni noben problem voziti se na delo v Metliko. Skratka, zadnje čase je zanimanje za nakup družbenih stanovanj v Metliki manjše pa tudi stroški bivanja v teh stanovanjih se povečujejo, čeprav so stanarine še vedno pod družbeno kontrolo, močno pa se povečujejo stroški za ogrevanje. Tudi za naprej kaže, da ne bodo gradili več kot 80 stanovanj v petih letih.

V metliški občini je 380 družbenih stanovanj, v katerih živi okoli 1.500 ljudi, se pravi šestina vsega prebivalstva občine. Velika večina teh stanovanj je zgrajenih po letu 1956, se pravi, da je stanovanjski fond dokaj nov in da je stanovanjski standard dokaj visok, saj na primer ni stanovanj brez kopalnice, sanitarij. Kljub temu da ta stanovanja še ne zahtevajo velikega denarja za prenovo, je denarja za vzdrževanje veliko premalo, in to, pravijo na stanovanjski skupnosti, v prvi vrsti zaradi prenizkih stanarin. Sedaj znašajo stanarine približno en odstotek od valorizirane vrednosti stanovanja, za normalno vzdrževanje stanovanj pa bi morale znašati 2,5 odst. in to sploh še ne bi bila ekonomska cena.

A. BARTELJ

ŠTEDILNIKI ZA ROMSKE DRUŽINE

METLIKA — Za izboljšanje življenjskih razmer Romov v metliški občini je pred kratkim republiška skupnost socialnega skrbstva namenila 200 tisočakov, metliška pa je iz svojih sredstev za ta namen pridala še 700.000 dinarjev. S tem denarjem so kupili v glavnem štedilnike in odeje in jih razdelili.

Plakete občine Metlika

Dobili jih bodo Martin Plut, Ivan Žele in Jože Bajuk

METLIKA — Na svečani seji v počastitev praznika občine Metlika bodo v torek, 26. novembra, podelili plakete metliške občine. To najvišje občinsko priznanje bodo letos dobili: Martin Plut, znani vinogradnik iz Drašičev; Ivan Žele, dolgoletni ravnatelj metliške osnovne šole, Jože Bajuk, samostojni obrtnik in predsednik metliškega Obrtnega združenja. Na svečani seji bodo zaslužnim občanom podelili tudi državna odlikovanja. Red zaslug za narod s srebrno zvezdo bosta dobila Stane Bajuk in Julij Nemanič, red dela s srebrnim vencem Nežika Travnikar, Vladimira Škof in Mimica Starc ter medaljo zaslug za narod Marija Bajuk, vsi iz Metlike.

Štipendije ostajajo

Za večino štipendij, ki jih je Beti razpisala za študij na visokih in višjih šolah, ni bilo prijav

METLIKA — Od 63 štipendij, kolikor jih je metliška Beti razpisala za to šolsko leto, so jih podelili samo 36. Samo toliko je bilo interesentov. Zanimivo: večino štipendij, razpisanih za študij na visokih in višjih šolah, niso podelili, ker ni bilo ustreznih prijav ali jih sploh ni bilo. V prvi vrsti je Beti do tega, da bi štipendirala ljudi iz domačega belokranjskega okolja.

Prav pri štipendiranju domačinov pa Beti nima sreče. Tako so za to šolsko leto razpisali tri štipendije za študij tekstilne tehnologije na visoki stopnji, pa so iz Bele krajine dobili eno samo prijavo in tako tudi podelili samo eno štipendijo, čeprav je ta poklic gotovo perspektiven. Nepodeljena je ostala tudi štipednija za študij angleščine in nemščine na filozofski fakulteti. Razpisali so 4 štipendije za študij ekonomije različnih smeri, dobili pa so samo eno prijavo, in še ta kandidat ni iz Bele krajine. Za študij informatike ni bilo prijav, prav tako ne za študij mednarodnih ekonomskih odnosov na višji ekonomski šoli.

Že tri leta zapored se ni nihče prijavil za razpisane štipendije za tekstilno-kemijskega tehnika. Po petih letih so komaj nagovorili dva fanta, ki sta končala metliško osemletko, da sta se odločila za poklic tekstilnega tehnika. V Beti nasploh opažajo, da se mladi Belokranjci v glavnem odločajo za družboslovje in ekonomske tehnike. Tako so v Beti letos dobili 9 prošenj za štipendijo za ekonomskega tehnika, podelili so pa 3. Precejšnje je tudi zanimanje za šolanje na srednji računalniški šoli.

A. B.

Novomeška kronika

ŠMARNICA — Mariborski Večer je poročal, da so kmetje v Savinski dolini navdušeni nad sokom samorodne trte, trumoma prisegajo, da je to vino najboljše in da najlepše diši. Škoda, da se Večerov poročevalec ni oglasil tudi v našem Podgorju, kjer časte šmarnico precej dlje in veliko bolj pobožno kot na Štajerskem. Če bi to storil, bi Večer zanesljivo izšel v barvi, ki ji pravimo strupeno zelena.

DISCO — V Regerči vasi je bil disco, ki so mu rekli Pri pujsu. Dobro poučeni pravijo, da ga ni več zato, ker se je precej dotrajana obiskovalka iz Škrjanč odločila, da bi bilo mogoče kakšen dinar zaslužiti tudi z javnim prikazovanjem telesne ljubezni. Pred petnajstletniki. Kakršenkoli je že bil ta disco, boljšega imena si res ne bi mogel nadeti.

FILM — Dijaki Srednje šole tehniške in zdravstvene usmeritve so naredili film Obed. Film je na srečanju mladih slovenskih filmarjev dobil posebno nagrado, čeprav ga na reviji sploh niso predvajali. Vrtenje filmčka so preprečili učitelji omenjene šole, celuloidne sličice jih menda prikazujejo v žaljivi luči. Priznanje je film dobil iz protesta proti cenzuri njegovih glavnih zvezd. Slovenska javnost pa se spet smeje omejenim Dolenjcem, ki so tokrat celo malo šolani.

Ena gospa je rekla, da so se ji zdeli srbohrvaški podnaslovi Robarjeveg filma »Ovni in mamuti« docela na mestu, manj jasno pa ji je, zakaj je moral dom kulture v jugoslovanščini predvajati tudi »Lassie se vrača«.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 7. do 13. novembra so v novomeški porodnišnici rodile: Marjana Trščinar-Antič iz Dominče — Tino, Frančiška Kasun iz Damlja — Lidijo, Helena Erjavec iz Dola — Eriko, Anica Kebelj iz Dolenjega Karteljevega — Borisa, Anica Kočevar iz Križevske vasi — Majo, Sonja Blažič iz Žalovič — Andrejo, Anica Kerin iz Senuš — Damjana, Gabrijela Gregorič iz Črnomlja — Jana, Anica Čož s Križnega vrha — Dejana, Fanika Košir iz Dolenje Straže — Gregorja, Jožica Mavec z Rihpovca — Martina, Darinka Bizjak iz Škovca — Davida, Anica Lužar iz Šentjurija — dečka, Vilma Murn iz Korita — dečka, Magdalena Valenčak iz Arnovega sela — dečka.

IZ NOVEGA MESTA: Jovanka Marković iz Dalmatinove 2 — Vedrana, Alenka Jakovljević, Nad mlini 4 — deklico, Lujza Suhadolnik z Mestnih njiv 3 — deklico in Darinka Ucman s Partizanske 29 — Vesno. Čestitamo.

Sprehod po Metliki

METLIŠKA OBČINSKA KONFERENCA ZSMS je poslala vsem najodgovornejšim v občini dopis za ureditev športnih igrišč ob delovni organizaciji Beti. Nepoznavalcem razmer naj povemo, da je objekt napol dograjen, za dokončno ureditev stvari pa bi bilo potrebnih še precej sredstev. Dinarčki se bodo gotovo kje našli, dela bodo stekla pomladi in začetni trud posameznikov pri Samoupravni telesni skupnosti bo speljan v resničnost. Čas bi že bil, da se stvari dokončajo, kajti v objekt je bilo vloženega že precej denarja. Energije pa tudi.

ANDREJA BRANCELJ, kustodinja Slovenskega gasilskega muzeja v Metliki, je prepričana, tako vsaj piše na straneh Dolenjskega lista, da Metlika le ni tako kulturno zaspano in zasmrajeno mesto. Nato našteva razstave in drugo, kar je v preteklem letu pripravilo Ganglovo razstavišče, in postreže s podatkom o ljubiteljskih skupinah, ki delujejo v občini. Vse, kar je napisala, je res. Kljub vsemu pa ljudje zehajo, kajti gasilskega muzeja, pa četudi je desetkrat slovenski, si ljudje ne morejo ogledovati več kot enkrat na leto. Vsega drugega pa je bolj malo.

METLIŠKE ROKOMETAŠICE, šarmantne in vedno bolj uspešne, so pripravile v stari kinodvorani sobotni disko, ki se ga je udeležila srednja generacija. Človek si ne bi mislil, koliko metliških tovarišev se zanima za rokomet. Morda pa je bila pozornost bolj usmerjena k rokometašicam. To bo težko izvedeti, kajti človeško srce in um sta nerazrešljivi uganki.

METLIKA JE MAJHEN KRAJ, v katerem vedo ljudje o drugem človeku prav vse, če ne celo več. Zdaj je največ natoleevanja okrog kadrovskih sprememb v občinski upravi, a tudi v delovnih organizacijah. Večina govoric je seveda izvitih iz trte. Trebezljajoči so pač spoznali, da je najlaže priti do informacije, če pričneš širiti dezinformacijo.

Črnomaljski drobir

SLABO OBVEŠČANJE, TODA ČIGAVO? — Na seji sveta za varstvo okolja pri predsedstvu republiške konference SZDL, ki je bila pretekli petek v Ljubljani, so govorili tudi o sanaciji reke Krupe. Kot smo lahko slišali v dnevniku ljubljanskega radia, so na sestanku obsodili novinarje, da premalo pišejo o belokranjski ekološki katastrofi, ter podkrepili svojo trditev s tem, da so se številnim poslanim vabilom na sejo odzvali le novinarji treh ljubljanskih novinarskih hiš. Mogoče bi bilo prav, da bi v Ljubljani vedeli, da tudi na Dolenjskem obstaja časopis, ki je ne nazadnje glasilo SZDL in ki bi bil vesel povabila na sejo, na kateri teče beseda o Krupi, o kateri Dolenjski list tudi doslej ni varčeval z besedami.

BODO IMELI NOVI DELEGATI VEČ MOČI? — Most pri črnomaljski klavnici je v teh deževnih in snežnih jesenskih dneh zopet kamen spotike predvsem za prebivalce kozjega placa. Kotanje na mostu so se napolnile z vodo, ki ne more odteči, zato Črnomaljci predlagajo, da če že ni dovolj denarja za novo asfaltno prevleko, naj vsaj prevrtajo luknje skozi most, da bo voda iz luž lahko stekla v Lahinjo.

Ribniški zobotrebci

NOVA GOSTILNA — Končno so tudi krajani Lopovč pri Ribnici dobili svojo gostilno: sodobni lokal je odprl Toni Andoljšek. Ko je enajsti gostinski objekt v neposredni bližini Ribnice. V njej bodo, kot smo zvedeli, postregli tudi s srbskimi specialitetami. Tudi brez kulture ne bo šlo, saj bo imel v njej stalno razstavo ribniški slikar Ćirović—Ćira.

ZDAJ KONTEJNERJI — Namesto kant za smeti je zdaj Prijateljev trg dobil kontejnerje. Vetru in nočnim »delavcem« bo potrebno zdaj več napora, če bodo hoteli prevračati te »smetnjake«.

POZABLJIVI VODOVODARJI — Delavci Hydrovoda so po Ribnici postavljali hidrante, za kar zaslužijo pohvalo. Žal pa so bili nekoliko pozabljivi in niso po opravljenem delu pospravili peska in uredili okolice hidrantov.

Drobne iz Kočevja

ZA 10 ODSTOTKOV 100-ODSTOTNO SPRTI — Ponekod te dni razpravljajo in sprejemajo dopolnitve pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov. Po neki zamisli naj bi združili 10 odstotkov sredstev za osebne dohodke in jih delili najuspešnejšim. To skušajo tudi tam, kjer se učinek sploh ne da zanesljivo meriti. Uspehi se že kažejo: prej so bili kolektivi složni, zdaj pa so ljudje zaradi teh 10 odstotkov med seboj 100-odstnotno sprti, delovni učinek pa pri večini gotovo veliko slabši.

DA NE BI OTROK PROSJAČIL ALI OČE KRADEL — Otroci za delo v šoli potrebujejo razne materiale, les, pločevino, papir, linolej itd. Šolarji si jih priskrbe tako, da jih prosjačijo po delovnih organizacijah ali pa jih njihovi očetje prinesejo iz podjetja domov. Naval otrok na podjetje gotovo moti delovni proces, če je skrb za nabavo prepuščena očetom ali mamicam. Novi predlog je, naj bi vodstva delovnih organizacij tak material dajala naravnost šolam.

KDAJ RAČUNALNIKI? — Šolniki predlagajo, naj bi tudi kočevski delovni kolektivi nakupili za šolo toliko računalnikov, da bi lahko odprli računalniško učilnico, kot jo že ima ribniška šola. Odgovori so, da je zadeva v zanesljivih rokah in da bo zamisel uresničena.

Trebanjske iveri

OBRTNIKI TARNAJO — Trebanjski izvršni svet večkrat skliče poslovodne delavce. Teh sestankov se udeležuje tudi predstavnik Obrtnega združenja. Čeprav je predstavnik Obrtnega združenja en sam, direktorjev pa za malo četo, je najbolj slišati obrtniškega predstavnika. In direktorjem, ki se iz dneva v dan ubadajo z velikimi težavami, pri čemer je glavna skrb, kako bodo poskrbeli za delo tisočev in tisočev delavcev, obrtniki tožijo in stokajo, kako da jim je hudo. Direktorji so pretreseni zaradi težavnega položaja obrtnikov in predlagajo, da bi poslej trebanjski izvršni svet prirejal seanse samo za obrtnike. Tako bi se lažje posvetil njihovim težavam.

OSEBNI DOHODKI SO UGANKA — Trebanjci se sedaj lotevajo analize osebnih dohodkov v občini. S to težko in v vseh pogledih zapleteno temo se bodo spoprijeli v sindikatih, partiji... Žal pa se izvršni svet ograjuje od podatkov, ki jih je zbral o osebnih dohodkih. Obstaja sum, da nekatere delovne organizacije niti izvršnemu svetu niso zaupale, kako si dele osebne dohodke. Vprašanje je torej, koliko taka naliza sploh velja.

HONORAREC — V trebanjski občini je kar nekaj mladih, ki bi poprijeli za vsako delo. Hvale vredno pri tem je, da bi šli delat tudi za stroj, čeprav so končali srednje šole ipd. Vendar dela zanje ni, bode pa v oči, da je na občinski konferenci SZDL dobil honorarno delo upokojeni direktor, ki materialno in socialno za sedaj še ni ogrožen, mladi pa dela ne dobe. Tudi na SZDL ne, ki sicer sprejema stališča o zaposlovanju ipd.

Prepiri zaradi oslove sence

Ali kako okrog črnomaljskih otroških vrtcev že dva meseca postavljajo ograjo, ki je verjetno še lep čas ne bo — Kaj pa zahteve inšpektorjev?

ČRNOMELJ — Inšpektor inšpekcijskih služb iz Novega mesta že ves čas, odkar sta v Črnomlju vrtca, zahteva, naj igrišči okrog vrtcev ogradijo zaradi varnosti otrok in obvarovanja igral na njih. Letos so v vzgojnovarstveni organizaciji končno našli nekaj denarja za ograjo, del sredstev pa je prispevala skupnost otroškega varstva. Toda delo od takrat, ko so pri vrtcu v Loki postavili nekaj stebrov, stoji.

Od tedaj pa je preteklo že dva meseca. Ob postavitvi prvih stebrov so se namreč začeli zapleti, ki so se vrstili kot po tekočem traku. Iz srednje šole Edvarda Kardelja so vzgojnovarstveni organizaciji očitali, da si postavlja koncentracijsko taborišče na tuji zemlji. Referentka za urbanizem, gradbeništvo in stanovanjske zadeve na občini pa je zahtevala namesto žičnate ograje leseno, ker sicer ne bi dala dovoljenja za postavitev, čeprav je že pred tem komisija iz Dolenjskega projektivnega biroja dovolila žičnato ograjo in določila njeno višino. Končno so tudi na občini popustili, saj bo imela vzgojnovarstvena organizacija z žičnato ograjo manj stroškov tako pri nakupu kot pri vzdrževanju, a tudi varnost otrok in igral bo večja.

● Naknadno smo izvedeli, da komisija Dolenjskega projektivnega biroja ni pristojna za to, da odloča o ograji, referentka za urbanizem, gradbeništvo in stanovanjske zadeve pa je znova začela vztrajati pri tem, da mora biti ograja lesena. Na komiteju za družbeni razvoj so zato vzgojnovarstveni organizaciji predlagali, naj bi že kupljeno žičnato ograjo vrnili prodajalcu in kupili leseno, češ da bi žičnata ograja kazila videz okolja, čeprav je igrišče osnovne šole nedaleč stran ograjeno s prav takšno ograjo. V vrtcih se zato sprašujejo, ali bo prodajalec pripravljen vzeti nazaj ograjo, ki je veljala 1,7 milijona dinarjev, in kje bodo dobili denar za leseno, ki stane 4 do 5 milijonov dinarjev.

Tako bi vsaj okrog vrtca na Čardaku lahko začeli postavljati ograjo, a je — verjetno prav iz solidarnosti do vrtca v Loki — delo stalo. Za zemljišče v Loki so namreč morali v vrtcu dokazovati, da je njihovo, kajti v srednji šoli so bili prepričani, da pripada šoli in so nameravali na njem narediti igrišče. Vzgojnovarstvena organizacija je dokazala lastništvo, s tem pa tudi, do kakšnih nepotrebnih sporov lahko pride samo zato, ker so v srednji šoli verjeli nekomu, ki jim je zagotovil, da je sporna zemlja njihova, ne da bi se prepričali, kaj piše na papirju.

Vzgojna organizacija in šola se sedaj dogovarjata o tem, ali bi vrtec del zemlje odstopil ali zamenjal s šolsko, nikakor pa v vrtcu ne morejo pristati na to, da bi odstopili vso tisto zemljo, ki jo želi srednja šola, kajti potem bi bilo na igrišču prostora le še za dve skupini otrok. V vrtcu namreč potrebujejo za enega otroka 15 kv. metrov igrišča.

M. BEZEK

Še evidentirati

Premalo predlogov za odgovorne dolžnosti v občini

RIBNICA — V ribniški občini se nadaljuje evidentiranje možnih kandidatov za delegate in za razne odgovorne dolžnosti v občini in naprej do republike in zveze. Sekretar občinske konference SZDL Stane Kromar je poudaril, da bo evidentiranje trajalo še do konca meseca novembra in da je predlogov še premalo.

Skupno je doslej za dolžnosti v občini evidentiranih preko 160 občanov. Za predsednika občinske skupščine je doslej evidentiranih sedem (Janez Mihelič, Alojz Marolt, France Grivec, Rudi Brinšek, Janez Novak, France Lapajne in Andrej Mihelič), za predsednika občinskega izvršnega sveta trije (Vinko Drobnič, Peter Levstek in Alojz Marolt) itd. Na dosedanjih sestankih sta dobila največ politične podpore France Lapajne (za predsednika občinske skupščine) in Peter Levstek (za predsednika občinskega izvršnega sveta).

Sekretar predsestva OK ZK Matjaž Nosan nam je povedal, da razpravljajo o evidentiranih in o politični podpori posameznikom že zdaj zato, ker se je v preteklosti dogajalo, da so politične organizacije dale vsem evidentiranim enako podporo, se pravi, da praktično niso dale nobenemu izmed evidentiranih podpore, kar je vnašalo v obdobje pred volitvami le zmedo in vodilo do nepotrebnih zapletljajev.

J. P.

GRADIJO GASILSKI DOM

RAKITNICA — Po večletnem premoru je v začetku leta spet začelo delati gasilsko društvo v Rakitnici, ki je bilo nekdaj eno najuspešnejših v ribniški občini. Društvo šteje 40 članov, predvsem mladih, za predsednika so izvolili Nika Vidervola, za tajnika pa Pavleta Hočevarja. Predlanskim so začeli graditi gasilski dom in ga v dobrem letu dni spravili pod streho, zdaj pa je spet delo zastalo, ker je zmanjkalo denarja. Gradili so ga gasilci s prostovoljnim delom, s prispevki v materialu in uslugah pa so jim pomagali Riko, Inles, ZKGP in zasebni obrtniki. Sami gasilci so organizirali tudi dve veselici in dobiček namenili za gradnjo gasilskega doma.

Splačalo se je pohiteti

Butorajci so letos zgradili 1800 metrov vodovoda, skupaj z Dragatušci pa 2 kilometra ceste

BUTORAJ — Krajevna skupnost Butoraj, s 54 gospodinjstvi v Butoraju, Zorencih in Veliki Lahinji najmanjša krajevna skupnost v črnomaljski občini, velja letos za eno najbolj delavnih. Krajani so pri gradnji ceste in vodovoda žrtvovali veliko delovnih ur in denarja, znali pa so poiskati pomoč tudi drugje. V svoji krajevni skupnosti namreč nimajo nobenega industrijskega obrata, na katerega bi se pri delu lahko oprli.

Letos so nameravali skupaj s krajevno skupnostjo Dragatuš zgraditi 2 kilometra dolgo cesto od Velike Lahinje do Dragatuša, vendar so spoznali, da denar iz samoprispevka, namenjenega za program javnih del, in lastna udeležba ne bosta dovolj, zato so zaprosili za pomoč delovne organizacije. Te pa so prispevale v delu in nekaj tudi v denarju več, kot so pričakovali, zato je krajevni skupnosti Butoraj nekaj denarja iz samoprispevka še ostalo. Prav ta ostanek pa je bil odločilen za gradnjo vodovoda, ki naj bi ga po načrtih začeli graditi šele v naslednjem srednjeročnem obdobju. A ljudje so se odločili za krajevni samoprispevek: vsako gospodinjstvo je prispevalo denar za nakup materiala v enkratnem znesku, takšne prispevke pa bodo po potrebi plačevali še nadaljnja tri leta. Poleg tega so člani vsakega gospodinjstva opravili več kot 60 delovnih ur.

● Cesta Velika Lahinja — Dragatuš, ki so jo zgradili letos in ki je bila dolgoletna želja obeh krajevnih skupnosti, bo predvsem pomembna za prebivalce vasi Brdarci, Šipek in Črešnjevec, pa tudi za kmetijsko zadrugo, ki ima pri Dragatušu svoj obrat, saj si bodo s tem skrajšali pot v Črnomelj za 7 kilometrov. Želja vaščanov omenjenih vasi pa je, da bi po tej cesti speljali krožno avtobusno progo.

Čeprav so v začetku gradnje ljudje nekoliko omahovali, pa so potem krepko poprijeli za delo, tako da je v mesecu in dveh dneh po začetku gradnje pritekla po 1800 metrov dolgih ceveh voda v Veliko Lahinjo.

Za hitro opravljeno delo pa so krajani hvaležni tudi delovnim organizacijam Belt, IMV, Elektro, Gok, rudniku Kanižarica, pri cesti pa so jim priskočili na pomoč poleg teh še črnomaljski tozd in tok Gozdnega gospodarstva ter kmetijska zadruga.

B. M.

ČETRTKOV INTERVJU

Več socialno ogroženih

Anica Miklič o delovanju socialne službe

TREBNJE — Trebanjski Center za socialno delo obstaja tri leta. V tem času se je pokazalo, da je zelo potreben. Občanov, ki so potrebni pomoči centra, je namreč iz leta v leto več. Vzrok za to je tudi v ekonomski krizi, ki prizadeva predvsem upokojence, pa tudi delavce iz združenega dela, ki ne zaslužijo dovolj za življenje. Kakor je povedala direktorica centra Anica Miklič, je za sedem socialnih delavk v občini dela dovolj.

»Naše glavne naloge so varstvo starejših občanov, otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, sodelujemo pri socializaciji Romov, od lani pa so v naši pristojnosti tudi vse druge oblike socialnovarstvenih pomoči. Vse te pomoči dodeljujemo v skladu s samoupravnim sporazumom, ki določa tudi kriterije za podeljevanje.«

Anica Miklič: Število starejših občanov se pri nas povečuje hitreje kot drugod.

Katere kategorije občanov so najbolj ogrožene? Iz katere delovne organizacije so delavci, ki potrebujejo največ pomoči?

»Veliko je otrok, katerih starši ne dosegajo socialne varnosti, saj podeljujemo kar 367 družinam otroške dodatke. 70 družin prejema pomoč za plačevanje stanarin, kar znese od 123 do 2.000 dinarjev. Največ pomoči so deležni delavci iz IMV Mirna, kjer prejema otroški dodatek domala 15 odst. delavcev, za njimi so delavci iz Komunale, Trima. Nič bolje pa niso plačani, sodeč po uradnih podatkih, tudi delavci, ki so zaposleni pri zasebnih obrtnikih. Zaradi nizkega osebnega dohodka prejema desetina teh delavcev pomoč. Med najbolj ogroženimi pa so prav gotovo upokojenci, saj jih prejema pomoč kar četrtina. Ta znaša poprečno 6.700 dinarjev. Med upokojenci je tudi veliko takih, ki s pokojnino ne zmorejo plačati oskrbnine v domovih za ostarele. Pričakujemo, da se bo število ogroženih med starejšimi občani še povečalo, saj je več kot 10 odst. Trebanjcev starejših od 65 let. To pa je krepko nad republiškim in regijskim poprečjem.«

Porodila se je ideja, da bi zgradili svoj dom za starejše občane.

»Res je, potrebo po tem čutimo že nekaj časa. V 15 domovih po Sloveniji je 97 naših občanov. Če bi dom s 120 ležišči zgradili v občini Trebnje, bi za te naše občane lažje organizirali različne oblike interesnih dejavnosti pa tudi svojce bi imeli bližje. Računamo, da bi dom začeli graditi čez dve leti. Seveda sta pogoja za gradnjo razumevanje političnih dejavnikov in pa denar.«

Ribnica: izgub ni

Izvoz blaga in storitev porasel kar za 78 odstotkov

RIBNICA — Poročali smo že o razmeroma uspešnih dosežkih ribniškega gospodarstva v devetih mesecih letos v primerjavi z istim obdobjem lani. Zato naj tokrat povzamemo le sklepne ugotovitve SDK, ki govore o najbolj značilnih uspehih in slabostih.

Ribniško gospodarstvo je letos doseglo manjši obseg industrijske proizvodnje, hkrati pa ugodna zunanjetrgovinska gibanja. Poslovalo je brez izgub. Porasli so vsi temeljni kazalci gospodarjenja. Gospodarstvo je bilo zelo odvisno od posojil, zlasti za obratna sredstva. Izredno naglo raste saldo plačanih in prejetih obresti. Hitro naraščajo zaloge nedokončane proizvodnje.

J. P.

Trebnje ne sprejme poročila

Dokončno stališče o stanju v Zdravstvenem centru še ni izdelano

TREBNJE — O Zdravstvenem centru Dolenjske je bilo svojčas precej pripomb, saj so ga obravnavali na vrsti sestankov, med drugim tudi na medobčinskem svetu Zveze sindikatov za Dolenjsko. Ta svet je sprejel sklep o imenovanju komisije, katere naloga je bila, da prouči delovanje centra in oceni, ali center deluje tako, kakor je bil zasnovan.

Komisija se je lotila dela in kaj kmalu pripravila obširen dokument, v katerem pa je o centru pisalo vse najlepše. Poročilo je bilo sprejeto po občinah domala brez pripomb, nazadnje pa se je zataknilo v trebanjski občini.

Na razširjeni seji izvršilnega odbora osnovne organizacije sindikata v tozdu zdravstveni dom Trebnje — prisostvovali so ji tudi predstavniki ostalih družbenopolitičnih organizacij in poslovodni organi — so se izrekli proti poročilu. Izrecno sicer ni bilo rečeno, da poročilo ne prikazuje pravega stanja, prav tako se nihče ni spotaknil ob to, da je bil na čelu komisije tudi vodilni iz Zdravstvenega centra. V Trebnjem se ne strinjajo z ustanovitvijo tozdov po »branžah« in ukinitvijo tozdov po teritorialnem načelu. Drug in bistven pomislek, ki je bil že večkrat izrečen pa je, da ZCD ni deloval kot delovna organizacija. Skratka, v Trebnjem se niso zadovoljili s poročilom, ki ga je pripravila komisija.

Svoje so v trebanjskem tozdu rekli in pri tem bodo ostali. Vendar pa morajo svoje o poročilu izreči še ostali občinski dejavniki. Pretekli petek je že bil tak sestanek, končne ocene o poročilu pa še ni bilo slišati. Prvi komentarji pa so taki, da dajejo prav delavcem iz trebanjskega tozda. V Zdravstvenem centru Dolenjske še marsikaj ne deluje, kakor bi moralo, torej tudi poročilo ne ustreza dejanskemu stanju. Dokončno trebanjsko stališče se še pripravlja.

J. SIMČIČ

Skoraj petkrat več izgub

Malo spodbudnega ob devetmesečnih rezultatih

KOČEVJE — Za poslovanje kočevskega gospodarstva v prvih devetih mesecih letos v primerjavi z istim obdobjem lani je glavna značilnost, da je slabosti več kot dobrega.

Analiza SDK ugotavlja, da je za kočevsko gospodarstvo letos značilno predvsem močno povečanje izgub (indeks 477), zmanjšanje obsega industrijske proizvodnje in zunanjetrgovinske menjave, velika odvisnost od posojil za obratna sredstva, rastoč negativni saldo plačanih in prejetih obresti in visoka rast zalog. Svetli točki sta predvsem rast donosnosti in reproduktivne sposobnosti, in še to le ob upoštevanju korigiranih indeksov.

Izgubo so izkazale 4 delovne organizacije v skupni višini 363,6 milijonov dinarjev, kar je skoraj 5-krat več kot v istem obdobju lani. Večino izgube sta izkazali delovni organizaciji Tekstilana (141,1 milijona dinarjev) in Kmetijsko gospodarstvo (tozd Govedoreja 69,2 milijona in tozd Prašičereja 118,1 milijona dinarjev). Preostalo izgubo 35,2 milijona dinarjev (ali manj kot polovico svoje lanske) je imel Itas. Podatki za Itas povedo tudi, da ta delovna organizacija niti ne bi izkazovala izgube, če bi ji kupci ne dolgovali kar preko 63 milijonov dinarjev.

Od ostalih podatkov naj omenimo še, da je zaposlenost porasla le za 0,1 odst., mesečni povprečni čisti osebni dohodek je znašal 43.282 din in je bil nominalno večji za 86,5 odst., realno pa za 6,1 odst.

J. PRIMC

Predlog: heroji — častni občani

KOČEVJE — Narodnim herojem z območja občine Kočevje Andreju Četinskemu—Levu, Jožetu Boldanu-Silnemu in Jožetu Ožboltu naj bi podelili naziv častni občan občine Kočevje. To je predlagal pred kratkim svet za organiziranost in razvoj SZDL ter kadrovska vprašanja, s predlogom pa sta se strinjali tudi občinski vodstvi SZDL in ZZB NOV. O predlogu bo dokončno odločala občinska skupščina na Kočevje na sejah svojih zborov, ki bodo še ta mesec, svečana podelitev nazivov — če se bodo delegati s predlogom strinjali — pa bo že o bližnjem dnevu republike.

ANDREJ ČETINSKI—LEV se je rodil 1921 v Banjaloki. Postal je gostinski delavec. Za NOG je delal od leta 1941. V partizanih je bil borec, junšnik—mitraljezec, nato pa je postopno napredoval in bil komandant brigade pa komandant operativnega štaba 6. in 11. brigade in komandat grupe štajerskih odredov. Po vojni je bil komandant divizije in načelnik oddelka armade oblasti. Je generalmajor. Tudi zdaj, ko je upokojen, je vsestransko družbeno aktiven.

JOŽE BOLDAN—SILNI se je rodil 1915 v vasi Višnje v Suhi krajini zaposlil pa se je pri kočevskem rudniku, kjer je 1941 postal aktivist OF. V partizanih je postopno napredoval in bil nazadnje komandant brigade, nato pa dodeljen spremstvu tovariša Tita. Zaradi ran je 50-odstotni invalid in je bil kot vojaški starešina predčasno upokojen, nato pa se je zaposlil spet pri kočevskem rudniku, kjer je delo do dokončne upokojitve. Opravljal je in še opravlja razne odgovorne dolžnosti od KS do občine in republike.

JOŽE OŽBOLT—STANKO se je rodil 1922 v Belici. Bil je gozdni delavec. Tudi on je že leta 1941 zbiral orožje, nato pa odšel v partizane, kjer je zaradi hrabrosti in iznajdljivosti napredoval do komandanta brigade. Po osvoboditvi je bil nazadnje načelnik armadne oblasti in je dosegel čin generalpodpolkovnika. Veliko je storil tudi za sodelovanje vojske in ljudstva, za komunalno urejanje krajev pa tudi politično in družbeno je še vedno aktiven.

Kandidata sta dva

Ne le eden, kot je bilo prvotno pomotoma sporočeno

Kočevje — Do nekoliko nenavadnega položaja je prišlo, ko so pri OK SZDL Kočevje ugotovili, da so namesto dveh kandidatov za opravljanje dolžnosti poklicnega tajnika OK SZDL dali v razpravo krajevnim konferencam SZDL le enega. Zaradi tega spodrsljaja bo potrebno tri programsko-volilne seje krajevnih konferenc SZDL ponoviti.

To je bilo sporočeno na sestanku KK SZDL Kočevje-mesto III minuli petek, na katerem so med drugim volili tudi novo vodstvo v svoji organizaciji in razpravljali o predlogih za vodilne dolžnosti v občinski konferenci SZDL. Strinjali so se, naj bi OK SZDL še naprej predsedoval Alojz Petek, podpredsednik pa naj bi bil Peter Šobar. Strinjali so se tudi, da sta kandidata za tajnika Dušan Zamida in Alojz Šešek (tisti, ki je bil pomotoma izpuščen) enakovredna, vendar so tudi sklenili, da morajo delegati njihove KK glasovati za Šeška, ki je uspešno vodil prav to KK SZDL.

Za delegate za občinsko konferenco SZDL, ki bo 5. decembra, so izvolili Alojza Šeška, Pavleta Majerleta in Vita Savića.

Za novega predsednika KK SZDL je bil izvoljen Vitomir Savić, za podpredsednika Darko Čop, za tajnico pa Vesna Ščurk. Za predsednika področnega odbora SZDL Trata je bil izvoljen Djordje Stijepić, za podpredsednika Cveto Križ, za predsednico odbora Tesarska Matilda Čop in za podpresednika Tomaž Brelih ter za predsednika odbora Kidričeva ulica Pavle Majerle in za podpredsednika Štefan Kolenc.

ŠE TELEFONE

RAKITNICA — Letos je dobila Rakitnica javno razsvetljavo, kontejnerje za smeti (da ne bo več divjih odlagališč smeti), obnovili pa so tudi pokopališki zid, ki se je rušil. Prihodnje leto pa pričakujejo, da bodo dobili tudi telefone.

ZAOSTANEK PRI GRADNJI ZAKLONIŠČ

TREBNJE — V trebanjski občini imajo velike težave pri izvajanju načrta gradnje zaklonišč. Z denarjem, ki je na voljo, namreč nikakor ne morejo narediti toliko zaklonišč, kakor bi jih morali. Ker je rezultat enak ničli, se zdaj dogovarjajo, da bi delovne organizacije obveznost za gradnjo zaklonišč prevzele s samoupravnimi sporazumi. Doslej zbrani denar pa so porabili za posojila za gradnjo zaklonišč. Vendar ta denar še ni bil vrnjen, prav tako pa ne poteka po načrtih zbiranje prispevkov.

Lesarji prehitevajo počasne

Vsi še ne vedo, kaj zmorejo, in ne iščejo izhoda v kakovosti in novih programih — Štipendij je celo manj kot včasih, zato razvoj zastaja

BREŽICE — V občini so premalo naredili za boljše gospodarjenje, niso strnili svojih vrst, da bi premagovali krizo tudi na drugih področjih, ne le v proizvodnji, je na svoji zadnji seji opozoril občinski komite ZK.

Iz poročila delovne skupine, ki je obiskala tozd Trimo v Dobovi, Slovin, Agrario in Tovarno pohištva v Brežicah, so člani komiteja zvedeli, da so se v Tovarni pohištva doslej prebili najdlje. Temeljito so ocenili, kaj zmorejo brez tuje pomoči, in v programu nakazali poti in rešitve iz krize. Še naprej bodo izvažali nad polovico proizvodnje, vendar se bodo preusmerili na zahtevnejše izdelke, v katere bo vloženega več dela in znanja. Na tujih tržiščih nekaj velja samo kvaliteta. V tovarni vzporedno s tem izboljšujejo tehnološko in samoupravno organiziranost. Tudi pri Slovinu napovedujejo vojno stroškom. Z boljšo organizacijo in doslednejšim poslovanjem, ki zahteva odgovornejši odnos do dela in materiala, so prihranili precej denarja. V največjih težavah je vinogradništvo, kar velja za kmetijstvo v celoti. Za vinogradništvo so napravili srednjeročni program za druge panoge pa ga izdelujejo v Agrarii. Za kolektiv Agrarie meni delovna skupina, da ima premalo strokovnjakov kmetijske smeri, ki bi jih potrebovala za razvojno službo. Naložbe so pogumno zastavljene, vendar vezane na širšo družbo, zato naj bi si pridobili več možnosti za njihovo uresničevanje s povezovanjem in združevanjem sredstev.

Trimo je eden izmed tozdov, kjer šepa dohodkovna povezava z delovno organizacijo. Na položaj tozdov so v občini večkrat opozorili. Nekateri od njih delavcem ne zagotavljajo niti socialne varnosti, čeprav njihov denar odteka drugam.

V razpravi so ponovili neštetokrat izrečeno ugotovitev, da ni kadrov in da je štipendij celo manj, kot jih je bilo. Kljub temu nikjer ne iščejo krivcev za tako ravnanje. Člani komiteja so menili, da naravne danosti, s katerimi računajo Brežičani, same po sebi niso prednosti, če jih ne znajo izkoristiti. Brez znanja in naložb namreč nič ne dajejo. Pomanjkanje strokovnjakov hkrati pomeni, da so v občini slabo pripravljeni na spremembe, ki jih bosta prinesla gradnja savskih elektrarn in odprtje premogovnika v Globokem.

J. T.

Klobčič še odmotavajo

S seje občinskega komiteja v Brežicah

BREŽICE — Občinski komite ZKS je na zadnji seji sprejel stališča, usmeritve in sklepe predsedstva v zvezi z razmerami v Zdravstvenem domu, kjer so se medsebojni in samoupravni odnosi tako zapletli, da je predsedstvo predlagalo izvršnemu svetu, naj v sodelovanju z družbenim pravobranilcem samoupravljanja predloži zborom občinske skupščine ukrepe za postopno normalizacijo. Skupščina bo na seji 26. novembra sklepala o uvedbi začasnega družbenega varstva.

Iz analiz, ki so jih napravili v tozdu, in iz sklepa delavskega sveta, da sami niso kos položaju, predsedstvo povzema, da se razmere po 1983. letu niso izboljšale, ampak so se nasprotja še poglobila. Komite soglaša z mnenjem predsedstva, da so za nastale razmere še posebej odgovorni komunisti, ker niso nič prispevali, da bi se spremenile.

Člani komiteja so v razpravi menili, da nosijo del krivde tudi občina in družbenopolitične organizacije, ki so se sicer s tozdom veliko ukvarjale, vendar niso bile dovolj dosledne. Pri soočenju z delavci tozda so se vsakič razšle pri ocenjevanju vzrokov.

Predsedstvo OK ZKS in komite nista sprejela v oceni zapisanih razlogov za izstop nekaterih članov iz osnovne organizacije tozda Zdravstveni dom. Imenovala sta petčlansko skupino, ki bo do 6. decembra pripravila o tem poglobljeno idejnopolitično analizo.

J. TEPPEY

ZIMA PREHITEVA, SOL ZAMUJA

BREŽICE — V tukajšnjem tozdu Cestnega podjetja Novo mesto obljubljajo kljub pomanjkanju denarja normalno zimsko službo na cestah. V ponedeljek zjutraj so porabili za posipanje 18 ton soli. Trenutno je imajo na zalogi 270 ton, zato na začetku varčujejo z njo. Te količine so si zagotovili iz rudnika v Tuzli, od koder sta že 18. novembra prispela dva vagona. Preostalih 550 ton bodo dobili iz Sovjetske zveze in zvedeli so, da je ladja za Slovenijo že na poti. Prvi sneg je cestarje spravil v zadrego. Precej vozil so imeli na terenu, kjer so pred tem še asfaltirali, vendar za naprej zagotavljajo sprotno ukrepanje na vseh cestah, za katere so dolžni skrbeti. Vsaj peska za posipavanje imajo dovolj, če bi že soli zmanjkovalo.

SKORAJ ČETRT MILIJONA PRENOČITEV

POSAVJE — V letošnjem tričetrtletju so imeli v čateških Termah, Petrolovem motelu na Čatežu, v brežiškem, krškem in sevniškem hotelu ter v Tončkovem domu na Lisci 245.757 prenočitev; največ — 208.655 prenočitev so imele brežiške gostinsko-turistične organizacije. V tej sezoni je bilo v Posavju za desetino več prenočitev kot lani, blizu 30.000 prodanih postelj tujim gostom pa je kar za petimo več kot v lanski sezoni. V Posavju so se dogovorili za boljšo turistično propagando že na meji in preko Kompasa, skupaj z Dolenjsko in Belo krajino naj bi založili prospekt, ustanovili pa naj bi posavsko turistično zvezo.

»Žulji« Krčanke

Boleč občutek, da imajo nekateri vedno prednost

KRŠKO — »Ljudem v Krškem manjka zabave. Disko in živa glasba ob sobotah je premalo. Pogovarjali so se, da bi uredili športno-rekreacijski center pri Stadionu Matije Gubca, a škoda, ker to ni uspelo,« pravi Vesna Grošelj, receptorka hotela Sremič v Krškem.

Meni, da mladi nimajo druge možnosti, kot da se zabavajo po gostilnah. Za disko ponavadi nimajo denarja in tako zdaj presedijo cel večer v lokalu pred steklenico piva. Gostje hotela pričakujejo, da se za napisom »bar« res

Vesna Grošelj: »Zame so vsi ljudje enaki...«

skriva bar, potem pa so nemalokrat razočarani, ker pridejo v disko. Vesna rada ustreže ljudem, pomaga, da imajo vsi občutek, da so dobrodošli, enaki. Zato jo bolijo razlike, ki jih opaža v življenjskem vsakdanjiku, tudi v zdravstvenem domu, če nimaš zvez, moraš dlje čakati. Sprašuje, kdaj bo končno urejena avtobusna postaja pri železniški postaji. Zdaj morajo potniki požirati oblake prahu, nad glavo pa nimajo nikakršne strehe.

Vesna ima starše na začasnem delu v Zahodni Nemčiji. Z možem in otrokom živijo v hiši staršev na Griču, a že več kot pet let zaman modelujejo za telefonski priključek. »Vse smo bili pripravljeni narediti, toda vsi naokoli so telefon dobili, ker so pomembnejše osebnosti, ki jih menda v službi vsak trenutek potrebujejo. Rada bi telefon tudi, da bi bil stik z mamo pogostejši,« odkritosrčno zatrjuje Vesna Grošelj.

P. P.

Drv je dovolj, dobava premoga še omejena

Senovski premog nadomeščajo z briketi — 400 naročnikov čaka

BREŽICE — Do zdaj so na tukajšnjem Kurivu večino naročnikov že oskrbeli z drvmi. Letos velja kubik 8.700 dinarjev, za prostorski meter pa morajo kupci odšteti okoli 6.200 dinarjev.

Rjavi premog je dobilo doslej 300 strank in kakih 400 jih čaka nanj. Dobave so omejili na dve toni in pol, da so lahko ustregli večjemu številu kupcev. Rjave vrste premoga najbolj primanjkuje, ker je senovski rudnik moral povečati količine za industrijo, razen tega pa izkop še vedno ovira vdiranje mulja. Nekaj senovčana ta mesec še pričakujejo, dobili pa bodo tudi pošiljke briketov, ki jih Slovenija uvaža iz Nemčije, Poljske in Sovjetske zveze. Tona rjavega premoga velja letos 1.600 dinarjev, tona briketov pa 2.550.

Nekateri si pomagajo z lignitom, zato ga Gozdno gospodarstvo naroča več kot prejšnja leta. Stanovanjskim blokom dobavlja premog za sproti. Ponekod jih je letos že zeblo. Težave imajo tudi tam, kjer se ogrevajo z mazutom. Letošnji izpad premoga v Brežicah ocenjuje izvršni svet na 1400 ton, vendar tolikšne količine Kurivo Ljubljana in Dom Smreka Maribor ne bosta mogla pokriti.

Zato so še kako prav naredili tisti, ki so kupili drva oziroma lignit, če si s tako kurjavo lahko pomagajo.

J. T.

PRI VRHU LE TERME ČATEŽ IN KALIN V BREGANI

BREŽICE — Komisija za ocenjevanje gostinskih lokalov pri medobčinski gospodarski zbornici je opravila svoje delo in 20. novembra seznanila z rezultati odbor za gostinstvo. Po pet zvezdic sta si prislužila samo dva lokala: restavracija Terme Čatež in gostilna Kalin v Bregani. Kakovost gostinske ponudbe v Posavju niha, ponekod se zboljšuje, drugod upada. Zaradi tega so nekaterim gostincem pustili po štiri zvezdice pogojno do začetka nove turistične sezone, ko bodo ponovno preverili njihovo raven.

MNOGO EVIDENTIRANIH

POSAVJE — V vseh treh občinah te regije je bilo do konca septembra evidentiranih kar 9.260 ljudi. Ker jih je v delegacije treba izvoliti znatno manj, 7.385 oziroma nekaj nad tričetrt tega števila, bo lahko narediti izbor za najboljše.

VSE VEČJI IZBOR

SEVNICA — Poročali smo že o evidentiranih za volitve v prihodnjem letu. Vse bolj se veča število evidentiranih za vodilna opravila. Za predsednika občinske skupščine je že 19 imen, za predsednika družbenopolitičnega zbora 21, manj pa za člane tega organa — le 11, za predsednika zbora združenega dela 21, za predsednika zbora krajevnih skupnosti občinske skupščine pa 11. Za sekretarja občinske skupščine sta dve imeni, za predsednika IS pa 13. Po več imen je tudi za posamezne načelnike upravnih organov. Številna imena so tudi za vodilna opravila v sisih. Slabo evidentirajo za delegate v republiki in zvezi.

JEZA V LISCI

SEVNICA — V tozdu Živalnica v Lisci so lepo razumeli akcijo zbiranja denarja za celjsko bolnišnico. Domenili so se, da za to namenijo denar od delovnega dne v oktobru. Vse lepo in prav, če ob plačilnem dnevu živilje ne bi ugotovile, da tako niso ravnali v nobenem drugem tozdu. Akcija seveda še teče pri občinskem sindikalnem svetu, kjer je za zbiranje pomoči, tudi npr. namesto vencev, odprt poseben račun. Prvi prispevek iz sevniške občine so dali zaposleni v zdravstvenem domu — 100 tisočakov.

DRAŽJA VODA, SMETI IN ODPLAKE

SEVNICA — Občinski izvršni svet je na seji v ponedeljek po obsežni kritični razpravi potrdil nove cene za vodo, odvoz smeti in kanalščino sevniški Komunali. Kubični meter vode naj bi poslej stal 30 din za gospodinjstva in 50 din za industrijo; kanalščina ne bo več v zvezi z vodarino. Samo z odvozom smeti so imeli za prvih šest mesecev letošnjega leta 2,29 milijona dinarjev stroškov. Izvršni svet je Komunali naložil skrb za gospodarjenje in hkratno skrb za pravočasna vlaganja.

TUDI NAJDBE IZ MOKRONOGA

SEVNICA — Na razstavi Narodnega muzeja iz Ljubljane »Kelti v Sloveniji« na sevniškem gradu je tudi več najdb iz Mokronoga, npr. obredni meč, steklena zapestnica iz bližnje Šmarjete itd. Razstava bo odprta še danes.

Koristna zdrava konkurenca

Novotehna »ante portas« — Boljša oskrba obrtnikov

KRŠKO — Najpozneje v drugem četrtletju prihodnje leto namerava novomeška Novotehna odpreti v Krškem v dosedanjih poslovnih prostorih Sopovih tozdov Klepar in Storitve maloprodajno skladišče tehničnega blaga z oddelkom maloprodaje in organizirano komercialno službo.

Pri nuklearki bo Novotehna uredila grosistično skladišče predvsem za artikle 114. panoge, česar se posebno veselijo posavski obrtniki kovinske stroke, ki morajo zdaj za repromaterialom stikati po Ljubljani in drugih večjih mestih. Seveda bodo kupcem dostavljali tudi blago iz novomeškega skladišča.

Graditelji bodo v skladišču pri jedrski elektrarni dobili razne gradbene materiale, s katerimi bi sicer po nepotrebnem ustvarjali še večjo gnečo v starem mestnem jedru Krškega. Na pobudo krškega občinskega izvršnega sveta so ustanovili konzorcij za financiranje teh razvojnih programov, Novotehna pa je pridobila tudi vso podporo odbora za drobno gospodarstvo pri Medobčinski gospodarski zbornici Posavja. Posavski trgovci se po besedah predsednika tega odbora Martina Ženerja do 1. julija letos niso dogovorili o nosilcu razvoja preskrbe drobnega gospodarstva, zato je poslovna poteza Novotehne tolikanj bolj dobrodošla.

Tudi brežiška trgovska hiša Emona — Posavje ne odstopa od podobnih razvojnih načrtov kot Novotehna, grosistično skladišče pa kani graditi v Črncu pri Brežicah. Če ob tem pomislimo še na to, da celjska Kovinotehna želi graditi blagovnico v Brežicah, se lahko nadejamo koristne zdrave konkurence.

P. PERC

BOŠTANJSKA FOLKLORA VABI

BOŠTANJ — Folklorna skupina iz Boštanja priredi v soboto, 30. novembra, ob 19. uri prijetno domčo zabavo s plesom, ki bo v prostorih TVD Partizan v Boštanju. Folkloristi bodo poskrbeli za pristno domačo jedačo in kapljico ter bogat srečelov. Za obiskovalce so pripravili še vrsto nagrad in presenečenj ob žrebanju vstopnic. Za ples in prijetno razpoloženje bo poskrbel tudi ansambel Jožeta Rusa iz Radeč. Izkupiček je namenjen za dejavnost te prizadevne ljubiteljske skupine.

Jutranjka je potrojila izvoz

Na tuje že skoraj polovica izdelkov — Ne bojijo se konkurence

RADNA — Industrija otroške konfekcije Jutranjka je minuli četrtek bila dober gostitelj prvega srečanja organizatorjev obveščanja v sevniški občini. Mladi strokovnjaki so odkrito izmenjavali mnenja o vseh vprašanjih »sedme sile«.

sednica družbenopolitičnega zbora občinske skupščine Breda Mijovič je uvodoma obrazložila zavidljive poslovne rezultate tovarne. Nad 500 modelov in okroglo 3,5 milijona kosov gre vsako leto v več kot tisoč prodajalnah po državi. Jutranjka izvozi že 45 odstotkov izdelkov. Izvoz so v primerjavi z lanskim tričetrtletjem povečali kar za trikrat, izvozijo 2,7-krat več, kot uvozijo.

Cene spreminjajo le dvakrat na leto, ob zamenjavi kolekcij. Jutranjkini izdelki so običajno narejeni iz enakih materialov kot konfekcija za odrasle, čeprav npr. Italijani za otroke uporabljajo bolj cenene materiale. V Jutranjki se ne bojijo konkurence, čeprav se z nekaterimi izdelki poskušajo tudi drugi, saj so vse kolekcije zaradi kakovosti krojev in modnosti prerazprodane.

V tovarni ne pričakujejo kaj dosti od novih panožnih sporazumov nagrajevanja. Pripravljajo se na referendume, kjer menijo, da morajo

BREDA MIJOVIČ — »V programih usmerjenega izobraževanja je premalo poudarka na proizvodnem delu.«

zaradi naraščajoče draginje popraviti prejemke posebno proizvodnim dalavkam, ob tem pa obhaja nekatere bojazen, da se nevarno znižujejo razponi strokovnim delavcem.

● V Jutranjki so na pogovoru dodatno utemeljili predlog za ukinitev delovnih sobot. Tehnična direktorica Urška Stegenškova je opozorila na težave pri delu ob sobotah v proizvodnji. Delavke takrat na veliko jemljejo dopust, ob izpadih je težko organizirati proizvodnjo. Imajo izkušnje, kako se storilnost zmanjša na šesti delovni dan. O tej pobudi v občini vodi akcijo občinski sindikalni svet.

Tudi v Jutranjki niso zadovoljni s kadrom, ki prihaja iz usmerjenega izobraževanja. Na premalo prakse so opozorili tudi v Kopitarni. V obeh tovarnah pravijo, da je imelo združeno delo odločno premalo vpliva na nastajanje srednješolskih programov.

A. ŽELEZNIK

Nov graščak

Obetaven gostinec

SEVNICA — Upravljalci sevniškega gradu nimajo posebno srečne roke pri zakupovanju gostišča na tej izjemno lepi izletniški točki, kaže pa, da so končno tretjič našli pravega človeka.

Toni Horvat je doma iz bližine Podčetrtka, kot izšolan kuhar je prepotoval dobršen del turističnih krajev. Med drugim je svoj čas vpeljal peko pizze v sevniški Ajdovec. Uveljavil se je bil že pri železniški postaji v Krškem.

Nova roka se že pozna. Tone ima lepo s tušem na roko napisano ponudbo menujev, kjer je izredno bogata kmečka pojedina. To nista le repa in fižol, temveč vse dobrote, ki sodijo zraven. Čeprav

Toni Horvat: »Skušali bomo nuditi res le domačo hrano in vedno tudi izbrano domačo kapljico.«

letos ni lahko za domača vina, gostinec Toni meni, da je že navezal prave stike, da bo oskrba solidna. V nadstropju ima za večje skupine lovsko dvorano, tako da ne bi bilo težav, če svoj prihod najavi za cel avtobus gostov. Pričakuje, da bodo v lepo okolje obnovljenih grajskih fresk iz mesta preselili poročno dvorano, kar utegne postati še posebej vabljivo. »Ob lepem vremenu nameravamo izkoriščati tudi grajski vrt za veselice,« razlaga Toni Horvat.

A.Ž.

Novo v Brežicah

PREMALO ZDRAVIH — V Tovarni avtomobilskih prikolic IMV jim ne gre v račun, da imajo nad 10 odst. bolniških, pri Gozdnem gospodarstvu pa pri najtežjih fizičnih delavcevih le 6 odst. Po vseh pravilih bi morali prikoličarji zdaj okrevati, če so obolevali zaradi izgub, v katerih se je utapljala celotna IMV. Pa ni tako. Torej mora biti še kak razlog, da se tako radi zatekajo v bolezen. Vodilni upajo, da ga bodo sčasoma le odkrili.

BILI BI ZRAVEN, ČE BI KAJ DELILI — Tako mislijo v sromeljski krajevni skupnosti o ljudeh, ki jih nikakor ne morejo pritegniti v vaške odbore SZDL in jim naložiti kako funkcijo. Vseeno se ne zavedajo, kako so pravzaprav zahtevni, saj je od 500 prebivalcev kar 120 aktivnih na najrazličnejših področjih. Tega bi bili veseli celo v Brežicah.

V ŠOLO KAR PEŠ — V ponedeljek zjutraj so avtobuse neprijetno presenetile gladke, neposute ceste, zato niso vsi prišli na cilj. Tveganje vožnje po artiškem klancu bi se skoraj slabo končalo, vendar tudi v Globočicah in drugje ni bilo dosti bolje. V smeri proti Krškemu in nazaj v Brežice so potem raje vozili po ravnem skozi Pohanco. Voznik, ki je peljal v Sobenjo vas, je avtobus pustil kar tam, vožnje na Veliko Dolino pa šofer tiste proge tudi ni tvegal. Otroci iz bližnje okolice, ki so zaman čakali na prevoz, so šli v šolo peš, drugi so ostali doma. Vozniki so prepričani, da peska ne manjka, če že za sol ni denarja. Čudijo se, da v Krškem ceste lahko posujejo, v brežiški občini pa ne.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 29. oktobra do 9. novembra so v brežiški porodnišnici rodile: Veronika Krstič iz Sevnice — Blaža, Anica Kodrič iz Župeče vasi — Anito, Jadranka Babojelić iz Samobora — Gorana, Zdenka Mak s Senovega — Damjana, Ivanka Rupret iz Sevnice — Jernejo Ulo, Nada Milenkovič iz Brežic — Dušana, Zdenka Černelič iz Dečnih sel — Natalijo, Katarina Filipčič iz Šenkovca — Klavdijo, Danica Pirš s Trebeža — Gregorja, Olga Koritič iz Krškega — Gorana, Mara Berić iz Krškega — Petra, Grozdana Psić iz Brezja — Suzano, Zvonka Bregar iz Sevnice — deklico in Mirjana Baron iz Samobora — Ano. Čestitamo!

Krške novice

DRAŽJE ŽE, TODA... — Krčani se hudujejo, ker menda plačujejo za tri tisočake dražje tono premoga iz senovskega rudnika zaradi dražjih transportnih storitev. Prej so premog kupcem vozili s Senovega kar s kamioni, zdaj pa ga rudnik pripelje na vagončkih do brestaniške železniške postaje, kjer ga natovorijo na železniške vagone, odpeljejo na krško železniško postajo, iztovorijo, potem pa M-Preskrba premog prodaja... Trikratno prekladanje je zamudno in drago, toda kot zatrjujejo poznavalci, še zmeraj ugodnejše za potrošnike, kajti zavoljo omejenega voznega parka rudnika, ki tudi ni pristojen za maloprodajo, bi na star način tansporta dobili premog nekaj mesecev kasneje ali pa celo spomladi. Sicer pa počakajmo na uradni odgovor na delegatsko vprašanje krške krajevne skupnosti, morda bo tudi ta komu vsaj malo dvignil temperaturo in ga najceneje — pogrel...

KDAJ POVRNEJO ŠKODO? — Odpravljanje posledic nesreč pri Belem bregu, ko se je prevrnila cisterna z nafto, je terjalo več kot 3 stare milijarde. Najhujše so preprečili, lastnike zemljišč, kjer se je pripetila hudo nevarna nesreča, pa zanima, kdaj in kdo jim bo povrnil škodo na zemljiščih.

Sevniški paberki

TRGOVCI VZDRŽALI — Med zadnjimi Mercatorjevimi dnevi v samopostrežnici št. 12 v Sevnici je našla kupca večina predmetov z znižanimi cenami. Vedno je bila gneča na stojnici s poceni vinom pred trgovino, kjer je bilo znova dokazano tudi, da ni težko najti povod za kozarček.

DAROVANJE KRVI — Rdeči križ poziva na jesensko krvodajalsko akcijo, ki bo v TVD Partizan 3. in 4. decembra.

UDARNIŠKO DO IGRIŠČ — Okrog bazena še ni vse zamrlo. Sestal se je odbor za nadaljnjo gradnjo igrišč. Vse številnejši igralci tenisa naj bi dobili dvoje igrišč, prikrajšani tudi ne bodo odbojkarji, košarkarji in rokometaši, ki imajo doslej teh igrišč največ. Seveda bo treba še zavihati rokave.

MLEKARNA SE ZNAJDE — Pred časom je bilo že nekaj jeze zaradi nove, kajpak dražje embalaže za mleko iz celjske mlekarne. Izvršni svet je takrat zahteval, da mora prihajati več mleka v prejšnji plastični embalaži. Mlekarna pa se je znašla spričo svoje drage naložbe: vrgla je na plan reklamo za novo embalažo, češ da se v njej mleko drži kar štiri dni.

S takimi fotografijami se novomeškemu občinstvu v Fotogaleriji (v Domu kulture) predstavlja Tone Stojko, eden najprodornejših slovenskih foto zapisovalcev.

Staljen fotografski led

Novomeški Fotokino klub skrbi za redno razstavno dejavnost v Fotogaleriji — Obetajo se boljši časi

NOVO MESTO — V novomeški Fotogaleriji so pripravili že tretjo razstavo v tej sezoni, in sicer so v petek, 15. novembra, odprli razstavo gledaliških fotografij Toneta Stojka.

Stojko že vse od šestdesetih let, ko je delal kot fotoreporter za Mladino, posveča strnjeno pozornost prav gledališki fotografiji. Plod večletnega dela, o katerem pa doslej javnost ni kaj prida vedela, je tudi izbor fotografij, s katerimi se Stojko predstavlja novomeški javnosti kot občutljiv in ustvarjalen fotograf, hkrati pa je razstava nekakšen dokument dogajanja v slovenski gledališki dejavnosti. Razstava bo odprta do 6. decembra, in ker je Fotogalerija odprta v večernih urah, si jo ob nakupu vstopnic za kino ali pred obiskom kake druge prireditve v Domu kulture splača ogledati.

Novomeški Fotokino klub tako ponovno izkazuje svojo prizadevnost in delavnost. Na področju razstavljanja se je klub dobro uveljavil in ta dejavnost lepo zapolnjuje praznino, ki je bila precej let zaznavna v kulturnem dogajanju dolenjskega središča. Ob pomoči novomeške kulturne skupnosti tako redno poteka razstavna dejavnost, manj sreče pa je zaenkrat z drugimi dejavnostmi kluba, kot je povedal predsednik kluba Dane Brezovar.

Dolgoletno mrtvilo se žal pozna še zdaj. V klubu deluje le desetina aktivnih članov, sodelovali so na nekaj razstavah, pomagajo pri delu fotokrožkov, vendar pa prave aktivnosti še ni. Sedanji fotografski zagnanci pravzaprav znova orjejo ledino na dolgo let zanemarjenem in opuščenem polju. Upajo, da bodo redni petkovi večerni sestanki kluba v prostorih v Domu kulture, kjer imajo tudi manjšo strokovno knjižnico, pritegnili ostale ljubitelje fotografije, ki jih najbrž ni tako malo, kot je videti zdaj. Z obnovljenim fotografskim laboratorijem in z nekaj nove opreme bodo tudi možnosti večje. Tako bomo najbrž lahko kaj kmalu v Fotogaleriji videli tudi kakšno razstavo fotografij domačih ustvarjalcev.

MiM

Muzejska izkaznica

To novost bo Dolenjski muzej uvedel z novim letom

NOVO MESTO — Dolenjski muzej namerava z letom 1986 uvesti muzejsko izkaznico. Z izkaznico, ki jo bo dobil vsak, kdor bo plačal 1.000 dinarjev, bo možen brezplačen ogled vseh stalnih zbirk Dolenjskega muzeja, ogled občasnih muzejskih in galerijskih razstav, vsak lastnik izkaznice pa bo redno dobival domov vsa vabila in obvestila o prireditvah.

Izkaznice bodo dali natisniti le v primeru, če bo zanje dovolj veliko zanimanja med obiskovalci. Da bi to zvedeli, prosijo vse, ki bi radi izkaznico, naj to Dolenjskemu muzeju pisno ali telefonično sporočijo do 30. novembra.

Muzejske izkaznice bodo na voljo takoj po 1. januarju. Izdajali jih bodo v Jakčevem domu, in sicer vsak dan od 9. do 17. ure, razen ob ponedeljkih.

PRIKAZ KOLONIJE

RIBNICA — V petek, 6. decembra, bodo ob 17. uri odprli razstavo del, ki so jih ustvarili umetniki v letošnji ribniški koloniji »Likovna iskanja«. Te kolonije se je udeležilo 12 kiparjev in štirje slikarji. Del je toliko, da bo razstava v dveh prostorih: v Domu JLA (slike in kipi) in v Petkovi galeriji (kipi).

DREVI »CHREAF« NA NOVOMEŠKEM ODRU

NOVO MESTO — Drevi ob 19.30 bo v tukajšnjem Domu kulture nastopil Studio za sodobni ples iz Zagreba, in sicer v okviru turneje po Sloveniji. 24-članski ansambel bo izvedel predstavo »Chreaf«. Nastop zagrebških plesalcev na novomeškem odru obiskovalci z zanimanjem pričakujejo.

Jakčev dom po enem letu

Med dozdajšnjimi 14.000 obiskovalci polovica šolarjev — Odziv iz delovnih kolektivov še premajhen

NOVO MESTO — 27. oktobra je Jakčev dom praznoval svojo prvo obletnico. Nedvomno je to priložnost, da pogledamo, kako se ta umetnostna in v okviru Dolenjskega muzeja delujoča hiša vrašča v kulturno zavest samega Novega mesta, Dolenjske pa tudi širšega okolja.

Podatek, da se je v Jakčevem domu že prvo leto obstoja zvrstilo 13.994 obiskovalcev, pove, da je ta vraslost več kot zadovoljiva, saj navsezadnje takega obiska ne dosega prav vsaka muzejska ustanova na Slovenskem.

Če se drugod dogaja, da zanimanje za ogled takšne zbirke uplahne že v prvih mesecih, pa kaj takega Jakčev dom ne pozna. Res je, da je bil obisk največji na začetku (na otvoritveni dan 720, do konca leta 1984 pa še nadaljnjih 4.760 obiskovalcev), vendar je bil spodbuden tudi vse letošnje leto. Tako je od januarja do konca oktobra Jakčev dom obiskalo 8.514 ljudi ali povprečno več kot 1.000 na mesec. Tako visok povpreček je bil dosežen kljub slabšima juliju in avgustu, ko se obisk takih ustanov občutno zmanjša.

Ob tem je moč zapisati, da je Jakčev dom glede na število obskovalcev vsekakor upravičil svoj obstoj, in to tem bolj, ker so mu nekateri pesimisti prerokovali upad zanimanja in mesečni povpreček le 200 do 300 obiskovalcev.

Zanimiva je tudi struktura obiskovalcev, ki so si prišli ogledat zbirko umetniških stvaritev Božidarja Jakca. Skoraj polovica vseh so bili osnovnošolci in srednješolci, ki sicer prevladujejo med obiskovalci celotnega Dolenjskega muzeja. Prevladujočo skupino odraslih tvorijo največ sindikalne skupine in člani društev iz raznih koncev Slovenije, ki prihajajo na izlet po Dolenjski in Beli krajini. Redni obiskovalci Jakčevega doma so tudi gostje zdravilišč v Dolenjskih in Šmarjeških Toplicah. Presenetljivo veliko je tako imenovanih individualnih obiskovalcev, ki kot posamezniki lahko intimneje doživljajo Jakčevo umetnost.

● Od tujcev, ki se jih je zvrstilo 230, so prevladovali slovenski izseljenci, zvečine avgusta in septembra,

Omeniti moramo tudi to, da je Jakčev dom v tem času dobil vodnik (avtor dr. Milček Komelj), v pripravi pa je tudi serija 12 razglednic. Prihodnje leto bo izšel katalog z reprodukcijami vseh 829 likovnih del, kolikor jih je v Jakčevem domu.

Obsežna zbirka pa je, kot kažejo poročila, še vse premalo pritegnila zaposlene v novomeških in drugih dolenjskih delovnih kolektivih, čeprav je Jakčev dom tudi za njihov obisk na stežaj odprl vrata.

LUDVIK TONČIČ

Skrb za dediščino že med vojno

Slovenski varuhi naravne in kulturne dediščine v Novem mestu proslavili 40-letnico odloka SNOS in povojnega spomeniškega varstva pri nas

NOVO MESTO — V »modri« dvorani tukajšnjega hotela Metropol so se v petek, 15. novembra, zbrali številni varuhi naravne in kulturne dediščine, strokovnjaki iz osrednjih in regionalnih spomeniškovarstvenih ustanov v naši republiki, ter proslavili 40-letnico odloka o zaščiti knjižnic, arhivov, umetniških, kulturnih in zgodovinskih spomenikov, znanstvenih in umetniških zbirk ter prirodnih znamenitosti, ki ga je predsedstvo SNOS izdalo 27. januarja 1945 na osvobojenem ozemlju, torej še v času, ko so še vsenaokrog divjali hudi boji za osvoboditev domovine.

Udeleženci so proslavo povezali s posvetovanjem o problematiki vrtne in parkovne dediščine, v Novem mestu prenočili in si naslednji dan ogledali nekaj naravnih in kulturnih znamenitosti na Dolenjskem. V času srečanja je bila v Metropolovi mali sejni dvorani na ogled razstava, ki je prikazala zanimivosti iz dejavnosti devetih spomeniškovarstvenih zavodov, delujočih v naši republiki, pripravili pa so jo strokovnjaki Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine v Novem mestu, najmlajše tovrstne kulturne ustanove na Slovenskem, saj deluje šele peto leto.

Zborovanje varuhov spomenikov, proslavo in vse drugo, kar je bilo v Novem mestu, je pripravilo Slovensko konservatorsko društvo. Pot novega spomeniškega varstva, ki se je začela z omenjenim odlokom, je orisal predsednik tega društva dr. Marjan Slabe.

Med drugim je dejal: »Nadvse pomembno in edinstveno je, da je bila skrb za dediščino naroda navzoča že ob koncu vojne, ko je bilo vse v razvalinah. Ob tem pa je treba vedeti, da se varstvo naravne in kulturne dediščine na naših tleh ni začelo šele leta 1945. Interes za zaščito kulturnih spomenikov se je pojavil že davno prej, v obdobju renesanse. Izpričano je, da je stavbenik Tyffernus že na začetku 16. stoletja zbiral antične napisne kamne. Pomembnejši ukrepi za varovanje naravne dediščine so bili, denimo, sprejeti v času Ilirskih provinc. Sicer pa se je organizirano delo začelo v prejšnjem stoletju, svoj pravi zagon pa doživelo po osvoboditvi.«

Varovanje naravne in kulturne dediščine je skupaj s tovrstnimi službami doživljalo obdobja uspehov in obdobja slabosti. Dr. Slabe je menil, da med pomanjkljivosti vsekakor še vedno sodi neustrezno in nezadovoljivo izobraževanje novih kadrov, ki prihajajo v spomeniškovarstveno stroko. »Kljub številnim uspehom v štiridesetih letih nam doslej še ni uspelo za vse zvrsti spomenikov oziroma znamenitosti izdelati zadovoljive metodologije za delo in drugih temeljnih smernic, ki bi izpričevale zlasti enotno in neopo-

● Na zborovanju spomeniškovarstvenih delavcev v Novem mestu so več posameznikom podelili priznaja za njihov prispevek pri razvoju in uspešnem delu na področju varstva naravne in kulturne dediščine. Tako priznanje sta dobila tudi Jovo Grobovšek, direktor Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine v Novem mestu, in Lado Smrekar iz Kostanjevice.

rečno usmeritev stroke,« je navedel in dodal, da so največji problemi še vedno pri reševanju stavbne dediščine, v vaseh in mestih.

V prihodnje bo glavna skrb posvečena temu področju, saj materialni dokazi stavbne dediščine nenehno izginjajo, se redčijo. Obenem se nenehno pojavlja novo. Novo pa staremu ne sme škodovati, marveč se mora z njim prepletati, ga dopolnjevati. Šele tako se ustvarjajo kvalitete, ki neki dediščini omogočajo preživetje. Varuhi spomenikov imajo hkrati z zavodi oziroma ustanovami, kjer delajo, pri tem izjemno odgovorno nalogo.

I. Z.

Učiteljske »plače« odebeljene

Republiška izobraževalna skupnost namenila okoli 700 milijonov dinarjev za izboljšanje osebnih dohodkov učiteljev v šolah usmerjenega izobraževanja

LJUBLJANA — Nezavidljivi gmotni položaj srednjih šol že dolgo preglašuje ostalo problematiko, ki se pojavlja v zvezi z izvajanjem usmerjenega izobraževanja. Denarja ni dovolj niti za kritje materialnih stroškov, da o osebnih dohodkih učiteljev in njihovem nezadovoljstvu zaradi tega niti ne govorimo.

Zaostajanje tako imenovanih učiteljskih plač se nadaljuje kljub naporom, ki so privedli do delnega dviga. Razlike med tistim, kar učitelj dobi, in tistim, kar bi v skladu z družbenimi normami moral prejeti, so še vedno prevelike, v nemalo primerih celo žaljive. Vsekakor zdajšnja stimulacija ni taka, da bi se učitelj lahko v celoti predal svojemu poklicu, ne da bi s standardom drsel navzdol.

Na najslabšem so šole tako imenovanih neproizvodnih usmeritev, denimo tiste, ki so se razvile iz nekdanjih gimnazij. Nad njihovim delom in usodo ne bdijo nikakršni finančni očetje, kar bi sicer lahko rekli za šole, ki svoje poslanstvo povezujejo z združenim delom. Zato je njihovo zaoytajanje v gmotnem položaju še večje in občutnejše.

Na seji skupščine republiške izobraževalne skupnosti so po pripravljenem predlogu skoraj brez razprave sprejeli sklep, da se za uskladitev osebnih dohodkov na

UPRIZORILI BODO »KARAMAZOVE«

NOVO MESTO — Novomeška mladinska gledališka skupina, ki še nima imena, bo v tej gledališki sezoni uprizorila delo »Karamazovi ali Prevzgoja srca«. Režiser Matjaž Berger je povedal, da gre za delo, ki obravnava leto 1948, ko je Jugoslavija zavrnila Stalinov ultimat. Drugi del te drame bodo mladi novomeški gledališki igralci napisali sami, temeljna ideja je primerjava leta 1948 z današnjimi časi. Gledališka skupina je bila ustanovljena lani, njen ustanovitelj je OK ZSMS Novo mesto. Lani so igrali Brehtov »Ukrep«, ki naj bi letos doživel ponovno uprizoritev, vendar v novi igralski zasedbi, ker je nekaj fantov v JLA.

M. E., N. J.

KOČEVSKA »DIANA« SE PREDSTAVLJA

KOČEVJE — Pod pokroviteljstvom tozda Lovišče Medved kočevskega GG bodo drevi ob 18. uri v tukajšnjem Likovnem salonu odprli razstavo črno belih fotografij članov kočevske podružnice znanega fotografskega kluba »Diana«. Na razstavi, ki bo odprta do 2. decembra, bodo dela Marka Figarja, Janeza Konečnika, Staneta Lavriča, Stanka Lavriča, Marka Masterla, Janeza Papeža in Antona Vovka.

SPOMIN NA POMPEJE

RIBNICA — V Petkovi galeriji v ribniškem gradu so 14. novembra odprli razstavo kipov Dragice Čadež pod naslovom »Asociacija na Pompeje«. Prikazuje ciklus gibljivih psov, zamisel zanje pa je dobila med ogledovanjem Pompejev, ko je videla odlitek psa, ki ga je zalila lava. Razstava bo odprta do ponedeljka, 25. novembra. Kiparka Dragica Čadež je letos drugič sodelovala na ribniški likovni koloniji.

»DRŽAVNI LOPOV« PRIDE V KRŠKO

KRŠKO — Jutri bo tu gostovalo Prešernovo gledališče iz Kranja s komedijo »Državni lopov« sodobnega jugoslovanskega avtorja Fadila Hadžića. Predstava, ki jo je omogočil kolektiv LB Temeljne posavske banke v Krškem, se bo začela ob 19. uri v Delavskem kulturnem domu Edvarda Kardelja. Že dopoldne bodo gostujoči gledališčniki nastopili za učence Šolskega centra Krško.

● Okoljem, kjer take šole so, do zdaj te problematike ni uspelo ugodno rešiti. To povedo tudi ugotovitve iz dolenjskih, belokranjskih in posavskih logov. Marsikje je zavoljo neizenačenega položaja šol že prišlo do trenj. Mnogi so menili, da se bo zato moralo nekaj v prid izboljšanja gmotnega položaja zgoditi na republiški ravni. In do tega je pred kratkim res prišlo.

tako odločitvijo vsaj za nekaj časa utišali včasih že preveč povišane glasove o učiteljski »mizeriji«. (A za koliko časa? Kdo bo dal denar za tisto, kar je predlog prvotno prevideval, o tem pa si, kot kaže, na omenjeni seji ni upal nihče razmišljati.)

I. Z.

Zrcalo šolskih težav

Društvo glasbenih pedagogov dobilo novo vodstvo

NOVO MESTO — Na občnem zboru Društva glasbenih pedagogov Dolenjske, ki je bil 13. novembra v Kozinovi dvorani tukajšnje glasbene šole, je dosedanji predsednik Silvester Mihelčič ml. ugotavljal, da so se v društveni dejavnosti v glavnem zrcalile razmere, v kakršnih že ves čas, zlasti pa zadnja leta, delujejo glasbene šole v dolenjski in posavski regiji.

Razmere nikakor niso zavidljive, kar še posebej občutijo manjše glasbene šole. Težave se začenjajo že pri prostorih. Šole jih imajo na voljo od 130 do 1.000 in več kvadratnih metrov. Tudi ekonomska cena izobraževanja je povsod drugačna. Letošnja je od 42.000 do 79.000 din na učenca, kar pa ne pomeni, da segajo do te višine tudi »dotacije« izobraževalnih skupnosti. Ker družbeno utečeno financiranje, kakršno pač je, ne da dovolj sredstev, morajo šole razliko pokriti s šolnino. Ta se na območju društva giblje med 650 in 1.500 din.

Tudi osebni dohodki učiteljev so od šole do šole drugačni. Razlike med njimi so take, da bodejo v oči in ustvarjajo nerazpoloženje zaposlenih. Seveda takih reči društvo ne more razreševati, ker so za to pač druge oblike. Vendar se niti šolam niti društvu s tako problematiko ne bi bilo treba ukvarjati, če bi bilo glasbeno šolstvo statusno urejeno. Zavoljo neurejenosti je vsaka glasbena šola odvisna predvsem od razumevanja okolja za tovrstno izobraževanje in problematiko. Res pa je, da so večje podpore deležne tiste šole, ki so bolje vključene v kulturno življenje okolja.

Taka vprašanja bodo bržkone še zaposlovala društvo, čeprav je bilo na občnem zboru čutiti, da članstvo

● V naslednjih štirih letih bo Društvo glasbenih pedagogov Dolenjske vodila nova predsednica — Branka Kaplan iz glasbene šole v Brežicah.

pričakuje še kaj drugega, predvsem posvete in druge izobraževalne oblike. Eden od sklepov je bil, da se morajo glasbeni pedagogi večkrat dobivati, in sicer po posameznih instrumentalnih skupinah, kjer bi obravnavali tudi strokovna vprašanja. Društvo bo še naprej prirejalo regijske revije glasbenih šol (naslednja bo 2. aprila v Novem mestu) in se zavzemalo za popularizacijo drugih oblik glasbenega življenja.

I. Z.

kultura in izobraževanje

Neresnost s premiero

Sevničani avtorje filma Naš človek v »živo« le videli, ne pa tudi slišali

SEVNICA — Teden domačega filma v Celju sovpada s praznovanjem tukajšnjega občinskega praznika. Letos so že drugič v program sevniških proslav vnesli tudi premiero enega od slovenskih filmov, predvajanega na celjski prireditvi. Prvotno je bilo mišljeno, da bo to Duletičev »Doktor«, zares pa je v Sevnico prišel Pogačnikov »Naš človek« in z njim tudi nekateri ustvarjalci: režiser Jože Pogačnik, direktor filma Janez Verovšek, igralka Vesna Jevnikar in nosilec glavne vloge Boris Ivh.

S tem dogodkom pa ni šlo vse gladko, kot bi kdo mislil. Najprej so ga polomili prireditelji, ki so obiskovalce vabili na predstavo

● Za tak kulturni dogodek, kot se je napovedal, je bila pod kritiko tudi sama projekcija »Našega človeka«. Slika ni bila ostra, zvočnik je hreščal, pokazale pa so se tudi druge »bolezni« sevniškega kina. Škodo je v glavnem trpel sam film, ki je družbeno aktualen in kajpak zanimiv.

ob 20. namesto ob 19. uri, ko se je dejansko začela. Razumljivo je, da dvorana ni mogla biti nabito polna, tisti ki so »pravočasno« zasedli sedeže, pa so mogli zaploskati tudi omenjenim ustvarjalcem. Kakega pristnega pogovora v »živo« z njimi niso mogli doživeti, ker se je gostom mudilo v Celje. Nekakšen pogovor s filmarji so že prej posneli na sevniškem radiu in še dobro, da je bilo vsaj to.

Sevniški prireditelji pa tudi tisti, ki so poslali omenjeni film hkrati z ekipo v sevniško kino dvorano, si pri občinstvu niso pridobili kaj prida ugleda. Še več, nekateri menijo, da bi se morali v prihodnje sploh odreči sodelovanju s celjskim Tednom domačega filma. Obiskovalci le niso tako zabiti, da bi se dali še dolgo vleči za nos.

A. Ž.

KRŠKI FILMSKI TEDEN

KRŠKO — V Delavskem kulturnem domu Edvarda Kardelja se že od ponedeljka, 18. novembra, vrstijo večerne predstave slovenskih filmov, s katerimi se tu pridružujejo proslavljanju 40-letnice slovenske filmske tvornosti. Obiskovalci so do zdaj videli Štigličev film »Na svoji zemlji«, Čapovo »Vesno« in Štigličevo »Balado o trobenti in oblaku«. Drevi bosta na sporedu Klopčičevo »Cvetje v jeseni« in Duletičeva noviteta »Doktor«, v kateri igra glavno vlogo, dr. Kanteta, igralec Slavko Cerjak, krški domačin. »Doktor« bo na sporedu tudi v soboto, teden slovenskega filma pa se bo končal v nedeljo z Ranflovo »Ljubeznijo.«

HONORAR ZA KNJIGE

KOČEVJE — Večer z Bojanom Štihom, znanim slovenskim kulturnim delavcem, je organizirala Knjižnica Kočevje. Bojan Štih se je honorarju odpovedal in tako privarčevani denar bo knjižnica namenila za nakup knjig.

UNILES POJE

NOVO MESTO — V okviru praznovanja 40-letnice delovne organizacije Novoles bo v soboto, 23. novembra, v tukajšnjem Domu kulture pevsko srečanje »Uniles poje«. Sodelovali bodo pevski zbori delovnih organizacij, ki so članice sozda Uniles.

pisma in odmevi

Še: surovost je izkazoval nad živalmi

Pripombe k pismu bralke, objavljenemu 7. novembra

Članek mi je zbudil pozornost, zato sem sklenil, da povem ob njem tudi svoje mnenje. Dejanje, ki ga je storil tovariš Henigman, meče slabo luč nanj kot človeka in lovca, ne nazadnje pa tudi na lovsko družino, katere član je. Če je bil tega dogodka kriv star, neporavnan račun med sosedi, bi se ta verjetno lahko rešil po drugačni poti, ne pa s streljanjem na psa. Zanima me, kako takšna početja svojega članstva obravnavajo lovske družine in kako so ravnali v primeru tovariša Henigmana. Upam, da bom na to vprašanje dobil odgovor. Pri takšnih stvareh še vedno ostajamo preveč ravnodušni.

VINKO MIKULIČ
NOVO MESTO

URICE RAZVEDRILA ZA NAJMLAJŠE

NOVO MESTO — Društvo prijateljev mladine Šmihel in Regerča vas deluje štiri leta in ima že 102 člana. Predvsem si prizadevajo, da bi popestrili prosti čas najmlajših šolarjev. Vsak teden prirejajo urice razvedrila v Domu učencev Majde Šilc. Še posebej so člani društva delavni ob novem letu, ko poskrbijo, da dedek Mraz obdaruje prav vsakega njihovega mladega krajana.

N. JANTOLEK

PRISPEVKI ZA MEDICINSKE INSTRUMENTE

NOVO MESTO — V sklad za drage medicinske instrumente pri OORK so prispevali: Krajevna organizacija Rdečega križa Kandija—Grm 5.000 din, kolektiv pošte Žužemberk namesto venca na grob pokojne Vere Vehovec 5.000 din in TOZD za ptt promet Novo mesto prav tako 5.000 din. Kolektiv gostišča Pavlin, Mačkovec, Novo mesto 10.000 din; Iskra IEZE—TOZD Elektroliti Mokronog 50.000 din; Vidrihovi z Otočca so namesto cvetja na grob pokojne Terezije Vidrih prispevali 10.000 din; kolektiv uprave za družbene prihodke Novo mesto pa namesto cvetja na grob pokojnega Antona Berusa 3.200 din. Vsem darovalcem iskrena hvala!

OBRTNIKI DAROVALI

NOVO MESTO — Za ureditev intenzivne nege na internem oddelku Splošne bolnišnice v Novem mestu so darovali naslednji obrtniki: Jože Zupančič iz Žužemberka 10.000 din; Danica Konda iz Žužemberka 1.000 din; Albin Jaklič z Dvora 10.000 din; Danica Štupar z Dvora 2.000 din; Danica Legan z Dvora 4.000 din; Alojzija Kovač z Dvora 1.000 din; Marija Novak iz Sadinje vasi 10.000 din; Pavel Iskra iz Ajdovca 15.000 din; Marija Ponikvar z Dvora 5.000 din; Henrik Kocjančič iz Loške vasi 10.000 din; Marija Gril iz Gor. Poljane 10.000 din; Avgust Štraus iz Podturna 10.000 din; Ivan Košmerlj iz Menjške vasi 5.000 din; Milan Muhič iz Dolenjskih Toplic 10.000 din; Janez Tekavčič iz Šušic 10.000 din. Za darovane prispevke se Splošna bolnica Novo mesto iskreno zahvaljuje.

Domači pameti vendarle raste ugled

Ob mariborski konferenci o inovatorstvu

Statistika ugotavlja, da znamo preslabo uporabljati lastno pamet in da smo slabi izumitelji. Dajmo statistikom prav, vendar se vseeno vprašajmo, zakaj bi lahko bilo tako.

Nekateri poznavalci trdijo, da pri nas obstaja veliko več izumov, kot jih javnost pozna. Gre za to, da je pri nas vsako leto prijavljenih veliko več izumov, kot jih ustrezna telesa registrirajo. Samo lani naj bi v Jugoslaviji prijavili 1369 iznajdb, registrirali pa so jih le 152. Taka uradniška počasnost verjetno precej duši ustvarjalno voljo vseh potencialnih izumiteljev.

Očitno tudi ni rešeno nagrajevanje izumiteljev. Kaže, da živimo s strahom, da bo kdo neupravičeno bogat, če mu bomo plačali za tisto, kar je iznašel. Pri tem niti ni važno, kje ta izum uporabljajo. Iznajdba, ki koristi delovnim ljudem v majhni obrtniški delavnici ali v veliki organizaciji združenega dela, predstavlja na koncu koncev bogastvo vse družbe.

Še nekaj je res, namreč to, da mi kot družba svojih iznajditeljev niti ne cenimo. Kakšni na pol mladi dami, ki je pred nami na odru med svojim tako imenovanim petjem pripravljena malce dvigniti krilo, bi najraje vsi po vrsti peli hvalnice, človek, ki s kakšno iznajdbo pokaže res izjemne sposobnosti, pa menda kar ne more biti narodni junak!

Kljub težavam na tem področju je popolna črnogledost glede inovatorstva gotovo odveč. Delovni kot smo, bomo gotovo kaj storili za izboljšanje razmer na tem področju. Nedavna mariborska konferenca o inovacijah in produktivnosti je lahko eden od dokazov za to.

MARTIN LUZAR

V povprečju so skrite razlike

Mnenje k analizi, ki je bila osnova za pripravo članka s tem naslovom

V Dolenjskem listu 31. oktobra objavljeni članek o osebnih dohodkih v črnomaljski občini črpa podatke iz analize izvršnega sveta. Analiza je bila izdelana zato, da se ugotovi, kakšna so razmerja med osebnimi dohodki v gospodarstvu in negospodarstvu, kajti glasovi, da so osebni dohodki učiteljev še vedno nižji, ne pojenjajo. Ljudje se pač primerjajo med seboj in vidijo razlike.

Kot metoda primerjanja je bila uporabljena primerjava osebnih dohodkov na pogojno nekvalificiranega delavca. To seveda ni najbolj posrečena metoda, ker primerja osebne dohodke samo na osnovi stopenj izobrazbe in vnaprej določenih razmerij med njimi glede na nekvalificirano delo. Tej metodi zato lahko najprej zamerimo to, da ne primerja osebnih dohodkov glede na zahtevnost del. Skoraj vse organizacije imajo sprejete analitične ocene za ugotavljanje zahtevnosti del. Vprašanje je, koliko so razmerja med osebnimi dohodki po teh ocenah usklajena z razmerji po omenjeni metodi. Izobrazba je torej samo en element analitične ocene, ki jo povrh v posameznih organizacijah različno vrednotijo, na kar vpliva vrsta dejavnikov. Uporaba metode primerjanja na osnovi osebnega dohodka na pogojno nekvalificiranega delavca za usmerjanje delitve osebnih dohodkov bi nas lahko privedla tudi do stališča: za enako izobrazbo enako plačilo. Da je to v nasprotju z vlogo osebnih dohodkov kot ekonomske kategorije v blagovnem gospodarstvu, ni treba posebej poudarjati. Primerjave osebnih dohodkov na osnovi izobrazbe seveda lahko delamo. Povedale nam bodo sicer, kakšne osebne dohodke lahko doseže določena izobrazba v določeni organizaciji, dajanje nekih splošnih usmeritev na tej podlagi pa je tvegana reč.

Naslednje, kar v omenjeni analizi moti, je dejstvo, da ni bil zagotovljen enoten pristop k zajemanju podatkov. Nekatere organizacije niso vštele minulega dela ali gibljivega dela ali raznih dodatkov. Primerjanje osnov danes ne pove ničesar. Za primerjave je nujno vzeti celotne izplačane osebne dohodke. Ker torej podatki niso zanesljivi, je analiza brez vrednosti in ni osnova za nikakršne usmeritve.

Doslej smo gibanje osebnih dohodkov v šolah spremljali v glavnem preko povprečnih osebnih dohodkov na delavca. Čeprav tudi to ni najboljši način, kaže pa le, kako je z rastjo. Nesporno je, da so čisti osebni dohodki na delavca v šolstvu od leta 1981 dalje rasli počasneje kot v gospodarstvu. Če bi hoteli približno ujeti razmerje iz leta 1980, bi morala biti letos rast osebnih dohodkov v šolah 89% glede na predvideno 81-odstotno rast v gospodarstvu. Razlike iz prejšnjih let ostajajo pri tem nepokrite.

Omenim naj tudi, da je bilo doslej zaradi večjih časovnih zamud usklajevanja osebnih dohodkov precej hude krvi, zato smo se odločili za sprotnejše usklajevanje. V šolah je to usklajevanje potekalo različno, zato tudi iz tega razloga analiza ne daje prave slike.

● Tako. Navedla sem nekaj dejstev, zaradi katerih je bolje omenjeno analizo (in članek) čimprej pozabiti. Povzročila je veliko negodovanja. Upam samo, da s temi podatki komaj prebujajoči se optimizem v šolah ni v kali zatrt.

Kaj torej storiti, če z nobeno uporabljeno metodo nismo zadovoljni? Kako zagotoviti pravočasno usklajevanje, da bodo razlike kar najmanjše? Predlagam: dogovorimo se, s katerimi deli oz. delovnimi nalogami v gospodarstvu in izven njega bi lahko primerjali učiteljevo delo; spremljavo in usklajevanje opravljajmo v čim krajših obdobjih; z ustreznimi in predvsem natančnimi navodili zagotovimo enostavno in zanesljivo zbiranje podatkov! Morda je sedaj, ob sestavi planov, čas tudi za take dogovore.

KSENIJA KHALIL

DAN ŠOLE

Vsako leto 29. oktobra proslavljamo dan šole. Letos smo to storili 9. novembra. Obiskala nas je Dragica Rome in nam pripovedovala o vojni, v kateri je tudi ona sodelovala. Nato smo imeli proslavo. Nastopili so pevski zbor ter učenci recitatorskega in dramskega krožka. Po proslavi so bila športna srečanja v rokometu in namiznem tenisu z učenci iz osnovne šole Škocjan.

MIRJANA ČINKOLE, 2.a
OŠ 29. oktober, Šmarjeta

Ob smrti Iva Pirkoviča

Iva Pirkoviča ni več. Za vedno se je ustavilo njegovo neutrudno, vedečno in včasih tudi hudomušno in priostreno pero. Utrnila se je zadnja iskra duha, ki ni nikoli miroval in ki je o mnogočem vedel povedati svojo besedo.

Rojen je bil 26. junija 1909 v Šentjerneju v kmetsko-obrtniški hiši, v kateri je odraščalo petero otrok: Jože, Ivo, Franc, Rudi in Lina. Po zgodnji očetovi smrti jim je ljubeče in močno srce matere Pavle pomagalo na noge in v življenje. Najstarejši Jože in najmlajši Rudi sta se izučila očetove obrti, Iva in Franca so poslali na šolanje v novomeško gimnazijo. Tu je Ivo v šolskih letih 1921/22-1928/29 uspešno končal osem gimnazijskih razredov in opravil izpit zrelosti.

Po maturi se je vpisal na tehnično fakulteto ljubljanske univerze, študija pa mu ni bilo dano v redu končati. Grdo se je življenje poigralo z njim in ga priklenilo na bolniško posteljo, katere ga je pred tednom dni odrešila šele smrt. Ali bistri in neutrudni duh se ni dal vkleniti. Že na začetku akademskih študij se je živahno udeleževal študentskega kulturnega in političnega gibanja, bil sotrudnik listov »Akademski glas« in »1551« in sodeloval v revialnenem tisku tudi potem, ko ga je že začela gruditi bolezen. Zanimali so ga matematični in filozofski problemi, ukvarjal se je s tehničnimi vedami, posebej pri srcu pa mu je bilo raziskovanje naše domače preteklosti od najstarejših obdobij, o katerih govore arheološke raziskave, do žive sodobnosti, o kateri govore dokumenti in pričevanja še živečih ljudi.

Po podgorjanskih vaseh in drugod je iskal stare slovenske tiske in jih reševal pred pogubo, sledil je literarno zapuščino za nesrečnim študentom in poetom Francem Hudoklinom iz Gorenje Stare vasi, zbiral in proučeval zgodovinske podatke iz časa selitve narodov in prodiranja nemških fevdalcev na Dolenjsko itd. V njegovi bolniški sobi v domači hiši se je tako nabirala dragocena knjižnica in so rasle zbirke zapisov in rokopisov.

Ob sovražni zasedbi se je z vsem žarom oklenil Osvobodilne fronte in bil njen prvi organizator v Šentjerneju ter pletel njene vezi po vsem bližnjem in daljnjem okolju. Pri tem delu je sodelovala vsa družina, kar fašističnim oblastnikom in njihovim podrepnikom ni ostalo skrito. Hišo so nadzorovali, 15. avgusta 1941 je bila prva hišna preiskava, potem sta bila nekaj časa zaprta brata Jože in Rudi. Po odhajanju prvih borcev v gozdove, z njimi sta odšla tudi brata Jože in Franc, se položaj še poslabša. V noči 28. marca 1942 ustrele fašisti brata Jožeta na domačem dvorišču, Rudi se umakne v Gorjance ter kasneje pade, Ivo pa je naslednjega dne aretiran z obtožnico italijanskega višjega vojaškega vojnega sodišča in odpeljan v bolniški oddelek jetnišnice okrožnega sodišča, ki je bil urejen v kandijski bolnišnici. Pred tem je Ivo še gledal, kako so na cesto pred njihovo hišo zmetali njegovo knjižnico in zapiske ter vse zažgali. Tri dni je gorelo in tlelo na cesti, mati in sestra sta se umaknili k sorodnikom pod Gorjance in pozneje v partizane, iz hiše pa so potem ljudje raznašali, kar se jim je zdelo, dokler niso fašisti iz hiče z gospodarskimi poslopji vred porušili.

Ivo je potem prebil štirinajst mesecev v bolniškem oddelku jetnišnice in tam razpredal svoje niti zarote proti okupatorju. Ob vse bolj očitnem bližnjem zlomu Italije se je z vso močjo in iznajdljivostjo brigal za reševanje vseh vrst arhivskega gradiva, ki bo ostal za okupatorsko vojsko in oblastjo. Po kapitulaciji Italije se je preselil v Podturn pri Dolenjskih Toplicah, postal kot partizan Samov sodelavec Znanstvenega instituta in Komisije za ugotavljanje zločinov. V poletju 1944 odide v Bari in Gravino v južni Italiji, od tam v Rim, kjer sodeluje v naši poročevalski službi.

Po osvoboditvi se vrne v Ljubljano in se z vso vnemo loti zbiranja vseh možnih pisanih in ustnih podatkov za obdobje osvobodilnega boja, zlasti za območje Dolenjske in Gorjanskega Podgorja posebej. Nastaja vrsta člankov in razprav, ki dobe knjižno obliko v »Po sledovih rimske volkulje« in »Svobodni republiki pod Gorjanci«. Pri tem ne zanemarja starejše zgodovine svojega kraja. Znan je njegov projekt »Mihovo«, ki naj bi zajemal široko zasnovano arheološko raziskovanje Podgorja in doline Krke od najstarejših dob do poznega srednjega veka. Njegova delna uresničitev je privedla do odkritja sledov nekoč pomembnega, freisinškega trga. Otok pri Dobravi (Gutenwerd), Ivo sam pa raziskuje še španhajmski limes (utrdbena črta) ob Krki in v Podgorju in še marsikaj. Če je imel pri svojih tezah in trditvah iz sive preteklosti in žive sedanjosti vedno srečno roko, je stvar ugotavljanja strokovnjakov. Občudovanja vredni pa sta njegova vnema in široka razgledanost. Da ima za reševanje umirajočega blejskega jezera zasluge predvsem Ivo Pirkovič, je dovolj znano in priznano. Njegova trdoživa delovna ihta je bila očitna ob zadnjih urah njegovega življenja: na bolniški postelji v bolnišnici je še naročal, kaj mu naj prineso, kar mora še prebrati, potem pa je čez dve uri ugasnil.

Ivo Pirkovič je bil takoj po vojni tudi v tesnih stikih z našimi vidnimi ameriškimi Slovenci, Louisom Adamičem, Jankom Rogljem in Vatrom Grillom. Ko sem nekoč obiskal Iva na njegovem stanovanju v Kocenovi 7 v Ljubljani, sem se tam seznanil z Louisom Adamičem. Ob kasnejšem obisku na pisateljevem ljubljanskem domu mi je Adamič navdušeno govoril o fenomenu Ivo Pirkovič. Da bo o njem napisal knjigo, je rekel. Kmalu po povratku v Ameriko pa je Louis Adamič v še ne pojasnjenih okoliščinah umrl. Zdaj tudi Iva Pirkoviča ni več. Ampak knjigo o njem bi bilo vredno napisati.

JANKO JARC

KAKO SLUŽIMO DENAR?

V popoldanskem času so učenci 5. in 6. razreda pridno nabirali zdravilne rastline in jih sušili. Učenci 7. in 8. razreda prodajajo časopise in si s tem služijo denar za končni izlet. Poleg tega zbirajo star papir. Vsi učenci pa smo v jeseni nabrali kar 300 kg kostanja. Pri tej akciji so se najbolj izkazali učenci 6. razreda.

Novinarski krožek
COŠ Milan Majcen, Šentjanž

UPOKOJENCI!

Pri samoupravni stanovanjski skupnosti v občini Novo mesto je odbor za stanovanjske potrebe upokojencev ugotovil, da se bodo zbrala določena sredstva v solidarnostnem skladu za upokojence do konca leta 1985, namenjena za popravila in izboljšave zasebnih stanovanjskih hiš upokojencev. V ta namen je odbor sklenil razpisati pogoje za pridobitev pravice do kredita in določil rok 30. 11. 1985, do katerega je potrebno vložiti prošnjo.

Vsa potrebna navodila in obrazce za vložitev prošnje lahko dobi upokojenec pri svojemu društvu upokojencev, kjer je včlanjen.

RUDI HRVATIN

»Kremen« spet trdno stoji

»Stanje še daleč ni bilo tako kritično in ni bilo nikakršne nevarnosti za rdeče številke« (Dl št. 45)

Omenjeni članek, kakor tudi nedavni v »Delu« sicer pozitivno in pohvalno komentirata letošnje rezultate gospodarjenja v Kremenu. K temu kljub nekaterim netočnostim nimamo kaj dodati, čeprav ni tako rožnato. Ker pa omenjeno pisanje daje vtis, da je bilo stanje v letu 1984 zelo kritično, želimo to stanje nekoliko osvetliti.

Kremen ima svoje delovne enote v treh občinah in s tem tudi tri različne vrste proizvodov: kvarcit pri Mirni, kremenčeve peske v Ravnem pri Raki ter ognjeodporne materiale v Novem mestu oziroma Mokrem polju. Že samo to dejstvo narekuje, da je potrebno skrajno racionalno gospodariti, saj prevozi in dovozi podražujejo proizvodnjo, da ne govorimo o stroških odkupov in sanacij zemljišč in stroških odpiranja rudnih ležišč.

Tipično za našo delovno organizacijo je samorastništvo, saj se je prebijala skozi čas samostojno, brez botrov, v sklopu panoge nekovin, ki je bila vedno v senci ostalih in družbeno nepriznana. DO Kremen ni bila nikdar zgubarska, zadnja in edina izguba je bila registrirana l. 1968 ob likvidaciji steklarne v Bršljinu, ko je DO izgubila 40 starih mio, kar je bilo takrat za Kremen veliko.

Sicer pa je za našo delovno organizacijo značilno določeno nihanje od leta v leto, kar je pogojeno z različnimi zunanjimi vplivi.

Podobno se je zgodilo tudi v preteklem letu, ko so bili rezultati gospodarjenja po devetih mesecih še kar ugodni in se je situacija poslabšala v zadnjem trimesečju. Na to so vplivale izredno nizke cene, ki so bile limitirane. V tem letu smo lahko dvignili cene povprečno le za 30%. Spomnimo pa se, da so cene, ki so bremenile vse vhodne materiale, energijo in seveda tudi delavčev žep, v zadnjem trimesečju hitro in nenadzorovano rasle in jim v proizvodnji nismo mogli več slediti. Tudi sezonski značaj naše proizvodnje, predvsem dolga zima, bistveno vpliva na končne rezultate.

V takem razpletu je bistveno pripomoglo tudi prenehanje odkupa kvarcita po ino-kupcu, ki je zaradi zadostnih zalog in bližajoče se zime prenehal z odvzemom. Tudi odvzem kremenčevih peskov se je zmanjšal zaradi motenj poslovanja pri naših potrošnikih. Manjša proizvodnja ter bistveno povečani stroški so vplivali na rezultate poslovanja in vnašali določeno nervozo. Vendar stanje še zdaleč ni bilo tako kritično in ni bilo nikakršne nevarnosti za rdeče številke. Slabša je bila samo akumulacija in odpadla je delitev po ZR. Zbori delavcev in organi samoupravljanja so stvar tako tudi ocenili in sprejeli.

Kar pa se tiče plačevanja zakonitih in dogovorjenih obveznosti, pa so manjše organizacije kot tudi Kremen običajno vzor rednih in pravočasnih izpolnjevalcev teh obveznosti.

Inž. RUDOLF PIŠKUR
»Kremen«

JLA — delovna vojska

Vojaki iz ribniške vojašnice z delom utrjujejo tradicionalne vezi med armado in ljudmi

RIBNICA — Skoraj vsak dan smo priče tesne povezave med ljudstvom in armado, ki se kaže v različnih manifestacijah in v številnih delovnih uspehih, ki so plod skupnega dela pripadnikov JLA in delovnih ljudi. V Ribniški dolini je povezanost armade in ljudstva že dolgoletna in uspehi so opazni.

Za primer navedimo, da so ribniški vojaki tri mesece polagali telefonski kabel, da je 60 vojakov več kot tri mesece kopalo jarek za plinovod proti Kočevski Reki, da zdaj vojaki pomagajo pri zamenjavi vodovodne instalacije v vasi Dana pri Ribnici. To je le nekaj primerov, bilo pa jih je seveda precej več.

Veliko delovnih ur so vojaki, ki tvorijo Jugoslavijo v malem, kot radi pravimo, opravili pri izgradnji in obnovi številnih objektov, posebno tistih, ki jih potrebujejo pri vsakdanjem urjenju (urejanje poligona, strelišča). V vojašnici v zadnjih letih posvečajo še posebno pozornost tako imenovanemu zelenemu planu: urejajo poti, utrjujejo cesto do svinjakov ipd. Vsa ta dela opravljajo vojaki, ki so že opravili obvezno urjenje, pri tem pa večino del opravijo v popoldanskem času.

Na ta način vojaki marsikaj napravijo mnogo ceneje, kot če bi delo zaupali kakšni delovni organizaciji, in se tako uspešno vključujejo v splošna družbena prizadevanja za ustalitev gospodarstva.

M. GLAVONJIĆ

Pepca Zupančič

Pred tednom so se sorodniki, znanci, prijatelji, sovaščani na ločenskem pokopališču z žalostjo poslovili od Pepce Zupančič iz Žabje vasi. Zupančičeva mama se je rodila pred skoraj 93 leti na Mali Cikavi, leta 1923 pa se je z možem Janezom priselila v Žabjo vas, kjer sta kupila hišo s kosom zemlje. Otroke sta vzgojila v poštene in napredne ljudi. Posebno težko je bilo tudi njej med vojno. Mož se je moral že leta 1943 z železnice umakniti v partizane, leto kasneje pa z družino še Pepca. Po vojni je zagnano sodelovala v delovnih akcijah vasi, mesta in seveda pri obnovi svojega opustošenega doma. V delu, skrbi za družino in aktivizmu v Rdečem križu, še prej pa v OF in AFŽ, so naglo tekla leta. Leta 1978 je ostala brez moža, štiri leta kasneje še brez sina Jožeta. Sedaj pa se je življenje izteklo tudi njej. Krajevna skupnost, KK SZDL, ZB NOV se ji zahvaljujejo za vsa dobra dela. Vsi se je bodo s spoštovanjem spominjali.

Družbeno varstvo v zdravstvenem domu v Brežicah?

»Vaša vest ni točna«

Na naslovni strani Dolenjskega lista št. 45 ste 7. novembra objavili vest z naslovom: »Družbeno varstvo v Zdravstvenem domu?« Informacija je netočna. V skladu z zakonom o javnem obveščanju zahtevam, da objavite, da delavski svet Zdravstvenega centra Brežice o tem sploh ni razpravljal. Res pa je, da je o tem razpravljal delavski svet TOZD Zdravstveni dom Brežice na seji 28. oktobra ob 6. uri zjutraj in 28. oktoba ob 13. uri na razširjeni seji delavskega sveta, kjer so bili prisotni predstavniki družbenopolitičnih skupnosti Brežice.

Delavski svet TOZD Zdravstveni dom Brežice je zjutraj sprejel z večino glasov (samo eden proti) sklep: »Kljub stanju, ki je resno in ne dopušča odlaganja razreševanja odprtih problemov, je delavski svet mnenja, da imamo v Zdravstvenem domu dovolj ustvarjalnih moči, da se stanje ob pomoči vodstva Zdravstvenega centra Brežice in družbenopolitičnih dejavnikov v občini izboljša. Jasno nam je, da tega ni mogoče napraviti čez noč, ampak je potreben daljši čas ih postopno ukrepanje, ki bo strnilo naše vrste in zagotovilo resno in odgovorno delo na vseh področjih.«

Na razširjeni seji delavskega sveta TOZD Zdravstveni dom Brežice s predstavniki družbenopolitičnih skupnosti 28. 10. ob 13. uri pa je po 3-urni razpravi prišlo do razhajanj o stališču DS TOZD (dopoldanskem). Vabljeni zunanji predstavniki družbenopolitičnih skupnosti so predlagali, naj o stališču delavskega sveta še enkrat glasujemo. Štirje delegati delavskega sveta TOZD Zdravstvenega doma Brežice so glasovali za isti sklep, trije delegati (dva delavca TOZD ZD in eden zunanji delegat) so se glasovanja vzdržali, en delegat (delavec TOZD ZD) je bil proti. Na sami seji delavskega sveta TOZD Zdravstveni dom 28. 10. popoldne smo dobili sklep o prenehanju mandata enemu zunanjemu delegatu.

Takšen izid glasovanja pa ne pomeni, da je delavski svet TOZD Zdravstveni dom Brežice čutil potrebo po uvedbi ukrepa družbenega varstva.

Dr. LILJANA NIKOLIĆ,
predsednica delavskega sveta
TOZD Zdravstveni dom Brežice

ROKOMETNA TEKMA

V četrtek, 7. novembra, sta se na rokometnem igrišču OŠ Brežice v prijetaljski tekmi pomerila ŠSD Polet iz Šentjurja in ŠSD Brežice. Gostitelji so zmagali z rezultatom 28:13. Najboljši igralec in strelec tekme je bil Vlado Kurajič s 15 zadetki. Zmago domačih so gledalci, učenci naše šole, nagradili z burnim aplavzom. Ker sta šoli v prijateljskih odnosih, kmalu pričakujemo povratno tekmo.

NATAŠA AVŠIČ, 8.d
BREŽICE

Vera Vehovec

7. novembra so v Žužemberku pospremili na zadnjo pot 73-letno Vero Vehovec, domačinko, ki je bila revolucionarnim idejam zapisana še iz predvojnih časov, vse do zadnjega pa je ostala zvesta idejam revolucije in NOB. Oba z možem sta bila napredno usmerjena že v letih pred zadnjo vojno, z organiziranim delom za NOV pa je začela že v maju 1941.

Izkusila je italijansko internacijo v Gonarsu, ko pa se je 1943 vrnila domov, je bila spet v vrstah najbolj predanih in uspešnih aktivistk na

suhokranjskem območju. Oba z možem sta predano delala za NOB, on je bil tudi komandant mesta Žužemberk ob kapitulaciji Italije, po odhodu v partizane pa je leta 1943 padel in tovarišici Veri je ostala skrb za petero otrok.

Tovarišica Vehovčeva je imela odgovorne funkcije že v medvojnem času, nepogrešljiva pa je bila tudi v času povojne obnove in naslednjih letih vse do smrti. Bila je odbornica v krajevnem in okrajnem ljudskem obdobju, aktivna v vseh družbenopolitičnih organizacijah in društvih.

Pogreb, ki so se ga udeležili mnogi njeni prijatelji, znanci in tovariši iz partizanskih let od blizu in daleč, je pokazal na njeno priljubljenost in spoštovanje, ki ga je uživala med ljudmi. Z lepim slovesom se je Žužemberk poslovil od tovarišice Vere, ki je svoje bogate življenjske izkušnje rada posredovala tako sokrajanom kot mlademu rodu.

—a

Lov na čarovnika po kostelsko

Danes, na pragu 21. stoletja, v informacijski družbi, v vsaj po medčloveških odnosih socialistični in samoupravni Jugoslaviji, beremo, da so tam v nekem Kostelu z dvigom rok odločili, naj razrešijo mladega magistra funkcije v naši najširši družbenopolitični organizaciji in funkcij nasploh, češ da je pisaril po časopisih itd. Itak je bil predsednik vaškega odbora Fara le od spomladi, o delu pa, kot piše očitno v svoji veličini prizadeti predsednik KK SZDL vehementno na drugem mestu, bojda lahko sodi le tisti, ki je bil poleg pri slehernem metru ceste, kabla ali vodovodne cevi. Kaj še, da bi se o svojem »srboritežu« najprej izrekla baza, torej vas Fara! Sicer pa zakaj se tudi bi, ko so o tem že presodili veljaki!

Če kaj, so v Kostelu zamudili izjemno priložnost: človeku, ki je za tamkajšnje razmere nedvomno dosegel izjemno visoko stopnjo akademske izobrazbe, povrhu pa je še mlad in torej po naravnih zakonih ni mogel biti poleg pri vseh naštetih akcijah, bi za »kazen« lahko pustili kakšno konkretno funkcijo. Če bi bil magister zatem takšne baže, da za delo ne bi mogel navdušili sokrajanov, mu ne bi preostalo drugega kot pobeg z odra.

Tisto, kar je magister pisal v časopise, pa je pisal v naše časopise, ki so večinoma glasila iste SZDL, iz katere ga v Kostelu mečejo. Stili političnega dela se pač razlikujejo. Čudno pa je, da se lokalni veljaki čutijo užaljene, če nekdo širše omenja nerazvitost, drugje, kjer bi se tudi morali čutiti prizadete, so pa tiho. Marsikje bi bili takemu človeku krajani hvaležni.

Če je magister torej taka garjava ovca, da ga krajevni funkcionarji nočejo videti, je ob vseh razrešitvah boleča posebno tista, da ne sme s športno-kulturnim društvom v pobrateno zamenjsko Dolino! Se mar bojijo, da bo kar emigriral čez mejo? Še dobro, da se niso spomnili na kakšno psihiatrično bolnišnico kot v primeru dr. Žemve.

So krajevni veljaki pozabili, da je najnevarnejši odstranjeni pesnik oziroma strokovnjak? Kdaj bomo tudi pri nas zmogli toliko tolerance kot v shakespearsko gnili Danski, kjer se veljaki spričkajo na mile viže, predsednik vlade odstopi, nakar se lahko neovirano odpelje domov s kolesom? Upam, da bodo vsaj na občinski ravni zmogli treznost in bodo v Kostelu, s sicer nekaj buškami in tudi v začetku morda različnimi pogledi, vsi skupaj vendarle uspešneje gradili svoj jutri brez pogromov. Saj se niso sporekli zavoljo kakšne meje ali hloda, temveč zato, ker bi mladi radi hitreje naprej.

ALFRED ŽELEZNIK

Revolucije zaradi vrtca ni bilo

Poročali smo, da je prejšnji ponedeljek prvič odprl vrata vrtec v Stopičah, v katerem je prostora za 40 otrok, od tega za en oddelek male šole in za en oddelek vrtca. Prostore za vrtec so uredili v starem delu šole s sredstvi občinske skupnosti otroškega varstva. Preurejanje je stalo 8 milijonov dinarjev ali 200 tisočakov na otroka, medtem ko je sicer danes ta vsota drugje že 440 tisočakov. Praktično vsa oprema za ta vrtec pa je bila kupljena že leta 1979, ko so začeli zidati novo šolo, in je bila vse doslej zapakirana.

Za ureditev vrtca v Stopičah so se v skupnosti otroškega varstva odločili iz več razlogov. V skupščini te skupnosti je delegacija krajevne skupnosti Stopiče v zadnjih dveh, treh letih petkrat dala pobudo, da bi vendar uredili otroško varstvo v Stopičah. Ko so začeli popravljati stari del šole, je skupnost pristala, da dá sredstva za ureditev vrtca. Znano je, da v prihodnjem srednjeročnem obdobju v občini ne bomo gradili novih vrtcev. Zato je praktično edina možnost za nova mesta v organiziranem družbenem varstvu otrok v takšnih rešitvah ob osnovnih šolah predvsem v krajih izven Novega mesta. S tem bi pridobili nova mesta tudi za otroke iz Novega mesta, saj vozijo v novomeške vrtce starši iz drugih krajev v občini kar okrog 300 otrok. V Novem mestu pa čaka na sprejem v vrtec preko 350 otrok. Navsezadnje pa je pri nas tudi z zakonom predvideno oblikovanje vzgojno-izobraževalnega procesa od vrtca do šole v domači krajevni skupnosti, pravi tajnica skupnosti otroškega varstva Marija Padovan, in naj bi se, kjer se le da, vrtci prilagodili šolskemu okolišu. Tudi programi v vrtcu so naravnani tako, da otroci spoznavajo domači kraj.

Takšne so torej razmere v otroškem varstvu, ki so novomeško skupnost otroškega varstva vodile v to, da je dala denar za ureditev stopiškega vrtca. Opisali smo jih zato, ker je bilo pred otvoritvijo tega vrtca med starši precej vroče krvi. V stopniški vrtec naj bi namreč »preusmerili« tudi otroke od treh do sedmih let iz krajev v stopiški krajevni skupnosti, ki so jih starši doslej vozili v vrtec v Novo mesto. Šlo je za 24 malčkov. Od teh so jih starši 14 prostovoljno prepisali v stopiški vrtec, starši desetih otrok iz Težke vode in Šentjošta pa so se uprli. Na prvi sestanek je prišlo le nekaj staršev, ki so na koncu nekako pristali na premestitev otroka, seveda če bo to veljalo za vse.

Povedali so jim namreč, da bo vrtec odprt dlje, tako da starši ne bi imeli težav priti pravočasno po otroka, skupnost pa je pristala tudi na javni, šolski prevoz teh otrok v vrtec (ki utegne seveda sem in tja povzročiti kakšno težavo), in sicer bi jih od staršev na postaji prevzela vzgojiteljica in jim jih popoldne enako vrnila. Poleg tega bi v malo šolo tako morali v Stopiče, kamor bodo hodili v šolo, in bi v vsakem primeru menjali okolje še pred vstopom v osnovno šolo.

Potem so na odločbe o premestitvi, ki so jih dobili vsi ti starši, prejeli skupinsko pritožbo staršev. Na ponovnem sestanku s starši so potem vendar nekako našli skupni jezik. Pritožbo so ugodno rešili le dvema, pa ne zaradi groženj s sredstvi javnega obveščanja, pravi Marija Padovan. Otroci so sedaj že drugi teden v vrtcu v Stopičah. Vseh pet iz Šentjošta vozi eden od staršev, otroci iz Težke vode pa se trenutno vozijo v vrtec in domov s hišnikom osnovne šole, ker je šolski kombi pokvarjen in čakajo novega. Otroci so se kljub bojazni, da bodo težave, menda dobro vživeli in se dobro počutijo, na kar da vpliva domače okolje.

Kaj reči na vse to? Starše je seveda treba razumeti, da so bili proti premestitvi, saj ni bilo mogoče vnaprej vedeti, kako se bodo malčki odzvali na takšno brez dvoma veliko in pomembno spremembo, poleg tega sta čas in bencin danes zlato. Enega in drugega bi šlo nekaj več, če bi sami vozili svojega otroka v vrtec v Stopiče. Toda časi so preveč (ali premalo, kakor kdo gleda na to) hudi, da bi smeli misliti le nase, ali ne?

Z. LINDIČ—DRAGAŠ

Neznanska moč povprečnežev

Nezadovoljstvo zaposlenih v družbenih dejavnostih novomeške občine zaradi osebnih dohodkov in njihovega položaja v družbi nasploh ni tarnanje brez osnove. Delež sredstev za skupne potrebe je v družbenem proizvodu novomeške občine zadnja leta naglo upadal. Medtem ko je v letu 1981 znašal še preko 12 odstotkov, je znašal lani komaj 7,36 odst., letos pa bo dosegel 7,63 odst.

Samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti so se prilagajale čedalje slabšim razmeram z opuščanjem investicij. Vse do leta 1983 padec sredstev za družbene dejavnosti še ni šel na škodo obsega dejavnosti ali osebnih dohodkov zaposlenih, potem pa se je to začelo dogajati. Posebno še, ker se je število zaposlenih večalo. Šlo je torej za manj sredstev, širitev programov in več zaposlenih. Iz vedno tanjše malhe pa je bilo za vedno več odjemalcev vse manj kruha.

Osebni dohodki zaposlenih v družbenih dejavnostih novomeške občine so v primerjavi z zaslužki delavcev pri enakih delih in nalogah drugod po Sloveniji vse nižji. Pred kratkim narejena analiza pa kaže, da v večini delovnih organizacij družbenih dejavnosti zaslužki zaostajajo za osebnimi dohodki v gospodarstvu v občini. Izjema so le vzgojno-varstvene organizacije, dom starejših občanov, Dolenjski muzej, Študijska knjižnica, Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine ter delovna skupnost skupnih služb Zdravstvenega centra Dolenjske.

Pri zaostajanju in prikrajšanju pa ne gre samo za osebne dohodke, ampak tudi za počitniške regrese in ostala izplačila iz skladov skupne porabe. Ti skladi so v družbenih dejavnostih lani zaostajali za domačim gospodarstvom kar za 24 odst., letos pa se je to zaostajanje za polovico zmanjšalo.

Da pa so v prenekateri ustanovi, zlasti v šolah, nezadovoljni z osebnimi dohodki, je deloma tudi njihova krivda. Sami pristajajo na uravnilovko pri nagrajevanju, saj nočejo bolje nagraditi delavcev, ki ne le več znajo, ampak tudi več naučijo. Osebne dohodke delijo po sistemu: vsi učimo, vsak da od sebe, kolikor more. Pri nagrajevanju ne bi smeli upoštevati le količine dela, ampak kvaliteto in kreativno delo. Žal se ta diferenciacija brez zamer navadno ne da izpeljati. Zaradi ljubega miru v hiši zato pristajajo na nagrajevalni sistem, ki ni sprejemljiv ne za družbo ne za dobre delavce. Ker pa so povprečneži običajno v večini, je njihov glas najmočnejši.

Razmere v novomeških družbenih dejavnostih so pred meseci že dosegle kritično točko, pod katero si nihče ni upal. Zato se je zdaj položaj teh delavcev začel rahlo popravljati. Še več pa si lahko nadejajo v prihodnjih mesecih, kajti eno najvidnejših načel v predlogu nove občinske resolucije je: osebne dohodke v negospodarstvu izenačiti z zaslužki delavcev enakih strokovnosti v gospodarstvu. Če bodo v družbenih dejavnostih tudi sami bolj previdno in tehtno zaposlovali in pravičneje uredili nagrajevanje znotraj domačih hiš — potem bi morali glavni vzroki nezadovoljstva usahniti sami od sebe. Pri vsem tem pa ne bi smeli pozabiti, da gre slabo tudi onim v gospodarstvu.

RIA BAČER

Srebrna sirena za slovensko lipo

Slovenski plakat Z naravo do zdravja je dobil na nedavni mednarodni razstavi turističnih plakatov v Milanu srebrno sireno, kar je doslej največje mednarodno priznanje jugoslovanskemu turističnemu oglaševanju. V konkurenci je bilo 185 plakatov iz 45 držav, zlato sireno je dobil grški plakat, drugi so bili, kot že rečeno, Slovenci, bronasta sirena pa je pripadla domačinom. Plakat Z naravo do zdravja sta izdala skupnost slovenskih naravnih zdravilišč, ki ima sedež v Celju, in Center za turistično in ekonomsko propagando pri slovenski gospodarski zbornici, izdelal pa ga je Design biro iz Ljubljane kot del celostne podobe slovenskih naravnih zdravilišč.

Gornja informacija ni zanimiva le, ker se bodo s podobo nagrajenega orošenega lipovega lista predstavljala tudi dolenjska zdravilišča, ki so v okviru slovenskega združenja, ampak tudi zato, ker je Design biro, avtor plakata, pravzaprav dolenjska firma, njen lastnik in vodja je dolenjski rojak Zvone Pelko.

Pelko se je rodil v Novem mestu, tu je končal tudi gimnazijo. Če bi bilo Novo mesto pred leti, ko je Pelko v Ljubljani začel kot designer, to, kar je danes, bi bil sedež Designe biroja v Novem mestu. Navezanost na rodni kraj, to za Dolenjce še posebej značilno značajsko potezo, izpričuje Pelko tudi pri delu, saj je med njegovimi strankami veliko dolenjskih podjetij.

»Delo v design biroju je timsko, pripoveduje Zvone Pelko, »enakopravno sodelujejo akademski slikarji, arhitekti, grafični oblikovalci, reprofotografi, psihologi, ekonomisti, pisci besedil, prevajalci itd. Naročila so zelo različna; če se omejim samo na Dolenjsko, lahko rečem, da smo na primer za Novoteks delali zaščitno ime in celostno podobo Teens, za Novoles lepo število predstavitvenih prospektov, za Krko delamo celostno podobo njenih zdravilišč, iz naše delavnice je celostna podoba JE Krško, oblikovali smo monografijo Pleterij, multivizija v stari pleterski cerkvi je naša po ideji in izvedbi, pripravljamo monografijo o Kostanjevici, za trebanjska Tesnila smo naredili kompletne publikacije in sistem obveščanja, v delu je plošča Fantov z vseh vetrov itd.«

Milanska nagrada Designe biroju je sicer največja, vendar ne prva in edina. Pelko je dobil leta 1979 prvo jugoslovansko nagrado za najboljši prospekt mesta (po naključju je bilo to Novo mesto), vsako leto jim ne uidejo po dve do tri nagrade za zidne koledarje in še bi se kaj našlo. V zadnjem času se Designe biro veliko ukvarja s tako imenovanimi celostnimi grafičnimi podobami. Kaj se skriva za tem dokaj zapletenim svežnjem besed?

»V angleščini pravijo temu corporate image,« pravi Pelko, »pri nas so to strokovnjaki prevedli s celostna grafična podoba. Gre za celovit, izdelan način pojavljanja in delovanja neke firme ali dejavnosti. Za nekakšen enoten slog nastopanja v javnosti, od grafične opreme izdelkov do za firmo značilnih uniform in reklam na televiziji. Za naš čas je značilno, da so v družbenem življenju prevladale ekonomske prvine. Zato je ekonomski vidik tudi na zunaj najbolj poudarjen. V svetu prevladuje zavest o učinkoviti poslovnosti, o učinkovitem prepoznavanju dejavnosti. Ko na primer nekdo vidi znak BMW, takoj pomisli na učinkovito firmo ter lep, trajen in kakovosten avto, ne pa na kakšnega fička. To je tipičen primer tako imenovanega pozitivnega imagea, ki je jamstvo poslovnega uspeha.

Seveda pa ni vsaka firma BMW. Nekatere, kar je značilno za naš prostor, so se komaj začele prebijati, se šele prizadevajo za pozitivni image. Ena od nalog birojev, kot je naš, je, da jim pomagamo. Poti do pozitivnega imagea, ki je sad celostne podobe, je veliko. Ti načini so v veliki meri povezani z oblikovanjem različnih vidnih sporočil, z iskanjem novega in likovno vse bolj kakovostnega sistema vizualnih komunikacij, ki danes ustvarjajo značilne podobe firm, dejavnosti, manifestacij itd.

Številne celostne podobe firm so nastale same od sebe, bolj ali manj po naključju. Likovne ureditve so bile rezultat znanja in ambicij ustanoviteljev, spretnosti, tiskarja ali črkoslikarja, ki je namalal prvi izvesek. Danes je to delo poklicnih oblikovalcev, specializiranih oblikovalskih skupin, združenih s specialisti za marketing in propagando, pisci reklamnih gesel, propagandisti itd.

Nekaj tega dela lahko prevzame tudi naš design biro, vedno več je namreč zelo dinamičnih delovnih organizacij, ki nenehno tekmujejo s konkurenti doma in na tujem. Načeloma dobra celostna podoba nikomur ne škodi. Na tujem se zanjo pobrigajo celo absolutni monopolisti. Zato, ker nekaj dajo nase. Tudi to je del celostne podobe.«

M. BAUER

Zvone Pelko

NAGLUŠNA KAMERA

foto slišal: Milan Markelj,

DOLENJSKI LIST pred 20 leti

Te žalostne kooperacije

Neutemeljene govorice o množičnem odhajanju v tujino in o podražitvah — Naše ceste

GOVORICE, ČEŠ da je mnogo nezaposlenih in da ljudje množično odhajajo v tujino, so za Belo krajino zaenkrat pretirane. Zavod za zaposlovanje ima sicer 149 prijavljenih za delo, vendar je tudi še nekaj prostih delovnih mest, ki pa nezaposlenim ne diše. V tujino je letos šlo le 67 ljudi, pretežna večina zasebnih kmetovalcev. V enem ali dveh letih si nameravajo prislužiti kak kmetijski stroj ali denar za obnovo posestva, nakar se bodo vrnili k družinam. Podatki o nezaposlenih v Beli krajini in številu oseb, ki so odšle na delo v tujino, zaenkrat res niso vredni panike.

NAŠE CESTE zaostajajo za prometom, zato je tudi vedno več nesreč. Čeprav mnogim nesrečam botrujeta neprevidnost in alkohol, se še vedno precej ljudi ponesreči zaradi slabih cest in nepreglednih ovinkov. Navzlic temu, da mora voznik prilagoditi vožnjo cesti, lahko slabo izpeljani ovinek zmede celo dobrega šoferja.

STARO IN ŠE vedno veljavno načelo je, naj našega zasebnega kmetovalca prek kooperacijskih oblik vežemo na kmetijske zadruge in posestva. Prav bi bilo, da se zavemo resnice, da so te kooperacijske oblike žalostne in revne, vsaj glede vsebine kooperacije.

POTROŠNIŠKA MRZLICA v ribniški občini že nekaj časa spet razsaja. Tudi tokrat so najbolj v časteh živila, predvsem sladkor, moka in olje. Nekateri kmetje, in teh je precej, si bodo ali so si že napolnili shrambe za dolgo časa. Potrošniško mrzlico ustvarjajo ponekod tudi prodajalci, ki v skrbi za večji promet begajo ljudi, da bodo cene višje in podobno.

GOVORICE O PODRAŽITVAH so neutemljene. To je izjavil zvezni sekretar za trgovino in industrijo Hakija Pozderac. Med drugim je dejal, da je odobreno 15 milijonov dolarjev za uvoz blaga široke potrošnje. Velike so tudi rezerve masti in zagotovljene so dovolj velike količine kave in južnega sadja.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA 18. novembra 1965)

PO SVETU OKOLI

BOLJ PO DOMAČE so vzeli šolo in pouk nekateri učenci v kakih 200 šolah v Angliji. Na račun profesorjev in njihovih soprog so pisali in risali opolzke zapise in slike, seveda prosto po lastni fantaziji. Profesorji so se uprli in stavkali, zaradi česar nekaj dni ni bilo pouka. Nazadnje so ob podpori ostalih učencev le zmagali profesorji. Najbolj »duhovite« učence so izključili iz šol. Svojo umetniško žilico bodo torej izživljali po javnih straniščih in podobnih likovnih akademijah tovrstne umetnosti.

●●●

S STANOVANJI tudi po svetu ni prav lahko in ljudje iščejo svoj domači kotiček, kjer le morejo. V Londonu so tako vrgli oko tudi na prazne cerkve in nedolgo tega so že nekaj let prazno cerkev sv. Simona preuredili v stanovanjsko hišo za 12 stanovalcev. To je le ena od tisoč angleških cerkva, v katerih zdaj ljudje stanujejo, plešejo, se ukvarjajo s športi in drugimi dejavnostmi. Čeprav nerada, se s takšnimi spremembami anglikanskih cerkva strinja tudi cerkvena oblast. Še vedno je bolje, da cerkev nečemu služi, kot da postane plen vandalov in zoba časa.

●●●

NAZADNJE LE PRAVO in poceni zdravilo za nepoboljšljive debeluhe in požeruhe! Iz Atlante sporočajo, da so tam odkrili cenen način za hujšanje. Prevelikega teka so se lotili na izviren in preprost način. Kandidat za hujšanje požre balonček, ki ga potem napihnejo. Tako ima debeluhec ves čas občutek, da je sit in lažje hujša. Ko zgubi določeni del telesne teže, balonček spustijo in ga vzamejo iz želodca. Potem pa se začne stara pesem...

●●●

ZELO NAZOREN poduk o varnosti so dobili nadse udeleženci strokovnega srečanja o varnosti pri delu, ko so razpravljali v dvorani neke restavracije v Melbournu. Strokovno srečanje so morali prekiniti, ker se je zrušil strop. Kakih deset udeležencev simpozija je bilo težje poškodovanih.

Mona Lisa iz Louvra, londonska Mona Lisa in Raffaelova skica.

Prava Mona Lisa ni samo ena

Obstajata vsaj dve Leonardovi umetnini, znani pod imenom Mona Lisa — Katera je prava gospa Giocondo? — Prstni odtisi so dokaz istovetnosti

Menda se ni še okoli nobene druge slike spletlo toliko legend in skrivnosti kot okoli slovite Mone Lise Leonarda da Vincija. Postala je kar nekakšen simbol kulture in umetnosti, po svetu kroži na milijone reprodukcij, nekaj desetin odličnih ponaredkov, pojavlja se v številnih karikaturah in risanih šalah, na poštnih znamkah, natisnjena je na majicah, medtem ko priznano pravi izvirnik visi v znanem francoskem muzeju Louvru. Toda ali je to res prava Mona Lisa? Je samo ta slika delo Leonardovih rok? Dr. Henry Pulitzer trdi, da ne. Po njegovem strokovnem prepričanju (Pulitzer je poznavalec umetnosti, znanstvenik in izumitelj) visi v nekem londonskem apartmaju še ena Leonardova Mona Lisa, portret prave gospe Giocondo.

Slavni renesančni umetnik je imel navado, kot pravi dr. Pulitzer, narediti več inačic portretov, ki jih je slikal. In tako naj bi naredil tudi, ko je slikal ženo florentinskega plemiča Mono Liso del Giocondo. Plemkinja je prav tisti čas žalovala za umrlo hčerko in je nosila črn pajčolan čez obraz; od tod skrivnostni smehljaj na licu upodobljene ženske, smehljaj, o katerem krožijo najbolj nenavadne pripovedi, od tiste o nosečnici do tiste o preoblečenem moškem ipd.

Leonardo je umetnino izdeloval cela štiri leta in ga prepustil rodbini Giocondo. Kmalu potem je tik pred potovanjem v Pariz sprejel naročilo Guiliana de Medicija, naj naslika portret njegove takratne ljubice Costanze d'Avalos. Ta ženska ni bila samo podobna gospej Giocondo, marveč so jo imenovali z nazivom La Gioconda, kar pomeni Smehljajoča. Leonardo je portret Medicijeve ljubice naredil tako, da je uporabil za podlago zadnjo inačico portreta prave gospe Giocondo, nanjo pa je naslikal obraz gospe d'Avalos.

Tega portreta Leonardu ni uspelo prodati. Ko je bil dokončan, se je naročnik že premislil; zapustil je tedanjo ljubico in se bogato poročil. Leonardu ni preostalo drugega, kot da je narejeno sliko vzel s seboj skupaj z ostalimi svojimi neprodanimi slikami, ko je odpotoval v Francijo. In prav ta slika naj bi dandanes visela v Louvru.

Drugi portret — prave gospe Giocondo — je ostal v Firencah. Kaj se je dogajalo z njim, ni natančno znano, ve se le, da je prišel na Angleško, kjer ga je v začetku tega stoletja kupil William Blaker, poznavalec umetnosti in kurator galerije Holburne. Od te galerije je portret odkupilo združenje, znano pod imenom Švicarski sindikat, katerega član je tudi že omenjeni dr. Pulitzer.

Ta strokovnjak se je lotil natančnejšega pregleda Leonardove slike predvsem z namenom, da bi dokazal pristnost umetnine. S pomočjo mikroskopskih pregledov in mikrofotografije je odkril, da odtisi prstov na platnu pripadajo Leonardu da Vinciju, oziroma da so enaki kot prstni odtisi na drugih priznanih Leonardovih slikah. Veliki slikar je bil namreč levičar, zato so poteze s čopičem značilne, hkrati ga »izdajajo« tudi posegi z desnico. Leonardo je s prstom desnice pomagal čopiču v levici. Te značilnosti dandanes služijo strokovnjakom za odkrivanje istovetnosti Leonardovih slik. In na londonski Moni Lisi — to je pravem portretu Mone Lise del Giocondo — so ta znamenja istovetnosti.

Dr. Pulitzer pa ima še en dokaz v rokah. Navaja risbo, ki jo je naredil Raffael v Leonardovem studiu prav v času, ko je umetnik delal portret gospe Giocondo. Raffael si je skiciral nastajajočo sliko. Na tej skici sta v ozadju narisana dva stebra, ki ju najdemo tudi na londonskem portretu, ni ju pa na louvrskem.

In še en dokaz. Ženska na londonski sliki nosi zelo fin in prozoren črn, komaj da opazen pajčolan.

Tako imamo zdaj dve Moni Lisi, pravi portret florentinske plemkinje in portret Medicijeve ljubice, ki je nosila le pridevek La Gioconda, bila pa je kar 19 let starejša.

Poleg teh dveh, kot kaže, dokazano pristnih Leonardovih umetnin, kroži po svetu še blizu 60 odličnih inačic Mone Lise, izredno spretno ponarejenih, oziroma preslikav. Med lastniki lažnih Leonardovih slik je tudi šest Američanov, ki so plačali lepe denarce za »ukradeno Mono Liso«.

Leta 1911 je med zbiralci umetnin nastala prava panika. Iz Pariza je prišla šokantna vest, da so neznanci ukradli Mono Liso. In istočasno se je na ameriškem tržišču z umetninami, ki tistikrat ni bil občutljiv za ukradeno in pretihotapljeno umetniško blago, pojavilo kar šest »ukradenih« slik Mone Lise. Vse slike so bile delo izvrstnega ponarejevalca umetnin Yvesa Chaudrona, ki je s temi svojimi ponaredki napravil kupčijo in pol. Lažne umetnine je skrivno prodal šestim ameriškim petičnežem in vsak mu je za eno izplačal okoli 300.000 dolarjev. To je bila sleparija, da malo takih v zgodovini tovrstnega kriminala.

Medtem ko se je spretni ponarejevalec obogatil s prodajo domnevno ukradene umetnine, pa je resnični tat ostal brez novcev. Zaman je Vincenzo Perugia izpeljal drzno tatvino (sliko je z dvema pomočnikoma odnesel iz Louvra sredi belega dne), slike ni mogel prodati. Ko jo je dve leti kasneje, novembra 1913, ponudil nekemu florentinskemu trgovcu z umetninami, ga je ta ovadil in Perugia se je znašel za rešetkami, ukradeno Mono Liso pa so vrnili v Louvre ter jo poslej bolj skrbno zaščitili. Kaj so prevarani ameriški petičneži naredili s kupljenimi lažnimi umetninami, pa ni znano.

MiM

Tango se vrača

Povratek starega, dobrega argentinskega plesa

Pri današnjem plesu se plesalca izogibata tesnejših telesnih stikov; dotik je kvečjemu slučajen. Pravi »come-back« starega plesa, pri katerem sta plesalca v tesnem telesnem stiku, pa se je začel v Ameriki, na Broadwayu. Na dan prihaja stari, dobri argentinski tango, vendar se močno razlikuje od začetnega tanga Arturja Murraya.

Tango se je pojavil že pred kakim stoletjem v buenosairskih bordelih. Že takrat je, kot danes, ljudi šokiral zaradi svoje skrajne senzualnosti. Ples je težaven, zapleten, prefinjen, po drugi strani pa ima v sebi elemente grobosti, surovosti in neotesanosti. V ozadju je moška prevlada nad žensko, ki je značilna za dežele, iz katerih tango izhaja. Moško telo je središče dogajanja, žensko se ovija okoli njega. Ples je kot ljubezen, enkrat je sladek, drugič čuten, tretjič borben. Prikazuje ljubimkanje med osebama, ki ga plešeta, in izpovedovanje ljubezni, ki pa ne pozna meja.

M. SOTLER
(Vir: Time)

Živa puščava

V slani puščavi Ust Urt našli oaze življenja

Slana puščava Ust Urt, ki se razteza vzhodno od Aralskega morja, največjega celinskega morja na svetu, ni najprimernejše življenjsko okolje, zato je rastlinski in živalski svet primerno skromen. Kaj drugega tudi strokovnjaki niso nikoli pričakovali. Zato je nedavno odkritje »oaz življenja« v tej slani puščavi toliko bolj presenetljivo.

Do odkritja so prišli biologi leningrajske univerze, ko so z letali pregledovali puščavo. Našli so nekakšne naravne udorne jame, v katerih so opazili znamenja življenja. Do jam so se zato podali tudi po tleh, vendar jih nikakor niso mogli najti, dokler se ni enemu od raziskovalcev udrlo pod nogami in je zdrsnil v šest metrov globok naravni jašek, enega od tistih, ki so jih odkrili iz letala.

Biologi so v njem imeli kaj videti. V teh malih in zaključenih okoljih rastejo mahovi in praproti, žive zajci, miši, ptice in številne žuželke. Življenje jim omogoča voda, do katere je mogoče priti samo v teh naravnih jaških.

To je že drugi primer »življenjske oaze«, ki so ga odkrili v zadnjih letih. Še bolj presenetljivo je bilo odkritje oaz na morskem dnu ob podvodnih vulkanih, o čemer pa smo že pisali.

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Vsak čas bo splošna revolucija

Hudi nemiri in štrajki v Rusiji, pri nas pa je mnogo prezgodaj zapadel sneg in povzročil ogromno škodo — Griža na Dolenjskem spet razsaja

(N e p r i č a k o v a n o) zgodaj je letos sneg zapadel. Napravil je zaraditega ogromno škodo, posebno na različnem drevju, po sadnih vrtovih in gozdih. Napravil je pa tudi dosti druge škode. Ljudje nimajo pospravljenih še veliko pridelkov. Repa, pesa, korenje je še zunaj. Bog ne daj, da bi sneg obležal! Kaj bo potem z našo prašičjo krmo? In kaj z nastiljem! Dosedaj se ni moglo še nič stelje napraviti. Škodo trpe pa tudi naše setve. Zimska strn še ni povsod v zemlji ali se je pa prav v zadnjem trenutku, tik pred snegom spravila v zemljo. Veliko potrebnega dela bo letos moralo izostati na škodo, ki bo prav občutno zadela naše kmetijstvo.

(N a R u s k e m) bo izbruhnila vsakčas splošna revolucija, ako še ni. Z volitvami v gosudarstvenajo dumo (državni zbor) niso zadovoljni ne kmetje, ne meščani, ne delavci. In grozijo vsakemu, ki bi se dal voliti. S silo hočejo pridobiti novo ustavo. Po celi državi štrajka več milijonov delavcev, pred vsem železničarjem. In tako vlaki ne vozijo več. Tudi vojaki ne morejo opravljati njih službe, čeprav so jih silili k temu, kajti puntarji so razdrli železnične proge, porezali telefonske in brzojavne žice. Pred vsem so se revolucionarji spravili nad Petrograd in Moskvo.

(G r i ž a) na Dolenjskem. Po mnogih krajih na Dolenjskem razsaja griža, zlasti na Belokranjskem, kjer že več je ljudij vsled tega umrlo; mnogo jih pa bolehuje.

(N o v o m e š k o) županstvo prejelo je od tukajšnjega c. kr. okrajnega glavarstva žalostno obvestilo, katero je odposlal c. kr. deželni šolski svet in v katerem sporoča, da je c.kr. ministerstvo za uk in bogočasje sporazumno s c.kr. finančnim ministerstvom zgradbo novega poslopja za gimnazijo odbilo ter odredilo, da se staro gimnazijo adaptira — popravi.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 1. novembra 1905)

Naravno oponaša umetno

Podcenjevano lažno krzno je vsililo svoj slog pravemu krznu — Divje barve in vzorci

Od petdesetih let naprej, ko so v svetu izdelali prva umetna krzna, se proizvajalci trudijo, da bi umetnemu izdelku dali kar najbolj videz naravnega krzna. Le naravno krzno je bilo nekaj vredno. To sezono pa je prišlo do presenetljivega preobrata. Izdelovalci pravega krzna so začeli iskati navdiha pri izdelovalcih umetnega. V modnih krogih se je začel uveljavljati pisani in živobarvni način oblikovanja, doslej značilen le za lažna krzna. Stvar je torej obrnjena na glavo.

Med pomembnejšimi možmi iz sveta mode, ki je pomagal dati umetnemu krznu veljavo, je Francoz Thierry Mugler. Umetno krzno se mu ni zazdelo zanimivo le kot primeren material za najbolj divje barvne vzorce, marveč tudi kot možnost, da z njim reši mnoge ogrožene živalske vrste. Vodil ga je torej bolj plemenit nagib kot zgolj uspeh in dobiček. S svojimi živopisnimi modeli je prodrl v sam vrh svetovne mode.

Njegovemu zgledu so sledili še drugi modni ustvarjalci in tako je nenadoma postalo zelo moderno krzno divjih barv, nenavadnih vzorcev in rojev. Lažno krzno je začelo narekovati smeri oblikovanja naravnemu. In tako se v letošnjih kolekcijah pojavljajo prava krznena oblačila, vendar dajejo videz lažnih.

Narobe svet, bi lahko dejali. In uboge živali, ki jim še naprej grozi pogin zaradi modnih muh.

Rožnato krzno s podobami Miki Miške — modna smer te sezone!

Zmagala je skupna želja po napredku

Letos je minilo 40 let, odkar je utihnila vihra 2. svetovne vojne in smo po težko priborjeni zmagi prenehali prelivati kri. Veliko spominov na slavne dni naše zgodovine je že delno zabrisanih in veliko prič tedanjih dogodkov ni več med nami. Da bi povojna generacija lahko spoznala vse grozote, ki jih prinašajo vojne, in znala ceniti mir in svobodno življenje, je nujno, da se ob obletnicah in naših praznikih spominjamo teh strašnih, pa tudi veličastnih dogodkov.

Občani občine Metlika smo si za svoj občinski praznik izbrali 26. november kot trajen spomin na veliko partizansko zmago na Suhorju leta 1942. Tedaj so v prvi večji skupni akciji brigade slovenskih in hrvaških partizanov napadle in uničile italijansko-belogardistično postojanko. Ta partizanska zmaga je bila usodna za razvoj belogardizma v Beli krajini, pripomogla pa je tudi k hitrejšemu razvoju NOB in utrdila zaupanje v našo revolucijo tudi v ostalih krajih Slovenije in sosednje Hrvaške.

Sodelovanje in enotnost med Belokranjci in sosednjimi Hrvati, ki se je rodilo v težki skupni borbi, se je nadaljevalo in krepilo v vsem povojnem času. Sodelovanje na gospodarskem in družbenopolitičnem področju občanov občine Metlike in občanov občine Ozalj pa je doseglo svoj višek v pobratenju obeh občin ter v skupnih naložbah in proizvodnih obratih, ki jih imajo na področju Hrvaške »Beti«, »Novoles« in »Kmetijska zadruga«.

Ko letos ob občinskem prazniku 40 let po osvoboditvi ocenjujemo naš razvoj, moramo priznati, da smo dosegli tak napredek, kakršnega ni bilo mogoče nikoli pričakovati ob tako revni dediščini, ki nam je bila na razpolago po vojni. Po vojni smo potrebovali celih 20 let, da smo zabrisali sledove vojne katastrofe, da smo obnovili naše vasi ter zastavili prve temelje industriji in kmetijstvu.

Hiter razvoj industrije, kmetijstva in komunalnih del pa je dejansko stekel šele po letu 1965. Pri tem razvoju nam je bilo zelo malo podarjenega. Pretežno je naš uspeh rezultat velikih odrekanj skrbnega in požrtvovalnega dela vseh naših delovnih ljudi in drugih občanov, ki so bili vedno pripravljeni poleg krajevnega samoprispevka izredno veliko žrtvovati v delu, materialu ali denarju za vse naše skupne akcije. Tudi letos, ko so naši občani že šestič glasovali za program samoprispevka za prihodnje 5-letno obdobje, se je ob pozitivnem glasovanju ponovno izkazala naša skupna želja za nadaljnji napredek.

Težki gospodarski pogoji v preteklih letih so sicer močno omejili naše razvojne možnosti, vendar lahko ocenjujemo, da smo zelo resno vzeli vsa stabilizacijska prizadevanja ter da skušamo tudi v sedanjih težkih ekonomskih pogojih čim bolje gospodariti. Ocena letošnjih poslovnih rezultatov našega gospodarstva kaže pozitivne premike in uspešno gospodarjenje. Celotni prihodek bo v primerjavi z letom 1984 večji za 85%, primerljivi dohodek pa bo večji kar za 100%. Akumulacija se bo povečala za 90%, prav tako tudi osebni dohodki. Izvoz se je povečal za 15%. Nobena izmed temeljnih organizacij združenega dela ali delovnih organizacij pa ne bo zaključila letošnjega poslovanja z izgubo.

V kmetijski dejavnosti smo letos doživeli kar dve veliki katastrofi, ki bosta imeli še dolgo negativne posledice. Letošnja pozeba je uničila nad 80% vsega pridelka grozdja, velika neskladja cen v kmetijstvu v zadnjih dveh letih pa povzročajo drugo finančno katastrofo. Vendar smo kljub tem težavam dosegli rekorden odkup pšenice (nad 550 ton) ter večjo prirejo mesa in mleka kot v preteklih letih. Uspešno je izpeljana tudi komasacija in agromelioracija zemljišč na Krasincu na površini 92 ha, ter zagotovljena agromelioracija in skupinska obnova vinogradov na Malem vrhu v Bušinji vasi.

Vse investicije v občini bodo znašale letos 1,478.000.000 din. Od tega so v gospodarstvu največ vlagali v Beti za nove stroje, opremo, vodovod, skladišče in računalništvo v skupni vrednosti 870,000.000 din, v Kometu so v novo opremo investirali 90,000.000 din, v Novoteksu — TOZD Metlika so vložili v posodobitev opreme 40,000.000 din, v Novolesu — TOZD TKO Metlika so vgradili nove opreme in dodatnih prostorov za vrednost 80,000.000 din, M-Kmetijska zadruga Metlika pa je za proizvodne namene v zasebnem in družbenem sektorju investirala 190,000.000 din.

Tudi v negospodarstvu bodo uresničene dokaj velike naložbe v skupni vrednosti 332,000.000 din. Največja investicija je gradnja nove telovadnice pri osnovni šoli v vrednosti 118,000.000 din, Dom počitka v Metliki povečuje kapacitete za 37 ležišč v skupni vrednosti 50,000.000 din, nadaljujemo gradnjo 50-stanovanjskega bloka, za kar je bilo letos vloženih 94,000.000 din, za modernizacijo cest in vodovodov v krajevnih skupnostih Metlika, Podzemelj, Radovica, in Drašiči pa je bilo investiranih nad 70,000.000 din. Pri vseh navedenih investicijah je poleg teh zneskov angažiran še velik delež lastnega dela in sredstev, ki so jih namensko prispevali občani ali pa so se zbirala po posebnih sporazumih.

Ob uspehih, ki smo jih dosegli v letošnjem letu, pa ne smemo pozabljati na naloge in težave, ki nas čakajo v prihodnjem obdobju. Najbolj pomembna in odgovorna naša skupna naloga bo vsekakor akcija za izbiro in izvolitev novih delegatov vseh zborov občinske skupščine in skupščin SIS. Tu se bodo morali potruditi res vsi volilci, da bomo izbrali za bodoče delegatske skupščine najboljše občane. Le z dobro strukturo in veliko aktivnostjo vseh delegatov bomo v bodoče lahko krepili samoupravni delegatski sistem in dosegali hitrejši gospodarski napredek.

Ob našem občinskem prazniku in prazniku dneva republike izrekam vsem občanom v imenu naše delegatske skupščine, njenega izvršnega sveta in v imenu vseh družbenopolitičnih organizacij iskrene čestitke ter prisrčno zahvalo za požrtvovalno delo, odrekanje in prispevke za naš skupni družbeni razvoj.

JANEZ GAČNIK
predsednik skupščine občine Metlika

KRAJEVNA SKUPNOST SUHOR

VSEM KRAJANOM KS SUHOR
ČESTITAMO ZA KRAJEVNI PRAZNIK 26. NOVEMBER
ZBOR DELEGATOV KS SUHOR

KONFEKCIJA KOMET METLIKA

– 25 let

Ob tehnološkem razvoju in rasti delovne organizacije nismo pozabili na družbeno skrb za delovnega človeka. Vzporedno smo namenjali sredstva za reševanje stanovanjske problematike. Danes razpolagamo s triindvajsetimi družbenimi stanovanji, sto petinosemdesetim delavcem pa smo s kreditiranjem pomagali do lastnega stanovanjskega objekta. Organizirali smo družbeno prehrano in zagotovili slehernemu delavcu brezplačen topel obrok. Z nakupom počitniških hišic na morju s šestnajstimi posteljami smo pred leti začeli organizirano skrbeti tudi za dostopen in zdrav oddih delavcev.

Skratka, dokazali smo, da smo vredni zaupanja naše socialistične samoupravne družbe in doseženi rezultati nam dajejo moč in voljo za nadaljnjo ustvarjalnost in razvoj.

Za nami je petindvajset let razvoja, petindvajset let trdega ustvarjalnega dela. Začeli smo skoraj iz nič; s peščico ljudi pridnih rok na nekaj kvadratnih metrih, brez oprijemljivega proizvodnega programa.

Danes nas je štiristo petdeset. Delamo v sodobni, na novo zgrajeni tovarni v Metliki in delovni enoti v Starem trgu na proizvodni in poslovni površini osem tisoč kvadratnih metrov.

Razvili in osvojili smo ozko specializirano proizvodnjo iz programa ženskega perila in skozi nih partnerjev doma in v svetu. Za izvoz namenjamo kar šestdeset odstotkov vseh proizvodnih zmogljivosti, naši izdelki pa so našli pot na tržišča Zahodne Nemčije, Švedske, Švice, Češke, Poljske, SSSR, Angole, Iraka in Libije. Uvoz pokrivamo z izvozom v razmerju ena proti tri, kar dokazuje našo uspešno vključitev v mednarodno delitev dela.

ČESTITAMO OB OBČINSKEM PRAZNIKU 29. NOVEMBRU — DNEVU REPUBLIKE

beti belokranjska trikotažna industrija metlika

ZA PRAZNIK OBČINE IN DAN REPUBLIKE, 29. NOVEMBER, ČESTITAMO VSEM OBČANOM

— avtoprevozništvo in gradbena mehanizacija Metlika tel. 068/58-510, 58-179, 58-201, 58-598

S SVOJIMI POSLOVNIMI ENOTAMI

— avtoprevozništvo in gradbena mehanizacija Novo mesto Kastelčeva 9 068/23-001
— avtoprevozništvo in gradbena mehanizacija Ljubljana Resljeva 34 061/313-749
— avtoprevozništvo in gradbena enota Krško 068/72-505

ČESTITA VSEM SVOJIM ČLANOM, KOOPERANTOM, POSLOVNIM PARTNERJEM IN VSEM OBČANOM ZA PRAZNIK OBČINE METLIKA IN DAN REPUBLIKE TER SE PRIPOROČA S SVOJIMI IZDELKI IN STORITVAMI!

IMV INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO
tozd tovarna avtomobilov
obrat Suhor

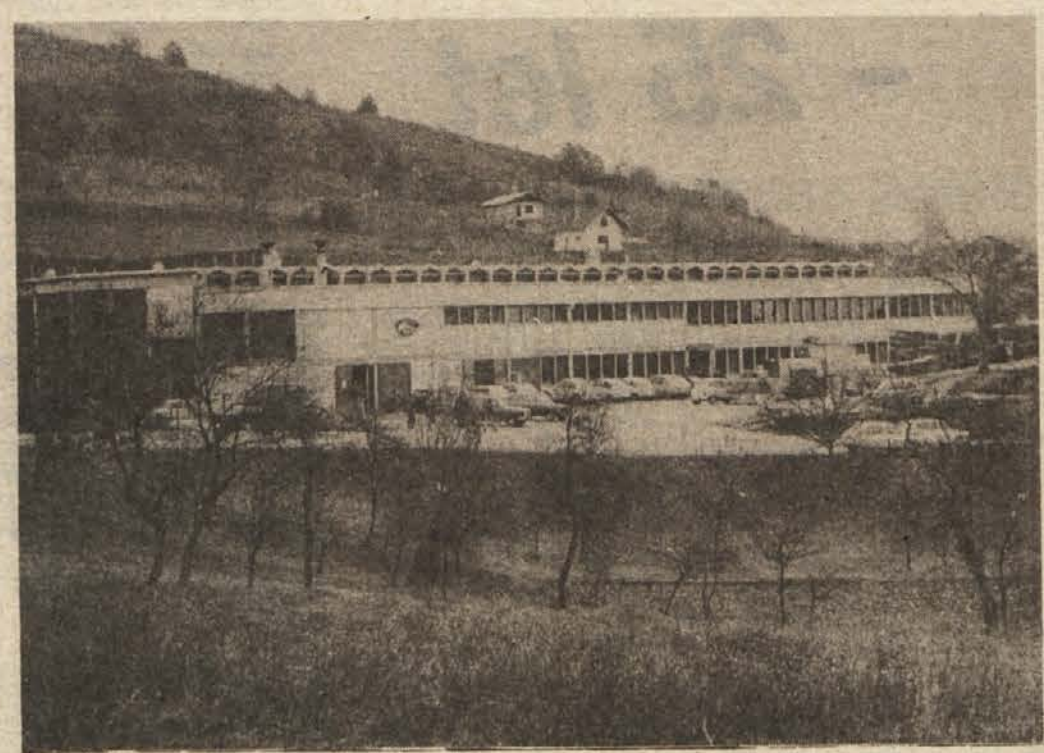

V obratu tozda Avtomobilov IMV na Suhorju izdelujejo posamezne kovinske in lesne dele za prikolice.

KRAJANOM KRAJEVNE SKUPNOSTI SUHOR ČESTITAMO ZA KRAJEVNI PRAZNIK, OBČANOM OBČINE METLIKA ZA OBČINSKI PRAZNIK IN VSEM ZA DAN REPUBLIKE

kolpa·san

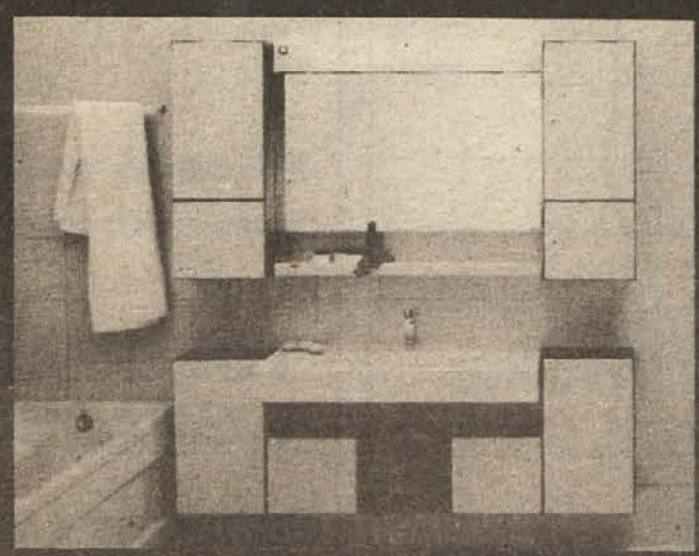

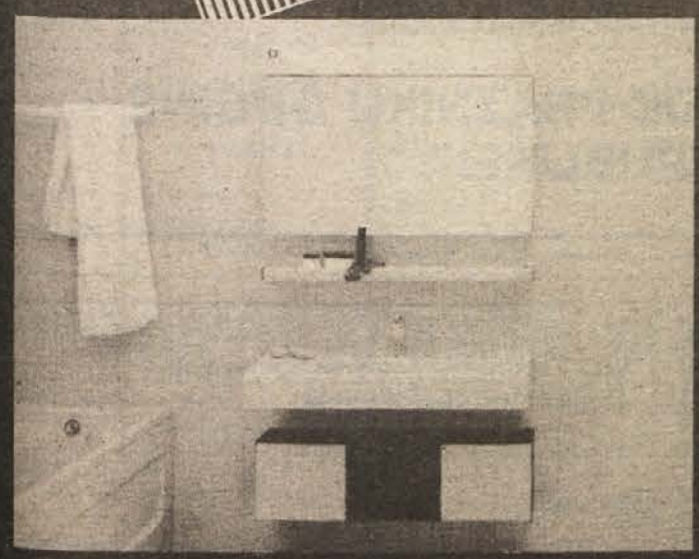

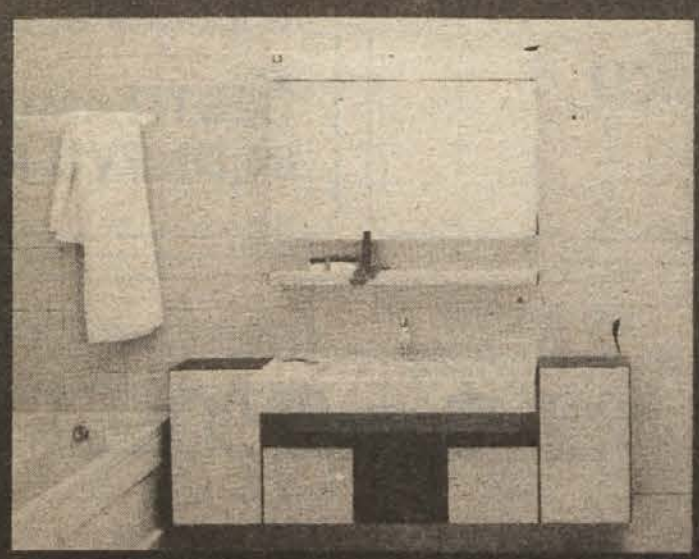

kolpa·ker

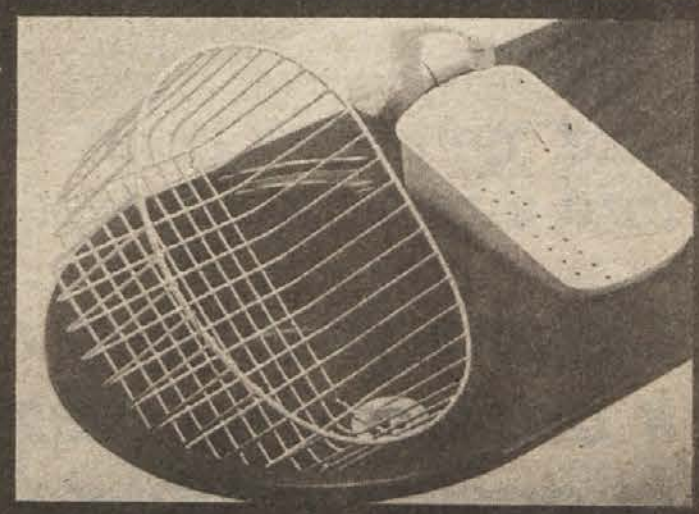

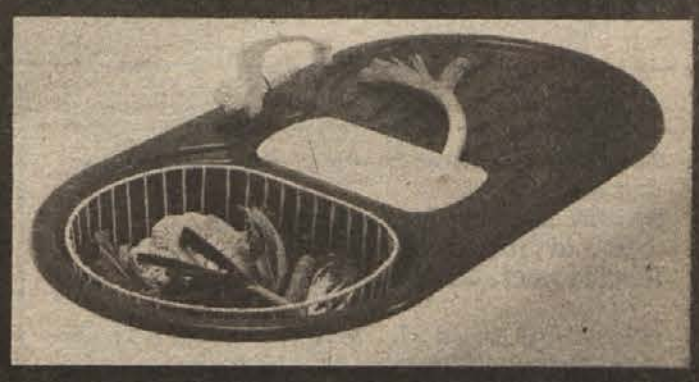

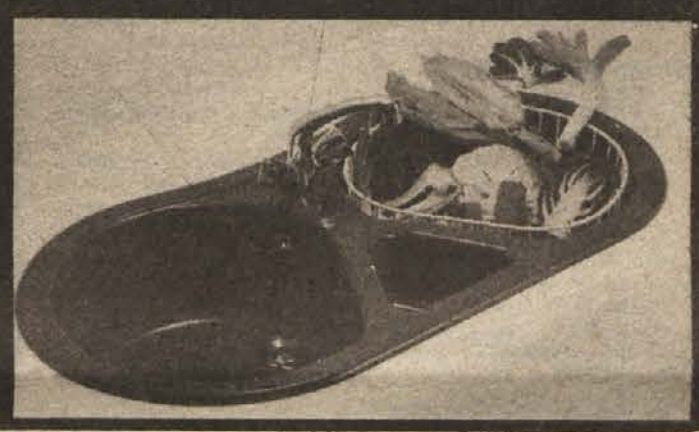

novoles

VSEM OBČANOM ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE METLIKA IN DAN REPUBLIKE.

NOVOTEKS

TOZD PREDILNICA METLIKA

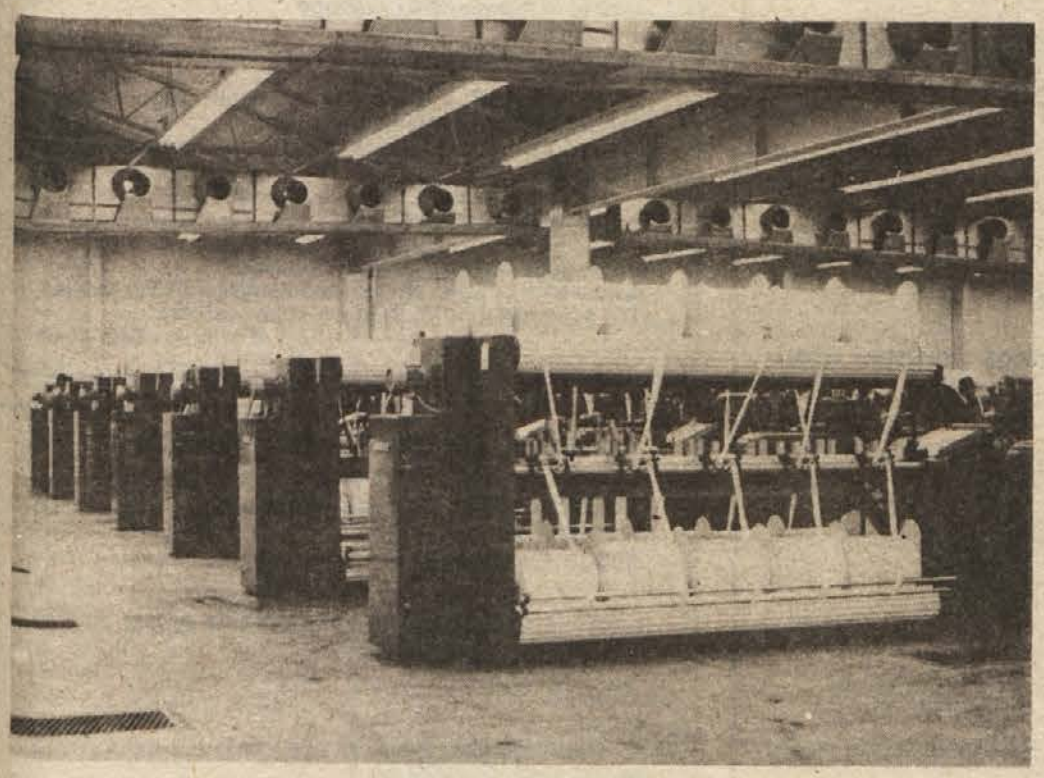

ZA PRAZNIK OBČINE METLIKA IN DAN REPUBLIKE, 29. NOVEMBER, ČESTITAMO POSLOVNIM PRIJATELJEM IN VSEM OBČANOM

Kmetijska zadruga Metlika N.SOL.O.

68330 METLIKA, TRG SVOBODE 3 — TEL. 068-77261

»KIT« Kmetijska zadruga Metlika, ki jo sestavljata temeljni enoti TOZD Vinska klet in TZO Kooperacija, TOZD trgovina na drobno, zagotavlja uspešno sodelovanje z vsemi kmetijskimi proizvajalci, pa tudi z vsemi kupci in potrošniki.

Samo dolgoročno in pošteno sodelovanje med proizvajalci grozdja, sadja, mesa, mleka, krompirja in ostalih kmetijskih pridelkov na eni strani in Kmetijsko zadrugo na drugi strani lahko zagotovi trajno preskrbo s kvalitetnimi pridelki naših občanov.

ČLANOM ZADRUGE, KOOPERANTOM, POSLOVNIM PARTNERJEM IN OSTALIM OBČANOM ČESTITAMO ZA PRAZNIK OBČINE METLIKA IN ZA DAN REPUBLIKE.

SKT

n.sol.o., ljubljana, titova 38

tozd mehanični obrati DE Metlika
tozd inženiring DE Metlika

Delavci čestitamo občanom k občinskemu prazniku in dnevu republike

PIONIR

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE NOVO MESTO

z o. sol. — Kettejev drevored 37
tel. 21826 — poštni predal 89
telex 35710 yu pionir

TOZD ZAKLJUČNA DELA V GRADBENIŠTVU

Dejavnost: krovsko-kleparska, slikopleskarska, fasaderska, kamnoseška dela

ČESTITAMO OB PRAZNIKU OBČINE IN DNEVU REPUBLIKE!

Sozd Združeni proizvajalci strojne opreme, n.sub.o.
Strojna tovarna Trbovlje, n.sol.o.
tozd Tovarna konstrukcij Sevnica, n.sol.o,
Savska cesta 23/a, Sevnica

Na podlagi 96. in 97. člena statuta tozd Tovarna konstrukcij Sevnica razpisuje razpisna komisija delavskega sveta prosta dela in naloge

»vodja tozd TKS«

Poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, veljajo še naslednji:
— visoka izobrazba tehnične, ekonomske ali organizacijske smeri in tri (3) leta delovnih izkušenj ali
— višja izobrazba tehnične, ekonomske ali organizacijske smeri in pet (5) let delovnih izkušenj pri vodstvenih oz. vodilnih delih in nalogah
— da ne obstajajo zadržki iz 511. člena ZZD.
Vodja tozd Tovarne konstrukcij Sevnica se imenuje za dobo 4 let. Prijave sprejema Kadrovsko splošna služba 15 dni po objavi na naslov: Vodenska cesta 49, Trbovlje
O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po dnevu zaključka sprejemanja prijav.

648/47-85

KRKA

Krka, tovarna zdravil, Novo mesto
Komisija za ocenitev vrednosti

razpisuje

javno licitacijo

za odprodajo rabljenega stavbnega pohištva (vrata, okna), delov kuhinjske opreme (ekspres aparat Gagia, aparat za sladoled, pomivalni stroj, hladilna skrinja itd.) in hotelske opreme (recepcijski pult, bar, ležišča).
Licitacija bo v soboto, 23. 11. 1985, ob 9. uri ob zunanjem bazenu Zdravilišča Šmarješke Toplice.

647/47-85

ELEKTROTEHNA

DO SET Ljubljana

objavlja na osnovi sklepa Komisije za delovna razmerja prosto delovno nalogo

Prodaja blaga
v prodajalni Črnomelj, Staneta Rozmana 3

Pogoji za sprejem: Šola za prodajalce tehniške smeri in pol leta delovnih izkušenj pri enakih delovnih nalogah. Za opravljanje navedene delovne naloge je določeno enomesečno poskusno delo.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati vložijo v 8 dneh po objavi na naslov: Elektrotehna, DO SET, splošna elektrotrgovina, kadrovska služba, Ljubljana, Pod trančo 2, kjer dobijo vse dodatne informacije.
Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po sklepu Komisije za delovna razmerja.

653/47-85

JUGOBANKA 30LET

SGP Pionir — tozd Togrel,

Leskovec pri Krškem,

objavlja prosta dela in naloge

1. **odgovornega tehnologa za tehnično pripravo dela**
2. **tehnologa za tehnično pripravo dela**
3. **3 KV ključavničarje za enoto vzdrževanja**
4. **2 KV zidarjev za enoto proizvodnje**

Delo se združuje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Pogoji:
1. diplomiran gradbeni ing. s pooblastilom,
2. gradbeni tehnik z najmanj 2 letoma delovnih izkušenj,
3. poklicna šola strojne smeri,
4. poklicna šola gradbene smeri.

Razpis velja 15 dni po dnevu objave. Kandidate bomo o izbiri obvestili najkasneje 30 dni po končanem zbiranju ponudb.

652/47-85

IMV

Industrija motornih vozil
Novo mesto
TOZD Tovarna ploskovnega pohištva »Podgorje«
Šentjernej

razpisuje dela in naloge

1. **vodje tehnološke priprave**
pogoj:
— ing. lesarstva
— 3 leta delovnih izkušenj

2. **tehnologa**
— lesni tehnik
— 2 leti delovnih izkušenj

V okviru zaposlitve nudimo možnost reševanja stanovanjskega vprašanja.
Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na naslov: Kadrovska služba IMV, Zagrebška 18-20, Novo mesto.
Obvestilo o izidu objave bodo kandidati dobili v 15 dneh po izbiri.

657/47-85

Svet delovne skupnosti pri
VIO Trebnje — tozd Osnovne šole
Jančka Mevžlja Mokronog

objavlja prosta dela in naloge

pomivalke — snažilke

Delo se združuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom (dopoldne).

Pogoji: 8. razredov OŠ in opravljen izpit iz higienskega minimuma.
Kandidati naj pošljejo prijavo v 15 dneh po objavi razpisa.
Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po opravljeni izbiri.

650/47-85

SOP Krško,
specializirano podjetje za industrijsko opremo
Delavski svet tozd Klepar,
Krško, Gasilska 3

objavlja prosta dela oz. naloge

administratorja

Pogoj: končana ekonomska srednja šola z znanjem strojepisja.

Delo se združuje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in 3-mesečnim poskusnim delom.
Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh na naslov: SOP Krško, kadrovska služba, 68270 Krško.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po objavi oglasa.

651/47-85

Belokranjski muzej Metlika
Trg svobode 4

Razpisna komisija za razpis individualnega poslovodnega organa razpisuje prosta dela in naloge

ravnatelja muzeja

Poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev mora kandidat izpolnjevati še naslednje:
visokošolska izobrazba (filozofska fakulteta — muzejska smer)
— petletna ustrezna delovna praksa
— opravljen strokovni izpit.

Ponudbe z dokazili pošljite na naslov:
Belokranjski muzej, za razpisno komisijo, 68330 Metlika, Trg svobode 4, v 15 dneh po objavi razpisa.

649/47-85

Sozd REK Edvarda Kardelja Trbovlje
DO Rudniki rjavega premoga Slovenije
TOZD Rudnik rjavega premoga
Kanižarica
68340 Črnomelj

Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge

Statistik

Pogoji:
— srednješolska izobrazba ekonomske, družboslovne ali ustrezne druge smeri
— dve leti delovnih izkušenj pri opravljanju podobnih del in nalog

Prijave z dokazili pošljite v 15 dneh na gornji naslov.
Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas.
Kandidate bomo o izbiri pisno obvestili v 15 dneh po končani izbiri.

658/47-85

NAGRADA V ČRNOMELJ

DARINKA PLUT iz Črnomlja je bila izžrebana izmed reševalcev naše predzadnje križanke, za nagrado pa smo ji poslali knjigo Božina Pavlovskega Na prepihu, s katero si bo ob prijetnem branju krajšala jesenske večere.

Rešite današnjo križanko in pošljite rešitev najkasneje do 2. decembra na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA.

prgišče misli

Besedam je treba vrniti njihovo vrednost, njihovo moralno pokritje.

F. FEHER

V hipu se človeku radost razcveti, v hipu se mu lahko spet sesuje na tla.

PINDAR

Ni tako zapletene in visoke misli, da je ne bi mogli povedati razumljivo.

C. KOSMAČ

Najbolj krivi so vedno tisti, ki imajo v rokah največ oblasti.

A. SOLŽENICIN

NAGRADNA KRIŽANKA - NAGRADNA KRIŽANKA

FOSFOR | ORODJE ZA REZKANJE | KREPOSTNOST | Ž. IME | GL. MESTO NEPALA | DL | DL | DRNJE | ČANKAR | DOMAČE Ž. IME

DL | SPREMLJEVALEC OGNJA/PRALNO SREDSTVO

REDKEJŠE Ž. IME | ŽIVINSKA HRANA/NEUPORABNOST

TRGOVEC Z ZLATIMI PREDMETI

KOTOR/VRSTA SKLADBE | TRD KLOBUK/PAKROGLA

NAJVIŠJI DRŽ. ZAKON | ALBANSKO MESTO

DL | TROPSKI SADEŽ | VRSTA ŽIRAFE | MOSTOVZ/GUSAR | PRAVO/Ž. IME

KOPNA ZEMLJA | ODBOJ SVETLOBE

OKRAS | PERZIJSKI KRALJ | UMETEN KAVČUK/ANTON JANŠA | TANTAL/VRSTA SOCVETJA

PUŠČAVSKI RIS | ZAČIMBA

HRV. LETOVIŠČE | VRSTA IGRE NA SREČO

IZDELOVALEC SIT | DL | DL | MONGOL

Praznoverje sploh ni premagano

Kljub prosvetljenosti in velikému napredku znanosti je v ljudeh ostalo praznoverje — Magične sile v labirintih potrošniškega življenja

Zmagovalci festivala v San Remu so v valu navdušenja le priznali, da se niso povsem in v celoti zanesli nase in da so kljub slavnemu imenu — gre za skupino Ricchi e Poveri — vtaknili v žepe zarjavele žeblje. To je njihov fetiš, ki jih spremlja vse od prvega javnega nastopa. Brez teh starih žebljev bi si ne upali na noben pomembnejši nastop, toliko so namreč praznoverni oziroma vraževerni, kot tudi pravimo.

Praznoverje namreč še vedno krepko korenini v srcih ljudi. Četudi se prosvetljeni človekov razum že lep čas bori z njim in od časa do časa potone v komaj še opazne družabne navade, pa ni bilo nikoli premagano. Nekaj je v človekovi naravi, da hoče vsakdanjim dogajanjem pripisati nadnaravne vzroke, da želi odgovornost prevaliti na skrite sile, hkrati pa seveda te sile pritegniti k sodelovanju z magičnimi obrazci, predmeti, običaji, skrivnimi formulami in tajnimi vedami. Tudi v dobi elektronskih možganov in poletov v vesolje, ko je znanost brcnila praznoverje skozi glavna vrata, prihaja skozi stranska vrata nazaj in dela svoj red po življenju mnogih ljudi.

Še več. Vraževerje se je v zadnjem času močno okrepilo. Tako vsaj zatrjuje človek, ki o teh stvareh nekaj ve. Urednik mesečnika za astrologijo in čaranje Astre pravi: »Nikoli doslej niso bili uroki in druge stvari za čaranje tako v rabi, kot so danes; po njih pa segajo tudi najnavadnejši ljudje.«

Antonio Anzaldi, ki raziskuje magični simbolizem in je napisal že nekaj knjig o tem, je prepričan, da je praznoverje in vraževerje dandanes še posebno močno zato, ker je strah pred smrtjo, boleznijo, izgubo v sodobnem človeku zelo močan. Kljub blagostanju potrošniških družb so nerešene temeljne človekove potrebe. Ljudje se odzivajo tako, da sprejemajo vse, kar naj bi zapolnilo praznino v njih. In tako oživlja praznoverje.

Skoraj da ni področja in dejavnosti, kjer bi ne poznali nekaj magičnih urokov in drugih orožij iz orožarne vraževerja. Med gledališčniki velja, da garderoba ne sme biti v vijolični barvi. Igralka Wanda Oziris pravi, da se je temu smejala, odkar pa je zgorela njena garderoba z vijoličnimi tapetami, misli drugače. Govori se tudi, da je premiero opere Carmen poslušala neka ženska v vijolični večerni obleki — čuditi se torej ni, da je v zgodovino oper prišla ta premiera kot polomija.

Na modnih revijah se branijo poloma tudi na ta način, da nekateri kreatorji ne dovolijo, da bi ob predstavitvi njihovih modelov igrali določene melodije. Med prepovedanimi je Ravelov Bolero in valček Caminito, melodija, ki jo je igral ladijski orkester na potapljajočem Titanicu.

Baletniki se polomije ne branijo samo s trdim delom. Svetovno znana baletnika iz ruske baletne šole Nurejev in Vasilij spoštujeta rusko baletno izročilo in pred vsakim javnim nastopom pljuneta nazaj čez levo rame. Kadar je skrb še posebno velika, potem ju mora kateri od prijateljev še suniti v rit. Balerine pa si dajo, da bi bil nastop uspešen, prišiti košček korale na triko.

Praznoveren je tudi svet književnosti. Slavni južnoameriški pisatelj Luis Borges verjame, da je zanj nesrečna številka štiri. In tako na tiskovnih konferencah prosi, da mu oprostijo, ker na četrto vprašanje običajno ne odgovarja. Italijanski pesnik Vittorio Sereni ne bi za noben denar izdal zbirke na parno leto. Izpričano so bili praznoverni Hugo, Flaubert, Goethe (njegov je izrek, da je praznoverje poezija življenja), Poe in drugi. Med našimi literarnimi peresi bi jih tudi našli precej, spomnimo pa samo na sicer treznega in racionalnega Levstika, ki je počel tudi smešne stvari iz strahu pred okužbo s kolero, o čemer priča njegov nenavadni dnevnik.

Raziskava v sosednji Italiji je pokazala, da so še posebno vraževerni študentje. Kar 70 odstotkov študentov verjame v to ali ono magično moč, kar se še kako pokaže, ko na najrazličnejše načine odvračajo nesrečo in kličejo srečo pred opravljanjem izpitov, ko bi pravzaprav morali zaupati le svojemu znanju, ne pa padajočim zvezdam, urokom, fetišem in razbitim ogledalom pa trkanju na les, da o izbranih oblačilih sploh ne govorimo, saj eni prisegajo na kravate, drugi na teniske, tretji na sposojeni suknjič ipd.

Pred praznoverjem niso imuni ne medicina, ne politika in ne šport. Politiki tudi na javnih nastopih vede ali nevede narede to ali ono magično gesto, v žepih nosijo magične predmete, izgovarjajo magične besede. To je le vrh ledene gore, katere podvodne razsežnosti lahko samo slutimo.

Sicer pa je dovolj pogled v revije, časopise, knjigarne, kjer se literatura te vrste množi iz leta v leto. Oživljajo stare vraže, hkrati pa sproti nastajajo nove, prilagojene sodobnemu življenju, strahovom in upanjem današnjega sveta.

»Ko si izmišljamo nove in nove čarobne obrazce, se branimo pred vsakodnevnimi tesnobami in poskušamo vnesti red v kaos, ki nas obdaja,« pravi antropolog Alfonso di Nola.

Tudi zajčki

Playboyevim zajčicam so se pridružili zajčki

Dekleta v globoko dekoltiranih in ob bokih visoko izrezanih krilih (če je za tisti košček tekstila še mogoče reči krilo) z značilno čepico v obliki zajčjih ušes so že nekaj časa simbol Playboya in plejbojskih klubov širom sveta. Pravijo jim zajčice, njihov osnovni namen pa ni toliko strežba kot ustvarjanje prijetnega vzdušja in paše za oči vsega sitih svetovljanov in plejbojev, skratka gostov teh dragih klubov. Njim se bodo ta mesec pridružili še zajčki, da bo enakopravnosti spolov zadoščeno.

Najprej bodo zajčki družno z zajčicami bogatili newyorški klub, ki po besedah predstavnika Playboyevega Empire Cluba z zajčki stopa v nove čase. Pred leti so namreč newyorški Playboyev klub zaprli. Spremenili so se časi in okusi. Toda ker je posel le posel, zdolgočasenih svetovljanov in plejbojev pa še vedno dovolj, je podjetje, ki kuje denar z vsem, kar dandanes povezujejo s Playboyem in plejbojevstvom, ponovno sklenilo odpreti klub. Nov klub pa mora ponuditi nekaj novega. In tako so se domislili zajčkov, s pomočjo katerih upajo pridobiti več ženskega občinstva.

Zajčki so bolj oblečeni od zajčic, saj poleg hlač nosijo še suknjič ter bel ovratnik z metuljčkom. Namesto srajce pa bočijo junaške prsi, kot nalašč ustvarjene, da na njih počine trudna glavica starejših gospa (če za to premorejo dovolj denarcev).

Po newyorški premieri bodo zajčki nastopili svojo službo tudi v drugih Playboyevih klubih širom po svetu.

Krivec za prehlad odkrit

Prišel je čas, ko se z bližajočo zimo in mrazom začenjajo vsakoletne težave s prehladom. Menda je to najbolj razširjena zdravstvena nadloga na svetu, za katero pa, kljub temu da je tako razširjena, še ne poznamo pravega zdravila. Razlog je prevsem ta, da prehlad povzročajo številni virusi. Na stotine jih je in različnih vrst. Pod elektronskim mikroskopom so videti kot nekakšne kroglice, toda njihova sestava je bila vse do pred kratkim skrivnostna. Šele pred nekaj tedni so raziskovalci sporočili, da jim je uspelo raziskati sestavo virusa KRV 14, enega od tistih, ki povzročajo prehlad pri ljudeh.

HRV 14 je zelo zapleteno sestavljen. Osrednji genski material obdajajo zunanje ploskve, ki so združene na podoben način, kot je sešita nogometna žoga. Ugotovili so tudi, katere beljakovine in druge snovi sestavljajo zunanjost in notranjost virusa.

Vse to bo pomagalo pri končnem cilju takih raziskav odkriti in izdelati učinkovito zdravilo zoper navadni prehlad. Že zdaj so strokovnjaki ugotovili, da bi z blokiranjem delov zunanjega plašča virusa onemogočili njegovo vsaditev v človekov organizem.

Omeniti je treba, da bi bili vsi napori raziskovalcev še dolgo brezplodni, če bi jim ne pomagal superračunalnik Cyber 250. Ta nadvse zmogljivi računalnik je obdelal množino podatkov in izrisal tridimenzionalno podobo virusa. Podatke pa so raziskovalci dobili tako, da so kristalizirani virus obdelovali z rentgenskimi žarki.

Proizvodnja gre v vesolje

Zanimanje za posle v bližnjem vesoljskem prostoru narašča — Zaostali bodo na zemlji

V prihodnjem desetletju bo bližnji vesoljski prostor za razvoj tehnologije in najmodernejšo tehnologijo nekaj podobnega, kot je bila pred desetletjem Silicijeva dolina, od koder se je po vsem svetu silovito razširila računalniška tehnologija. Vesolje ponuja veliko prednosti in edinstvene možnosti za proizvodnjo nekaterih takih izdelkov, ki jih na zemlji ni mogoče tako popolno in čisto narediti. In odkar so potovanja v bližnji vesoljski prostor cenejša in torej ekonomsko zanimiva, se začenja počasni prehod industrije v vesolje.

»Sčasoma bo veliko ljudi obogatelo s posli v vesolju,« pravi strokovnjak za vesoljsko pravo Arthur Dula. V mislih ima najbrž zanimanje kakih 350 podjetij za naslednje polete z raketoplanom in večji vesoljski laboratorij oziroma stalno naseljeno postajo, na kateri bi lahko izdelovali najrazličnejše proizvode, pri tem pa bi jim energijo dajalo sonce. Proizvode bi delali v idealnih pogojih, v brezteżnosti, popolnoma brez tresljajev, v brezračnih prostorih, kar vse je še kako zanimivo za kemike in biokemike. V takšnih pogojih namreč lahko narede povsem nove snovi in proizvodne materiale.

Do preloma tega tisočletja naj bi v bližnjem vesolju že izdelali za okroglih 65 milijonov dolarjev izdelkov, predvsem farmacevtskih, optičnih in elektronskih ter polizdelkov, primernih za najnatančnejše merilne instrumente.

Prenos tehnologije in proizvodnje v vesolje je nujen, trdijo poznavalci, saj bo le na ta način mogoče obdržati prvenstvo v tehnološkem razvoju. Kdor ne bo šel v vesolje, bo zaostal. Ni namreč tvegano iskati pot v vesoljsko industrijo, tvegano je ostati zgolj na zemlji in ne iti v bližnje vesolje.

Da se pogledi na proizvodnjo v vesolju zares spreminjajo, dokazuje tudi dejstvo, da so se za vesoljski biznis začele zanimati tudi banke. Pred nekaj leti niso hotele niti slišati o kakršnem koli kreditiranju podjetij za vesoljske programe, zdaj pa je že najmanj 30 bank pripravljenih za vesoljske naložbe.

Že prihodnje leto bo NASA poslala v orbito okoli zemlje svoj raketoplan 24-krat. Torej bo priložnosti, da se ga najame, dovolj. Kot je videti, tudi interesentov ne manjka. V prihodnjih letih lahko pričakujemo kar živahen promet med zemljo in vesoljem.

MiM (Vir: Economic Impact)

VAŠA ZGODBA

SREČANJE V HAMBURGU

V zraku je visela slutnja nevihte. Ljudje so težko dihali, kakor da bi jim na prsih ležalo svinčeno breme. V njenem srcu pa je bilo vedro. Čeprav je bil šele september, so bili dnevi mrzli. Iz težkih sivih oblakov, ki so se nagrmadili nad mestom, so počasi začele padati deževne kaplje.

Roke je potisnila globoko v žepe in stisnila glavo med ramena. »Kam naj grem?« se je vprašala. »Na sever k prijatelju, s katerim sva preživela nekaj nepozabnih dni na morju, ali k zaročencu, ki mi pisari dolga pisma in je tako ljubezniv in dober?«

Zavila je v kavarno in naročila kavo, da bi se malo ogrela. Strmela je na ulico. Ljudje so hodili mimo z zaskrbljenimi obrazi in s temačnimi pogledi. Med mimoidočimi je nenadoma zagledala znani obraz svetlolasega, brkatega fanta. Kot da bi začutil njen pogled, se je ustavil, se ji nasmehnil in ji nekaj govoril skoz okno. Čez nekaj trenutkov je že stal ob njeni mizi.

»Zdravo. Smem prisesti?« je vprašal in v istem trenutku že sedel.

»Se midva poznava?« ga je vprašala, prepričana, da ga je res že nekje srečala.

»Že sva se seznanila. Takrat na letališču, ko si prišla sem v Hamburg. Jaz sem Aleš.«

»Saj res! Seveda se spominjam.« V spominu je obudila tisti dan in se domislila fanta, ki je pritekel za njo in ji izročil prtljago, ki jo je bila pozabila ob pultu za informacije. Bil je njen rojak, vendar že od mladih nog v Hamburgu. Takrat sta skupaj popila kavo in se sproščeno pogovorila. Bilo je to drobno srečanje, a tako, da se človeku vtisne v spomin.

»In kako je že tebi ime?« jo je vprašal.

»Kar spomni se, če se moreš. Kaže, da si pozabil.«

»Mislim, da se začne z S kot sanje, sreča, sonce, smisel, smeh... Se bom že spomnil... Za zdaj pa, na zdravje!« Dvignil je kozarec in ji nazdravil.

»Živjo, Aleš!« je rekla in izpila grenko, pekočo pijačo. »Kam pa si bil namenjen?«

»Domov. Tu blizu stanujem in sem skočil po neke papirje. No, jih bom že jutri poiskal. Teh tri četrt ure imam zdaj samo zate... Ti pa tako sama ob kavi? Brez prijateljev in prijateljic?«

Žalostno ga je pogledala. Kako narobe jo vidi, saj vsi njeni znanci mislijo ravno obratno: da je vedno v središču pozornosti, da ni nikoli sama, tiha in otožna. A kaj je njen resnični obraz?

»No ja, mogoče pa hočeš biti sama,« je dejal in zamahnil z roko na način, ki jo je spomnil na fanta z morja. »Morda ti je lepo v samoti in lažje razmišljaš o kakšnem svojem.«

»Veš kaj, nehaj se posmehovati in raje naročiva še kakšen kozarček. Vsakdo ima svoje misli in svoja pota. Premalo se poznava, da bi se razkrivala drug drugemu,« mu je rekla.

Dotaknil se je njene roke: »Pa se bolj spoznajva. Lahko bi se še kdaj videla.«

Za trenutek sta si pogleda globoko v oči. Skozi Sabinine misli so ponovno zdrvele podobe z morja in ponovno je opazila, da je svetlolasi, zagoreli fant iz Hamburga podoben Denisu. Potem sta se drug drugemu nasmehnila in se nekako sprostila. Ona mu je pripovedovala o življenju v študentskem domu, on je pripovedoval svoje šale, pa o glasbi sta govorila, o vremenu, politiki in seksu.

»Smem vprašati: si poročen?«

»Ne. In ti? Si devica?«

Bruhnila sta v prešeren smeh. A zazdelo se ji je, da se je na njegovem obrazu zarisala senca. In tudi ona se je potem zresnila.

»Kako dolgo boš v Hamburgu?« jo je vprašal.

»Samo še tri dni.«

»Premalo,« je tiho dejal in na njen vprašujoči pogled dopolnil: »Premalo, da bi se bolje spoznala.« Pri teh besedah jo je resno gledal in pobožal po laseh.

»Škoda, da se nisva že prej srečala,« je bolj sebi kot njemu dejala. »Veš, rada spoznavam nove ljudi. Človek ob njih vedno odkrije kaj novega tudi v sebi, nekaj, česar prej ni poznal.«

»Občutek imam, da me ves čas, ko me pogleduješ, z nekom primerjaš,« je dejal.

»Res. Zelo si podoben nekemu mojemu prijatelju, pravzaprav ljubimcu,« je s smehom povedala. »Morda imam zato občutek, da te že dolgo poznam, in se kar preveč domače obnašam v tvoji družbi.«

»Si ga imela zelo rada?« Pomaknil se je bližje k nji, kot da bi ne želel preslišati odgovor.

»Imela? Še vedno ga imam! Vendar kot prijatelja. Ne gre za pravo ljubezen, ki živi dlje kot počitnice. Šlo je za avanturo.«

Videti je bil slabše razpoložen, ko je dejal: »Čez tri dni se boš torej vrnila k temu svojemu prijatelju, ki mi je podoben.«

»Ne, Denis ne živi v Jugoslaviji. Z Norveškega je. Pri nas je bil samo na počitnicah, tri tedne, ki so že davno mimo,« je rekla in se ozrla na mokro ulico. Sivina dneva jo je spomnila, da ni doma, da je nekje na severu Evrope.

Spet jo je prijel za roko: »Mi hočeš povedati kaj več o tem fantu?«

»Ni vredno. Samo še deset minut imava, predolga zgodba je. Kdaj drugič. Pa tudi nočem se spominjati.«

»Se lahko zvečer dobiva? Lahko tukaj ali pa pri meni. Stanujem le ulico naprej. Prav?« Držal jo je za roko in čakal na odgovor.

Sabina je strmela predse. Tako in tako ni vedela, kaj naj bi počela naslednje dneve, in je že bolje, da jih preživi s tem fantom, kot da se potika po sivih ulicah. Odločila se je. »Prav. Počakaj me tukaj okoli šeste ure. Z iskanjem stanovanj nimam sreče in lahko bi se še zgubila.«

Potem sta odšla na ulico. Stisnila se je k njemu, on jo je pobožal po laseh, jo nalahno odrinil od sebe in poljubil na čelo. »Vidiva se zvečer. Adijo!«

Ni gledala za njim, kot se to dogaja v filmih, niti ni razmišljala o tem, kar se je zgodilo zadnjo uro. Krenila je vzdolž Karlstrasse proti hotelu.

IRENA

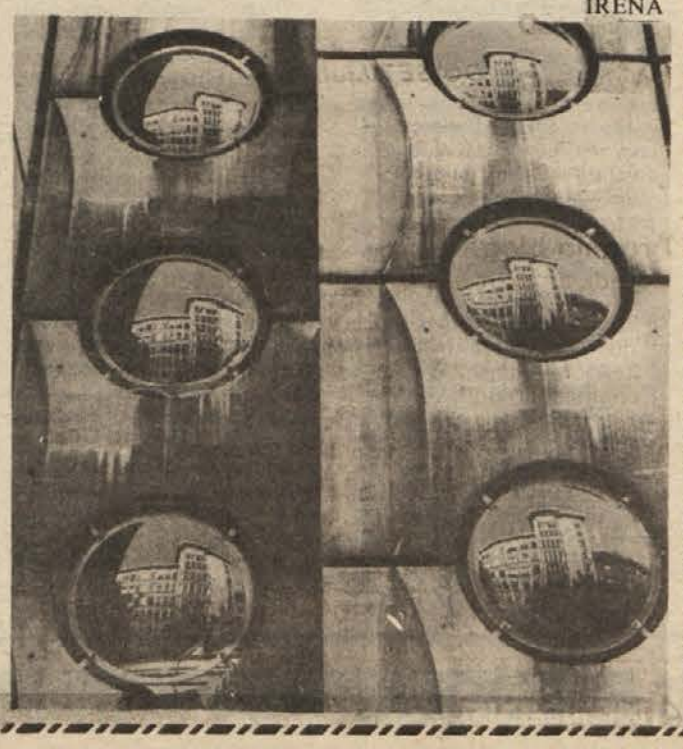

POTA IN STRANPOTA §

Tudi vodarino dala v svoj žep

Nevenka Stipanović goljufala v banki, bolnišnici, izdala 57 nekritih čekov, obdržala pobrani denar od vodarine in ogrevanja ter še kaj

NOVO MESTO — V dobrem letu dni je 36-letna Nevenka Stipanović iz Novega mesta zagrešila toliko kaznivih dejanj, da bi za njihov natančnejši opis potrebovali vsaj še dvakrat toliko prostora. Pred dnevi je o tem njenem početju, ki resda sega že domala pet let nazaj, spregovoril tudi senat novomeškega temeljnega sodišča in ji izrekel enotno kazen 2 leti in 3 mesece zapora.

V letih 1978 in 1979 je bila Stipanovićeva zaposlena kot referentka v ekspozituri Ljubljanske banke. Temeljna dolenjska banka, v Bršljinu, svoje delo pa izkoristila tudi za to, da si je od februarja 1978 pa do junija 1979 nezakonito prilastila 48.515 din. Ta denar pa je očitno prehitro kopnel, zato se je odločila za nove podvige. Stipanovićeva je bila namreč prav zaradi tega, ker je bila uslužbenka banke in torej vešča blagajniških opravil, izvoljena za blagajničarko hišnega sveta na Šegovi 8. To zaupanje je hitro pričela izkoriščati. Tako si je januarja 1979 prilastila 6.266 din, ki jih je pobrala od stanovalcev za nakup in montažo antene za 2. televizijski program. To početje je prišlo na dan šele, ko se je antena pokvarila in pri Novomontaži niso hoteli o popravilu slišati nič vse dotlej, dokler antena ne bo plačana. Prav tako je Stipanovićeva zase obdržala 20.109 din, ki jih je od decembra 1978 pa do julija 1979 pobrala za vodarino, za nameček pa si je avgusta 1979 pridržala še 52.893 din, ki so jih plačali stanovalci za centralno ogrevanje. S tem pa »spisek« njenih grehov še zdaleč ni končan. V tistih letih je namreč izdala kar 57 nekritih čekov v skupni vrednosti 38.548 din, ob tem pa je zanimivo, da je nekaj tovrstnih »izdaj« že zastaralo in sodišče o njih ni razpravljalo. Kako Stipanovićeva nikakor ni mogla iz svoje kože, pa pove tudi tale primer:

Ko so jo leta 1980 odpustili iz banke, ker si je, kot smo že zapisali, nezakonito prisvojila blizu 50 tisočakov, to pa je počela tako, da je strankam sicer vpisala vlogo v knjižico, ni pa vloge vpisala v blagajniški dnevnik, pač pa je vložni listek enostavno uničila, je poiskala zaposlitev drugje. Našla jo je v Zdravstvenem centru Dolenjske, tozd Splošna bolnišnica, kjer je postala sprejemna uslužbenka na internem oddelku. Pobirala je participacijo stroškov zdravljenja od bolnikov in si že prve dni službovanja med 8. julijem in 7. avgustom 1980 prilastila 15.440 din.

Vsa očitana dejanja je Stipanovićeva bolj ali manj priznala, izgovarjala pa se je na vse večje finančne težave. Prav priznanje in skrb za hčerko ji je senat pri odmeri kazni štel v olajševalno okoliščino.

Sodba še ni pravnomočna.

B. BUDJA

Trije mrtvi na magistrali

Črn ponedeljek — Pri Selah trije mrtvi v trčenju

NOVO MESTO — Ponedeljkovo sneženje je naredilo pravo zmedo na dolenjskih cestah, hkrati pa bo ta dan zapisan kot eden najbolj črnih doslej. Tolikšnega števila prometnih nezgod v enem samem dnevu že lep čas ni bilo, najhuje pa je počilo v ponedeljek ob 10.45 pri vasi Sela na magistralni cesti med Ljubljano in Zagrebom.

38-letni Mauro Tessitori iz Lovrana je peljal avtobus proti Zagrebu, pri vasi Sela pa nenadoma na zasneženem vozišču pričel prehitevati vozilo pred seboj. Takrat je nasproti z osebnim avtom pripeljal 44-letni Novomeščan Anton Štembergar, ki navzlic zaviranju trčenja ni uspel preprečiti. V nezgodi so se smrtno ponesrečili voznik Štembergar, 48-letna Olga Špilar iz Novega mesta in 75-letna Marija Štembergar iz Mirne peči, medtem ko je bila 47-letna Alojzija Štembergar iz Novega mesta hudo poškodovana. Odpeljali so jo na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

Istega dne so bile še tri hujše prometne nezgode. Tako se je pri Drenovcu zaradi prevelike hitrosti prevrnil osebni avto, ki ga je vozil 27-letni Stanko Mišica s Tanče gore. Poškodovanca so prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

Do podobne nezgode je prišlo tudi pri Mrtvicah, kjer se je na streho prevrnil osebni avto Ante Dereka iz Novske. Hudo poškodovana sta bila oba sopotnika, 45-letni Jozo Čurluka in 52-letni Mato Čertić, oba iz Novske, medtem ko je bilo gmotne škode za kar 2 milijona din. Prav tako je hudo počilo v ponedeljek ob 14.40 na cesti v Ruhni vasi. 39-letno Dragico Bobič iz Škocjana je med zaviranjem na zasneženi cesti pričelo zanašati, tako da se je z vozilom znašla na levi strani ceste, kjer je vanjo trčil osebni avtomobil, ki ga je nasproti pripeljal 50-letni Zuhdija Mujić iz Brčkega. Malo zatem je prišlo še do trčenja dveh vozil, v nezgodi pa sta bili hudo poškodovani voznici Dragica Bobič in 60-letna Angelca Oražem iz Ljubljane. Prepeljali so ju na zdravljenje v novomeško bolnišnico. Materialne škode je bilo za 700 tisočakov.

OSTALI BREZ LITERATURE

NOVO MESTO — V nedeljo ob 7.30 je prilo do požara v prostorih stanovanjske hiše Marka Brkića v Strojarski ulici 2 v Novem mestu. Ogenj se je pojavil v prostoru, velikem 13 krat 4 metre, tam, kjer ima verska sekta jehovcev svoje domovanje. Poleg nekaj papirja je požar uničil domala vse verske knjige, zaenkrat ocenjena škoda pa znaša okoli 500.000 din. Vzrok požara še raziskujejo.

UKRADEL KOLO, OLJE IN BENCIN — V noči na 16. november je, neznan storilec iz nezaklenjenega osebnega avtomobila 41-letnega Vlada Metelka iz Novega mesta — vozilo je bilo parkirano pred stanovanjskim blokom na Ljubljanski cesti — ukradel rezervno kolo, nekaj olja in bencina. Metelko je s krajo oškodovan za 15 tisočakov. Za neznancem še ni sledu.

Mrtvega voznika našli šele drugi dan

Huda nesreča s traktorjem pri Dolžu

DOLŽ — Traktor je minuli teden zahteval še eno življenje. 12. novembra zvečer se je namreč vsega 26-letni Janez Juršič z Dolža peljal s traktorjem po cesti proti Dolžu. Ker pa je peljal preblizu desnemu robu vozišča, je vozilo zdrknilo s ceste in se prevrnilo ter pokopalo pod seboj nesrečnega voznika. Juršiča so našli mrtvega šele naslednje jutro, odkrili pa so ga vaščani, ko so odhajali na delo.

Iz sedeža sozda Emona v Ljubljani je prejšnji teden pripotovala na Dolenjsko osupljiva novica. Resda predlogi o tem, da naj bi Komunalno podjetje Grosuplje preko svoje čistilne naprave sprejemalo odpadke kemične tovarne Fenolit z Borovnice, niso povsem novi, vendar je le malokdo verjel, da se bo kaj takšnega v resnici zgodilo. Kajti to ne bi pomenilo nič drugega, kot da bo reka Krka, ki zaenkrat vsaj v svojem zgornjem toku upravičeno nosi naziv zelene lepotice, v svoji strugi že od izvira sem nosila strupe, nevarne ribam in ljudem.

Bodo Krko zastrupili s fenoli?

V Emoni so povzdignili glas predvsem zaradi upravičene bojazni, da bi bila v primeru, ako bi v Krko zašle fenolne odplake iz omenjene čistilne naprave, resno ogrožena njihova ribogojnica na Dvoru, ki vzredi letno 200 ton postrvi. Sreča v nesreči, sicer bi Dolenjci za to novico, ki pa nje neposredno zadeva, ostali prikrajšani. Tako pa smo vendarle izvedeli, da je bila v Ljubljani konec oktobra seja strokovne komisije za oceno stanja in ukrepanja ob nizkem vodostaju Ljubljanice. Prav ta naj bi bil tudi vzrok za predlog, da odplak ne bi spuščali v Ljubljanico, pač pa jih vozili drugam. Vendar kakšnega dokončnega sklepa njeni člani niso sprejeli, predvsem zato ne, ker se je takšnemu predlogu upri predstavnik Emona Ribarstva, sozd Emona pa je tudi tisti, ki od izvršnega sveta skupščine mesta Ljubljane zahteva, naj ne dovoli začetka čiščenja fenolnih odpadkov v Grosupljem, dokler se ne razjasnijo vsa strokovno vprašanja in tudi opredeli odgovornost za morebitno nastalo škodo.

Vsa zadeva bo zdaj, vsaj upamo tako, dobila širše obeležje. Kajti o novi nevarnosti, ki preti Krki, so obveščeni tudi novomeški ribiči (zahvala za to gre Emoni, op.p.), kot smo izvedeli iz novomeške Emone Dolenjka, bodo o vsej zadevi seznanili tudi novomeški in grosupeljski izvršni svet. Akcija bo torej stekla. Upajmo, da pravočasno. Vendar pa žalosti spoznanje, kako zelo malo smo se naučili na primeru belokranjske Krupe, katere epilog še danes ni pomiril javnosti. In ne nazadnje: kar ni dobro za Ljubljanico, naj bi sprejela v primerjavi z njo deviško čista Krka?

BOJAN BUDJA

Ob motor, denar in avtomobil

Prodal ukraden motor in prejel še denar za avto, ki ga ni bilo

NOVO MESTO — Nedavna obravnava zoper 28-letnega Franca Novaka iz Slepška pri Mokronogu je vnovič dokazala, kako usodna in predvsem draga utegneta biti lahkomiselnost in nasedanje sladkim besedam. Kajti kot je pokazalo sojenje pred senatom novomeškega temeljnega sodišča, je Novak na ta način v vsega nekaj dneh prišel do kar preko 160 tisočakov gotovine.

Vse se je začelo letošnjega 25. avgusta, ko je Novak na dvorišču bifeja Hren v Gornjih Ponikvah zagledal kolo z motorjem, last nekega Marjana Papeža. Ni se kaj dosti obotavljal in kolo je že čez nekaj sekund zamenjalo lastnika. Očitno pa se je Novak vozilca kmalu naveličal in sklenil ga je prodati. 3. septembra je stopil v gostilno Bruno v Gabrijelah in tam srečal Andreja Ribiča. Ni potreboval dolgo, da ga je pridobil za nakup motorja, češ da je njegov. Zmenila sta se tudi za račun: 50 tisočakov. Zadovoljna sta bila oba, Ribič celo tako, da je nasedel tudi Novakovi obljubi, da mu bo za nizko ceno priskrbel še osebni avto, in to za vsega 160.000 din. Novak je bil tako prepričljiv, da mu je Ribič ob 50 tisočakih za motorno kolo že vnaprej izročil še 112 tisočakov za osebni avto. Tega denarja pa seveda nikoli ni videl, na obravnavi se je izkazalo celo, da je s tem denarjem Novak sam odpotoval v Ljubljano in kupil avto sebi.

Obtoženec je dejanje na obravnavi v celoti priznal, izgovarjal pa se je, da se je na krivo pot podal zaradi neurejenih denarnih razmer doma. Navzlic številnim prošnjam po prvi prestani kazni ni dobil redne zaposlitve, pač pa je sebe in družino preživljal z občasnimi deli pri zasebnikih. Prav priznanje mu je senat štel kot olajševalno okoliščino, kot obtežilno pa njegovo predkaznovanost in dejstvo, da je v vsega nekaj dneh storil kar dve kaznivi dejanji. Sodišče mu je zategadelj odmerilo enotno kazen 2 leti zapora, vanjo pa vštelo tudi prestani pripor.

Sodba še ni pravnomočna.

B. B.

DVA RAZLIČNA SKLEPA

KOČEVJE — Predstavnik Avta Kočevje je na zadnji seji občinskega izvršnega sveta sporočil, da je njihov delavski svet sprejel dokončni sklep o ukinitvi servisa za vozila Zastava z novim letom. Glavni vzrok ni izguba servisa, ampak dejstvo, da servis moti delo osnovne dejavnosti in da potrebujejo prostor za servis za svoja vozila. Odgovor je bil, da servis mora ostati, ker je v občini kar dve tretjini Zastavinih vozil in ker vozijo sem vozila na servis tudi iz sosednjih občin. Najbližji servis bi bil po ukinitvi kočevskega v Ljubljani ali Novem mestu. Razen tega je tudi kolektiv Avta dolžan imeti posluh za potrebe občine in občanov, kakor ima ona posluh za reševanje potreb Avta (zagotovljene so mu površine za širitev dejavnosti). Poudarjeno je bilo tudi, naj bi Avto v sodelovanju s predstavništvom Zastave v Ljubljani in kočevskimi OZD našel še kakšno drugo rešitev.

KOLESA V GRMOVJU

RIBNICA — Dva nova bicikla je našel te dni neki občan v grmovju pri svoji njivi. To najdbo je prijavil postaji milice. Kaže, da si nekateri, ki so zamudili avtobus ali pa nimajo primerne avtobusne zveze, izposodijo bicikel kar pred to ali ono gostilno, ko prikolesarijo v bližino cilja, pa kolo odvržejo v bližnji grm ali celo v gozd.

M. G-ć

PREGLED PLINSKIH NAPRAV

ČRNOMELJ, METLIKA — Prodajalci plina v obeh belokranjskih občinah obveščajo kupce, da morajo dati pregledati plinske naprave vsaki dve leti, zato se morajo vsi tisti, katerih naprave v tem času niso bile pregledane, prijaviti pri svojem prodajalcu plina, ki bo opravil pregled. Prodajalci opozarjajo, da je pregled obvezen.

PODLEGEL POSLEDICAM NESREČE

LJUBLJANA — Iz ljubljanskega Kliničnega centra so prejšnji teden sporočili, da je 12. novembra ob 8.25 za posledicami hude prometne nesreče, ki se je pripetila že 25. oktobra, umrl 52-letni Vladimir Kolenc iz Gorenje vasi. Kolenc se je tistega oktobrskega dne peljal na kolesu k zdravniku v Mokronog, ko pa je hotel med vožnjo po strmini navzdol zavirati, mu zavore niso prijele. V levem ovinku ga je vrglo s kolesa na betonski tlak, kjer se je hudo poškodoval.

BO DOM DOBIL SREHO

GRADAC — Hitro poslabšanje vremena je začasno prekrižalo račune tudi gradaškim gasilcem. Tamkajšnje gasilsko društvo gradi večnamenski dom in letos so ga nameravali še pokriti. Obupali pa kljub vsemu še niso, in če bo prava zima še malo počakala, bo gasilski dom dobil streho.

Ne kampanjsko, ampak stalno

Po mesecu požarne varnosti v občini Kočevje — Med bolj ogroženimi so tudi kmetijska gospodarska poslopja tozda Govedoreja — Preventivni pregledi

KOČEVJE — »Nobenih kampanjskih nalog v mesecu požarne varnosti, ampak dosledno in odgovorno izpolnjevati redne naloge — taka je naša odločitev,« je na vprašanje, kako ocenjuje delo na področju gasilstva v mesecu požarne varnosti, odgovoril tajnik občinske gasilske zveze Kočevje Milan Simičič.

Še vedno poteka akcija »3.000 preventivnih pregledov«, v kateri pregledujejo komisije gasilskih društev predvsem zasebne objekte in objekte samoupravne stanovanjske skupnosti. V tej akciji letos prvič sodeluje tudi občinski požarni inšpektor.

Nad 800 gospodinjstvom v občini so razdelili propagandni material, kako delati, da ne pride do požara, in kako ukrepati, če izbruhne požar. Predvsem po osnovnih šolah pa so razdelili plakete »Preprečujemo požare«.

Komisija za tehnične dejavnosti pregleduje opremo in ostala sredstva za gašenje v gasilskih društvih. Doslej so bili že opravljeni pregledi v GD Osilnica, Podpreska, Predgrad, Mozelj in Fara.

Pri občinski gasilski zvezi so izdelali tudi programe za delovanje društev Mladi gasilec, ki že delajo na šolah v Kočevju, Stari cerkvi, Strugah, Fari in Kočevski Reki.

J. PRIMC

Traktoristom ni do varnosti

Klavrna podoba akcije o brezhibnosti vozil na dolenjskih cestah — Vsi traktorji oporečni

Novomeški svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu je pred dnevi skupaj s postajo prometne milice Novo mesto in uslužbenci novomeškega AMD končal dalj časa trajajočo akcijo preverjanja brezhibnosti vozil po dolenjskih cestah. Rezultati so, še posebej sedaj na pragu zime, izredno zaskrbljujoči, kajti poleg kopice tehničnih pomanjkljivosti je akcija odkrila še veliko drugih pomanjkljivosti. Pa o teh kasneje.

Med Šentjernejem in Dolenjskimi Toplicami je bilo pregledanih 218 osebnih avtomobilov, le 108 pa jih je bilo brezhibnih. Največ napak je bilo na svetlobnih telesih, kar 105, 21 napak je bilo odkritih na zavornem mehanizmu, 14 na krmilnem, najdenih je bilo še 11 drugih večjih napak, kar 39 avtomobilov pa je bilo na cesti z neprimernimi, zlizanimi gumami. Nadalje je bilo ustavljenih še 14 tovornjakov, od katerih jih je pet vozilo z gladkimi gumami, sedmim niso gorele luči ali smerokazi, ugotovljenih pa je bilo še nekaj drugih napak. Poglavje zase so bili tokrat vnovič traktorji. Pregledanih jih je bilo 17, kar štirinajstim pa so bile najdene napake na svetlobnih in signalnih napravah. Če k temu dodamo še, da jih je 6 vozilo z zlizanimi gumami in da sta bili najdeni še dve napaki na krmilnem mehanizmu, potem je jasno, da med akcijo ni bilo tehnično brezhibnega traktorja. Zapišimo še, da je bilo ustavljenih tudi 10 kolesarjev in da kar šestim niso gorele luči, prav tako je bilo pregledanih 9 koles z motorjem, na katerih je bilo najdenih 7 napak, medtem ko sta bili brezhibni le obe pregledani motorni kolesi. Morda še to, da je bilo med akcijo 21 pešcev opozorjenih na obvezno nošenje kresniček v večernih in nočnih urah.

In sedaj še k nečemu drugemu. Znano je, da bo že s 1. januarjem pričel veljati nov zakon o obvezni uporabi varnostnih kabin in lokov na traktorjih. Akcija je odkrila, da se kmetje za zakonodajo ne menijo kaj prida, saj je bilo od 17 ustavljenih traktorjev le 7 opremljenih s kabino ali lokom. In to navzlic temu, da domala vsak teden beremo o smrtnih žrtvah med traktoristi! Prav tako je znano, da že nekaj časa velja zakon o obveznem pripenjanju z varnostnimi pasovi in da je kazen za kršitelje povečana na 500 din, vendar je bilo od 218 ustavljenih avtomobilov pripetih le 108 voznikov ali sopotnikov. Ne nazadnje pa je zaskrbljujoča tudi ugotovitev, da je bilo v vsega 32 osebnih avtomobilih najti vgrajena naslonjala za glavo, ko je vendarle znano, da jih bo zakon že prihodnje leto predpisal kot obvezna, če že na lastno varnost ne mislimo.

B. B.

Za posavske cestarje je sneg prišel prerano

Zasnežene ceste slabe znanilke bližajoče se zime

Krvni davek ob prvem letošnjem snegu v novembru je bil v Posavju hud: mrtva sovoznica, trije hudo ranjeni, da o zveriženi pločevini ne govorimo. Prva prometna nesreča se je primerila že zgodaj popoldne na mostičku pri vasici Mrtovec. V bližini boštanjskega Petrola je zvečer na isti zasneženi cesti vrglo proti Savi osebni mercedes, ki jo je odnesel zgolj z zvito pločevino. Ko je dvigalo krmeljske Metalne zvečer že dvignilo mercedes in so, miličniki, gasilci in avtoklepar opravili tudi z voziloma pri Mrtovcu, se je znašlo v koloni tudi cestno vozilo s snežnim plugom. Premočeni miličnik, ki je hkrati urejeval promet na kraju nesreče, je potožil, da je vmes pri kmetih iskal še motorno žago, da so odstranili drevo, ki je padlo na cesto.

Sneg je torej očitno še najbolj presenetil cestarje, ki bi morali skrbeti za obsavsko magistralno cesto. Sneg sredi novembra menda ne bi smel biti prehudo presenečenje za usposobljeno službo. Verjetno je tisti večer voznike in vozila obvaroval jarka ali še česa hujšega pogled na obe nesreči, predvsem pa prizadevnost milice. Zakaj odpovedo cestari, bi se slednjič v urejeni družbi že morali nehati spraševati. Kajti, kako jih je presenečal sneg tudi sredi letošnjega februarja, smo brali že minulo zimo.

A. ŽELEZNIK

Po nezgodi še pobegnil

Terezija Luzar je podlegla poškodbam — Brezvestnega voznika prijeli še isti dan

SLAMNA VAS — V nedeljo ob 17.35 je prišlo na cesti med Radovico in Metliko pri Slamni vasi do hude prometne nezgode, v kateri je izgubila življenje 69-letna domačinka Terezija Luzar.

Tisti večer je 49-letni Lovro Gusič iz Metlike vozil osebni avto z Radovice proti Metliki, v Slamni vasi pa je iz neznanega razloga nenadoma zapeljal na levo stran vozišča in s prednjem levim delom vozila silovito trčil v Terezijo Luzar. Slednjo je z bankine ob cesti, koder je hodila, vrglo kar blizu deset metrov stran na travnik, kjer je obležala v nezavesti. Poškodovanko so prepeljali v novomeško bolnišnico, kjer pa je še isti večer ob 22.30 za posledicami poškodb umrla.

Gusič je po nezgodi pobegnil, vendar so mu muličniki še istega dne prišli na sled in ga prijeli.

VLAK JO JE ZADEL

PRAPROČE — 12. novembra je prišlo ob železniški progi pri Prapročah do hude nezgode. Motorni potniški vlak, ki ga je vozil 24-letni Drago Sluga iz Novega mesta, je namreč dohitel 62-letno Frančiško Vojščak iz Velikega Gabra, ki je hodila po tirih. Ta se je vlaku sicer umaknila, vendar ne dovolj, tako da jo je lokomotiva zadela in zbila po meter visokem kamnitem nasipu, kjer je obležala hudo poškodovana. Vojščakovo so prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

PO DOLENJSKI DEŽELI

● V zadnjem času so se vnovič razširile govorice o novi predvideni podražitvi naftnih derivatov. Kako je s tem v resnici, je nekdo poskušal ugotoviti na svojstven način. Vlomil je v pisarno bencinske črpalke v Mokronogu in podrobno proučil vso dokumentacijo v pisarni. Zanimivo bi bilo izvedeti, s kakšnimi spoznanji se je vračal domov.

● V eni od noči prejšnjega tedna je bilo vlomljeno v prodajalno Dolenjke na Puščavi pri Mokronogu. Neznanec je v predalu našel kar 300 tisočakov, za proslavitev najdbe pa je s seboj vzel še tri prekajene svinjske krače. Morda se ob tem ne bi bilo napak vprašati, kaj sploh je denar čez noč delal v trgovini.

● Iskraši so prejšnji teden prijavili miličnikom vlom v bungalov njihovega rekreacijskega centra v Primostku pri Metliki. S storilcem je izginila vzmetnica jogi. Tiralico za tatom so izdali tudi proizvajalci jogi vzmetnic, saj se mu žele zahvaliti za nenaročeno, a učinkovito reklamo.

KRONIKA NESREČ

TRČENJE NA POLEDENELEM MOSTU — 29-letni Lovro Brajković iz Vrškovca pri Ozlju se je 15. novembra peljal z osebnim avtom iz Jurovskega broda proti Metliki. Ko je pripeljal na most čez Kolpo, ga je na poledenelem vozišču pričelo zaradi neprimerne hitrosti zanašati. Takrat mu je nasproti z osebnim avtom pripeljala 34-letna Neda Petković, začasno zaposlena v Zahodni Nemčiji, in vozili sta sredi ceste trčili. Brajkovićevo vozilo se je po nezgodi obrnilo za 180 stopinj, tako da je trčilo še v avtomobil, ki ga je vozil 30-letni Stjepan Blažina iz okolice Ozlja. V nezgodi sta se laže poškodovala Brajković in njegov sopotnik Marjan Furjanoč. Oba so prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico, medtem ko so materialno škodo ocenili na poltretji milijon dinarjev.

DERBI ODLOČIL JESENSKEGA PRVAKA — Petkovo srečanje zadnjega kola jesenskega dela prvenstva v I. SRL med Novim mestom in šentjernejsko Iskro je prineslo izredno kvalitetno igro, ki je navdušila kar okoli 600 gledalcev. Zmaga je zasluženo pripadla iskrašicam, ki so se odlikovale s srčnostjo in borbenostjo. Na posnetku: Turkovi (beli dres na tleh) tokrat ni uspelo zaustaviti napad gostiteljic. (Foto: B. Budja)

V dobri uri do novih točk

Gladka zmaga Pionirjevih odbojkarjev v 7. kolu II. zvezne lige — Že četrti poraz Kočevk v SOL

Odbojkarji novomeškega Pionirja so v petek v športni dvorani pod Marofom dosegli doslej najbolj gladko zmago na prvenstvu. V dobri uri so opravili z zadnje uvrščeno ekipo Radničkega, ki je od vseh ekip doslej pokazala daleč najmanj odbojkarskega znanja.

Novomeščani, ki so zaradi polfinalnega pokalnega turnirja ob koncu tedna že včeraj v srečanju 8. kola II. zvezne lige imeli v gosteh ekipo Zadra Bagata, so potrdili dobro igro s srečanja prejšnji teden proti vodilni vrsti Jedinstva Interplet. Kakih 400 gledalcev pa prav zaradi slabe igre gostov ni prišlo na svoj račun. Komadina, Babnik, Gregurek, Kosmina, Vernig in Primc, s katerimi je trener Janković pričel srečanje, so bili za igralce Radničkega pretrd oreh. Vse kaže, da so si Novomeščani le opomogli od šoka po porazih v prvih kolih, ki jih je že dodobra načel, z igro, kot so jo pokazali v zadnjih dveh kolih, pa bi se do konca jesenskega dela prvenstva že lahko prebili v prvi del prvenstvene razpredelnice.

V republiški moški ligi je bila ekipa Kočevja v tem kolu prosta, medtem ko so dekleta igrala doma z Ljubnim. Po domala dveurnem ogorčenem boju je zmaga pripadla gostjam, ki so odločilni peti niz dobile šele na razliko. Prav ob tem velja omeniti tudi izredno nešportno obnašanje igralk iz Gorij, ki sta jim sodnika pri tem nekajkrat pogledala skozi prste. Po sedmih kolih je bil to že četrti poraz Kočevk, ki so tako izgubile domala vse možnosti za končno visoko uvrstitev.

ŽUŽEMBERČANI IN VAVTA VAS NA OBMOČNO PRVENSTVO

NOVO MESTO — Pred dnevi se je končalo letošnje prvenstvo ŠSD osnovnih šol novomeške občine v malem nogometu. Ekipe so bile razdeljene v več skupin, pri mlajših pionirjih pa so se v zaključne boje uvrstili Šmarjeta, Žužemberk in Stopiče. Zmaga je pripadla Žužemberčanom, za katere so igrali: Orel, M. Mirtič, J. Mirtič, Šercer, Longar, Podalski, Andrejčič, Obštetar, Kastelic, Hočevar, Pucelj in Glavač. Pri starejših pionirjih pa je zmagala ekipa Vavte vasi, ki je bila v finalu boljša od Žužemberka in Katje Rupena. Za Vavto vas so igrali: Špram, Kulovec, Pirc, Henigman, Bubnič, Sivonič, Kregar, Vrhovac, Nose, Klobučar, Dragan.

GIMNAZIJA OBČINSKI PRVAK

NOVO MESTO — Pred nedavnim se je končalo občinsko prvenstvo v malem nogometu za srednje šole. Med petimi ekipami je imela največ uspeha gimnazija, ki je premagala DESŠ s 4:1 in SGŠ s 3:1. Za ekipo gimnazije so brcali: Koprivnik, Erjavec, Pavlin, Moškarič, Kostrevc, Žbogar, Hribar, Plevnik in Resnik.

ZMAGA INVALIDOV IZ VELENJA

BOŠTANJ — Društvo invalidov Sevnica je na strelišču SD Boštanj pred dnevi pripravilo strelsko tekmovanje z zračno puško, ki je obenem počastilo tudi praznovanje občinskega praznika. Ekipno je zmagala ekipa DI Velenje, sledijo pa: Hrastnik, Sevnica, Trbovlje in Brežice. Posamično je bil najboljši Velenčan Burger. V jedilnici Lisce je bilo zatem še šahovsko tekmovanje invalidov. Zmagalo je Trbovlje, sledijo pa Žalec, Sevnica, Zagorje in Trbovlje.

J. BLAS

TRENINGI KOLESARK DVAKRAT NA TEDEN

NOVO MESTO — KD Krka iz Novega mesta obvešča vse kolesarke, da so treningi zanje v športni dvorani pod Marofom vsak torek ob 16. uri in četrtek ob 17.30. Vabljene!

Iskri jesenski del prvenstva

Derbi zadnjega kola in prvenstva dobile Šentjernejčanke — 600 gledalcev in kvalitetna igra — Nov Inlesov spodrsljaj

Dolenjski ženski rokomet takšnega vzdušja, kot je bilo v petek zvečer v novomeški športni dvorani ob derbiju I. slovenske lige med Novim mestom in šentjernejsko Iskro, še ni doživel. Kakih 600 bučnih gledalcev, od teh jih je bilo večina iz Šentjerneja, je s športnim navijanjem pripomoglo k temu, da bo ta večer še marsikomu dolgo ostal v spominu. Predvsem seveda Šentjernejčanom, saj so si njihova dekleta z zmago priborile naslov jesenskih prvakinj in tako odločno napovedale boj za končni uspeh in vstop v II. zvezno ligo.

Derbi pa je poleg vsega naštetega prinesel izredno kvalitetno in razburljivo igro. Vrsti Novega mesta in Iskre sta pokazali rokomet, kakršnega v novomeški športni dvorani nismo videli že nekaj časa. Gostiteljice so na začetku vodile že s 7:4, nato pa so Šentjernejčanke zmanjšale na en zadetek prednosti. Gostje so v tem delu igrale zelo ostro v obrambi in sodnika sta Novomeščankam prisodila kar tri sedemmetrovke zapored. Po prvem delu je bil rezultat 15:14 za gostiteljice. Prava drama pa se je pričela v drugem delu. Z izredno borbenostjo in nekaj zaporednimi zadetki Dolarjeve so igralke Iskre v 6. minuti nadaljevanja prvič povedle s 16:15 in nato z igralko manj prednost povečale na 17:15. Šentjernejčanke so v teh trenutkih igrale zares odlično in povsem nadigrale gostiteljice, ki so zapravile nekaj napadov tudi iz najugodnejših priložnosti za zadetek. Nekaj možnosti za uspeh se je gostiteljicam pokazalo 10 minut pred koncem, ko sta sodnika dvakrat sodila prebijanje Turkove v napadu in Iskri odvzela žogo, nato pa za nameček izključila še dve njihovi igralki, vendar Novomeščanke tudi prednosti dveh igralk več na igrišču niso znale izkoristiti. Šentjernejčanke so bile ta večer enostavno nepremagljive, iz hitrih protinapadov pa so v zadnjih minutah povečale svojo prednost celo na pet zadetkov. Tudi trener Novomeščank Janez Štrukelj je povsem realno ocenil sobotno srečanje: »Zmagala je boljša ekipa. Svojim igralkam nimam kaj očitati, izgorele so pač v preveliki želji za zmago.«

Nov hud spodrsljaj pa so si v moški ligi privoščili igralci Inlesa, ki so v Slovenj Gradcu v srečanju proti Partizanu izgubili tretji par točk v jesenskem delu prvenstva in tako kolo pred končem zapravili tudi teoretične možnosti, da bi pomlad pričakali na vrhu lestvice. Vnovič se je pokazalo, da Ribničani najbolje igrajo proti najboljšim ekipam, saj so tudi vse tri jesenske derbije odločili v svojo korist, nerazumljivo lahko pa izgubljajo točke proti nasprotnikom, ki so vsaj na papirju precej slabši od njih.

B. BUDJA

ELAN — LJUBLJANA 1:1 (1:0)

NOVO MESTO — V zadnjem kolu jesenskega prvenstva v II. SNL so nogometaši Elana imeli v gosteh enajsterico Ljubljane. Ljubljančani so bili v prvem delu boljši, vendar so ta del Novomeščani s Primčevim zadetkom le odločili v svojo korist. Povsem drugače pa je bilo v nadaljevanju. Gostje so namreč že v prvih minutah 2. polčasa izenačili, elanovcem pa navzlic obsedanju ljubljanskega gola ni uspelo doseči zadetek, ki bi jim prinesel zmago.

M. GORENC

PUCLJU TURNIR ZA DAN REPUBLIKE

NOVO MESTO — V petek in soboto je bil v prostorih ŠK Novo mesto turnir v počastitev dneva republike. Zmagal je mojstrski kandidat Pucelj, sledijo pa: Luzar, Kastelic, Stokanović, Istenič, Rudman, Muhič, Brajković, Brcar in Gorše.

TURNIRJA ZA DAN REPUBLIKE

ČRNOMELJ, RIBNICA — V počastitev bližnjega dneva republike bosta kar dva velika turnirja v malem nogometu. Enega organizira NK Bela krajina 29. in 30. novembra ter 1. decembra s pričetkom ob 8. uri v dvorani na Loki. Prijavnina znaša 3.000 din, nakazati pa jo je potrebno na žiro račun 25110-678-83279 do 17. novembra, ko bo ob 18. uri tudi žrebanje. Vse informacije po telefonu (068) 51-013 dopoldne in 52-145 popoldne.

Turnir v ribniški športni dvorani pa bo 30. novembra in 1. decembra s pričetkom ob 8. uri. Prijavnino v znesku 3.000 din nakažite do 27. novembra na žiro račun 52310-678-19350, tega dne bo ob 18. uri tudi žrebanje. Informacije dobite po telefonu (061) 861-274 vsak dan do 15. ure.

M. G.-č

TURNIR V MALEM NOGOMETU ZA DAN REPUBLIKE

ŠD »13. maj« Novo mesto prireja za »Dan republike« turnir v malem nogometu, ki bo 29—30. 11. 1985 s pričetkom ob 07. uri v športni dvorani »Marof« v Novem mestu.

Pismene prijave pošljite do torka 26. 11. 1985, na Vrhovčevo 18, Novo mesto, ko bo ob 18. uri tudi žrebanje ekip v domu športov na Loki, Zupančičevo sprehajališče 1.

Prijavnina znaša 3000.00 din in jo nakažete na žiro račun 52100-678-14307.

Informacije na štev. 21-400 (tov. Novak Borut) ali 25-741 (Doljak Edvard — popoldan).

VESELI GLASBENI KLUB V NOVEM MESTU

NOVO MESTO — Na povabilo tukajšnje Glasbene mladine gostuje ta teden v novomeški občini skladatelj, kabaretist in animator Janko Jezovšek, v Zahodni Nemčiji delujoči svobodni slovenski umetnik. Nastopa za malčke v vrtcih in osnovnošolce ter skupaj z njimi, tako da taki prireditvi lahko rečemo veseli glasbeni klub.

MEDNARODNI KOŠARKARSKI TURNIR

NOVO MESTO — V počastitev 40-letnice tovarne Novoles bo istoimeni košarkarski klub organiziral prihodnji teden močan mednarodni turinir. V športni dvorani pod Marofom se bodo 27. in 28. novembra merile ekipe Jadrana iz Trsta, avstrijskega prvoligaša Gradca, ljubljanske Olimpije in domačega Novolesa.

Do točk v neogrevani dvorani

Pomembna zmaga Novomeščank v 4. kolu SKL

V soboto je bilo odigrano tudi redno kolo v obeh republiških košarkarskih ligah. Igralci novomeškega Novolesa so srečanje 6. kola v gosteh s Cometom preložili na včerajšnji dan, medtem ko so dekleta v gosteh s težavo opravile s Cimosom.

Po besedah trenerja Novomeščank Andreja Šventa so igralke v soboto preskočile eno najtežjih ovir. Ne le zaradi nasprotnika, pač pa tudi zaradi izredno težkih pogojev za igranje. Dvorana, v kateri je potekalo srečanje, je bila neogrevana, temperatura v njej pa le kakih 14 stopinj Celzija, tako da so igralke na klopi sedele oblečene v bunde in rokavice. Novomeščanke so pričele srečanje z drugo postavo, vendar se je kaj kmalu pokazalo, da dekleta ne bodo kos igralkam Cimosa. Slednje so namreč vseskozi vodile in šele kaki dve minuti pred koncem so Novomeščanke ujele gostiteljice in na koncu dosegle zmago s košem prednosti.

Novomeščanke tudi v tem kolu niso pokazale igre, kot bi jo od njih smeli pričakovati, saj so igrale premalo agresivno, vse premalo pa izkoriščajo tudi svojo fizično moč in višino. In prav temu bodo morale med treningi posvetiti največ pozornosti. Še najboljša je bila v sobotnem srečanju Galova.

Srečanje 5. kola s Kladivarjem bodo Novomeščanke odigrale v nedeljo ob 16. uri v novomeški športni dvorani.

NOVOMEŠČANI ŠE VODIJO

IVANČNA GORICA — Na kegljišču Čož je bilo pred dnevi II. kolo letošnjega ekipnega prvenstva Dolenjske. Tokrat so presenetljivo zmagali Trebanjci, drugi so bili Novomeščani, tretji Rudar in četrta Metlika. V skupnem seštevku dveh kol je vrstni red takšen: Novo mesto 9.975, Mercator 9.661, Rudar 9.578, Metlika 9.487. Zmagovalec kot tudi ekipa, ki se bo uvrstila na kvalifikacije za vstop v II. republiško ligo bosta znana po zadnjem nastopu, ki bo na kegljišču doma JLA v Novem mestu.

SEMIČ: ZAKLJUČILI STRELSKO TEKMOVANJE

SEMIČ — V okviru športno-rekreativnih tekmovanj, ki se letos že drugo leto odvijajo v semiški krajevni skupnosti, so preteklo soboto zaključili tretjo disciplino, streljanje z zračno puško. Ekipno so bili najboljši Blokarji (744 krogov), 2. Štrekljevec (690 kr.) 3. Semič (675 kr.). Posamično pa so še prva tri mesta razdelili Tomislav Stonič, Lovro Malnarič in Jože Štangelj. V skupni uvrstitvi so po jesenskem delu tekmovanj prvi Blokarji, drugi Štrekljevec in tretja ekipa Kašče.

Šport

Jutri in v soboto vrhunska odbojka

Polfinalni pokalni turnir — Mladost, Vardar, Pionir

NOVO MESTO — Kot že rečeno, bodo ljubitelji odbojke konec tega tedna vnovič prišli na svoj račun. OK Pionir je namreč gostitelj polfinalnega tekmovanja za Titov pokal, ki bo jutri in v soboto v športni dvorani pod Marofom. Poleg Pionirjeve ekipe bosta na turnirju nastopali še vrsti zagrebške Mladosti Monter, v kateri igra domala celotna državna reprezentanca, in skopskega Vardarja, v vrsti katerih omenimo le odlična Bogoevskega in Jankova. Ekipa Budučnosti je svoj nastop na turnirju v zadnjem trenutku odpovedala.

Še spored tekmovanja: danes ob 17. uri se bosta pomerili ekipi Pionirja in Mladosti Monter, ob 19. uri pa skopski Vardar in Pionir. V soboto ob 17. uri se bosta v predtekmi pomerili pionirski ekipi Mladosti Monterja in Pionirja, ob 19. uri pa bo nadaljevanje turnirja s srečanjem Mladost Monter — Vardar.

Sejem »obrnil« milijardo

NOVO MESTO — Množica obiskovalcev in sklenjenih kupčij so značilnosti smučarskega sejma, ki so ga minulo soboto in nedeljo že sedmo leto zapored pripravili člani smučarskega društva Rog. Po organizatorjevih besedah je bilo v Športni dvorani sklenjenih najmanj 2000 kupčij, ljudje so prinesli in odnesli skorajda staro milijardo. Veliko zanimanje in pričakovanje za ta največji sejem na Dolenjskem pa je nov dokaz, kako si ljudje v času draginje želijo ceneje pripraviti se na prihajajoče veselje na snegu.

Tone Avsec je eden od pobudnikov sejma v Novem mestu in od vsega začetka tudi njegov vodja: »Za prve sejme, ki so bili še v osnovni šoli Grm, smo za to, da smo privabili ljudi in jih motivirali za prodajo ali zamenjavo, porabili veliko propagandnega materiala, sedaj, po sedmih letih, pa zadostuje le nekaj plakatov in transparent. Mnogi, tudi iz drugih dolenjskih centrov, komaj čakajo sejemski dan. Smučarski sejmi so nekaj več. Ljudje se lahko včlanijo v društvo Rog, sprašujejo za nasvete, ogledajo si lahko poučne filme o zimskih športih, ne nazadnje pa sta v dvorani našla prostor tudi Kompasova zimskošportna ponudba in srečelov, ki so ga pripravili prizadevni rogovci«. Na lanskem sejmu so rogovci iztržili od prodaje in vstopnine več kot 500.000 din, kar je kar dvakrat večja vsota, kot jo letno dobijo od telesnokulturne skupnosti. Denar bodo koristno uporabili za izvedbo tečajev in pripravo tekmovalcev in bodočih učiteljev smučanja na Dolenjskem. »Dolenjska bo težko dala novega Križaja, zagotovo pa rogovci v mnogočem prispevajo k temu, da si čimveč Dolenjcev v zimskem času natakne smuči in si tako poišče rekreacijo in sprostitev,« je ob koncu dejal učitelj smučanja Tone Avsec.

J. PAVLIN

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

odbojka

II. ZVEZNA LIGA — zahod, moški, 7. KOLO: PIONIR — RADNIČKI 3:0 (4,11,7)

Pionir: Komadina, Babnik, Prah, Vernig, Gregurek, Kosmina, Brulec, Petkovič, Primc.

LESTVICA: 1. Jedinstvo Interplet 14, 8. Pionir 6.

Srečanje 8. kola med Pionirjem in Zadrom je bilo odigrano včeraj.

SOL, ženske, 7. KOLO: KOČEVJE — LJUBNO 2:3 (11, -10, 8, -7, -14)

Kočevje: Klun, Drobnič, Turk, Kočevar, Uran, Hočevar, Lapuh, Levstik, Puš.

LESTVICA: 1. Paloma Branik 14, 7. Kočevje 6 točk.

Kočevke igrajo v 8. kolu z Mežico.

V moški ligi je bila ekipa Kočevja v tem kolu prosta.

rokomet

SRL, moški, 10. KOLO: PARTIZAN — INLES 25:24 (11:12)

Inles: Gelze, Deržek, Lovšin, J. Ilc 2, T. Ilc 3, Čirović 3, Karpov 6, Lesar 1, Pogorelc, Mate 9, Fajdiga, Parezanović.

DVZ PONIKVE — PRULE 18:19 (10:12)

DVZ Ponikve: Jambrovič, Bambič 2, Fink 2, M. Strnad 6, D. Strnad 2, F. strnad, Vujinović 6, Doblekar, Urbančič, Meglič.

KRŠKO — MINERVA 28:27 (14:15)

Krško: Kastelic, Kekič, Bizjak 4, Pirc, Arnšek, Capl, Glaser 9, Iskra 1, Manček, Fink 2, Šerbec 12, Božič.

LESTVICA: 1. Ajdovščina 16, 2. Astra Jadran 16, 3. Šoštanj 14, 4. Inles 13, 9. DVZ Ponikve 7, 11. Krško 3 itd.

Pari naslednjega, zadnjega jesenskega kola: Minerva — DVZ Ponikve, Rudar — Krško, Inles — Ferrotehna itd.

SRL, ženske, 11. KOLO: NOVO MESTO — ISKRA 21:25 (15:14)

Novo mesto: Udovč, Pelko, Abazović, T. Zupančič 1, Iličin 3, Blažič 1, Žagar, Kramar 2, E. Zupančič 2, Simončič 2, Mršnik 10, Jerman.

Iskra: Kos, Gorenc 2, Dolar 6, Kegljevič, Selan, Turk 3, Radovan, Vide 5, Rangus 4, Kovačič 5, Jakše, Bolte.

MLINOTEST — ITAS KOČEVJE 15:16 (9:6)

Itas Kočevje: Filipovič, Klarič, Fajfar 1, Vuk, S. Jerič 8, M. Jerič 3, Bejtovič 4, Zalar.

KONČNA LESTVICA JESENSKEGA DELA: 1. Iskra 18 točk, 2. Novo mesto 16, 9. Itas Kočevje 8.

Pari prvega spomladanskega kola: Itas Kočevje — Ferrotehna, Veta — Iskra, Novo mesto — Mlinotest itd.

košarka

SKL, moški, 6. KOLO: COMET — NOVOLES preloženo

SKL, ženske, 4. KOLO: CIMOS — NOVO MESTO 56:58 (30:28)

Novo mesto: Smrke 6, Aš 9, Adamič 11, Srebrnjak 11, Gal 13, Bunc 8.

LESTVICA: 1. Ilirija 8, 2. Kladivar 7, 3. Novo mesto 7 itd.

Novomeščanke igrajo v nedeljo doma s Kladivarjem.

Na vrsti je univerziada

Tako pravi Topličanka Cilka Križe po letošnji uspešni sezoni — Serijo dobrih rezultatov dopolnila Greta Hren in Milan Šimunič

DOLENJSKE TOPLICE — Brez dvoma je bila minula tekmovalna sezona za trojico topliških atletov, Cilko Križe, Greto Hren in Milana Šimuniča, ena najuspešnejših doslej. Resda so si vsi trije že pred pričetkom sezone zastavili cilje, ob katerih je marsikdo nejeverno zmajeval z glavo, vendar so jih na tekmovanjih v celoti izpolnili, če ne celo presegli. Slednje velja v prvi vrsti za 19-letno Cilko Križe, ki je v svoji prvi članski sezoni že tudi oblekla članski dres z državnim grbom.

S svojim letošnjim rezultatom 184 centimetrov v skoku v višino si je poleg vrat v državno reprezentanco odprla tudi vrata v skupino tistih šestih slovenskih atletov, ki jim bo v naslednji sezoni posvečena največja skrb, imeli pa bodo tudi najboljše pogoje za vadbo. Križetova, ki je do teh rezultatov prišla s trdim delom, saj je domala pol leta trenirala kar dvakrat na dan, bo to v prihodnji sezoni skušala seveda kar najbolje izkoristiti. Omenimo le, da računa celo na rezultat 188 centimetrov, kar bi bilo seveda dovolj za nastop v državni reprezentanci na balkanskih igrah, prav tako pa bi s tem rezultatom prestopila pomembno stopnico na poti h končnemu cilju: nastopu na univerziadi v Zagrebu in skoku preko 190 centimetrov.

● Križetova, Hrenova in Šimunič se v Dolenjskih Toplicah ne morejo pohvaliti z ravno najboljšimi možnostmi za trening, od tistih, ki pa jim pri tem vendarle gredo najbolj na roko, je brez dvoma potrebno omeniti Zdravilišče Dolenjske Toplice in OŠ Baza 20.

Greta Hren je v letošnjo sezono startala z odličnima rezultatoma (583 cm v skoku v daljino in 9,12 sek. v teku na 60 metrov z ovirami), vendar jo je ustavila poškodba. Navzlic temu je v skoku v daljino le osvojila naslov republiške članske prvakinje, bila pa tudi blizu dresu z državnim grbom. Prav ob koncu sezone je namreč ponovno prišla v staro formo in na ekipnem prvenstvu Jugoslavije dvakrat zapored zmagala v teku na 100 metrov z ovirami s časom 14,80, pri tem pa premagala obe državni reprezentantki. Glavni cilj 19-letne Hrenove v prihodnjem letu je postati državna reprezentantka v skoku v daljino, kjer bi naj preskočila 6 metrov, in izboljšanje osebnega rekorda v teku na 100 metrov z ovirami na 14,50 sek.

Nedvomno ima največ zaslug za takšne rezultate Križetove in Hrenove njun trener Milan Šimunič, učitelj telesne vzgoje na OŠ Baza 20, ki pa se poleg trenerske vloge še zdaleč ni odrekel aktivnemu nastopanju. Da se da tudi z več kot tremi križi na hrbtu dobro tekmovati, je najbolje dokazal prav letos, ko je kot prvi Slovenec preskočil v troskoku mejo 16 metrov (16,02) in se uvrstil v državno reprezentanco. V dresu z državnim grbom ima tako skupaj že 7 nastopov, zanimivo pa je, da je modro majico prvič oblekel z 31 leti. Svojo dobro formo je Šimunič potrdil tudi na letošnjem republiškem prvenstvu, ko je postal prvak kar v treh disciplinah.

Milan Šimunič: letos je kot prvi Slovenec preskočil v troskoku mejo 16 metrov.

Brez dvoma je topliška atletika s temi rezultati naredila velik korak naprej, čeprav je znano, da Križetova, Hrenova in Šimunič zaradi spora pred nekaj leti z novomeškim AK tekmujejo za celjskega Kladivarja. Kajti njihovi rezultati so potegnili za seboj veliko mladih in pionirska atletika na OŠ Baza 20 v Dolenjskih Toplicah je brez dvoma ena najbolj razvitih na Dolenjskem. Zasluge za vse to pa gredo brez dvoma tudi mentorjema Milanu Šimuniču in Majdi Križe.

B. BUDJA

TIT DOBERŠEK:

POPOTNI VTISI IZ VZHODNOEVROPSKIH DEŽEL

Kot eden izmed 44 potnikov sem se letos v juniju in juliju udeležil 12-dnevnega popotovanja po Češkoslovaški, Nemški demokratični republiki, Poljski in Madžarski. Popotovanje je organiziralo podjetje Integral Golfturist iz Ljubljane z avtobusom prek Dunaja, Bratislave, Brna, Prage, Dresdena, Berlina, Poznanja, Varšave, Krakova in Budimpešte. Podjetje je poleg prevoza poskrbelo za prenočišča, prehrano, vstopnice in vodiče. Tako smo bili potniki kljub naporni vožnji razmeroma dobro preskrbljeni.

Ker, mnogi bralci na splošno malo potujejo, sodim, da je prav, če povem kaj o življenju in stanju v teh deželah. Pisal bom brez reda, po vtisih, ki sem si jih beležil med vožnjo in med razlago vodičev. Kljub pomanjkljivostim, katerih se zavedam, pa mislim, da bo opis za bralce poučen in bo pripomogel k razjasnitvi mnogih nejasnih predstav o življenju v teh deželah realnega socializma, kot jih nekateri imenujejo.

AVSTRIJA

Naša severna soseda meri 83849 km² in šteje okrog 8 milijonov prebivalcev, pretežno Nemcev bavarskega porekla. Med manjšinami so Slovenci, Hrvati in Madžari, ob meji z Italijo (Tirolska) pa še Italijani.

Mejo smo prekoračili pri Šentilju, kjer je bil obmejni postopek hitro končan. Od meje naprej sem levo in desno ob cesti proti Dunaju videl veliko posevkov koruze, proti Dunaju in od Dunaja naprej proti Bratislavi pa več žit, poleg pšenice tudi rž, medtem ko je v tem predelu koruze znatno manj. Polja so vzorno obdelana, posevki imajo pravilno gostoto in so izenačene rasti. Vse je obdelano do ceste, neobdelanih obračališč strojev ni. Zaradi skrbne obdelave Avstrija kljub hribovitosti dežele pridela več živeža, kot ga potrebuje za prehrano prebivalstva.

Hiše, kolikor so bile vidne s ceste, so urejene, čistoča okrog hiš je vzorna, opazno pa je, da pri hišah na splošno ni zelenjadnih vrtov. Stranske ceste so pretežno asfaltirane. Promet na cestah (z izjemo Dunaja) ni bil gost.

ČEHOSLOVAŠKA

Država ima dve enoti: Češko in Slovaško. Češko—moravska enota meri 78862 km² in šteje 10 milijonov prebivalcev. Slovaška enota šteje okrog 5 milijonov prebivalcev in meri 48997 km². Poleg Čehov in Slovakov je med prebivalci okrog 2% Poljakov in Nemcev ter 3,5% Madžarov in Ukrajincev.

Dežela je pretežno valovita ravnina, le Slovaška prehaja v gorstvo Karpatov z mejnimi Visokimi Tatrami. Podnebje je umerjeno celinsko. Vode pripadajo porečju Labe in Donave.

Mejo med Avstrijo in Češkoslovaško smo prekoračili pri Bratislavi, ki je živahno, razmeroma čisto mesto. Zanimiv je mejni most preko Donave, ki je delno montiran na orjaških verigah, kar mu daje svojsko lepoto. Tu smo morali opraviti prvo menjavo denarja, če smo hoteli spiti zaželeno pivo. Na Češkoslovaškem zamenjujejo poleg zahodnonemških mark dinarje za krone kar v hotelih v razmerju 10 din(starega tisočaka) za eno krono.

Škoda, da je bilo premalo časa za natančnejši ogled Bratislave.

Brno je glavno mesto Moravske. Šteje 380.000 prebivalcev. Ima veliko starinskih zgradb z lepimi pročelji, pa jih na splošno ne obnavljajo in tako dajejo vtis zanemarjenega mesta.

Med ogledom mesta smo se dalj časa zadržali pri jetniških prostorih v trdnjavi Špilberk, ki ima prevladujoč položaj nad Brnom. V tem gradu je imela nekdanja avstro—ogrska monarhija najstrašnejše zapore v državi, zlasti za politične jetnike. Zapori v tem gradu so bili ječa narodov nekdanje monarhije. V teh ječah je leta 1917 shiral naš Gavrilo Princip, katerega streli v Sarajevu na Vidov dan leta 1914 so dali povod za začetek prve svetovne vojne. Kot drugi politični jetniki, ki so bili zaprti v tem gradu, bi si tudi idealist Princip zaslužil skromno obeležje, za kar pa bi morali poskrbeti Jugoslovani. Te ječe je gestapo v času zasedbe Češkoslovaške z dozidavami še zaostril, politične jetnike mučil, obglavljal, streljal.

Slavkov (nemško Austerlitz) je mestece vzhodno od Brna. 10 km od tega mesta je bila leta 1805 bitka treh cesarjev, v kateri je 203.000 francoskih vojakov pod Napoleonovim poveljstvom premagalo 622000 zavezniških vojakov Avstrije in Rusije. Spomenik te bitke zajema kapelico in v kripti kapelice so zbrane kosti 30000 padlih vojakov, v tej bitki. Muzej za kapelico je lepo urejen. Spomenik je na lahni vzpetini, od koder je lep pogled na okoliška vzorno obdelana polja.

Kutna gora — Na poti iz Brna proti Pragi smo si ogledali grad Pernštajn z muzejem starinskega pohištva. Grad je dobro oskrbovan, zidan na skalovju. Pred Prago smo se ustavili v manjšem, nekdaj rudarskem mestu Kutna gora. Tu je rudnik srebra. Zato je bila v tem mestu kovnica denarja od 12. stoletja dalje. Ogledali smo si razkošno stolno cerkev, posvečeno zaščitnici rudarjev sv. Barbari. Cerkev, umetniške podobe in oltarji so grajeni s prispevki rudarjev.

Praga, glavno mesto Češkoslovaške, šteje 1.200.000 prebivalcev. Po Pragi nas je vodila vseučiliška profesorica, ki je govorila srbohrvaško. Jezika se je naučila med počitnicami na našem Jadranu. O zgodovini Češke in Prage nam je hotela povedati čimveč in pokazati kar največ zanimivosti mesta. Zato smo ji potniki komaj sledili. Med drugim smo si ogledali samostan Pravoskega z zapisanimi izreki Jana Husa o pravici (Poglej pravico, išči pravico, beri pravico, uči pravico, bojuj se za pravico, umri za pravico.) Samostan ima bogato bogoslovno knjižnico in zakladnico mošntranc z najlepšo in najbogatejšo monštranco, imenovano Praško sonce.

Hradčani, praški grad, velja za svetišče Češkoslovaške. Izobešena zastava na Hradčanih pove, da je predsednik republike v Pragi. Tu sprejemajo tuje diplomete. V stolni cerkvi na Hradčanih je grob sv. Vaclava. Ta cerkev sodi med 7 najlepših cerkva v Evropi. Slovita Karlova univerza je bila ustanovljena leta 1348. Državna zakladnica je izpopolnjena po načrtih našega Plečnika. Tu hranijo državna znamenja (insignije), zaklenjena s sedmimi različnimi ključi, katere hranijo poleg predsednika republike še predsednik vlade, predsednik parlamenta, župan mesta, nadškof in drugi.

Zakladnice torej ne morejo odpreti, če manjka le eden od varuhov ključev.

Kmetijstvo Češkoslovaške — Ves čas vožnje po Češkoslovaški, od Bratislave do Brna, Slavkova s stransko vožnjo proti Pragi (zaradi ogleda gradu Pernštajn), sem občudoval res vzorno obdelana polja. Vsa čast češkim kmetijskim strokovnjakom, saj je obdelan vsak košček zemlje čisto do asfaltiranih cest, nikjer ni nezasejanih obračalnih prostorov, vse je vzorno zasejano, posevki so izenačeni. Kot nam je povedal vodič Čeh, ki nas je ves čas spremljal, je 90% zemljišč v zadružni lasti, 5% zemlje obdelujejo državna posestva, 5% pa zasebni kmetje, in to v glavnem v manj dostopnih krajih, kjer je zemlja manj primerna za skupno obdelavo. Kdor dela v zadrugi, je izenačen z delavci v tovarni ali upravi.

Med posevki prevladujejo pšenica, koruza, sladkorna pesa, proti severu je vedno več rži, ječmena, oljne repice, krompirja ter jarega ječmena. Tudi jase ob gozdovih so skrbno obdelane. Pred Brnom smo na lahni vzpetini videli nekaj vinogradov, ki pa so očividno pozebli, saj so zelene mladike komaj ozelenele. Vzgoja trt je nizka, terase niso potrebne, saj je strmina blaga, zato so vrste speljane v smeri strmine. O zimski pozebi pričajo tudi nasadi orehov ob cesti iz Brna proti Slavkovu in proti Pragi. Kolikor je travnikov, so zasejani z izbranimi semeni raznih trav, ki dajejo bogate pridelke. Čredinskih pašnikov ni videti. Njive pretežno namakajo. Od Prage proti meji z Nemško demokratično republiko so nasadi hmelja.

Statistični podatki izkazujejo, da ima Češkoslovaška od skupnih površin 43% njiv, travniki zajemajo (v višje ležečih krajih) 15% površin, gozdovi 34%, ostalo so sadovnjaki, vinogradi itd. Njive so 55% zasejane z žiti, ostalo je sladkorna pesa, krompir, oljna repica, hmelj. Zaradi skrbno obdelanih polj pridela Češkoslovaška več živeža, kot ga potrebuje za prehrano lastnega prebivalstva.

Od živine rede pretežno govedo črnobele pasme, le v predelu Karpatov na Slovaškem svetlolisasto govedo. V planinah rede tudi ovce. Ker med vožnjo ni bilo videti živine na paši, sodim, da prevladuje hlevska reja živine. Ker so mesnice založene z mesom, trgovine pa z mlečnimi izdelki, je soditi, da je tudi živinoreja na Češkoslovaškem uspešna in krije potrebe po teh živilih.

Cene in življenjski stroški — Pri primerjavi cen življenjskih potrebščin na Češkoslovaškem in pri nas je treba upoštevati, da je ena češka krona (Kč) vredna približno en naš stari tisočak. Cene so v vsej državi izenačene (isto je v drugih državah realnega socializma).

Najnižja plača delavca znaša 970 Kč, začetna plača šolanega delavca ali izobraženca s fakulteto je 1700 Kč, ki se po nekaj letih dvigne na 2000 Kč, pozneje pa le slabo narašča in le redko doseže (pri vodilnih delavcih) 3000 Kč. Stanovanje I. kategorije s 4 sobami stane v Pragi 330 Kč, izven Prage so stanovanja cenejša. V Pragi lahko čakaš na stanovanje tudi 7 let, v drugih krajih dosti manj. Poleg državnih stanovanj so organizirane še zadružne gradnje. Trisobno stanovanje v zadružni gradnji stane 120.000 Kč.

Avto Škoda stane 50.000 Kč in ga je možno kupiti na kredit s 5-odst. obrestmi. Tekstilni izdelki so za 1/3 cenejši kot pri nas. Iz cenikov sem si prepisal nekaj cen, ki so zanimive v primerjavi z življenjskimi stroški pri nas. Tako stane kilogram kruha 2 Kč, liter mleka 2 Kč, eno jajce 1 Kč, kilogram limon 10 Kč, svežih kumaric 11 Kč, banan 17 Kč, liter konzerviranih češenj 6 Kč, konzerviranih višenj 7 Kč, konzerviranega rdečega zelja 5 Kč, jabolčnega kompota 4 Kč, pol litra vloženih šampinjonov (gob) 12 Kč, pol litra čebelnega medu 16 Kč.

Gostilniške cene: hamburger v žemlji 6 Kč, meso na žaru (150 gr) 12 Kč, zelenjavna juha 1 Kč, druge juhe 2 Kč, pečenka z rižem 13 Kč, ciganska pečenka z rižem 13 Kč, madžarski golaž s cmoki 7 Kč, segedinski golaž s cmoki 11 Kč, angleški biftek s krompirjem 25 Kč, srbski file s krompirjem 22 Kč, omleta z marmelado 5 Kč.

Meso v mesnicah: kilogram svinjskega mesa 60 Kč, svinjskega stegna 46 Kč, teletina 64 Kč, kuretine 30 Kč, svežih svinjskih rebrc (pri nas jih ni dobiti) 20 Kč, zavitek masla 4,5 Kč. Meso je zelo lepo, sveže, ne pa kot pri nas iz hladilnic, ki je pogosto črnikavo in slabega videza.

Vtisi — Vodič Čeh nam je povedal, da na Češkoslovaškem cerkev ni ločena od države, duhovniki so plačani od države kot uradniki. Zasebnih trgovin in gostilen ni, druge obrti pa so dovoljene. Na poti skozi manjša naselja tudi pri hišah ni zelenjadnih vrtov. Jedilniki so skromni z zelenjavo, ki jo strežejo le sladkano. Razen Prage, kjer kulturne spomenike dobro ohranjajo in tudi precej zidajo, v drugih krajih ni opaziti večje gradbene dejavnosti.

V stiku z ljudmi je povsod opaziti vljudnost in ustrežljivost. Pri kosilu in večerji smo bili redno postreženi še s čašo piva (0,33 litra), kar je vračunano v obrok. Na obronkih mest, navadno pri priključkih na avtoceste, zemljo skrbno obdelujejo številni vrtičkarji iz mest.

Ne samo jaz, tudi drugi sopotniki, (številni prosvetni delavci) so ves čas potovanja po Češkoslovaški opažali med ljudmi neko mrtvilo, ljudje na zunaj ne kažejo veselega razpoloženja, so zaprti vase. Pri potovanju skozi vasi in večje kraje ni bilo na cestah in okrog hiš opaziti ne starejših ljudi ne otrok, čeprav je bila sobota in nedelja, ko je na primer v naših krajih zelo živahno. Človek dobi vtis, kot da se vozi skozi izumrle kraje, ker tudi živine ni bilo opaziti.

Glavne kraje povezuje 4-pasovna avtocesta. Tudi ostale ceste so asfaltirane. Češkoslovaška daje videz zelo urejene, skrbno obdelane dežele, bogate s kulturnimi spomeniki. Čehi so ponosni ljudje, ki se znajdejo tudi v kritičnih situacijah. Oskrba z življenjskimi potrebščinami je povsod urejena in ni opaziti pomanjkanja prav nobenih potrebščin. Nezaposlenosti ne poznajo, delavcev celo primanjkuje. Marsikoga zanima, če smo videli kaj ruske vojske. Na vsej poti ruskih vojakov ni bilo videti. Promet urejajo domačini. Potniki v stiku z ljudmi in vodiči teh vprašanj nismo načenjali, ker bi bilo to nezaželeno.

NEMŠKA DEMOKRATIČNA REPUBLIKA

Na kratko Vzhodna Nemčija (DDR), meri 107 834 km² (Zahodna Nemčija meri 247 971 km²) in šteje 18 milijonov prebivalcev.

Dežela je pretežno ravninska z izhodom na Baltiško morje, le proti Češkoslovaški in Bavarski je hribovita. To je najbolj industrializirana država vzhodnega bloka. Podlaga razvite industrije je bogato rudarstvo (premog, uran, kobalt, bizmut, arsenik, antimon, železo, baker, kalij itd.) Najuspešnejši sta kemična in tekstilna industrija.

Glavna reka je Elbe (Laba), na meji s Poljsko pa Odra. Znana je še manjša reka na meji s Poljsko, Nisa, in reka Spre, ki teče skozi glavno mesto Berlin.

Dresden leži na veliki planjavi. To je razpotegnjeno, čisto mesto, obsega 220 km² površine in šteje 490 000 prebivalcev. Ulice so široke, povsod je mnogo zelenja. Most čez reko Elbe (Labo) je moderni čudež, sestoječ iz 3500 ton težke železne konstrukcije. V zadnji vojni ni bil poškodovan.

Ob koncu vojne, od 12. do 16. 2. 1945 so zavezniška letala Dresden strahovito zbombardirala. Uničenih je bilo 85% vseh zgradb, ubitih pa 35.000 ljudi. Uničene kulturne spomenike in stanovanjske zgradbe so obnovili, razen Marijine cerkve, ki je še danes v ruševinah. Poleg razvalin dresdenskega dvorca imajo v programu oboviti tudi ta kulturni spomenik.

Dresden je predvsem industrijsko mesto, saj je 280.000 prebivalcev (nad polovico prebivalcev) zaposleno v industriji. Poleg industrije je druga značilnost Dresdena tehnično izobraževanje, saj je v Dresdenu 40.000 študentov zlasti tehničnih smeri, in to ne samo Nemcev in študentov iz vzhodnih držav, ampak tudi z Zahoda in iz izvenblokovskih držav. Predvsem so tu svetovno znane fakultete strojne, elektronske in drugih smeri. Študentje dobivajo štipendije v višini 300 mark mesečno, stanovanje pa stane v študentskih domovih 70 mark mesečno. Glavna univerza nosi ime Georga Schuhmanna, vodilnega nemškega komunista, ki je bil ubit med zadnjo vojno. Poleg njega nosijo posamezne fakultete imena drugih znamenitih mož sedanje dobe. Nekdanje poslopje sodišča z zapori, kjer so v letih 1933 — 1945 umorili 1069 ljudi, je sedaj spremenjeno v sedež tehniških fakultet, le nekaj zapornih celic je ohranjenih kot muzejski objekt. Celotno območje fakultetnih zgradb meri 160 ha. Dresdenska visoka šola za telesno kulturo daje najboljše športnike NDR.

Dresden je bil nekdaj glavno mesto saških kraljev. Ti so gradili znani sklop lepih zgradb Zwinger, kjer so kralji prirejali dvorske igre in turnirje.

Potsdam je mesto zunaj obzidja, ki obdaja Zahodni Berlin in šteje 132.000 prebivalcev. Tu je bil sedež nekdanjih nemških vladarjev. Sredi velikega parka je enonadstropna, razmerom skromna zgradba hotela Cecillienhof, v kateri je bila v času od 17. 7. do 2. 8. 1945 zadnja konferenca velikih zaveznikov med drugo svetovno vojno, Churchilla, Trumana in Stalina. Glavni sklepi te konference so bili: likvidacija fašistične Nemčije, določitev okupacijskih predelov za zaveznike (ta določitev je še danes v veljavi) in likvidacija obstoječe nemške industrije. Danes lahko rečemo, da je likvidacija takratne nemške industrije bila povod za zgraditev popolnoma nove nemške industrije v obeh Nemčijah, ki je zato močno konkurenčna industrija nekdanjih zaveznikov.

Berlin je bil od 1871 do 1945 glavno mesto združene Nemčije. Danes je razdeljen na dva dela: na Vzhodni Berlin, ki je obenem sedež NDR, in Zahodni Berlin, ki je z zidom obdan otok sredi NDR in pod nadzorstvom zaveznikov iz druge svetovne vojne.

Ogledali smo si le Vzhodni Berlin. Mesto je skoraj popolnoma na novo zgrajeno na široki planjavi ob reki Spre. Na otokih te reke je muzej nemške zgodovine. Ulice so široke, veliko je parkov z vodometi. V novih stanovanjskih naseljih z visokimi lepimi bloki so zalenice z manjšimi parki. Vse je urejeno in čisto.

V Vzhodnem Berlinu študira okrog 20.000 študentov v glavnem iz NDR.

Berlin smo si ogledali s 365 m visokega televizijskega stolpa, in sicer z 203 m visoke razgledne ploščadi. Od tam je poleg Vzhodnega možno videti še Zahodni Berlin. Pogled pove, da je Berlin razsežno, lepo urejeno mesto.

Številnih znamenitosti Berlina ne kaže opisovati in si jih seveda tudi ni možno ogledati v skopo odmerjenem času.

Na poti iz Berlina za Varšavo smo se ustavili v obmejnem mestu Frankfurt na Odri. Čeprav je Odra obmejna reka, pripada oba bregova te reke Poljski. Frankfurt na Odri ima okrog 60.000 prebivalcev, je čisto, ravninsko, razpotegnjeno mesto s širokimi ulicami in urejenimi parki.

Opažanja in vtisi iz NDR — Pri menjavi denarja smo za 1 zahodno nemško marko dobili 3 vzhodnonemške marke. Ker je bila vrednost zahodnonemške marke v tem času pri nas 90 din, pomeni to, da je bila vzhodnonemška marka vredna 30 din (3 stare tisočake), kar nam je služilo za primerjavo s cenami pri nas. Začetna plača delavcev je 700 mark, kmalu doseže 1000 mark, več pa le izjemoma. Pomeni, da so plače močno izenačene. Povsod primanjkuje delavcev. Moške upokojijo pri 65 letih, ženske pri 60 letih. Ne glede na delovno dobo dobi delavec (delavka) pri upokojitvi pokojnino v višini 80% zadnje mesečne plače.

Zasebne lastnine zemlje ni, prav tako ni zasebne obrti, le manjše stanovanjske hiše so še ostale v zasebni lasti.

Trgovine so bogato založene z vsem blagom. Zlasti so poceni življenjske potrebščine, tekstil in otroške obleke. Tudi tehnični pripomočki so zelo poceni.

Čeprav je NDR pretežno industrijska država, so polja povsod vzorno obdelana, posevki so v rasti izenačeni. Poleg pšenice je veliko posevkov rži, jarega ječmena, krompirja, sladkorne pese, oljne repice itd. Med njivami so tudi plantaže jablan. Ravninski gozdovi ob cestah so pretežno borovi.

Ob meji s Češkoslovaško redijo svetlolisasto govedo, povsod drugod pa črno-belo govedo.

Ceste so asfaltirane, glavne ceste so 4-pasovne, ostale dvopasovne. Na cestah nikjer ne pobirajo cestnine. Skoraj ob vseh dvopasovnih cestah so ob robovih cest zasajeni lepo oskrbovani drevoredi, kjer prevladujeta lipa in javor. Cesta iz Berlina proti Varšavi je dobro vzdrževana.

Okrog hiš, ko smo se vozili skozi vasi, in po mestih je bilo videti več ljudi kot na Češkoslovaškem. Ljudje so živahni, dobro razpoloženi, vendar kljub socialistični ureditvi in vzgoji gledajo na tujce, s katerimi so sicer prijazni in ustrežljivi, nekam prezirljivo.

POLJSKA

Poljska ima slavno zgodovino, saj je prva poljska država nastala pred 960 leti. V 10. stoletju je imela približno iste meje kot danes. Tudi takrat so bile obmejne reke Odra, Nisa in Bug.

Poljska meri 311 730 km² in šteje 34 milijonov prebivalcev, pretežno Poljakov, saj je drugih narodnosti (Nemcev, Čehov, Slovakov, Litvancev, Židov) le slab odstotek.

PRAGA — Vaclavske namesti

tek. Poljska torej praktično nima narodnih manjšin. Če računamo, da živi izven meje države še 6 milijonov Poljakov, je vseh Poljakov 40 milijonov. Največ Poljakov izven domovine živi v ZDA (okrog 4 milijone), v Franciji, Sovjetski zvezi itd. Od leta 1945 se je število prebivalcev Poljske povečalo za 9 milijonov. V zadnji vojni je imela Poljska 6.280 000 žrtev, od tega je padlo le okrog 300 000 vojakov, ostale žrtve so bili civilisti, med njimi največ Židov.

Dežela je pretežno ravninska z izhodom na Baltiško morje. Le proti Čehoslovaški, v Karpatih, je ležela hribovita. Glavna reka Poljske je Visla. Ima številne pritoke, teče skozi nekdanjo prestolnico Krakov, skozi sedanjo prestolnico Varšavo ter se izliva v Baltiško morje. Važna je obmejna reka Odra. Poljska je znana po številnih jezerih (našteli so jih 3600).

Kljub ravninskemu značaju je Poljska zelo razvita industrijska dežela, saj je v novih mejah pridobila nekdanjo Šlezijo z bogatimi ležišči kakovostnega črnega premoga. Poleg premoga so tu rudniki bakra, železa, žvepla, soli, svinca, cinka, niklja. V Šleziji izdelujejo stružnice in druge težke stroje, ob Baltiku je razvito ladjedelništvo.

Kakor NDR tudi Poljska lepo vzdržuje pretežno 2-pasovno cesto iz Berlina proti Varšavi. Tudi tu so ob cesti lepo urejeni drevoredi lipe in javorja. Dvopasovna asfaltirana cesta nekaj kilometrov pred Varšavo preide v 4-pasovno cesto. Cesta iz Varšave v Krakov je pretežno 4-pasovna. Stranske ceste, kolikor smo jih videli, so asfaltirane 2-pasovnice. Železnice so elektrificirane.

Poznan je veliko mesto ob cesti v Varšavo in šteje okrog 600.000 prebivalcev. Do 13. stoletja je bil Poznan glavno mesto Poljske. Ima veliko tržnico z znanimi sejmi. V Poznanu je svetovno znana zbirka glasbenih inštrumentov. Stare hiše so povečini opečne, brez ometa. Mesto se ponaša z veličastno stolno cerkvijo.

Varšava, glavno mesto Poljske, šteje 1.600.000 prebivalcev na 500 km² velikem ravninskem mestnem območju ob reki Visli, z razpotegnjenimi, širokimi ulicami, velikimi trgi, mnogimi urejenimi parki in zelenicami.

Nerazumljivo sovraštvo Nemcev do Poljakov se kaže v tem, da so leta 1944 v znani varšavski vstaji porušili 85% vseh stavb, popolnoma je bilo porušeno središče mesta. V svojem barbarstvu so nemški fašisti šli tako daleč, da so v stolno cerkev s svetovno znanimi slikami in kipi vdrli s tanki, ki so rušili oltarje in mendrali umetnine. Vse to so Poljaki z velikimi stroški obnovili, in to mestno središče po starih slikah, tako da je sedanji videz mesta tak kot nekoč. Samo za obnovo popolnoma porušene kraljeve palače so plačali 1 milijardo ameriških dolarjev. K obnovi v vojni porušene Varšave so ogromno prispevali Poljaki, ki živijo v ZDA.

Na Poljskem je na visokih šolah 300.000 študentov, vsi prejemajo štipendije. V sami Varšavi je 13 visokošolskih ustanov, kjer študira 200.000 študentov. Ostali študenti študirajo v drugih večjih mestih Poljske.

Varšava ni samo upravno in šolsko središče Poljske, mesto je tudi močan gospodarski center države. Tu je tovarna traktorjev, zdravil, razvita je precizna mehanika.

Varšava je zelo bogata kulturnih spomenikov. Omenil bom le to, kar mi je uspelo zapisati od razlage zgovornega vodiča po Varšavi. Ta je povedal, da ima Varšava poleg porušene in sedaj obnovljene stolne cerkve še 100 drugih katoliških cerkva, 3 pravoslavne cerkve in 1 židovsko molilnico (sinagogo). Od mnogih zgradb izstopa dom kulture, zgrajen po vojni po vzorcu Stalinovih zgradb v Moskvi.

V taborišču je lepo urejen jugoslovanski oddelek z mnogimi fotografijami naših jetnikov taborišča. Nazadnje so nam predvajali film o taborišču s tolmačenjem v srbohrvaškem jeziku.

Komandanta tega zloglasnega taborišča Hössa so Angleži odkrili v Zahodni Nemčiji in ga izročili Poljakom, ki so ga leta 1947 obesili.

Krakov (Krakow), mesto s 700.000 prebivalci na 230 km² velikem ravninskem mestnem območju ob reki Visli. Zaradi mnogih kulturnih zgradb in spomenikov je mesto pod zaščito UNESCO, ustanove Združenih narodov za prosveto, znanost in kulturo. Poleg Varšave in Lodza je Krakov tretje največje mesto Poljske.

Nad Krakovom se dviga hrib Wawel s kraljevo palačo. Glavni vhod nad vrati v trdnjavo krasijo grbi poljskih kraljev. Krakov je bil do leta 1611 sedež poljskih kraljev. Poleg kraljeve palače je velika stolna cerkev, v kateri so kronali poljske kralje, in to tudi pozneje, ko je prestolnica Poljske postala Varšava. V tej cerkvi so bili opravljeni verski obredi za vsemi umrlimi poljskimi kralji, katerih trupla so ohranjena v posebnih krstah v cerkvi. Poleg kraljev so v tej cerkvi ohranjena v posebnih krstah trupla znamenitih Poljakov, pisateljev in pesnikov.

V kraljevem dvorcu so velike dvorane z najdragocenejšimi gobelini na svetu. Najbolj dragocen gobelin so delali 20 let. Največji meri 40 m². Leta 1939 so večino gobelinov pred prihodom Nemcev odpeljali v Kanado. Od 300 gobelinov so dobili po vojni vrnjenih le 165, ki so na ogled turistom. Kraljevska jedilnica ima tapete iz usnja. Tu je senatorska in plesna dvorna poleg mnogih drugih.

V samem mestu je znamenita cerkev Marije device, ki velja za glavno cerkev mesta. dominikanski in frančiškanski samostan.

V Krakovem je kot kardinal živel Karol Wojtyla, leta 1978 izvoljen za papeža rimskokatoliške cerkve z imenom Janez—Pavel II.

Po mestu kot turistična privlačnost še vozijo konji s starinskimi kočijami in v stare fijakarske uniforme oblečenimi vozniki. Mesto je čisto, ima veliko tržnico s spomenikom. Na obrobju starega mestnega jedra je veliko novih, lepih stanovanjskih zgradb.

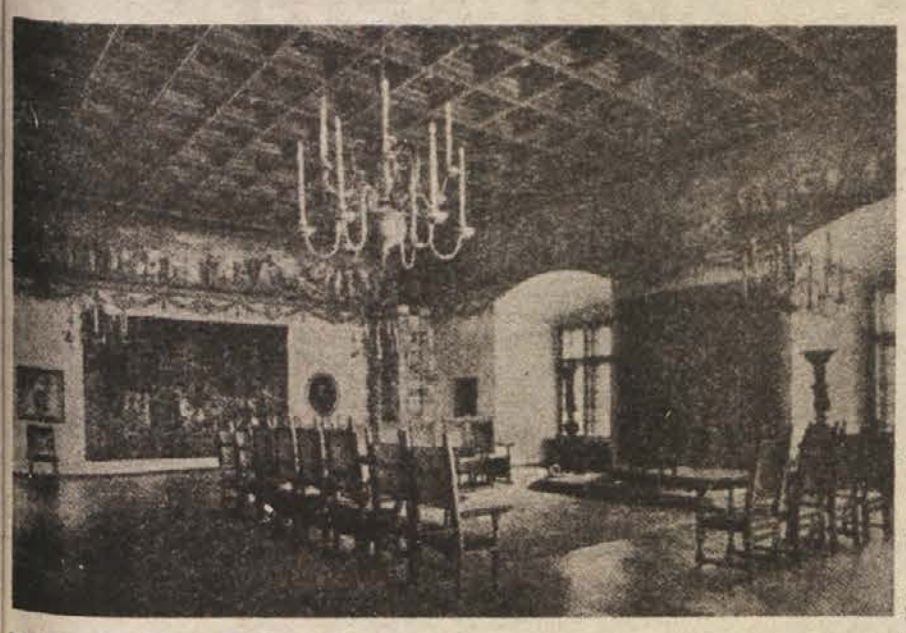

KRAKOV — Dvorana v dvorcu Wawel

Rudnik soli Wielička se nahaja v širšem območju Krakova. Najgloblja jama rudnika je globoka 342 m. V rudnik smo šli po lesenih stopnicah do globine 160 m.

Postopek izkoriščanja rudnine soli je preprost. V primerni jami v bližini, kjer solno rudo kopljejo, rudnino raztopijo v vodi. V rudnini je okrog 60% soli, drugo je pesek. Voda sol raztopi, pesek se sesede, slano vodo pa s črpalkami prečrpavajo na površje, kjer voda izhlapi in ostane čista sol. Vseh rovov v rudniku je 300 km, mi pa smo prehodili 3,5 km. Letno pridobijo okrog 75 000 ton čiste rudninske soli. Zrak v rudniških rovih je zdrav, ima veliko joda. V globini 5. nadstropja rudnika imajo zato sanatorij za bolnike, ki bolehajo za astmo. Podporniki v rovih — pretežno so iz boroveg lesa, s premerom 30 do 40 cm — vzdržijo 200 do 300 let, ker čisti zrak v rovih preprečuje gnitje lesa. Rudarji ne poznajo običajnih bolezni na dihalih prav zaradi tega zraka.

Rudnik je znan po znamenitih kipih, izklesanih iz solne rude. Po sodbi umetniških poznavalcev so te umetnine edinstvene in so pod zaščito UNESCO.

Kmetijstvo Poljske — Poljska je pretežno ravninska dežela. Od skupnih površin je njiv 51%, 23% površin je pod gozdovi, 14% površin zavzema travinje, 2% sadovnjaki itd. Od kmetijstva živi 38% prebivalcev. Zasebni kmetje smejo imeti do 20 ha obdelovalne zemlje, pretežno njiv, ki so, razumljivo, v ravnini.

Ob cestah, po katerih smo potovali, smo videli posejano največ rži, koruze, pšenice, jarega ječmena, sladkorne pese, oljne repice, krompirja. Med večjimi površinami, ki so lepo obdelane, so manjše parcele očitno last zasebnih kmetov. Te so ponekod slabše obdelane od velikih, družbenih površin. Na manjših parcelah je zasajenega veliko krompirja.

Med njivami se vrstijo večji nasadi jablan. Jablane imajo pretežno polvisoko kotlasto krono (vrh je odstranjen). V obcestnih gozdovih prevladuje v ravnini bor v Karpatih pa tudi smreka.

Kolikor smo videli kmete pri delu, še povsod kosijo s koso, kosilnic nisem opazil. Seno sušijo in spravljajo le z vilami in grabljami, o kakšnih nakladalnikih ni govora. Seno spravljajo in hranijo na ostrveh, saj pri kmečkih hišah ni opaziti večjih gospodarskih poslopij. Glede tega so poljski kmetje precej za nami. Okolice kmečkih hiš so zanemarjene, zapuščene, novih gradenj izven večjih mestnih središč na podeželju ni opaziti. Zaradi ravnine in zapuščenosti podeželja je videz pokrajine pust. Živina je črno-bele pasme, le v Karpatih sem videl svetlolisasto govedo. Ob cestah (2 m od roba ceste) se je pasla privezana živina, in to dve do največ štiri glave. To pomeni, da kmetje redijo malo živine, v glavnem za lastne potrebe. Od tod izvira pomanjkanje mesa.

Bili smo priča izmenjavi straže pri spomeniku Neznanemu junaku (iz prve svetovne vojne), kjer gori večni ogenj. Spomenik je bil postavljen leta 1925. Menjava straže je po svoji natančnosti in strumnosti izbranih vojakov poljske vojske popolnoma podobna menjavi straže pred Leninovem mavzolejem na Rdečem trgu v Moskvi.

Vodič nas je opozoril na veličastni most čez reko Vislo, pokazal nam je spomenik Chopinu, Mickijewiczu, vodil nas je po najbolj znani široki varšavski ulici. Videli smo obnovljeno kraljevo palačo, obnovljeno stolno cerkev, staro mestno obzidje. Med ogledom mesta smo se ustavili, da so nam pokazali film o Varšavi.

Ogledali smo si letni dvorec poljskih kraljev, ki stoji ob jezeru v 67 ha velikem Lazienskem parku. Nekdanje lovišče je dal knez Ljubomirski urediti v park, kjer je prvotno bil salon za kopanje, znamenitost takratne višje družbe. Po kraljevem naročilu je italijanski arhitekt Merlini sezidal ob jezeru letni dvorec poljskih kraljev. Ob ogledu tega dvorca si morajo turisti pri vhodu natakniti na obuvala večje copate, da ne poškodujejo lepo vzdrževanega parketa številnih dvoran. Dvorec ima kopališki salon, plesno dvorano za 150 ljudi, videli smo portrete ljubic kralja Stanislava (naštel sem jih 25). V dvorcu je poleg kraljeve spalnice (postelja z baldahinom) okrogla soba s kipi najbolj znanih štirih poljskih kraljev (med njimi je rešitelj Dunaja pred Turki Jan Sobieski).

Spomenik žrtvam varšavskega geta so postavili Židje leta 1948. Varšavski geto so zgradili Nemci leta 1940 tako, da so z zidom in bodečo žico ogradili 200 ha velik prostor, ki je služil kot zbirno mesto Židov iz Poljske, od koder so jih pošiljali v taborišča in krematorije. Prvi transport Židov iz geta je bil poslan konec 1942 v Auschwitz (Oswiecim). Skozi to zbirno mesto je šlo okrog 500 000 Židov. V getu so Židje živeli svoje življenje, na delo so hodili izven geta tudi v vojno industrijo. Vzrok za upor v getu je bila Himmlerjeva zahteva januarja 1943, da je treba Varšavo očistiti Židov. Z uporom so Židje hoteli prebiti obroč iz zida in žice, da bi pobegnili. Upor je trajal od aprila do maja, 56 dni, vendar ni uspel. Nemci so se strahovito maščevali. Umrlo je 20 000 ljudi. Danes geta ni več. Tu namesto Židov živijo Poljaki.

Čenstohova (Czestochowa) je mesto s 160.000 prebivalci med Varšavo in Krakovom. Mesto je znano po veličastni romarski cerkvi Črne matere božje na Jasni gori, svetišču vseh vernih Poljakov. Jasna gora ni gora, kot jo pojmujemo pri nas, to je le višji plato s cerkvenimi stavbami nad mestom podobno, kot je novomeški Kapitelj nad središčem Novega mesta. V sklopu velike cerkve z umetniškimi podobami in drugih cerkvenih zgradb na Jasni gori je zakladnica z darovanimi dragocenimi mašnimi plašči in zlatnino. Cerkev je vedno polna romarjev. Pred vhodom v cerkev redovnice prodajajo spominke. Vsaka skupina romarjev ima skupno mašo pred podobo Črne matere božje.

Poljaki so menda najbolj veren narod na svetu, bolj iz srca veren, kot so Italijani ali Španci. Na cerkveni praznik Petra in Pavla smo povsod videli veliko vernikov, ki so šli v cerkve k maši ali odhajali od nje. Kljub vernosti pa ni slišati pritrkovanja zvonov kot pri nas. Vzrok vernosti je iskati v dejstvu, da so bili Poljaki skozi stoletja obdani s sovražniki, ki so jih neusmiljeno pobijali, najbolj množično v zadnji vojni. V tej stiski so Poljaki iskali tolažbo v veri. Poljski veljaki so se pogosto pajdašili s sovražniki Poljakov, preprostemu narodu pa so ostali zvesti duhovniki in tu je druga razlaga vernosti Poljakov in njihovo zaupanje v duhovnike.

Taborišče Auschwitz — Oswiecim — Nekdanje kasarne poljske vojske (v širšem območju Krakova) so leta 1940 Nemci spremenili v zloglasno taborišče. Temu taborišču so Nemci pozneje dodali še Auschwitz II — Birkenau. Sodijo, da je to bilo najstrašnejše taborišče v Nemčiji med drugo svetovno vojno, skozi katero je šlo okrog 6 milijonov zapornikov.

Od tega jih je umrlo okrog 4 milijone, natančnih številk ne ve nihče. Najbolj odporni jetnik je vzdržal v taborišču 3 do največ 6 mesecev, ko je zaradi napornega dela in pomanjkljive hrane shiral. Vsi jetniki so bili tetovirani s številkami, tako je jetnik bil le številka brez imena. Poleg glavnega taborišča je bilo 40 pomožnih taborišč. Vsa taborišča so bila obdana z 2 m visoko mrežo iz bodeče žice, ki je bila pod električnim tokom. V tem taborišču so se znašli zaporniki iz 24 držav. V veliko plinsko komoro so dali 700 do 1000 jetnikov in jih morili s plinom ciklonom B, ki so ga spuščali skozi line. Ta plin za ubijanje jetnikov so v tem taborišču prvič preizkusili na ljudeh. Trupla iz komore so z dvigali dvigali v krematorije, katere so kurili s koksom. Ker so leta 1944 pobili dnevno tudi do 25 000 ljudi, krematoriji niso mogli sežgati vseh trupel, zato so v okolici Birkenaua sežigali trupla tudi na prostem. Pri ogledu taborišč smo videli velike dvorane, napolnjene z lasmi ubitih jetnikov, obutev in kovčke ubitih.

Poleg plinskih celic so jetnike ubijali še brezvestni zdravniki s smrtonosnimi injekcijami. V celici 16 je bil ubit duhovnik Koble, katerega so zaradi človekoljubnega delovanja v taborišču leta 1981 proglasili za svetnika.

Kako živijo Poljaki — Na pogled so Poljaki bolj sproščeni kot Čehi. Ljudje so oblečeni kot pri nas, to se pravi dobro.

Trgovine so dobro založene zlasti z živili, tekstilnim blagom, obutvijo pa tudi s tehničnimi potrebščinami.

Poljska denarna enota je zlot (zl). Če računamo zlot po 0,48 zaokrožimo 0,50 din, lahko cene, ki sem si jih zapisal, primerjamo z našimi. Tako stane kilogram kruha 26 zl, jajce 6,5 zl, pol kile medu 275 zl, suha svinjska krača 130 zl, kilo masti 200 zl, svinjine brez kosti 140 zl, sladoleda 22 zl, glavnate solate 20 zl. V motelu Orbis sem si z jedilnega lista izpisal naslednje cene: sardine v olju 160 zl, tatarski biftek (90 gr) 240 zl, angleški rostbif (50 gr) 140 zl, maslo (15 g) 21 zl, juha 45 zl, kotlet (100 gr) 386 zl, omleta z jajci in kompotom 133 zl, torta (100 gr) 150 zl, porcija kompota 60 zl, kava 100 zl, ekspres čaj 30 zl, liter mineralne vode 30 zl, steklenica tonika 60 zl, pivo (0,35 l) 170 zl, itd. Ženske so ugotovile, da za denar, katerega pri nas odšteješ za eno poseljno rjuho, dobiš tam 4 rjuhe in ti še ostane za pivo. Plače delavcev se gibljejo med 15000 in 30000 zl. Cene so stabilne in so enake po vsej državi. Po vsem povedanem je mogoče sklepati, da Poljaki razmeroma dobro živijo.

Spet na Slovaškem — Iz Poljske na Madžarsko nas je iz Krakova vodila pot preko Poljske Galicije, obmejne poljske pokrajine nasproti Slovaški, mimo zimsko športnega centra Poljske Zakopane v Visokih Tatrah (predel Karpatov) na Slovaško. Ob cesti so tu posevki jarin, krompirja in travniki.

Vredno si je ogledati obcestno vas Podbiel, ki ima (skoraj vse hiše v vasi) značilne lepe lesene hiše iz brun. Streha je strma, s skodlami krita. Okrog hiš je okolica lepo urejena.

Pokrajina se proti Madžarski širi. Na njivah se namesto rži pojavi pšenica. Travniki so umetno zasejani.

Na Slovaškem je več ljudstva na ulicah in okrog hiš kot na Češkem.

MADŽARSKA

Madžarska pred prvo svetovno vojno imenovana Ogrska (Avstro—Ogrska) meri 93.030 km² in šteje okrog 10,7 milijonov prebivalcev. Poleg Madžarov (96%) živijo na Madžarskem Slovaki, Nemci, Slovenci, Hrvati, Srbi, Romuni.

Madžarska je nižinska, agrarna dežela, saj je 87% površine v ravnini (Panonska nižina). Od celotne kmetijske zemlje je 62% njiv, 17% travinja, 14% gozdov, 4% sadovnjakov, pridelujejo odlična vina (Tokaj). 90% obdelovalne zemlje obdelujejo v okviru zadružnih organizacij, ki člane z odlično notranjo ureditvijo dobro stimulirajo, zato so polja odlično obdelana, kjer lahko vidimo na resnično lepih posevkih. Na poljih prevladuje pšenica, za njo koruza, sladkorna pesa, sončnice, soja, oljna repica, znane so povrtnine, kot je paprika, paradižnik, čebula, grah itd. Zaradi bogatih kmetijskih pridelkov je močno razvita predelovalna živilska industrija. Hrano izvažajo. Poleg živilske sta močno razviti tekstilna in kemična industrija. Razvita je tudi zasebna obrt.

Budimpešta, glavno mesto Madžarske, se razprostira na 526 km² velikem prostoru na obeh bregovih Donave in šteje 2,5 milijona prebivalcev. To je lepo, snažno mesto, nekateri trdijo, da je celo lepša kot Dunaj. Ima podzemsko železnico (metro) s 4 linijami. Preko Donave je speljanih 8 lepih mostov. Margaretin otok na Donavi je lep park, zbirališče mladih in starih sprehajalcev, ki si želijo narave.

Prijazna vodnica, ki študira jugoslovanske jezike na univerzi v Sarajevu, nas je vodila k cerkvi Matije Korvina, nato pa na hrib Citadelo z lepim razgledom na mesto. Na Trgu herojev je spomenik v spomin na 1000-letnico Madžarske, ko je knez Asad s sodelavci pripeljal leta 896 (od Finske) Madžare na današnje ozemlje.

V vrsti kipov kraljev (kamor vodiči obvezno vodijo turiste) in znamenitih Madžarov predstavlja en kip kralja sv. Štefana, ki je dal Madžare pokristjaniti (krona sv. Štefana) in je vladal od 907 do 1058. Za kralja Lajosa je bila Madžarska največja, saj se je razprostirala od Baltika do Jadrana. Drugo skupino razkazanih kipov veljakov tvorijo Hunyadi, Matyas (1458 — 1490), Bocskay, Gabor, Imre, Rakoczi (1703 — 1711), Kossuth.

V glavnem oltarju stolne cerkve je kip sv. Štefana. Parlament je zelo lepa zgradba z veliko knjižnico (okrog 400 000 knjig) ob Donavi.

Budimpešta je polna lepih kulturnih spomenikov in na tem mestu ni mogoče vsega povedati.

Vtisi in opažanja — Na Madžarskem so uradna valuta forinti, ki jih zamenjujejo za naše dinarje. Za 1 forint je treba dati 5 din. Mesečna plača delavcev znaša 3000 do 4000 forintov. Vedeti moramo, da so življenjski stroški zaradi obilo pridelane hrane zelo nizki. Otroško varstvo imajo dobro urejeno. Ženske imajo 2 leti plačanega porodniškega dopusta. Trgovine so dobro založene ne samo z življenjskimi potrebščinami, ampak tudi s kvalitetnimi tekstilnimi in drugimi izdelki. Na ulicah je veliko na pogled zadovoljnih, živahnih ljudi, ki so do tujcev prijazni in ustrežljivi.

Ob koncu potovanja lahko povem, da je bil kakršenkoli strah pred carino odveč. Naši obmejni organi so pregledali le potne liste, enako je bilo na vseh drugih obmejnih prehodih. Nobenih podrobnih preiskav potnikov in ptrljage ni bilo. Sicer pa turisti, ki smo bili na tem potovanju, nismo bili namenjeni kaj kupovati razen spominkov, saj smo bili med potniki pretežno le starejši To so obmejni organi povsod dobro ocenili, zato so bili z nami vkljudni in korektni.

KRAKOV — Sukiennice s spomenikom A. Mickiewiczu

NAŠA ANKETA

Alkohol osvaja naprej

Slovensko javnost letos pretresajo razni spori okrog psihiatrije oziroma v njej, predvsem na področju alkohologije. Še posebno je odjeknilo dogajanje z dr. Janezom Rugljem. Alokoholizem pa pri nas še naprej narašča. Kar vsak tretji odrasel človek, pravijo, je prekomerno vdan pijači in samo Dolenjska menda premore okrog 15 tisoč kroničnih alkoholikov. Najbolj žalostno je, da se alkoholizem vse bolj razrašča med mladino. Nižji standard, visoke cene alkoholnih pijač pitja niso bistveno omejile, pravijo trgovci in gostinski delavci. Le izbira se je zožila na cenejše pijače. Proti alkoholizmu se mnogi sicer bojujejo z vsemi močmi in to ne le v novembru, ki je proglašen za mesec boja proti alkoholizmu. Rezultatov, žal, skoraj ni.

JANKO BUTALA, tajnik črnomaljske občinske gasilske zveze in sisa za požarno varnost: »Alkoholizem se preveč širi, predvsem med mladimi. Moti me, da na mladinskih plesih točijo alkohol. Sicer pa sem prepričan, da letošnja slabša vinska letina ne bo razlog za manjše popivanje, čeprav opažam, da so gostinski lokali vse bolj prazni, seveda zaradi visokih cen pijače. Družba bi moralabolj zavzeto reševati problem alkoholizma, četudi tisti, ki veliko pijejo, polnijo državno blagajno, a žal na račun svojega zdravja.«

MILICA JANŽEKOVIČ, predsednica koordinacijskega odbora za boj proti alkoholizmu in narkomaniji pri OK SZDL Metlika: »Pri nas smo že pred leti izdelali akcijski program za boj proti alkoholizmu. O tem bo prav te dni tekla beseda na sestanku našega odbora, ki smo ga sklicali na pobudo občanov. Zavedamo se, da konkretni rezultati našega dela niso takoj vidni, gotovo pa se mora trud vseh nas na neki način poplačati. Žalostno je, da naša družba po eni strani alkoholizem obsoja, po drugi pa ga omogoča, da ne rečem spodbuja. Alkoholizem je vedno bil, je in bo, žal tudi med mladino. Proti temu se moramo boriti povsod.«

LOJZE METELKO, dipl. inž. agronomije iz KZ Trebnje: »Alkoholizem je hudo zlo, tudi na kmetijah. Vendar moramo ločiti med kulturnim pitjem, ki je lahko sestavni del prehrane, in nacejanjem. Osebno menim, da lahko vino pijemo le pri jedi. Žal pri nas ne ločimo med dobrim in slabim vinom. Ponuditi ga ne znajo ne trgovci niti natakarji. Če bi bili bolj prosvetljeni, prav gotovo ne bi bilo toliko alkoholizma, kakor ga je, tudi na podeželju, kjer se često zgodi, da je prav alkohol vzrok za propad kmetij.«

IVAN ZOBEC, vodja vzdrževanja v Riku Ribnica: »Tudi sam rad popijem kakšen kozarček. Kdor ne gre v družbo, kdor malo ne popije, zapoje in zapleše, ni pravi človek. Obsojam pa pijance, zaradi katerih trpi vsa družina, najbolj pa otroci, pa tudi tiste, ki so zabredli že tako globoko, da morajo zjutraj pred šihtom piti žgano pijačo, ker se jim sicer tresejo roke.«

NADA HUDOLIN, prodajalka v samopostrežbi na Kidričevi, Kočevje: »Pijače so vedno dražje, ljudje pa jih kupujejo približno enako kot prej. Kupujejo le več ruma in konjaka, ki sta cenejša, pa belega vina. Piva pa prodamo zdaj približno pol manj. Ljudje bolj negodujejo, če se podraži alkohol, kot če se mleko. Menim, da zmerno pitje ni škodljivo. Žal nekateri ne poznajo mere.

VENČESLAV PEČNIK, varnostnik v senovski Metalni: »Preveč ljudi je podvrženo zlu, ki mu pravimo alkoholizem. Kot varnostnik preprečujem vnašanje alkoholnih pijač, toda nemogoče je to preprečiti, če jih prenašajo čez mrežo. Če bi se ljudje zavedali, da se lahko vinjeni poškodujejo pri delu, morda ne bi pili. Pri nas so nekaj delavcev že poslali na zdravljenje v Vojnik, a so čez nekaj časa postali povratniki.«

ANTON POLUTNIK, referent za varstvo pri delu v sevniški Kopitarni: »Niti s posebno drastičnimi ukrepi ni mogoče uspešno preprečevati alkoholizma. Pred časom smo poskušali vse: od disciplinskih ukrepov do ukrepa obveznega zdravljenja alkoholizma. Tisti človek se je držal do določenega roka, potem pa spet lepo po starem. V nobenem primeru nismo povsem uspeli. Sicer pa obratovodje in nadrejeni vprašanje alkoholizma zaostrujejo na delovnem mestu že zaradi varstva pri delu.«

IRENA MRVAR, prodajalka v Elektrotehni v Novem mestu: »Alkoholizem je v družini največje zlo. Nikoli ne bi marala moža pijanca. Slej ko prej v na videz srečnem zakonu pride do prepirov in na koncu do razdora zakona. Neznosno je, če pije ženska, tragedija za družino pa je, če pijeta oba. Jaz in tudi mož pijeva le do mere, in še to le na organiziranih zabavah. Zmerno pitje ni škodljivo.«

JOŽICA AMBROŽIČ, medicinska sestra iz Župeče vasi: »Alkoholizem na žalost narašča. Boli me, da se širi predvsem med mladimi. Tisti, ki točijo alkoholne pijače, nosijo del krivde za to. Vedno več mladih se šola stran od doma, kjer jih starši ne morejo nadzorovati, zato menim, da bi gostilničarji morali bolj paziti na to, komu prodajajo alkohol. V pijačo se zatekajo tudi socialno ogroženi, taki, ki stanujejo v blokih in morajo z minimalnimi prejemki preživljati po dva otroka.«

MLADI DOPISNIK

»POLITIKA ZA DECU« NAS JE NAGRADILA

Politika za decu iz Beograda razpiše vsako leto nagradni literarni natečaj, ki se ga lahko udeležijo le osmošolci s štirimi izdelki. Ta natečaj je edini, ki poleg učenca nagradi tudi njegovega učitelja materinega jezika. Letos sta eno izmed enajstih enakovrednih nagrad dobila Evald Rožman in tov. Petelinčeva. Poleg tega je nagrajena tudi šola, ki bo prejela komplet knjig za domače branje od 1. do 8. razreda. Oba nagrajenca bosta svojo denarno nagrado delila z novinarskim krožkom. Nagrada je razveselila vse, še posebno, ker jo je tov. Petelinčeva osvojila že drugič.

MOJCA CIZELJ, 7.b
OŠ ARTIČE

OGLED V BREŽICAH

Na naši šoli se ne moremo pritoževati nad poklicnim usmerjanjem, saj na razrednikovih urah in v pogovoru s socialno delavko izvemo veliko o poklicih. Obiskujemo DO v občini in izven nje. Tako smo si prejšnji teden ogledali Avtoprevozništvo v Brežicah tisti učenci, ki se zanimamo za poklic voznika, mehanika in avtoličarja. V DO so nas opozorili, da potrebujejo kovače in avtoličarje. Mehaniki so nam povedali, da nobenega dela ne zavržejo, ampak ga poskušajo popraviti in ponovno uporabiti. Za ta poklic sva se odločila tudi zato, ker je ogled te OD naredila na naju močan vtis.

BOŠTJAN BAN,
JANI TRIBAR, 8.r
OŠ KREMELJ

MALA CVETLIČARNA V ŠOLSKI AVLI

Dan mrtvih se je približeval. Da vaščanom Loškega potoka prihranimo pot do Ribnice ali celo Ljubljane, kjer so ponavadi kupovali cvetje, smo se odločili, da prodajo cvetja in ikeban organiziramo na naši šoli. Prodali smo veliko cvetja, nekoliko manj pa ikeban. Izkupiček je bil velik, saj je znašal kar 4 milijone 800 tisoč novih dinarjev. Sklenili smo, da bomo prihodnje leto cvetje tudi sami gojili, ga prodajali ali pa z njim krasili šolske prostore.

MOJCA OSVALD, 7. razred
OŠ dr. Anton Debeljak
Loški potok

KNJIŽNI SEJEM

Na naši šoli je bil od 6. do 8. novembra knjižni sejem, ki ga je pripravila Mladinska knjiga. Predstavili so nam mnogo novih knjig. Kdor je kupil knjige za večjo vsoto, je dobil zraven še eno knjigo in kaseto aerobika. Obiskala sta nas tudi Niko Grafenauer in dramaturg Marjan Brezovar. Pesnik nam je predstavil svojo mladost in prebral nekaj pesmi, tovariš Brezovar pa je povedal, da ljubljanska TV snema nadaljevanko o Primožu Trubarju, ki je namenjena tudi nam.

INGRID ŠIŠKO
LIDIJA LAMPE
OŠ Šentjernej

POHOD »PO POTEH SVOBODE« 85

Učenki Sonja Zgonc in Viktorija Šmalc iz OŠ dr. Ivan Prijatelj iz Sodražice sta napisali obširen popotni dnevnik o njunem potovanju po Srbiji, ki je trajalo šest dni. Na tem potovanju so si pionirji iz Jugoslavije ogledali Beograd, Džakovico, Uroševac, Prijepolje, Titovo Užice, Zlatibor, Čačak in Kragujevac. Pohod »Po poteh svobode 85« je dekletoma ostal v lepem spominu.

RADIO LOKA 18

Na naši šoli je začel delovati šolski radio. Vodimo ga člani novinarskega krožka. Po radiu Loka 18 seznanjamo sošolce z novicami, imamo tudi čestitke ob rojstnih dnevih z glasbo. Upamo, da bomo v prihodnje svoje delo še razširili.

ANDREJA VIDERVOL
OŠ Črnomelj

BELOKRANJSKA GOSTOLJUBNOST?

Bela krajina pomeni mnogim ljudem deželo gostoljubnosti, prijaznosti, topline. Pa je res tako?

V središču Bele krajine, Črnomlju, se lahko kaj kmalu prepričaš o nasprotnem, še posebno, če pripadaš mlajši generaciji. Stopiti moraš v gostilno Skubic, sesti za mizo, počakati 10 do 15 minut, da pride natakarica, in naročiti gosti sok s smetano. Dobil boš res gosti sok, vendar s kislo smetano. Potem pa to spij ali pa pusti, pripombe oz. dokazila o kisli smetani sploh ne pridejo v poštev. Pritožna knjiga? Kdo ve, kje je, saj do sedaj še nihče ni prišel do nje.

M. S.

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 22. XI.

8.45 TV V ŠOLI
10.35 TV V ŠOLI
12.30 POROČILA
17.20 — 23.55 TELETEKST
17.25 POROČILA
17.40 PRIGODE SKUPINE »PET PETELINČKOV«, 3 del nanizanke
17.55 SOKOLI, 4. del ameriške lutkovne serije
18.25 OBZORNIK LJUBLJANSKEGA OBMOČJA
18.40 MISLITI USTVARJALNO: Kaj je ustvarjalnost, 1. del izobraževalnega niza
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 NASTANEK ČLOVEŠKE VRSTE: Majhen korak, 2. del angleške dokumentarne serije
21.00 NE PREZRITE
21.15 PESEM PTIC TRNOVK, 7. del nadaljevanke
22.10 DNEVNIK
22.20 ZGODBA ADELE H., francoski film

Adela H. ni izmišljen lik, ampak hči francoskega književnika Victorja Hugoja Režiser Truffaut v filmu postavlja skoraj retorično vprašanje, ali obstaja v svetu medčloveških razmerij še kakšen ris, znotraj katerega ne veljajo ekonomsk razmerja. V svetu in času, v katerem živi Adele, se absolutno nezadržno razkraja, ne oziraje se na svet pa Adele ljubi, a ni ljubljena.

Adelina skušnja je boleča, saj doživi temno stran ljubezni, blaznost, otrplost, samouničenje. V njeni samoti ji ne more nihče pomagati, niti ljubeči oče ne.

DRUGI PROGRAM

16.50 Test — 17.05 Številke in črke (kviz) — 17.25 Dnevnik — 17.45 Zgodbe iz Nepričave — 18.15 Dolina Soče — 18.45 Domovino branimo tudi z lepoto — 19.30 Dnevnik — 20.00 Iz koncertnih dvoran — 21.20 Naši baletni umetniki: Lidija Sotlar — 22.10 Morilec policajev (italijansko ameriški film)

TV ZAGREB

15.55 Video strani — 16.05 TV v šoli — 17.05 Številke in črke — 17.30 Poročila — 17.35 TV koledar — 17.45 Zgodbe iz Nepričave — 18.15 Dolina Soče — 18.45 Domovino branimo tudi z lepoto — 19.30 Dnevnik — 20.00 Rezbarka (2. del ameriške nadaljevanke) — 20.50 Vsakodnevne pesmi — 21.35 Dnevnik — 21.50 Gost urednik

SOBOTA, 23. XI.

7.45 — 13.10 in 15.10 — 22.55 TELETEKST
8.00 POROČILA
8.05 PRGIŠČE PRILJUBLJENIH PRAVLJIC: Lenuh poležuh, 8. del lutkovne nanizanke
8.25 PRIGODE SKUPINE »PET PETELINČKOV, 3. del nanizanke
8.40 ŽE OGLAŠA SE KLOPOTEC
8.55 MLADA BREDA
9.10 PEDENJŽEP
9.40 MILIČNIKI, OTROCI IN...
9.55 MITI IN LEGENDE — Biblijski miti: ZADNJI SODNIKI IN PRVI KRALJI
10.10 PESMI IN ZGODBE ZA VAS — A. S. Puškin: Bajka o ribiču in ribici
10.25 L. Suhodolčan: NAOČNIK IN OČALNIK — Narobe svet, 4. del
10.55 PERISKOP
11.25 MLADOSTNIK: V ZAGATI, ponovitev 2. dela izobraževalneg niza
11.50 NASTANEK ČLOVEŠKE VRSTE: Majhen korak, ponovitev 2. dela angleške dokumentarne serije
12.30 LJUDJE IN ZEMLJA, ponovitev
13.05 POROČILA
15.25 DEŽELA MUSTANGOV, ameriški mladinski film
16.55 POROČILA
17.00 PJ V KOŠARKI (Ž) JEDINSTVO AIDA : CZ
18.35 ZGODBE IZ ŽIVLJENJA RASTLIN: Dogovor z žuželkami, 8. del francoskega niza
19.05 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.50 VREME
20.00 12 + 1, francoski film
21.35 ZRCALO TEDNA
22.00 KONCERT TEREZE KESOVIJE, oddaja TV Zagreb
22.50 POROČILA

DRUGI PROGRAM

14.40 Test — 14.55 Na prelazu ni dovoljeno streljati (sovjetski film) — 16.05 Mala princesa (lutkovna predstava) — 16.50 Mestni ključi (češkoslovaški mladinski film) — 18.00 Anička Dumas (drama) — 19.00 Narodna glasba — 19.30 Dnevnik — 20.00 sobota — 21.50 Henrik XIII: Katarina Aragonska (1. del angleške nadaljevanke) — 23.20 Poezija

TV ZAGREB

8.45 TV v šoli — 15.20 Sedem TV dni — 15.50 Narodna glasba — 16.20 Številke in črke (kviz) — 16.45 Poročila — 16.50 Koledar — 17.00 Košarka (Ž) Jedinstvo Aida : CZ — 18.30 To je to — 19.30 Dnevnik — 20.00 Oči Laure Mars (ameriški film) — 21.40 Dnevnik — 22.05 Za konec tedna

NEDELJA, 24. XI.

8.30 — 22.25 TELETEKST
8.45 POROČILA
8.50 OTROŠKA MATINEJA
9.45 SOKOLI, ponovitev 4. dela
10.10 CERVANTES, ponovitev 4. dela španske nadaljevanke
11.05 XVI. FESTIVAL NARODNE GLASBE PTUJ 85, 3. oddaja
11.35 625, oddaja za stik z gledalci
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 POROČILA
14.40 PRISLUHNIMO TIŠINI, oddaja za slušno prizadete
15.30 PESEM PTIC TRNOVK, ponovitev 6. dela nadaljevanke
16.15 POROČILA
16.20 MOZAIK KRATKEGA FILMA: Morje — iskanje naše prihodnosti, ameriški film
17.15 MLADI MLADIM
17.30 PASJA ZMEDA, kanadski film

Gre za presenetljivo angažirano socialno dramo starega potepuha in njegovega psička. Starec, nekdaj plesalec stepa, izgubi psička, ki ga dobi v zavetišču za izgubljene pse, a bi moral odšteti 30 dolarjev za oskrbnino. Ker denarja nima, mu ne dajo psa, birokratske zahteve so močnejše kot človečnost. Starčku pomaga potepuški mladenič in skupaj zbereta denar, toda pes ni več v zavetišču, vzela ga je neka družina, ker je tako lepo plesal. Toda moža ne odnehata...

19.05 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.50 VREME
20.00 J. Vipotnik—J. Drozg RODNA LETINA, 1. del TV nadaljevanke

Nadaljevanka govori o NOB, v treh nadaljevanjih pa želi prikazati predvsem notranjo rast glavnega junaka, ki se iz sprva neosveščenega partizana preoblikuje v zavestnega borca za nove odnose. Skozi intimni svet junakov proseva spopad dveh ideologij, dveh nasprotujočih se razmerij do življenja: na eni strani raste človečnost, zavezana viziji sveta, ki izhaja iz svobode kot temeljne premise, ki naj opredeljuje človekov položaj v svetu, druga pa povzdiguje kult surove sile in moči, ki ne priznava nikakršnih moralnih omejitev in vodi v narodno izdajstvo.

20.55 ŠPORTNI PREGLED
21.45 BESEDA DA BESEDO: Pogovor z učiteljem Janezom Prestorjem
22.20 POROČILA

DRUGI PROGRAM

15.20 Glasbeno popoldne — 16.30 Jugoslovanski pokal v športno-ritmični gimnastiki — 17.00 Rokomet (Ž) Halas Jožef : Radnički — 18.25 Udeleženec in priča — 19.10 Na štirih kolesih — 19.30 Dnevnik — 20.00 Dokumentarna serija — 20.45 Včeraj, danes jutri — 21.05 Somrak bogov (italijanski film)

PONEDELJEK, 25. XI

8.50 TV V ŠOLI
10.35 TV V ŠOLI
12.30 POROČILA
17.15 — 22.55 TELETEKST
17.30 POROČILA
17.35 POSTOJNSKA JAMA
17.50 VSAK PETEK NOV ZAČETEK, 1. del nanizanke TV Sarajevo
18.25 PODRAVSKI OBZORNIK
18.45 SLOVENSKA LJUDSKA PESEM — GORENJSKA (poje Koroški akademski oktet)
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.10 NEUNIČLJIVA MARIJA, 2. del francoske nanizanke
21.05 AKTUALNO
21.45 GLASBENI VEČER: JAKOB PETELIN GALLUS IN NJEGOV ČAS
22.40 DNEVNIK

DRUGI PROGRAM

17.30 Beograjski TV program — 18.55 Košarka (m) Sprint:Cibona — 20.00 Znanost — 20.50 Včeraj, danes, jutri — 21.10 Dinastija — 22.05 Hit meseca

TOREK, 26. XI.

9.55 Bjelašnica: SVETOVNA SERIJA V ALPSKEM SMUČANJU — VELESLALOM (Ž), prenos prvega teka
11.55 VELESLALOM (Ž), prenos drugega teka
15.15 — 22.05 TELETEKST
15.30 ŠOLSKA TV
16.30 POROČILA
16.40 VELESLALOM (Ž), posnetek z Bjelašnice
17.40 JESENSKA SERENADA V TRUBARJEVEM ANTIKVARIATU — V. Projan: Cesarjev slavec
18.05 MITI IN LEGENDE — Biblijski miti: SAVELJ IN DAVID, nanizanka
18.25 KOROŠKI OBZORNIK
18.40 RDEČI CVET, dokumentarni film
19.10 RISANKA
19.26 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 J. Hubač: PTICE SELIVKE, češkoslovaška drama

Glavni junak, nekoč obetaven glasbenik in oče nadarjenega mladega flavtista, ki je zapravil zaupanje sina in žene, saj se vedno bolj vdaja pijači. Odloči se za zdravljenje, vendar je boj dolg in naporen, preveč je tistih, ki ne zaupajo v njegovo trdnost in vztrajnost, med njimi tudi njegova žena. Prav to pa ga najbolj ovira na poti do cilja.

21.50 DNEVNIK

SREDA, 27. XI.

9.55 Bjelašnica: SVETOVNA SERIJA V ALPSKEM SMUČANJU — VELESLALOM (M), prenos 1. teka
11.55 VELESLALOM (M), prenos 2. teka
16.05 — 23.00 TELETEKST
16.20 POROČILA
16.30 VELESLALOM (M), posnetek z Bjelašnice
17.30 PRGRIŠČE PRILJUBLJENIH PRAVLJIC: Ostržek
17.50 L. Suhodolčan: NAOČNIK IN OČALNIK — Veseli robot, 5. del
18.25 POMURSKI OBZORNIK
18.40 ŠČEPEC ŠIRNEGA SVETA: Začimbe Indije, 7. del angleškega izobraževalnega niza
19.05 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 SVET NA ZASLONU
21.00 Film tedna: TRIJE MOŽJE, finski film
22.45 DNEVNIK

ČETRTEK, 28. XI.

9.55 Bjelašnica: SVETOVNA SERIJA V ALPSKEM SMUČANJU — SLALOM (Ž), prenos 1. teka
11.55 SLALOM (Ž), prenos 2. teka
15.10 — 23.20 TELETEKST
15.25 ŠOLSKA TV
16.25 POROČILA
16.35 SLALOM (Ž), posnetek z Bjelašnice
17.35 V. Winkler: PETELINJE PERO
17.50 PEPE S TROBENTO
18.05 ZAKAJ, ZAKAJ, oddaja TV Zagreb
18.25 POSAVSKI OBZORNIK
18.40 ČAS, KI ŽIVI: Slovenci, domovina kliče
19.10 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.10 FESTIVAL REVOLUCIJA IN GLASBA, prenos osrednje republiške prireditve iz Žalca
21.05 TEDNIK
22.10 TUJCI IN BRATJE, 5. del angleške nadaljevanke
23.05 DNEVNIK

DRUGI PROGRAM

17.25 Dnevnik — 17.45 Lutkomendija — 18.15 Poljudnoznanstvena serija — 18.45 Goli z evropskih nogometnih igrišč — 19.00 Mali koncert — 19.30 Dnevnik — 20.00 Umetniški večer: Partizansko gledališče — 22.00 Poročila

TV počasnost

RTV Ljubljana ni izpolnila obljub

KOČEVJE — Že večkrat smo poročali, da je sprejem televizijske slike predvsem na prvem programu v Kočevju zelo slab, pa tudi, da je RTV Ljubljana zagotovila, da bo pretvornik na Dekliški gori opremila z novimi aparaturami (ki že čakajo v Ljubljani) takoj, ko bo do njega zgrajena cesta. Poročali smo, da je bila cesta zgrajena že poleti, aparatur pa še vedno ni.

O tej zadevi je razpravljal na zadnji seji občinski izvršni svet. Poudarjeno je bilo, da bo prvi pretvornik, ki bo opremljen, prav ta na Dekliški gori, in to v prihodnjem letu. Del aparatur je že pri pretvorniku, ostali del pa bo preseljen sem s pretvornika Krvavec, ko bo ta dobil nove aparature. Pojasnjeno je bilo tudi, da bo v naslednjih dveh letih urejen tudi pretvornik na Kozicah nad Predgradom, do koder je že napeljana elektrika, cesta in zgrajena ploščad.

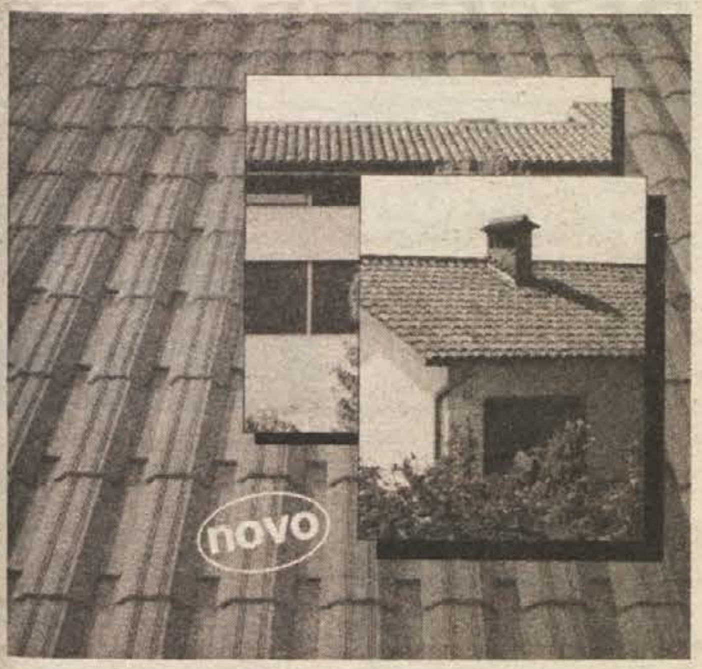

DELOVNI ČAS TRGOVINE:
od 1. decembra 1985 do 28. februarja 1986
ob delavnikih od 6. do 14. ure
ob sobotah od 6. do 12. ure

OPEKARNA NOVO MESTO p. o.
Novo mesto, Zalog 21, tel. (068) 21-402, 22-281 p. p. 10
• Proizvodnja opečnih izdelkov
• Trgovina z gradbenim materialom na debelo in drobno

Priznana v svetu — nova na našem tržišču — OPEČNA KRITINA STREŠNIK GORICA odslej redno v prodaji v naši trgovini Zalog 21.
— primerna za vsa klimatska področja,
— velik preklop preprečuje podlivanje vode in vpihovanje snega,
— enostavno pritrjevanje z vijaki ali s pritrdilnimi kljukami,
— dovršen estetski videz,
— markantno oblikovanje strešne površine,
— garancija kvalitete in ekonomično pokrivanje,
— v opečnordeči in čokoladnorjavi barvi,
— edina opečna kritina barvana v masi,
— ustreza JUS B. D1.009
Prvemu kupcu nudimo 20% NIŽJO CENO IN BREZPLAČNO ZAGOTOVIMO STROKOVNEGA SODELAVCA PRI POKRIVANJU.

ODKUPUJEMO SVINJSKE TER VSE OSTALE ŽIVALSKE KOŽE

Ljubljanska banka
Temeljna Dolenjska banka
Novo mesto

Delavski svet razpisuje prosta dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi:

Vodenje sektorja deviznih poslov in ekonomskih odnosov s tujino

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, ki jih določata zakon in družbeni dogovor o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike na območju dolenjskih občin, izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:
— končana visoka ali višja šola ekonomske smeri;
— sposobnosti za vodenje in organiziranje;
— 4 leta delovnih izkušenj pri opravljanju podobnih del in nalog.

Mandat za opravljanje teh del in nalog traja 4 leta.

Kandidati naj pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev pošljejo v 15 dneh po objavi z oznako »za razpis« na naslov:
Ljubljanska banka Temeljna dolenjska banka Novo mesto, Kettejev drevored 1, Kadrovska služba

Komisija za delovna razmerja oglaša naslednja prosta dela in naloge za poln in nedoločen delovni čas:

1. Vodenje in organiziranje del v oddelku deviznih sredstev in deviznega režima
2. Vodenje in organiziranje del v oddelku deviznega knjigovodstva
3. Kontrola izvajanja plačilnega prometa s tujino
4. Obdelava deviznih dokumentov

Kandidati morajo poleg splošnih izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:
pod 1 — končana visoka šola ekonomske smeri,
— 3 leta delovnih izkušenj;
pod 2 — končana višja šola ekonomske smeri,
— 2 leti delovnih izkušenj;
pod 3 — končana višja šola ekonomske smeri,
— 2 leti delovnih izkušenj,
— opravljen izpit za opravljanje plačilnega prometa in kreditnih odnosov s tujino,
— pasivno znanje dveh svetovnih jezikov;
pod 4 — končana srednja šola ekonomske, družboslovne ali naravoslovno matematične smeri,
— 6 mesecev delovnih izkušenj.

Kandidati, ki menijo, da bi prosta dela in naloge lahko uspešno opravljali, naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na naslov:
Ljubljanska banka Temeljna dolenjska banka Novo mesto, Kettejev drevored 1 Kadrovska služba.

661/47-85

Osnovna šola
Novo mesto
tozd XII. SNOUB
Bršljin

objavlja prosta
dela in naloge

Kuharice

s polovično obveznostjo za nedoločen čas, nastop dela takoj oz. po dogovoru.

656/47-85

HRIBAR MED NAJBOLJŠIMI V DRŽAVI

NOVO MESTO — Najboljši novomeški namiznoteniški igralec Marjan Hribar se je udeležil zveznega kvalifikacijskega turnirja za mladince v Čakovcu in dosegel izvrsten uspeh. Osvojil je namreč odlično 3. mesto in se tako uvrstil med najboljših 12 mladincev v državi, ki se bodo v začetku marca prihodnje leto pomerili na turnirju najboljših dvanajstih v Ravnah na Koroškem.

MEDIE ZMAGAL

NOVO MESTO — Pred kratkim je bil v Novem mestu prvi namiznoteniški selekcijski turnir za mladince iz centralne regije, na katerem je nastopilo 31 igralcev iz sedmih klubov. Igralci so bili razvrščeni v 4 jakostne skupine, v katerih je igral vsak z vsakim. V prvi skupini je zmagal Novomeščan Medle, Vitezič je bil 4. in Gliha 7., v drugi skupini je bil Gradišar 2., v četrti pa Dežan 4.

RAZBITA VOLČJA DRHAL

V lovski družini Draga—Trava, ZLD Kočevje, smo imeli preteklo nedeljo zelo bogat lovski plen. Tega dne smo imeli v načrtu skupen lov s pobrateno družino Dekani. Ker je dan predtem naš član našel nad vasjo Lazec od volkov raztrgano košuto, smo se odločili, da organiziramo lov tudi na tem področju. Znano je, da so volkovi prehodna divjad, saj že stari pregovor pravi, da v eni noči prehodijo več farnih mej. Nismo pričakovali, da se volkovi še zadržujejo na našem terenu. V drugem lovu ob 13. uri smo naleteli na skupino treh volkov. Prvega je ustrelil tov. Andoljšek, drugega tov. Turk iz LD Dekani, tretjemu pa je uspelo pobegniti proti hrvaški meji. V tem lovu je bil ustreljen tudi jelen. Tako bogatemu lovskemu plenu, ki je edinstven v naši lovski družini, je sledil temu primeren zadnji lov v lovski koči.

A. P.

GASILSKI IZLET NA BRIONE

KOČEVJE — Pred dnevi je Občinska gasilska zveza Kočevje pripravila izlet v Pulj in na Brione. Izleta se je udeležilo več gasilskih veteranov, društvenih delavcev in vodstvo zveze. Ob prihodu v Pulj smo si ogledali njegove znamenitosti, nato pa smo odšli na Brione. Med potjo do Pulja nas je spremljevalka turistične agencije seznanila z zgodovino krajev, skozi katere smo se peljali. Na Brionih smo si ogledali znamenitosti in živalski vrt. Največ zanimanja je pritegnila fotoizložba Tito na Brionih. Ta izlet je bil prvi primer, da nas je OGZ Kočevje nagradila s tako zanimivim ogledom naše domovine.

ALOJZ PANTAR

DOLENJSKI PROJEKTIVNI BIRO p.o.
NOVO MESTO, SOKOLSKA 1

Projektivna organizacija
Dolenjski projektivni biro
Novo mesto, Sokolska 1

vabi k sodelovanju strokovne kadre

— **diplomirane gradbene inženirje**
— **diplomirane geodetsko-komunalne inženirje**
— **gradbene inženirje**
— **gradbene tehnike**

za samostojna dela s področja:
projektiranja cest in komunalnih naprav,
projektiranja visokih gradenj,
gradbenotehničnega nadzora.
Nudimo stimulativne osebne dohodke, dodatno izobraževanje in zanimivo delo.
Pričakujemo vašo prijavo in vas vabimo na razgovor, da bi skupno ugotovili želje in možnosti za sodelovanje.

637/46-85

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža, očeta, starega očeta, brata, strica in svaka

IVANA PETRICA

iz Metlike, CBE 46

se prisrčno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam izrazili sožalje, darovali cvetje, vence in sveče in pokojnika spremili na njegovi zadnji poti. Hvala delovni organizaciji KOMET Metlika, ZZB Metlika, Obrtnemu združenju in Obrtni zadrugi Metlika, ZCD TOZD Dolenjska lekarna Novo mesto, Lekarni Metlika in Alpini Žiri-prodajalna Metlika. Zahvaljujemo se osebju Zdravstvenega doma Metlika in Splošni bolnišnici Novo mesto za skrb in nego v času bolezni. Hvala tov. Grašiču za poslovilne besede ob odprtem grobu, mestni godbi na pihala, cerkvenim pevkam za zapete žalostinke in g. župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame, prababice in babice

JOŽEFE ZUPANČIČ

iz Novega mesta, Pot na Gorjance 28

se iskreno zahvaljujemo za vsestransko pomoč sorodnikom, znancem, prijateljem in dobrim sosedom, ki so nas v najtežjih trenutkih tolažili ali nam kakorkoli pomagali. Hvala vsem, ki so nam ustno ali pisno izrekli sožalje, darovali vence in cvetje in jo pospremili na zadnji poti. Iskrena hvala pevcem, godbenikom, nosilcem praporov, govorniku za poslovilne besede in ZB KS Žabja vas. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njeni

Novo mesto, Ljubljana, Zagreb

Preljubi ata naš,
prezgodaj si odšel od nas,
hiša pusta je ostala,
a tebe od nikoder ni,
osamele tvoje so poti.

ZAHVALA

Po dolgotrajni bolezni nas je zapustil v 75. letu starosti naš dragi mož, oče, stari ata, brat in stric

ANTON FINK

z Drske 62

Prisrčno se zahvaljujemo za vsestransko pomoč sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali, ustno ali pismeno izrazili sožalje, darovali cvetje in vence ter pokojnega spremili na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se TOZD Gozdarstvo Novo mesto in sodelavcem, IMV-materialni oddelek in sodelavcem, pevcem »Dušana Jereba«, SGP Pionir Novo mesto, Društvu upokojencev in kaplanu za lepo opravljeni obred. Posebej se zahvaljujemo Košeletovim in Preskarjevim.

Vsi njegovi

Naš dom je prazen, dom je tih,
a v naših srcih še živiš,
ljubezen naša še gori,
a tebe, ata, nič več ni.

ZAHVALA

Težka je bolečina in spoznanje, da nas je za vedno zapustil naš dragi ata, stari ata, brat in stric

ANTON TOMAŽIČ

s Slančjega vrha 1

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje in našega očeta pospremili na zadnji poti. Posebna hvala kolektivu Metalne Krmelj, KPD Dob, LD Tržišče, govornikoma za poslovilne besede, pevcem za zapete želostinke ter duhovniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: sinova Jože in Tone ter hčerke Mimi, Julka in Tončka z družinami

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 21. novembra — Marija
Petek, 22. novembra — Cecilija
Sobota, 23. novembra — Klemen
Nedelja, 24. novembra — Flora
Ponedeljek, 25. novembra — Katarina
Torek, 26. novembra — Konrad
Sreda, 27. novembra — Virgil
Četrtek, 28. novembra — Jakob

LUNINE MENE
27. novembra ob 13.42 — ščip

KINO

BREŽICE: 22. in 23. 11. jugoslovanski film Zgodnji sneg v Muenchnu. 22. 11. angleški film Fanny Hill. 24. in 25. 11. brazilski film Fant iz Ria. 26. in 27. 11. ameriški film Newyorške noči.

ČRNOMELJ: 21. in 24. 11. grški film Mačji sindrom. 22. 11. ameriški film Bratje Blues. 24. 11. hongkoški film Nora misija. 26. 11. ameriški film Poštar vedno zvoni dvakrat. 28. 11. italijanski film Bana Joe.

KOSTANJEVICA: 23. 11. ameriški film Ljubezen. 24. 11. angleški film Maščevalčeva zakletev.

KRŠKO: 24. 11. angleški film Največji bančni rop. 26. 11. jugoslovanski film Pejsaži v megli. 27. 11. ameriški film Osamljeni očka. V tednu domačega filma: Od 21. do 24. 11. Cvetje v jeseni, Doktor, Ljubezen.

MIRNA PEČ: 22. 11. ameriški film Mož, žena in otroka.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 21. 11. filmsko gledališče — ameriški film Zajtrk pri Tiffanyju. Od 22. do 23. 11. (ob 16. uri) ameriški film Poguem kot Lessie. Od 22. do 23. 11. francoski film Belmondo veličastni. 26. in 27. 11. brazilski film Sanjarjenje neke žene. 28. 11. filmsko gledališče — švedska drama Fanny in Aleksander.

SEVNICA: 21. 11. italijanski film Tatovi svete kobre. 22. in 23. 11. angleški film Ljubezenska pisma nune. 24. 11. ameriški film Šarkijeva mašina. 27. in 28. 11. ameriški film Črni pesek.

mali oglasi

službo dobi

KV ELEKTROINSTALATERJA, samostojnega, z vozniškim izpitom B kategorije, odsluženim vojaškim rokom, takoj zaposlim. Ivan Petric, Metlika, CBE 46, tel. 58-467, zvečer.

ZAPOSLIM KV kuharico in natakarico. Lahko tudi priučena. Zglasite se na telefon 22-642.

Zaposlimo kurjača in vzdrževalca toplovodnih naprav.
Nastop službe takoj.
Pogoj: KV kurjač in vzdrževalec z najmanj 1-letno delovno izkušnjo.
Prošnje sprejemamo v roku 10 dni po objavi na naslov: HIŠNI SVET Ragovsko naselje, Novo mesto, Zobarič, Ragovska 9, Novo mesto.
660/47-85

V delovno razmerje sprejmemo KV KUHARICO ali natakarico. OD 50.000 din. Nastop dela po dogovoru. Gostilna PAVLIN, Mačkovec, Novo mesto, telefon 22-308.

FRIZERSKO POMOČNICO sprejmem. Ciril Pučelj, Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 26, tel. 21-172.

stanovanja

ODDAM opremljeno, centralno ogrevano enosobno stanovanje (31 m²) v Novem mestu s telefonom. Pismene ponudbe pod šifro: »FEBRUAR 86«.

IŠČEM garsonjero ali manjše enosobno stanovanje. Telefon 21-141.

GARSONJERO vzamem v najem do julija 1986. Ponudbe pod šifro: »PLAČILO V CELOTI NAPREJ«.

V NOVEM MESTU prodam garsonjero najboljšemu ponudniku. Naslov v upravi lista (6238/85).

motorna vozila

PRODAM AUDI 100 in fička, letnik 1982. Ucman, Smolenja vas 65, Novo mesto.

R 18, letnik 1984, malo rabljen, prodam. Dol. Pirošica 11, Cerklje ob Krki. Ogled vsak dan.

PRODAM razne dele za škodo 100. Košir, Dol. Straža 6.

TAM 5000 kiper prodam. Anton Golob, Sela, Šentjernej.

R 4, letnik oktober 1982, prodam. Dolnja Prekopa 60 a, Kostanjevica.

Z 101, letnik 1978, karambolirano, prodam. Valentin Pirh, Dol. Straža 10.

PRODAM 1300 (ali samo motor), skoraj nov. Naraglav, Gor. Pijavško 17, Krško.

MOTOR TOMOS APN 6 prodam. Mohar, Potov vrh 1 a, Novo mesto.

Z 750 luxe, starejši letnik, dobro ohranjeno, ugodno prodam. Lado Hočevar, Stara vas 5, 68275 Škocjan.

Z 750, letnik 1979, prodam. Rkman, Ruperčvrh 59, Novo mesto.

R 4 TLS, letnik 1978, prodam. Burgar, Stranska vas 21, Novo mesto.

ZASTAVO 750, registrirano do aprila 1986, prodam za 6 SM. Šmihel 53, Novo mesto.

PRODAM 4 zimske gume MICHELIN 145 R 14 x M S RADIAL s platišči in vzglavnike za PEUGEOT 304 ter trajno žarečo peč. Kosova 1, Novo mesto, tel. (068) 21-127.

GOLF diesel prodam. Ljubi, tel. 21-570.

TRAFIC 530 B, letnik 1982, odlično ohranjen, prodam ali zamenjam za WV bus, novi model. IMV 2200 D mercedes, podaljšan, povišan, letnik 1979, 5000 km po generalni, prodam. Z 435 K, letnik 1981, dobro ohranjen, prodam. Telefon 52-073, Anton Vrščaj, Kolodvorska 56, Črnomelj.

126 P, letnik 1976, prodam za 17 M. Tel. (068) 24-259.

VARTBURG, letnik 1977, skupaj ali po delih prodam. Telefon 85-752, Dušan.

GOLF JGL diesel, letnik 1983, prodam. Boris Markovič, Podturn 77, Dolenjske Toplice.

GOLF, letnik 1978, prodam. Tel. 24-012, dopoldne.

PRODAM Golfa diesel, starega 6 mesecev. Seničar, Mali Slatnik 38, Novo mesto.

GOLF diesel, letnik 1979, in WV 1200, letnik 1970, prodam. Butkovič, Volčje 35, Sromlje, telefon (068) 77-055.

FIAT 126 P, prevoženih 36411, letnik 1979, registriran nanovo, prodam. Rudi Kresevič, Male Vodenice 6, Kostanjevica na Krki.

PRODAM novo motorno kolo APN 6, pištolo SATA GRZ in nov vrtalni stroj BOSCH. Telefon (068) 88-856.

126 P, karamboliran, in Z 750 prodam. Telefon 25-574, popoldne.

RENAULT 16 ZS, 1974, obnovljen, brezhiben, nove Michelin gume, registriran do 15. oktobra 1986, prodam skupaj z drugim R 16 TS za dele za 250.000 din. Telefon (068) 24-487.

Z 101, letnik 1977, prodam. Ločna 3, Novo mesto.

FIAT 132 diesel, letnik 1981, prodam. Anton Kostrevc, telefon 22-387, popoldne.

FIAT 126 P ugodno prodam. Zupančič, Regerča vas 80, Novo mesto.

PRODAM dva motorja TOMOS 15 SLC in APN 6, elektromotor I. faze 2,5 KW. Tel. (061) 81-930.

Z 750, letnik 1976, prodam za 3 SM. Prodam tudi novo čelno steno, levi in desni blatnik ter pokrov prtljažnika. Koštialova 42, Novo mesto.

PRODAM R 14 TL. Hrastar, Kristanova 49 b, Novo mesto.

UGODNO PRODAM R 4, letnik 1976. Informacije na tel. 25-911 vsak dan popoldne.

kmetijski stroji

TRAKTOR Zetor 4718, star 7 let, prodam. Alojz Špendal, Biška vas 19, Mirna peč.

PRODAM varnostno kabino (lok) za traktor Štore. Franc Tomšič, Gruča 6, Šentjernej.

PRODAM GD 400 A, letnik 1975, v dobrem stanju, Carlo Peschi EC-6, letnik 1975, Deutz 126 T 10 s pred. pogonom, 6 cel., 55000 km. Tel. (063) 31-901.

KOSILNICO BCS (bencin-petrolej), novejši tip, rabljeno dve leti, prodam. Telefon (061) 772-563.

UGODNO prodam novo nakladalko za krmo (19 kubikov). Benda Stjepan, Otok 65, 43430 Samobor.

ZETOR 25 in VW tudi po delih, (motor nov) prodam. Naslov v upravi lista (6235/85).

NUJNO prodam traktor Tomo Vinkovič, letnik 1979. Vinko Longar, Srednji Lipovec 23, 68361 Dvor pri Žužemberku.

TRAKTOR TV 732, star 18 mesecev, prodam. Jože Škof, Tomažja vas 16, Šmarješke Toplice. Ogled vsak dan popoldne.

TRAKTOR Štore 502 s kabino, 500 ur, prodam. Franc Golobič, Bučka 3, Škocjan.

PRODAM starejšo samonakladano prikolico in novo tristolitrsko traktorsko škropilnico. Janko Kosem, Mostec 35, Dobova.

PRODAM traktor IMT 540, 1300 delovnih ur, s kabino ali brez nje. Troha, Brezovica, 68220 Šmarješke Toplice, telefon 84-993.

TRAKTOR Univerzal 445 prodam. Brod 32, Novo mesto, tel. 25-215.

TRAKTOR Deutz torpedo 40 s kabino in plug Slavonac prodam. Anton Junc, Birčna vas 32, Novo mesto.

TRAKTOR Ferguson (40 KM) prodam. Šporar, Podhosta 6, Dol. Toplice.

TRAKTOR IMT 533 s kabino in žago Stihl 045 prodam. Radovičević, Mihovec 5, Novo mesto.

TRAKTOR TV 730 prodam. Peter Korene, Segonje 5, 68275 Škocjan.

prodam

REGAL (4 m x 2,5) prodam. Tel. 23-749.

PRODAM 10 m³ bukovih drv. Cilka Kobe, Pangrč grm 7, Brusnice.

TROSED z ležiščem in dva fotelja, stilno, kot novo, poceni prodam. Tel. 21-419.

PRODAM dvomanualne orgle »Tigar« z ojačevalcem. Dol. Pirošica 16, Cerklje ob Krki. Ogled vsak dan.

PRODAM kamp prikolici Adria 450, letnik 1980, in Adria 530, letnik 1982, malo rabljeni. Dol. Pirošica 11, Cerklje ob Krki. Ogled vsak dan.

HLADILNIK (175 litrov) prodam. Telefon: dopoldne 22-331/14, popoldne 24-090.

PRODAM 140 m² ladijskega poda. Zelo ugodno. Hohnjec, Dol. Toplice 46.

PRAŠIČA (130 kg), krmljenega z domačo hrano, prodam. Marjan Pečak, Bušinec 2/a, Dolenjske Toplice.

BETONSKI MEŠALEC na bencinski pogon prodam. Tone Hočevar, Ajdovec, Dvor.

PRODAM otroško sobo, kuhinjo. Ogled od 16. ure dalje. Nenadić, Jerebova 16, Novo mesto.

PRODAM barvni TV Iskra in železno balkonsko ograjo. Naslov v upravi lista (6236/85).

PRODAM črno-beli televizor Leve opta, star 5 let. Bojan Špringer, Dol. Straža 28. Ogled možen v popoldanskem času.

PRODAM zmrzovalno skrinjo 3101 leto staro. Virc, Vrhovo 2, Mirna peč.

PRODAM nov štedilnik na trda goriva. Šuštar, Vrhovo 1, Mirna peč.

KRAVO, brejo, prodam. Telefon 20-319.

PRODAM nov 16-colski gumi voz. Telefon 58-785, Papič.

PRODAM otroško posteljico. Milan Vertuš, Cesta herojev 38, Novo mesto.

PRODAM dva prašiča (100-120 kg). Gorenja Brezovica 16, Šentjernej.

KRZNEM PLAŠČ, kitajska ovca, temno rjave barve, številka 36, prodam. Telefon 26-202.

PRODAM dve zimski gumi s platišči in verigami za dyano, dve osovine za cirkular ter dva ročna skobelna stroja brez motorja. Jože Gorše, Drganja sela 23, Straža.

PRAŠIČA težkega 150 kg, prodam. Perše, Brezovica 31, Šmarješke Toplice.

UGODNO prodam peč Emo central 20.000 ccal. Tel. 23-891.

PRODAM malo rabljen elektromotor (10 KW). Naslov v upravi lista (6239/85).

PRODAM peč za centralno kurjavo 35000 cca — rabljeno Selan Mirana Jarca 36, tel. 22-840.

PRODAM psico (posavski gonič), staro štiri leta, z dvema legloma. Psica odlično goni zajca in lisico. Henigman, Dol. Toplice 224, ali telefon 85-805.

SPECTRUM 48 KB, literaturo in programe prodam. Informacije na telefon 21-475, popoldne.

KRAVO, brejo 8 mesecev, prodam. Jordan, Jurka vas 14, Straža.

PRODAM rabljen kombinirani štedilnik in 3 m3 že pripravljenih drv. Informacije na tel. 24-319 od 16. ure dalje.

PRODAM filmski projektor in kamero. Telefon 22-402 dopoldne, ali: Berger, Šmihel 33 (nad trgovino), Novo mesto.

UGODNO prodam kombinirani štedilnik (2 člen, 2 elektrika), plinsko peč in električni šivalni stroj. Informacije po telefonu (068) 21-753.

PRODAM prikolico za osebni avto, kompresor 80 l, ročni voziček (šajtrga), tračno žago, prešo (70 l) — novo. Jurka vas 37, Straža.

PRODAM dva prašiča, težka od 130 do 150 kg. Martin Gazvoda, Gabrje 139, Brusnice.

PRODAM okroglo kuhinjsko mizo s premerom 115 in štiri stole. Retelj, telefon 26-752.

ANSAMBEL OBJEM proda kitaro Elita in orgle Elka. Slavko Antončič, Gor. Gradišče 25, Šentjernej, tel. 67-173.

PRODAM dve zimski avtomobilski gumi dimenzije 155-13, prevoženih samo 500 km, ter dve zračnici iste dimenzije. Telefon (068) 23-450.

KRAVO ali telico, možna izbira, prodam. Blažič, Podgora 42, Straža.

UGODNO prodam dnevno sobo in kuhinjo. Naslov v upravi lista (6237/85).

PRODAM termoakumulacijsko peč, 3,5 KW. Inf. na tel. 85-923.

PRODAM štedilnik Kueppersbusch, star tri leta, malo rabljen. Informacije popoldne: Glavni trg 16 a, Novo mesto. Cena po dogovoru.

PRODAM voz (3,5 tone). Alojz Cimermančič, Koroška vas 24, Novo mesto.

ZAMRZOVALNO OMARO, brezhibno, staro eno leto, ugodno prodam. Tel. 44-609, popoldne.

PRODAM žrebico, staro 8 mesecev, novi ustrojeni lisici in raztegljiv kavč. Kralj, Potočna vas 18 a, tel. 21-801, popoldne.

ČRNO-BELI TV Gorenje, star 4 mesece, prodam. Informacije na telefon 21-076, popoldne.

PRODAM dobro ohranjen, skoraj nov električni harmonij. Kličite v popoldanskem času. Tel. 84-589.

POMIVALNI STROJ Bauknecht, nov, nerabljen, ugodno prodam. Telefon 23-725.

PRODAM otroški voziček, otroško posteljico, zibelko, televizor z radiom, trajno žarečo peč Emo Plamen 5. Mijajlović, Na Lazu 3, Novo mesto.

kupim

KUPIM manjšo hišico ali dvosobno stanovanje v Novem mestu ali bližnji okolici. Telefon: 26-416.

HIŠO, družinsko, v Novem mestu, kupim za gotovino. Telefon (066) 76-738 ali (068) 21-942, zvečer.

KUPIM termoakumulacijsko peč Cer Čačak ali Magnohrom Kraljevo (do 4 KW). Telefon 25-112.

KUPIM R 18, garažiran, malo vožen, do 3 leta star. Telefon 61-747.

posest

PRODAM manjšo takoj vseljivo hišico z vodo, elektriko, primerno tudi za vikend, v bližini Brežic. Asfalt do hiše. Vprašajte pri Tereziji Hribar, Prilipe 21 ali po telefonu (061) 741-787.

PRODAM vinograd (Poljanska gora, Kavce). Jože Juršič, Dol. Dobrava 8, Trebnje.

PRODAM lepo parcelo pri Novem mestu (vas Krka), 650 m². Horvat, Aškerčeva 3 c, Maribor, tel. (062) 26-812.

razno

POBEGNIL je kozel umazno-bele barve, brez rogov, cca 70 kg. Kdor bi ga videl, naj takoj sporoči postaji milice ali do 14.30 ure na telefon 22-213 int. 259.

IŠČEMO inštruktorja matematike za 6. razred OŠ. Telefon 23-867.

V NEDELJO popoldne, 17. novembra 1985, se je na območju vasi Praproče — Volavče — Vrh izgubil pes pasme lovski terier, star devet mesecev. Sliši na ime Astor. Prosimo najditelja, da proti nagradi sporoči na telefon (068) 84-581.

PROSTOR za obrt ali skladišče v Trebnjem oddam. Informacije na telefon (068) 44-458.

POSLOVNI Prostor (81 m²) dam v najem. Krajnc, Brestanica, Trg 27, telefon (068) 79-220.

preklici

FRANC HRASTAR, Dol. Kronovo 21, prepovedujem vožnjo in hojo konj po travniku in gozdu k. o. Polhovica (Prek). Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

JOŽE HROVAT iz Gor. Brezovice 21 opozarjam KARLA MIKLAVČIČA iz Gor. Brezovice 20, naj ne vozi po parceli 14/41, ker je blatna. Za dovoz na svojo parcelo naj se posluži bližnje javne poti. V nasprotnem primeru ga bom sodno preganjal.

čestitke

JOŽICI IN MIRU GORENCU ob praznovanju vse najboljše. Vsi, ki ju imajo radi.

Dragi mami, stari mami in babici VERONIKI TOLAR z Gorenjih Sušic za 70. rojstni dan iz srca želijo še mnogo zdravih in zadovoljnih let vsi, ki jo imajo radi.

Te dni bo praznoval 78. rojstni dan dragi oče ANTON ŠEGINA iz Tribuč 52. Iz srca mu želimo zdravja, enako mami za bližnji god. Hčerke in sinovi z družinami.

Dragim, dobrim in skrbnim staršem JOŽETU in TONČKI LUŽAR iz Kuzarjevega Kala želimo ob 30-letnici skupnega življenja vse najboljše in da bi še dolgo vesela in zdrava ostala med nami. Vsi, ki ju imajo radi.

obvestila

— osebne vizitke
— poročna naznanila
— obvestila o srečnih dogodkih itd.,
lahko naročite na naslov: Prepis — razmnoževanje, A. Jordan, Novo mesto, Ragovo 19, tel. 25-953.

ŽAGAM drva v Novem mestu in okolici! Telefon 21-360.

VABIMO vas vsak petek in soboto v disko Gostišča PAVLIN!

POLAGAM vse vrste keramičnih ploščic po zmernih cenah. Priporoča se keramik KULETIĆ, Slavka Gruma 22, Novo mesto, tel. 26-480.

PRIVATNA ZOBNA ORDINACIJA dr. Čurković iz Zagreba, Marjanovičev prilaz 6 (poleg tržnice UTRINE), dela: zdravi zobe in parodontozo, plombira in hitro naredi kvalitetno protetiko (porcelan, vironit in ostalo). Delovni čas: ponedeljek, sreda in petek od 15. do 20. ure, torek in četrtek od 9. do 14. ure. Po potrebi ordinira tudi preko vikenda. Informacije pismeno ali na telefon (041) 674-921 in privatno (041) 415-530.

fa foto adi
expres foto laboratorij
Vrhovčeva 5, Novo mesto
tel. (068) 21-928, 20-226

— **delovne organizacije**
— **fotografi**
— **fotoamaterji**

razvijamo vse barvne filme in DIA (E6) filme.
Izdelujemo fotografije vseh formatov po najnovejši tehnologiji hitro in kvalitetno (najkasneje v treh dneh).
Za fotografe poseben popust (30%).
Hvala, se priporočamo!
FOTO ADI

IGMP Sava Krško
TOZD IGM
Komisija za delovna razmerja

vabi k sodelovanju

KV Ključavničarja
za opravljanje nalog vzdrževanja

Pogoji:
poklicna šola in 6 mesecev delovnih izkušenj.
Delovno razmerje se sklene za nedoločen čas s polnim delovnim časom; delo se občasno opravlja na terenu — montaža.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj dostavijo zainteresirani kandidati v 8 dneh po objavi na naslov: IGMP Sava Krško, CKŽ 59, Krško.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po poteku roka za zbiranje prijav.

659/47-85

Kako težko je,
ko se zaprejo mamine oči
in počivajo njene roke,
ki vedno so skrbno
trpele in skrbele za njene ljubljene.

V SPOMIN

Minilo je leto žalosti in praznine, kar smo se z bolečino v srcu poslovili od naše ljubljene mame

PAVLE KRIŽMAN

iz Žužemberka 150

Spomin nate je vedno živ in v naših srcih je vedno tvoja podoba.
Hvala vsem, ki se je spominjate in ji prižigate svečke.

Vsi njeni

V SPOMIN

25. novembra bo minilo pet let, odkar nas je zapustila draga

ANTONIJA LUZAR

iz Novega mesta

Hvala vsem, ki se je spominjate!

Vsi njeni

DOLENJSKI LIST

IZDAJA DIC, tozd Dolenjski list, Novo mesto.
USTANOVITELJICE LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.
IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Tone Jesenko.
UREDNIŠKI ODBOR: Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Ria Bačer, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezek, Bojan Budja, Anton Jakše (vodja novinarskega servisa in EPS), Zdenka Lindič-Dragaš, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič, Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Železnik.
IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 60 din. Letna naročnina 1.500 din. Za delovne in družbene organizacije 3.000 din, za tujino 15 ameriških dolarjev-oz. 50 DM (ali ustrezna druga valuta v tej vrednosti) — Devizni račun 52100-620-970-257300-128-4405/9 (Ljubljanska banka — Temeljna dolenjska banka Novo mesto).
OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu za komercialne oglase 900 din, za razpise, licitacije ipd. 1.200 din, 1 cm na prvi ali zadnji strani 1.800 din. Vsak mali oglas do 10 besed 500 din, vsaka nadaljnja beseda 50 din. Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.
TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK Novo mesto 52100-603-30624. Naslov: Dolenjski list 68001 Novo mesto, Germova 3, p.p. 33, telefon uredništva (068)23-606 in 24-200, telefon novinarskega servisa 23-610, telefon ekonomske propagande, malih oglasov in naročniškega oddelka 24-006. — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, tozd Grafika, Novo mesto — Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame, stare mame in prababice

IVANKE DREMELJ

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki ste se od nje poslovili, jo pospremili na zadnji poti, ji poklonili cvetje in nam ustno ali pisno izrazili sožalje. Še posebno se zahvaljujemo sorodnikom, njenim sosedom, govornici za poslovilne besede, društvu upokojencev, godbi, pevcem in duhovniku.

Žalujoči: hčerka Zofka in Drago, snaha in zet, vnuki in pravnuki ter ostalo sorodstvo

---

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame

FRANČIŠKE BERKOPEC

s Pristave 5

Se prisrčno zahvaljujemo vsem, ki ste nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje in pokojno spremili na njeni zadnji poti. Hvala tov. Miheli Kobe za poslovilne besede in gospodu župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

Tragično je preminil naš sin, brat, stric, bratranec

FRANC HRASTAR

iz Mihovice 14

Zahvaljujemo se vsem sosedom, vaščanom, prijateljem, posebno pa Iskri—TOZD UPORI Šentjernej, sodelavcem, godbi, govorniku Janezu Selaku ter župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: mama, ata, bratje, sestra z družinami in ostalo sorodstvo

---

ZAHVALA

Nepričakovano nas je zapustil oče in stari oče

MATIJA MUC

iz Podzemlja 18

Ob boleči in težki izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom in prijateljem, ki so nam v teh težkih trenutkih izrekli sožalje, poklonili cvetje in v tako velikem številu spremili pokojnega na zadnji poti. Posebna zahvala velja sosedom. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena, otroci z družinami in vnuki

ZAHVALA

Nenadoma nas je v 26. letu tragično zapustil naš sin in brat

JANEZ JURŠIČ

z Dolža 57

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste nam izrekli sožalje, darovali cvetje in pospremili pokojnega na poslednji poti, še posebej njegovim sodelavcem v GG Novo mesto, gasilcem, mladincem z Dolža, duhovniku za opravljeni obred ter sosedom, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani.

Žalujoči: oče Janez in mati Frančišča ter bratje Jožef, Franc, Pavel, Martin, Marjan, Miha in ostalo sorodstvo

---

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in dedka

IVANA MRAVINCA

Nova Lipa 27

najlepša hvala vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani in nam pomagali, prav tako sosedom, sovaščanom, prijateljem in sorodnikom. Posebno zahvalo smo dolžni osebju nevrološkega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto za skrb in nego v času bolezni, GOK TOZD Komunala Črnomelj, kirurškemu oddelku Splošne bolnišnice Novo mesto, delavnici Wolf v Črnomlju, Krki, tovarni zdravil, Novo mesto, in IGD Krka, Zdravstvenemu domu Trebnje in Novotehni Novo mesto. Hvala vsem za darovane vence in cvetje, župniku za opravljeni obred ter vsem, ki ste nam izrekli sožalje.

Žalujoči: žena Ana, otroci in vnuki

ZAHVALA

V 54. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi ata, stari ata, brat in stric

ANTON ŠKOPORC

iz Zg. Vodal 15

Iskreno se zahvaljujemo sosedom, sorodnikom, znancem in prijateljem za pomoč in vsem, ki ste nas v težkih trenutkih tolažili in nam pomagali, nam ustno ali pismeno izrazili sožalje, pokojnemu podarili vence in cvetje ter ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala »Dani« z Mirne, »Lisci« iz Krmelja, osebju Doma upokojencev Sevnica za vso skrb in nego, župniku za opravljeni obred in tov. Selevšku za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, dedka in pradedka

ANTONA BERUSA

iz Ločne

se prisrčno zahvaljujemo vsem dobrim sosedom in sorodnikom, ki so nam nesebično pomagali v najtežjih trenutkih. Zahvaljujemo se dr. Kapšu in dr. Starcu za prizadevnost med boleznijo, krajevni skupnosti in ZB Ločna — Mačkovec, godbenikom, delavcem kolektiva Uprave za družbene prihodke, OOZS SOB Novo mesto, mizarstvu Sever-Berus in gospodu proštu Lapu za tako pretresljive poslovilne besede ob odprtem grobu ter za opravljeni obred. Zahvala velja tudi vsem drugim znancem in prijateljem, ki so nam izrazili sožalje, darovali cvetje in tako številno spremili pokojnega na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dobrega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

STANETA GRADIŠARJA

iz Trdinove 5 a, Novo mesto

se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za pomoč, izrečeno sožalje in podarjeno cvetje. Hvala sodelavcem OŠ 15. divizije Grm, Tovarni zdravil Krka TOZD Institut, Zdravilišču Šmarješke Toplice, ZB Novo mesto, borcem IV. bataljona VDV brigade in zaščitni enoti vojno-političnega vodstva za podarjene vence. Posebna hvala govornikoma za poslovilne besede, godbi in pevcem zbora »Dušan Jereb«.

Vsi njegovi

Pomlad spet vzcvetela bo,
lipa tvoja ozelenela bo,
ali tebe, dragi ata, več ne bo,
ker te črna zemlja krila bo.

ZAHVALA

Po dolgotrajni in težki bolezni nas je v 61. letu zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

RUDOLF URAJNAR

iz Hudej pri Trebnjem

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sosedom, vaščanom, pokojnikovim dobrim prijateljem in znancem za podarjene vence in cvetje in nam izrečeno sožalje, dr. Vilfanovi, sestri Milki, Tesnilom Trebnje in gospodu kaplanu za tako lepo opravljeni obred. Vsem in vsakemu posebej še enkrat hvala!

Žalujoči: žena Justi, hčerki Danica in Mira z družinama in ostalo sorodstvo

---

ZAHVALA

V 56. letu starosti nas je zapustila draga mama, stara mama, sestra in teta

MARIJA LAŠIČ

iz Gor. Suhorja 8

Najlepše se zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremili na zadnji poti, ji podarili vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Posebna zahvala osebju oddelka Onkološkega inštituta v Ljubljani ter osebju internega oddelka Splošne bolnišnice v Novem mestu, pevskemu zboru iz Dragatuša, govorniku tov. Evgenu Cestniku za tople besede slovesa. Hvala župniku za opravljeni obred in vaščanom za pomoč v težkih trenutkih. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

V 59. letu je nas za vedno zapustil naš dragi oče, stari oče, brat in stric

FRANC ZUPANČIČ

iz Vavte vasi 53

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem, vaščanom in dobrim sosedom, ki so v težkih trenutkih sočustvovali z nami. Posebno se zahvaljujemo osebju Doma starejših občanov v Novem mestu za nego in zdravniško pomoč v zadnjih tednih življenja, DO Novoles, godbi na pihala Novoles, gasilcem iz Vavte vasi, pevcem iz Dol. Toplic in župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: hči Marjeta, sin Branko z družinama in ostalo sorodstvo

---

ZAHVALA

Po dolgotrajni in težki bolezni nas je zapustil naš dragi oče, brat, svak in stric

RUDI PIBERNIK

puškarski mojster iz Metlike

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem prijateljem, znancem in sosedom iz Metlike in Grabrovca oz. Berčic, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, mu darovali cvetje in ga spremili na zadnji poti. Posebna zahvala osebju zdravstvenega doma Metlika, novomeške bolnišnice in Onkološkega inštituta Ljubljana. Hvala govornikom za poslovilne besede, članom lovskih družin Metlika in Gradac za številno udeležbo in zadnji pozdrav, metliški godbi na pihala in gospodu župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

Portret tega tedna

JOŽE BAJUK

Ko se je Jože, najstarejši osmih Bajukovih otrok iz Čuril pri Metliki, v Ljubljani učil za pleskarja, je v internatu zagreto deloval tudi v mladinski organizaciji. Večkrat je bilo treba na razne sestanke na mestni komite in vedno so ga prišli iskat z avtom, kar je bila za tiste čase velika stvar. Pa mu to ni bilo prav. Fant je bil delaven, preudaren in predan in ponudili so mu, naj se poda v politiko. Pa ni bilo iz tega nič. Brž ko je končal šolo in učno dobo pri znanem ljubljanskem mojstru Zorcu, se je vrnil domov v Belo krajino in začel delati v svojem poklicu. Danes, po skoraj 25 letih, mojster Bajuk še vedno dela posel, za katerega se je izučil, in že blizu dvajset let je samostojni obrtnik.

»Kot fant sem si želel, da bi postal ‚malar' in nikoli mi ni bilo žal, da sem se tako odločil. Čeprav sem šel zelo težko od doma, sem se šel učit v Ljubljano, ker v Metliki nisem mogel dobiti učnega mesta. V tistih časih je bilo to, da se bom izučil in postal obrtnik, največ, kar sem si sploh mogel zamišljati.« A Bajukovi starši niso poskrbeli samo za najstarejšega sina, ampak so ob manjši kmetiji in skromni očetovi plači izšolali tudi vseh osem otrok.

Bajuk se je takoj odločil, da bo samostojni obrtnik. »A so me, začetnika, tako privili z davki, da sem zdržal samo en mesec,« se spominja. Šel je v službo na takratno metliško Komunalno podjetje, kjer je ustanovil in vodil pleskarsko skupino, katere naslednik je današnje pleskarstvo v metliškem Pionirjevem tozdu. »V skoraj dvajset letih, kolikor sem samostojen obrtnik, sem pa tudi marsikaj skusil, tudi to, da smo se za davke kar pogajali.« Danes mojster Bajuk, pri katerem je zaposlenih še pet pleskarjev, dela vse prek novomeške obrtne zadruge Hrast. »Zasebno sploh ne delamo, samo prek Hrasta, s katerim sem jaz zelo zadovoljen, saj je to prava zadruga, v kateri imamo obrtniki glavno besedo, ne pa menagerska firma, ki samo pobira odstotke in o vsem odloča, kot je pri nas še marsikatera zadruga.« Pri Bajuku so tudi sicer stvari urejene, plačilo po delu, vsak delavec si sam piše obračun, delovne ure, prevoze, dnevnice; včasih je na plačilnem listu tudi po deset postavk. »Že nekaj let dobivajo moji fantje plačo prek banke, to sem vpeljal kot prvi obrtnik v Metliki.« Da se pri mojstru Bajuku za dobro delo tudi pošteno zasluži, govori tudi to, da že več let ni šel od njega nihče stran.

V metliški občini najbrž ni obrtnika, ki Bajuku ne bi priznal njegovih zaslug pri organizaciji in delu metliškega Obrtnega združenja, kjer se mu kot predsedniku izteka že drugi mandat. Mojster Jože je bil tudi med ustanovitelji metliške Obrtne zadruge, sedaj je član izvršilnega odbora Zveze obrtnih združenj Slovenije in še kakšna funkcija bi se našla. »Čeprav je obrtništvo v teh dvajsetih letih, kolikor sem jaz samostojen obrtnik, precej napredovalo, je na tem področju še veliko stvari za urediti, od zavarovanja plačil, pokojninskega in invalidskega zavarovanja do možnosti za predčasno upokojitev obrtnikov, pri nas v Metliki bomo morali tudi več narediti za ekonomsko plat obrtništva, ona druga, politična, delegatska je urejena in dobro deluje.«

Sicer pa Bajuk, ki bo te dni, ko metliška občina praznuje, dobil najvišje priznanje, plaketo občine Metlika, ni nestrpen. »Sedaj, ko je kriza vsepovsod, je tudi v obrtništvu težko. Za obupati pa ni, čeprav je treba veliko bolj delati in je vsak dinar trdo zaslužen. A v teh letih sem spoznal, da za dežjem vedno posije sonce.«

A. BARTELJ

Bo za Metličane dovolj vode?

Člani belokranjskega jamarskega kluba raziskovali podzemne jame in izvire pod Gorjanci in v Žumberku — Tudi o zgodovinskem pomenu jam

METLIKA — Od maja do novembra je bilo na pobočjih Gorjancev v metliški občini in delu Žumberka zelo živahno, saj so jamarji belokranjskega jamarskega kluba raziskovali tamkajšnje vodne jame in brezna. Mnogi Metličani za te raziskave sploh ne vedo, toliko bolj pa prebivalci vasi na vznožju Gorjancev, ki so jamarjem radi pomagali pri njihovih nalogah.

Jamarji namreč niso opravili le delo, ki sta jim ga naložila Geološki zavod in vodna skupnost oz. metliška občinska komunalna skupnost, da torej raziščejo vodno zaledje izvira Obrh, opisali so tudi zgodovinski pomen jam, spraševali ljudi, od kod njihova imena, kako so jih uporabljali med NOB in še marsikaj. Vaščani, ki so jim radi pomagali so jim pokazali tudi pihalnike in občasne bruhalnike in so bili nasploh njihovi dobri vodiči in tudi gostitelji.

»Letos nam je zelo prav prišlo zelo sušno obdobje, saj drugače v nekatere jame zaradi deroče vode sploh ne bi mogli. Že tako so nam morali pomagati člani ljubljanskega potapljaškega kluba, ki so raziskovali sifone v jamah in izvirih,« pove Stanislav Klepec, blagajnik jamarskega kluba, ki ima hkrati na skrbi tudi kataster in raziskave. Letos je 8 prizadevnih belokranjskih jamarjev opravilo približno tretjino dela, raziskali so vodoravne jame okrog Radovice in Kunčanov, od katerih je po doslej zbranih podatkih najdaljša jama Drobovnik z 230 metri, v kateri je tekoča voda z jezerci. Zanimiva je tudi Bečka jama v Slamni vasi, skozi katero teče potoček. V tej jami bodo morali nadaljevati raziskave, kajti voda iz nje bo gotovo prišla prav za lokalne potrebe. Kljub veliki suši v teh dveh jamah in še treh izvirih pri Radovici voda ni presahnila, kar je pomemben podatek za porabnike vode.

Stanislav Klepec

»To področje so člani našega kluba ljubiteljsko raziskali že leta 1974, vendar se za zbrane podatke ni nihče zanimal. Zato pa so za nas postali sedaj toliko bolj pomembni, ko jih lahko primerjamo z letošnjimi,« pripoveduje Klepec. 13 jamam in 20 izvirom, ki so jih raziskali letos, se bo prihodnje leto pridružilo še več globokih jam in brezen v okolici Bojanje vasi. Samo na gorjanskem področju metliške občine je okrog 20 jam, jamarji pa bodo raziskali tudi vse ostale v metliški občini, ki jih je dvakrat toliko.

● Klepec opozarja, da so vsi izviri dokaj zapuščeni, posebno jame v bližini vasi pa so že ogrožene, saj so postale odlagališča različnih smeti, od embalaže pesticidov, avtomobilskih delov in hladilnikov do mrhovine. Do zastrupitev na srečo še ni prišlo, vendar bodo morali ljudje odslej bolj čuvati to okolje, paziti pa tudi, da na tistem področju ne bodo zgradili industrije, ki bi ogrožala podzemlje.

Letošnje delo jamarjev, torej opis jam in izvirov, skice, meritve, fotografiranje in predlogi o nadaljnjih raziskavah, je bilo tako težavno, a hkrati pomembno, da se ne da izmeriti. Zanj so dobili simboličnih 200 tisoč dinarjev, a so zaradi skromnosti, v kateri živijo, tudi tega zaslužka veseli. Upajo pa, da bodo kmalu začeli načrtno raziskovati zaledje vodnih virov Črnomlja, kjer bodo radi sodelovali, posebno še, ker imajo polovico materiala že zbranega. To pa je rezultat njihovega 20-letnega dela.

M. BEZEK

PANTOMIMIK VALDES V ČRNOMLJU

ČRNOMELJ — Pred dnevi so imeli dijaki na SŠ Edvarda Kardelja v Črnomlju kulturni dan. Ob tej priložnosti so povabili pontomimika Andresa Valdesa in njegovo asistentko Jano Kovač. Valdes je doma s Kube, prvič je stopil na oder star štiri leta kot plesalec v cirkusu. Od leta 1964 živi v Ljubljani, predava tudi na Akademiji za gledališče in RTV. Andres je črnomaljskim dijakom z mimiko pričaral nenavaden svet, poln poezije, groze ali začudenja. Navdušenja, pa tudi smeha je bilo veliko.

N. JANTOLEK

Verjamem, kar so oče rekli

Ameriški Slovenci na obisku v Šmarjeških Toplicah

ŠMARJEŠKE TOPLICE — Zdravilišče Šmarješke Toplice postajajo prava mala počitniška oaza naših izseljencev. Samo letos je več kot tristo ameriških Slovencev v organizaciji agencije Kollander in Kompasa preživelo po deset dni tudi na Dolenjskem. Prihaja drugi in tretji rod potomcev, ki bi na tak način radi spoznali domovino svojih staršev, dedkov in babic.

Program, ki so ga za takšne skupine pripravili, je nadvse pester. Skupina je tako rekoč ves dan v gibanju. V desetih dneh so ameriški turisti videli na Dolenjskem pravzaprav vse zanimivosti, od Pleterij do Dolenjskih Toplic. Mnogim je še najbolj ostala v spominu prav Trška gora, kjer so prireditelji hoteli biti še najbolj domači in pristni. Pri zadnji skupini so povabili na srečanje tudi pevski zbor iz Šmihela, folklorni ansambel Kres, za domače viže pa je poskrbel ansambel Jožeta Gotliba.

»Toliko veselja na kupu še nisem nikoli videl. Moji starši so ga tam, onkraj luže, večkrat pripravili. Povedali so, da je bilo tako pri njih doma. Sedaj verjamem, da so govorili resnico,« je povedal Frenk Porenta, ki je bil letos pri 63 letih prvič v domovini svojih staršev. »Moj oče je takšno veselje prirejal vsak drugi teden, ko je v rudniku dobil plačo pa ob trgatvi, saj je oče imel v Ameriki svoj vinograd. In vino je tu na Trški gori prav takšno, o kakršnem je govoril. Tudi petijot so znali delati, kadar je bil pičel pridelek,« je povedal Frenk in dodal, da je še posebej vesel, da je našel tudi rojstno hišo očeta in pravega polbrata v Škofji Loki. Zelo je bil presenečen nad pokrajino, kaj lepšega ni videl nikjer drugod. Pa o naših ljudeh se tam drugače sliši. »Prepričal sem se, da živijo ljudje pri vas precej bolje. Rekli so, da so avtomobili samo družbena last, pa me je uslužbenec iz hotela kar z lastnim mercedesom peljal v Škofjo Loko. Ko se vrnem, bom vsem povedal, kaj sem videl, in naslednje leto bo šel po moji poti tudi sin, če bom zdrav, pa pojdem tudi jaz,« je rekel prijazni Frenk Porenta.

J. PAVLIN

Gradac: udrl se je matični urad

Nihče nima denarja za popravilo udrtega stropa

GRADAC — V prostorih matičnega urada v Gradcu se je pred časom udrl strop. Seveda bi bilo treba strop čimprej popraviti, saj je v sobi vsa matična dokumentacija, doslej pa je matičarka prihajala iz Metlike v Gradac dvakrat na teden. Stavba je Mercatorjeva last, pred kratkim so prekrili streho, za popravilo matičnega urada pa, kot kaže, se ne čuti nihče odgovornega. Seveda bi bilo najbolj preprosto urad ukiniti, vendar se ljudje s tem nikakor ne strinjajo. Začasno naj bi matični urad deloval v sosednjem prostoru, v tako imenovanem »kotičku«, ki je na voljo za sestanke družbenopolitičnih organizacij, medtem pa je treba najti denar za popravilo matičnega urada.

PRVENSTVO LAO V ŠAHU IN KEGLJANJU

NOVO MESTO — V novomeškem domu JLA se bo jutri pričelo športno prvenstvo ljubljanskega armadnega območja v šahu in streljanju. Svečana otvoritev prvenstva bo v soboto ob 7.45 v avli doma JLA, razpored tekmovanj pa je naslednji: 22. novembra ob 14. uri kegljanje, 23. novembra ob 8. uri pričetek šahovskih in kegljaških tekmovanj, enako tudi v nedeljo, 24. novembra. V soboto zvečer bo še družabno srečanje, po končanem prvenstvu pa šahovski dvoboj ekipe LAO in Novega mesta.

Več kot turneja

Dolenjski list je že pisal o tem, da bo odpotoval Slovenski narodni ansambel Tonija Hervola s pevcema Zdenko in Andrejem Pinteričem ter s povezovalcem in humoristom Tonijem Gašperičem na mesec in pol trajajočo turnejo po Kanadi in ZDA. To se je zgodilo danes, 21. novembra. O dogodku pišemo ponovno zato, ker smo zvedeli nekaj podrobnosti.

Turneja ne bo imela namena samo zabavati naše izseljence onkraj luže, ampak bodo vsi skupaj zbirali denar za nakup ultra zvoka za odkrivanje rakastih celic v glavi. Aparat bodo podarili ljubljanskemu Kliničnemu centru, stane pa blizu 100.000 dolarjev. Hervolov ansambel je doslej prepotoval domala vso Evropo, saj je igral in pel že v Zvezni republiki Nemčiji, Italiji, Švici, Avstriji, Liechtensteinu. Vedno so ga naši zdomci sprejeli z navdušenjem, prav tako kot gledalci ptujskih festivalov. V devetih letih, kolikor ansambel obstaja, je prejel Hervol v Ptuju od bronastega do zlatega Orfeja, Posavci so izdali dve veliki plošči, na turnejo po Kanadi in ZDA pa so vzeli s seboj pravkar izšlo kaseto Klic domače zemlje. Da jih je večkrat slišati po radiu in videti na televiziji, je škoda posebej poudarjati, zapišimo le to, da so bili prav Hervolovi fantje pobudniki človekoljubne prireditve, ki je bila pred meseci v Krškem, izkupiček pa je bil namenjen lačnim v Afriki. Dali so ji simboličen naslov Ljubezen je močnejša.

In kje vse bodo tokrat nastopili štajerski fantje z Zdenko Pinterič? V pogodbi s kanadsko-slovensko skupino iz Toronta piše, da bodo koncerti v Montrealu, v Ottawi, Torontu, Hamiltonu, Londonu, ST. Catharinesu, Kitchenerju, Windsorju, Kelowni, Vancouvru, Winnipegu, Calgaryju in Clevelandu. Veselo pa bo tudi na ladji Capetana Johna, ki je preurejena v restavracijo in je zasidrana v središču Toronta na jezeru Ontario. Lastnik John je doma iz Maribora. Po telefonu je pred dnevi sporočil, da so rezervacije za Hervolov koncert razprodane.

T. G.

TUDI V NOVEM MESTU »DELAJO« VREME

NOVO MESTO — Med ljudmi je posebno letos veliko zanimanja za vreme, le malo Dolenjcev pa ve, da imamo v Novem mestu meteorološko postajo. Prvotno je bila postaja v Gotni vasi, sedaj pa je na Žibertovem hribu. Vsak dan merijo temperaturo zraka, vlago, zračni pritisk, opazujejo oblake, veter, merijo debelino snežne odeje ter nevihtne pojave. Za to delo imajo vse potrebne priprave. Podatke pošiljajo v Ljubljano na Hidrometeorološki zavod.

N. J., M. E.

Devet let metanja boba ob steno

V sevniški Kopitarni že leta opozarjajo zaman: streha še vedno pušča

SEVNICA — Zveni že prav neverjetno: že prejšnji direktor Janko Rebernik je pred devetimi leti pri sevniškem tozdu Betona reklamiral, da streha na skladišču suhega lesa v Kopitarni pušča. Enako jih je čez tri leta na to opozoril novi direktor inž. Jože Štimec.

Ko je bilo vreme še lepo, so jih na to neljubo streho iz tovarne opozarjali tudi letos. Ob zadnjem deževju in tudi snegu je teklo kot za stavo na vseh koncih in krajih. Vodja prirezovalnice Vili Krohne, trdi, da so na strehi prava jezerca, iz katerih voda pronica skozi plošče še dolgo po dežju. Obrat polizdelkov, ki je sedaj v teh prostorih, je ključnega pomena za izvozno močno naravnano tovarno. Ne morejo si privoščiti ustavitve proizvodnje, ker lahko ostane brez dela domala vsa tovarna, kjer nekateri obrati delajo v treh izmenah. Vili Krohne nam je pokazal pripravljene polizdelke za izvoz, ki čakajo na nadaljnjo usodo, zasilno pokrite s polivinilom. Curi seveda tudi na drago švedsko visoko frekvenčno sušilnico. Delavci se znajdejo kot vedo in znajo, posebna skrb so jim stikala in električna napeljava ter motorji, da ne bi prišlo še do kakšne nesreče.

● Z ravnimi strehami ali takimi z majhnim naklonom v Sevnici nimajo sreče. Najprej so na tako streho namestili klasično streho na starem vrtcu, zatem na osnovni šoli, kot jara kača pa se vleče po sodiščih spor zaradi slabo izvedene nove strehe na Kvedrovi 31.

Vzdrževalec Franc Polanc ima shranjen sveženj reklamacij, kar je vse kot bob ob steno, podobno kot »strokovni ogledi« vodilnih iz betona, stanje je iz leta v leto slabše. Razumljivo, da za tak prav nerazumljiv odnos v tovarni nimajo besed. Za domačega izvajalca so se bili pred časom odločili, da bi denar pač ostal v občini. Sedaj pa ostajajo v negotovosti, kako bodo sploh prebrodili to zimo na kar so — kot že toliko let vedo znova opozarjali.

A. ŽELEZNIK

SKUPEN LOV POBRATENIH

RADOVICA — Pobrateni lovski družini »Lisica« iz Radatovićev in Metlika prirejata v nedeljo, 24. novembra, tradicionalni skupni lov. Kot je že običaj, bo lov tudi tokrat potekal v revirjih ob hrvaško-slovenski meji, kar je najlepši dokaz avnojskega duha, ki živi med tamkajšnjimi ljudmi. Kajpak ni treba poudarjati, da se naj lova poleg posebej vabljenih udeleži še vsa druga gorjanska zelena bratovščina, ki slabo ne misli. Znanega belokranjskega in žumberškega gostoljubja ne bo za nikogar zmanjkalo. Prvi pogon bo ob 7. uri na Radovici.

VIDEO VEČERI V »ROGU«

DOLENJSKE TOPLICE — V znanem gostišču Rog bodo ta petek, 22. novembra, ter naslednji teden (od 28. do 30. t. m.) ob večerih s pričetkom ob 19. uri priredili zanimive glasbene večere, primerne za mlajše in starejše goste. Večeri se bodo pričeli z video posnetki različnih glasbenih koncertov ali filmov in nadaljevali s plesom na video posnetke različnih popularnih izvajalcev in glasbenih oblik, od diska in rocka do narodnozabavne glasbe in popevk. Za program bo skrbela video diskoteka Sraka, za prazne želodce izvrstna kuhinja, za uvod v dogajanje (torej ta petek ob 19. uri) pa priljubljeni glasbeni film Zadnji valček (z glasbo Boba Dylana, Erica Claptona, Neila Younga in drugih).

V Krkinem klubu bo zima zabavna

Obnovili in razširili priljubljeno shajališče mladih Novomeščanov

NOVO MESTO — Krkin klub, ki je med mladimi Novomeščani dobro znan in priljubljen, ponuja za letošnjo jesen in zimo zanimiv program. Za ob sredah načrtujejo večere jazza in videoprogramov, ob četrtkih naj bi bila predavanja in razprave o različnih temah, videoprogrami in filmske predstave, ob petkih bo delovala glasbena sekcija, nastopali bodo tudi mladi kantavtorji, sobota pa je rezervirana za disko in temske večere. Ob nedeljah dopoldne bodo prirejali programe za otroke, ki so med Novomeščani že zelo znani kot živžav, popoldne pa bo odprl vrata klub študentov. Letos so prostore kluba prenovili in razširili; zdaj lahko sprejme precej več obiskovalcev. Krkin klub vabi vse mlade Novomeščane, naj dolgočasne jesenske in zimske dneve prežive pri njih.

N. J. M. E.

FRENK PORENTA IN KRALJ POLKE — V zadnji skupini ameriških Slovencev, ki se je letos mudila na Dolenjskem, sta bila tudi vesela harmonikaša Frenk Porenta in kralj polke v Rock Springs Wyo Richard Kaumo. Frenk (na sliki levo) je zaigral na harmoniko, ki jo je prinesel s seboj in se ji prav nič ne pozna, da je stara 44 let. (Foto: Pavlin)

kozerija

NIKARTE, IMAM DVA OTROKA!

— Boste kavo? Konjak? Vinjak? Morda sok? Ste brali, kajne?

— Mislite na izenačevanje osebnih dohodkov, ki jih predlagajo. Ne vem, čigava zamisel je to, toda to je velik korak k socializmu siromakov.

— Menite, da se bomo izvlekli iz nezavidljivega položaja?

— Težko. S prakso, kakršni smo priča, težko. Pojdite ob desetih čez Repičevino. Kar pojdite. Bifeji, hoteli, gostilne so polni delovnih ljudi. In to v času, ko bi morali delati, da bi se vse kresalo.

— Na zahodu takšnih prizorov ni videti.

— Časopisi so polni poročil o tatvinah.

— Moti me predvsem prazno govoričenje.

— Inflacija besed. Iz najbolj odgovornih ust ni slišati drugega kot: Prizadevali si bomo. Delamo na tem. Ugotovili smo...

— Tudi podkupovanja ne manjka. Baje ne moreš priti do zdravnika, če nimaš kuverte.

— Tako kaže. Namesto moralnih norm — denar. Namesto znanja — občudovanje materialnih dobrin. Namesto srca — denarnica. Namesto da bi cenili delo, ploskamo lenobi.

— Ni zaupanja, preveč je bilo obljub, premalo dejanj. Preveč zlorab položaja, preveč izigravanj. Avantgardnost je zbledela. Ne, ni zaupanja. Marsikdo je bil v Organizaciji zaradi privilegijev. Ljudje niso slepi.

— Mladina se je zavlekla v disco klube. Navijajo glasbo, da ne slišijo starih in drug drugega.

— Mladi so otopeli. Frčkajo fičke staršev, se zapijajo in se jim v glavnem fučka. Usmerjeno zavožena generacija, nevredna borbeno razpoloženih prednikov. V glavnem, sicer je med njimi nekaj zdravo razmišljajočih.

— O inflaciji, ničvrednosti dinarja ne bi govoril.

— Znane reči. Davek na lagodnost v preteklosti. Mislili smo, da bomo prišli v lepšo prihodnost na tujih plečih.

— Odlično. Slednji stavek bom uporabil za naslov.

— Ne bodite trapasti. Ničesar ne objavljajte. Zavedajte se, da moram hraniti dva otroka.

TONI GAŠPERIČ